ATHENS voice

22 - 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2026, ΤΕΥΧΟΣ 1015
210 Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
WWW.ATHENSVOICE.GR
FREE PRESS ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ

bookvoice

Τα βιβλία που θα μας κρατήσουν συντροφιά τους επόμενους μήνες

Επιμέλεια: **Αγγελική Μπιρμπίλη**

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΟΡΡΗΣ

Ο σπουδαίος εικαστικός μιλάει στην A.V.

Του **Γιώργου Δήμου**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

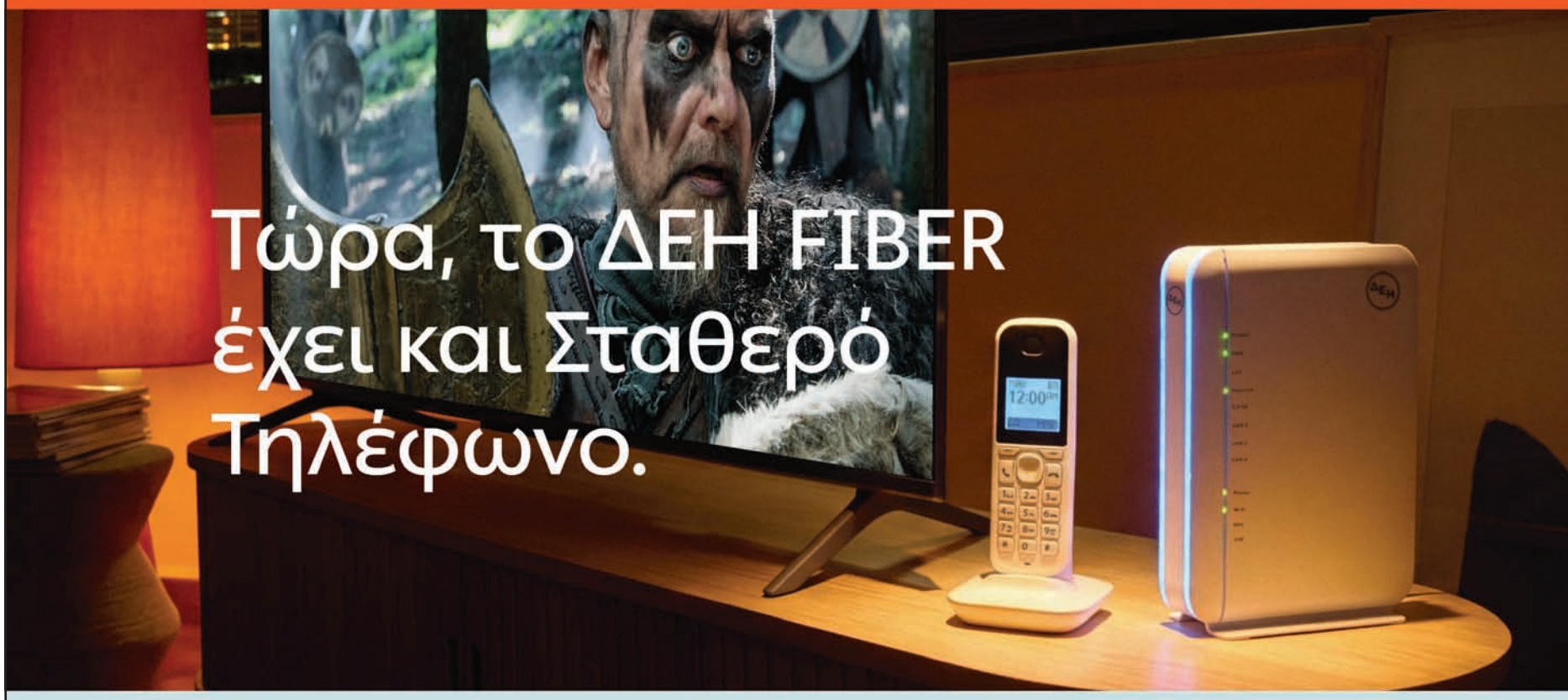
Αντώνης Βουγιουκλάκης
Βίκτωρ Ελιέζερ
Γκαζμέντ Καπλάνι
Ευθύμης Καραδήμας (Nightfall)
Κάρλο Μασάλα
Νίκο Μιούλι
Κυριάκος Μούρτζης
Αλαίν ντε Μποττόν

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

SWEET LOVERS

Επιμέλεια: **Χριστίνα Μισιρλή**

ΔΕΗ FIBER

Εγγυημένα υψηλή ταχύτητα 1 Gbps με 19,90€/μήνα
και πρόσθετη υπηρεσία Σταθερής Τηλεφωνίας με 4€/μήνα,
με απεριόριστες κλήσεις προς εθνικά σταθερά και κινητά.

Άφθονο. Απλό. Προσιτό. Και με Σταθερό.

dei.gr/fiber

Τιμές ΔΕΗ FIBER 1 Gbps για 24 μήνες και πρόσθετης υπηρεσίας Σταθερής Τηλεφωνίας.
Διαθεσιμότητα δικτύου ΔΕΗ και περισσότερες πληροφορίες στο dei.gr/fiber. Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

ATHENS voice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπιρμπίλη

Αρχισυνταξία Δήμητρα Γκρους

Senior Editor Λουκάς Βελιδάκης

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide), Μπάμπης Καλογιάννης
Αρχισυνταξία Newsroom Τόνια Ζαραβέλα, Μάριος Βελέντζας

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσιρμάς
Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Φανή Κουλούντζου, Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης, Ε. Βαρδάκη, Μ. Βελέντζας, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Κ. Βουλγαρέλη, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ.Γιαννακίδης, Κ. Γλυνιαδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Γ. Δαββέτας, Γ. Δήμος, Π. Διαμαντάκου, Α.Μ. Δρουμπούκη, Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Μ. Καλτάκη, Κ. Καμπόσου, Β. Καμπουροπούλου, Δ. Καραθάνος, Λ. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου, Δ. Κουμαριώτης, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλοπούλου, Ι. Μαραγκουδάκη, Α. Μαρκάκης, Χ. Μαρκάκης, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Ε. Μπινάζη, Α. Μπρουντζάκη, Γ. Νένες, Ε. Ντάκουλα, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρουσάκη, Μ. Ι. Σιγαλού, Τ. Σκραπαλιώρη, Ζ. Σφυρή, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψύχας, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr / avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνος Ψυλλίδης
Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου
Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου
Multimedia Designer Όλγα Καραγιάννη

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Ειρήνη Σιούσιουρα, Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάτσης, Χρήστος Κισατζεκιάν, Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη, Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραικός

Account Directors
Τίνα Γαϊτανίδου, Βόνη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director
Άννα Αντωνίου
Direct Market Advertising Managers
Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Ελένη Βαρύτη, Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Marketing & Event Coordinator AV
Κωνσταντίνα Μιχάλη

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη
marketing@athensvoice.gr
Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη
Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλας Αργυρίου

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη
Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση, Κωνσταντίνα Ζαβιτσάνου

Υπεύθυνοι Διανομής Γιάννης Μιχάλης, Γιάννης Βαρουξής - *Διανομή* Παναγιώτης Λομπαρδής

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.
Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα
Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317
Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310
VOICE RADIO: 210 3648.213
Αγγελίες: 210 3617.369 **Λογιστήριο:** 210 3617.170

www.athensvoice.gr
Αν δεν βρίσκετε την Α.Ν. στα σημεία διανομής, επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369
Κωδικός εντύπου: 7021, ISSN 1790-6164

Νόμιμος Εκπρόσωπος: Γεωργελέ Ελισάβετ Τρισεύγενη
Κύριος Μέτοχος: Γεωργελές Φώτιος

Αρ. Πιστοποίησης ΜΕΤ: 230237

ΜΕΤ

ATHENS voice Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν. Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

Info-diet

Της **ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ**

BABY BOOM
Γεννητούρια στα γραφεία της εφημερίδας μας. Εκεί που είχαμε να δούμε μωρό εδώ και 10 χρόνια, ξαφνικά δύο νεογέννητα μέσα σε τρεις μέρες. Επόμενο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ: Τα παρκάκια!

ΜΠΕΤΥ ΒΑΛΑΣΗ
Υπέροχη ηθοποιός αλλά και αξεπέραστη τηλεοπτική Λωξάντρα. Χάρη σ' αυτή χιλιάδες Έλληνες γνώρισαν το θρυλικό μυθιστόρημα της Μαρίας Ιορδανίδου.

«ΤΟ ΠΑΙΔΙ»
Η ελληνική σειρά της ΕΡΤ που απέσπασε το βραβείο Καλύτερης Τηλεοπτικής Σειράς στα Seoul International Drama Awards 2026 στη Νότια Κορέα. Πάνω που ήταν να την κόψουν, η ΕΡΤ ζήτησε και νέα επεισόδια.

ΤΟ ΣΙΝΑΦΙ
Νέο στέκι στη γειτονιά μας, στη Χαριλάου Τρικούπη. Από το πρωί με καφεδάρες και δικηγορίστικες παρέες και στη συνέχεια lunch break με πεντανόστιμα πιάτα, αυγουλάκια με ντομάτα και λουκανικάκι, τραχανάς με φέτα, πατάτες μπλουμ ή γιαχνί με κρέμα τυριού κ.ά. Και πάνω από το μπαρ, φωτισμένος νοσταλγικός τίτλος από τα νιάτα μας: *Video killed the radio star.*

ΑΡΗΣ ΣΕΡΒΕΤΑΛΗΣ ΜΕ ΜΟΝΑΣΤΙΚΟ ΛΟΥΚ
Αφήστε τον ήσυχο. Μην κατασπαράζετε τους ανθρώπους.

Η ΑΤΑΚΑ ΤΟΥ ΦΕΤΙΝΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ
«Πετρέλαιο για τις ψείρες, ρε φίλε. Πόσο πλούσιοι ήμασταν...»

ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΙΔΗΣΗ
«Άγνωστος έχει ανέβει σε ταράτσα στον Κολωνό και πετάει κεραμίδια» Και ο σχολιαστής κάτω από την είδηση: «Από εξοικονομώ-ανακαινίζω θα είναι».

ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ
Φήμες λένε ότι το ΙΚΑ θα μετονομαστεί σε ΙΚΕΑ, με σλόγκαν: *«Θεραπεύσου μόνος σου».*

ΠΕΡΛΕΣ ΠΑΡΜΕΖΑΝΑΣ
Εθεάθησαν σε deli της Κηφισιάς, έτοιμες να κοσμήσουν κάθε πιάτο με το διακριτικό άρωμά τους. Εύχομαι γρήγορα και σε περιδέραιο.

ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΑΞΙ
Τώρα πια ζητούν εκβιαστικά εκ των προτέρων φιλοδώρημα για να σου στείλουν ταξί, που έτσι κι αλλιώς δεν βρίσκεις, γιατί οι οδηγοί κυνηγούν τον τουρίστα με το 10ευρώ τιπ.

ΑΡΩΜΑΤΑΔΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΟΡΑΣ
Μαγαζάκια που, για φραγκοδίφραγκα, πουλούν παραποιημένα, σκάρτα και ιμιτασιόν «γνωστά αρώματα», τα οποία, μετά από 10 λεπτά, μυρίζουν όλα το ίδιο: ξινισμένο φρούτο.

OPERA SHOES
Τον 19ο αιώνα συνόδευαν τις βραδινές ανδρικές εμφανίσεις. Η φετινή μόδα τα λανσάρει ως εναλλακτική στις μπαλαρίνες. Μια χαρά μόδα, αρκεί να συνοδεύονται και με λευκή περούκα.

ΟΙ ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΝΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
Το θέμα δεν είναι ο Dior και η Louis Vuitton. Το θέμα είναι αν ο ιδιοκτήτης τους, Μπερνάρ Αρνό, ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο, με περιουσία πάνω από 120 δισεκατομμύρια σύμφωνα με το *Forbes*, έχει την ευαισθησία και τη γενναιοδωρία να αποκαταστήσει όλες τις μικρές επιχειρήσεις που καταστράφηκαν.

ΑΠΟ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
«Η Μαρία Μπεκατώρου, ο Γρηγόρης Βαλτινός και ο Vincent Cassel σε ένα τεύχος που ξεχωρίζει»
(με αυτή τη σειρά!)

Athens Voices

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ**
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

Πιτσιρίκα 4-5 ετών, μαζί με τον μπαμπά της, μπροστά στη βιτρίνα με τα μαγειρευτά εστιατορίου. Παρατηρώντας προσεκτικά τη χύτρα με τη σούπα, λέει:
«Μπαμπά, αυτή η σούπα δεν έχει τίποτα μέσα. Είναι τιποτένια».
(Χαλάνδρι, Σάββατο βράδυ)

Κυρία με πιτζάμες κυκλοφορεί στον δρόμο και ζητάει τσιγάρο από μια περαστική κοπέλα. Εκείνη δεν έχει, αλλά σταματάει περαστικό ταξί και λέει στον οδηγό:
-Συγγνώμη, καπνίζετε;
-Ναι.
-Μπορείτε να δώσετε ένα τσιγάρο στην κυρία με τις πιτζάμες;
(Μεσογείων, Μαρούσι, 8 το πρωί)

-Βγαίνουμε τρεις μήνες τώρα και μπήκα να τον δω στο Facebook και γράφει single.
-Μα κι εσύ, στο Facebook;
-Καλέ, έχει και παιδί λέει!
(Νεαρές κάνουν σοβαρή συζήτηση σε καφέ, Πανόρμου, Πέμπτη απόγευμα)

Στο Mall. Κόρη 15 χρονών και μαμά:
-Μαμά, ήρθε η ώρα να μου πάρετε σκυλάκι.
-Και ποιος θα το φροντίζει;
-Εγώ!
-Εσύ! Που για να πιεις νερό πρέπει να στο θυμίζω εγώ;
(Κυριακή πρωί, Μαρούσι)

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ
Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Γιώργος Ρόρρης**. Γεννήθηκε το 1963 και αποφοίτησε από την ΑΣΚΤ της Αθήνας το 1987. Συνέχισε τις σπουδές του στην Καλών Τεχνών του Παρισιού. Ήδη από το 1988 εμφανίζεται στα εικαστικά δρώμενα, είτε με ατομικές εκθέσεις είτε συμμετέχοντας σε ομαδικές σε Ελλάδα και Γαλλία. Το 2001 τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών με το Βραβείο για νέο ζωγράφο κάτω των 40. Το 2006 του απενεμήθη τιμητική διάκριση για το έργο του από το Κοινωφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης». Η μεγάλη αναδρομική έκθεση *«Από φως κι από χώμα»*, με έργα δικά του και του καθηγητή του Παναγιώτη Τέτση, εγκαινιάστηκε στην Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ στο Μέτσοβο στις 17/10. *Το έργο του εξωφύλλου ανήκει σε ιδιωτική συλλογή.*

ATHENS PODCAST

Κάθε εβδομάδα
ιστορίες που θέλουμε να ακούμε

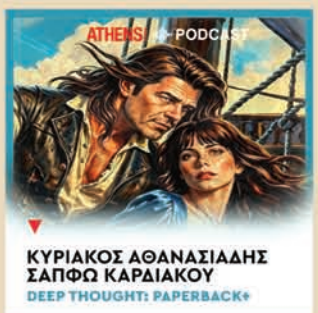
Ένα αφηγηματικό podcast με την **Επιστήμη Μπινάζη** για τις μεγάλες ιστορικές διαιρέσεις του σύγχρονου κόσμου. Τι προηγήθηκε, τι ακολούθησε και πώς αυτές οι ιστορικές τομές επηρέασαν όχι μόνο τους χάρτες, αλλά και τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων.

Η **Κρυστάλλη Γλυνιαδάκη** συνομιλεί με ενδιαφέροντες ανθρώπους για ενδιαφέροντα πράγματα, εντός κι εκτός επικαιρότητας - πάντα με βλέμμα λοξό.

Ο **Κυριάκος Μούρτζης** (δάσκαλος εικαστικών και συγγραφέας) αποδομεί μύθους και αλλάζει τον τρόπο που βλέπουμε τις παιδικές ζωγραφιές.

Στη 2η σεζόν του podcast «Deep Thought», ο **Κυριάκος Αθανασιάδης** και η **Σαπφώ Καρδιακού** μιλούν για τις νέες εκδόσεις, και τις νέες σειρές και ταινίες.

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΤΑ PODCAST ΣΤΟ
SPOTIFY | APPLE PODCAST | YOU TUBE
athensvoice.gr/podcasts

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΑΝΔΟΛΟΥ**

Ο γκρίζος τοίχος στον αριθμό εννιά

Το πεζοδρόμιο της Ζωοδόχου Πηγής παραείναι στενό, ίσως μισό μέτρο, το πολύ ένα, ωστόσο για το ψηλόλιγνο αγόρι που αντίκρισα τις προάλλες φάνταζε μεγέθους δυσθεώρητου, χωρίς όρια. Είχε μια μπάλα στα πόδια και μάλλον ένιωθε ότι βρισκόταν σε γήπεδο. Καμιά φορά συμβαίνει αυτό με τα αγόρια έντεκα, δώδεκα χρονών. Φτιάχνουν νοερά κόσμους ψεύτικους, τοπία μες στα οποία μπορούν να χωρέσουν. Η μπάλα ήταν δερμάτινη, από αυτές που κοστίζουν πέντε ευρώ στο περίπτερο, κόκκινη και άσπρη, με το έμβλημα της Λίβερπουλ τυπωμένο ανάμεσα στις ραφές της. Απαλά την κλότσαγε στον τοίχο. Επί ώρα. Είχα σταθεί ακριβώς απέναντι και παρατηρούσα την ιεροτελεστία, ένα αγόρι στην καρδιά της φλογισμένης Αθήνας, να κλοτσάει μια μπάλα προς τον ξεφτισμένο τοίχο ενός παμπάλαιου κτιρίου. Τη χτυπούσε με το μυτάκι, με το κουντουπιέ, με φάλτσο, δίχως φάλτσο, και απλώς πρόσεχε μην του κυλήσει στον δρόμο, γιατί αρκετοί οδηγοί επιλέγουν το χωμένο στενάκι για να κατέβουν προς Ακαδημίας από τα Εξάρχεια ή από τη Σόλωνος.

Κάποια στιγμή, φάνηκε μια γυναίκα γύρω στα 40, η μάνα του μάλλον. *«Σε λίγο φεύγουμε»*, του υπενθύμισε, *«λίγη υπομονή ακόμα, τον νου σου στα αυτοκίνητα»*. Ο μικρός κατένευσε υπάκουα κι έμεινε προσηλωμένος στο να παίζει πάσες με τον τοίχο.Έμοιαζε να έχει αναδυθεί από άλλες εποχές. Ούτε κινητό στο χέρι ούτε ηλεκτρικό πατίνι στα πόδια. Απλώς μια μπάλα της Λίβερπουλ και το μπετό με τον ξεθωριασμένο ασβέστη. Ποιος ξέρει; Ίσως φανταζόταν ότι είναι ο Τσιμίκας, ένα άλλο αγόρι, καμιά δεκαπενταριά χρόνια μεγαλύτερό του, που έφτασε φέτος να είναι αρχηγός της Λίβερπουλ. Κάτι τέτοια θαύματα εμπνέουν ακόμα τους πιτσιρικάδες, κι ας ζούμε στον αιώνα του TikTok και των τράπερς.

Ύστερα κοίταξα την γκρίζα παλιά κατασκευή που είχε βαλθεί να παίζει με το αγόρι. Σαν κάτι πάνω της να είχε ξάφνου ζωντανέψει. Αυτή είναι η μοίρα των κτισμάτων που αργοσβήνουν στη μοναξιά. Χιλιάδες βιαστικοί διαβάτες τα προσπερνούν καθημερινά χωρίς να τα προσέχουν, κι έρχεται από το πουθενά ένας πιτσιρίκος που τα καθιστά επίκεντρο του κόσμου, βλέπει στην πρόσοψή τους τα όνειρά του, θέλει να γίνει φίλος τους, και με μια δερμάτινη μπάλα τα διασώζει για λίγο απ' το πεπρωμένο της λήθης. Δεν ξέρω αν ήταν η φαντασία μου, αλλά όντως μου φάνηκε ότι ο τοίχος ύστερα από δέκα, είκοσι μπαλιές είχε γίνει πιο φωτεινός, είχε απαλλαγεί από την κρούστα του χρόνου, το περίβλημα της ώχρας είχε πάρει μια απόχρωση χρυσαφένια, σαν να παρέπεμπε σε παραμυθένιο παλάτι που υψώθηκε μέσα από τέφρα.

Γίνεται τα κτίρια να αισθάνονται; Κι όμως. Να που ίσως και να γίνεται. Η πρόσοψη σαν να λαμποκοπούσε από την απρόσμενη διάδραση μ' εκείνο το μοναχικό παιδί που, στριμωγμένο σε μισό μέτρο φαγωμένης πλάκας, υποδυόταν το ποδοσφαιρικό ίνδαλμά του. Και η μπάλα πήγαινε, ερχόταν, πήγαινε, ερχόταν, ντάπα ντούπα, ντάπα ντούπα, κι όσο το παιχνίδι δεν σταμάταγε, το γκρίζο του τοίχου γινόταν στα μάτια μου όλο και πιο λευκό, όλο και πιο λαμπερό, θαρρείς και οι πάσες του μικρού το ράντιζαν με φρέσκια λαμπερή μπογιά. Τον θαύμασα τον λεβεντάκο. Κλοτσούσα κι εγώ κάποτε μια μπάλα σε τοίχους, με την ίδια επιμονή, με την ίδια αφοσίωση, μα είχα περισσότερο χώρο στη διάθεσή μου, όχι ένα τσοδούτσικο πεζοδρόμιο πλάι σε θορυβώδεις πομπές αυτοκινήτων.

Αυτή είναι η μοίρα των κτισμάτων που αργοσβήνουν στη μοναξιά. Χιλιάδες βιαστικοί διαβάτες τα προσπερνούν καθημερινά χωρίς να τα προσέχουν.

Το ξέρω το κτίριο με το οποίο συνδιαλεγόταν ο πιτσιρίκος. Πιθανώς κι εσείς να το ξέρετε, αν δίνετε σημασία στα οικοδομικά απομεινάρια άλλων καιρών. Ζωοδόχου Πηγής 9, ανάμεσα σε Σόλωνος και Ακαδημίας. Τρεις όροφοι από κυφωτούς ψευδόλιθους, θωράκια, γείσα, μαρμάρινα φουρούσια, γεισίποδες και χυτοσιδηρά κιγκλιδώματα. Αστική εσάνς του Μεσοπολέμου. *Ανεγέρθη το 1926 από τον αρχιτέκτονα Ηλ. Α. Κουρμουλή εκ Σμύρνης*, γράφει η μία από τις δύο μικρές επιγραφές που κοσμούν διακριτικά το πολυκαιρισμένο τούβλο. Ο σπουδαίος Κουρμουλής. Το εκλεκτικιστικό λεξιλόγιο των αρχιτεκτόνων εκείνης της Ελλάδας. Οι ξύλινοι εξώστες με τις ποδιές και τα πλέγματα στα τζαμιλίκια, οι βαριές πόρτες, τα φινετσάτα μικρά μπαλκόνια, η συμμετρία των παραθύρων, όλο μια χαρισματική ομορφιά, που ωστόσο πεθαίνει, σβήνει, εξαϋλώνεται μέσα στη μοναξιά των δεκαετιών. Για φαντάσου. Τόσο εμβληματικό κτίσμα, και να γερνάει εντελώς παραμελημένο.

Το 1942 κατοικούσε και ίδρυσε την πρώτη σχολή Θεάτρου Τέχνης ο Κάρολος Κουν. Ιδού τι λέει η δεύτερη επιγραφή. Αυτός είναι ο λόγος που κάποιοι γνωρίζουμε το κτίριο. Μεσούσης της Κατοχής, ένας νέος θεατράνθρωπος ήρθε εδώ, νοίκιασε δύο δωμάτια κι άρχισε να φτιάχνει κόσμους ονείρων με υλικά από Ίψεν, Λόρκα και Πιραντέλο. Η μαγεία της σκηνής ως απάντηση στον όλεθρο. Ο Κουν μεγαλούργησε, δοξάστηκε, σημάδεψε εσαεί την εθνική μνήμη, οι τρεις αυτοί όροφοι όμως καταδικάστηκαν σε αργό θάνατο. Έμειναν όρθιοι σαν μεγαλόπρεπο φάντασμα. Επέζησαν σιωπηρά, χωρίς να προσελκύουν τα βλέμματα. Και συνήθισαν να βουλιάζουν στην ώχρα. Ώσπου τούτο το φθινοπωρινό πρωινό του 2026, ακριβώς 100 χρόνια μετά την κατασκευή τους, είδαν έναν πιτσιρίκο να τους πλησιάζει και να τους καλεί σε παιχνίδι. Και μπορεί τα μάτια μου να με γέλασαν, δεν ξέρω, αλλά ναι, έχω τελικά την αίσθηση ότι ολάκερο το κτίσμα έφτασε να λαμπαδιάσει από φως. Ο μελλοντικός Τσιμίκας να ρίχνει τις σιγανές μπαλιές του στο κάτω μέρος της πρόσοψης. Και όλη αυτή την ώρα οι σοβάδες να παίρνουν ζωή.

Και ύστερα εμφανίστηκε πάλι η μητέρα. Χαμογελαστή. Ικανοποιημένη. *«Φεύγουμε;»* είπε στον μικρό. Εκείνος έγνεψε καταφατικά, ανέβασε την κουκούλα της ζακέτας του, σήκωσε αμίλητος την μπάλα από το έδαφος και την έβαλε κάτω από την αμασχάλη. Ξάφνου, το φως στην πρόσοψη του κτιρίου άρχισε να τρεμοπαίζει. Μάνα και γιος πήραν να κατηφορίζουν τη Ζωοδόχου Πηγής. Για μια στιγμή έμεινα ασάλευτος να κοιτάζω το παλαιό σπίτι του Καρόλου Κουν στον αριθμό 9. Ήταν πάλι γκρίζο. Μουντό. Διάσπαρτο από ρωγμές. Είχε σκοτεινιάσει εντελώς. Κατόπιν, έπιασα κι εγώ να κατευθύνομαι προς την Ακαδημίας. Τους πρόλαβα στο φανάρι, καθώς περίμεναν ν' ανάψει το πράσινο για τους πεζούς. Εκείνη χαρωπή, αυτός με την μπάλα στα χέρια. Πριν τους χάσω για πάντα μες στο πλήθος, την άκουσα να του λέει: *«Είδες που δεν αργήσαμε, Κάρολε;»*. A

ΔΕΗ POWER UP THE RACE

IRONMAN® 70.3® COSTA NAVARINO PELOPONNESE GREECE

Ένας δυναμικός αγώνας
Μία ενέργεια
Η ενέργεια της ΔΕΗ

ΔΕΗ

Η ΔΕΗ Μεγάλος και Ονομαστικός χορηγός του δυναμικού αγώνα τριάθλου ΔΕΗ IRONMAN® 70.3® Costa Navarino, Greece 2026

Με μήνυμα POWER UP THE RACE, η ΔΕΗ δίνει ενέργεια στη μεγάλη τριαθλητική διοργάνωση, εμπνέοντας αθλητές και αθλούμενους κάθε ηλικίας. Με τη στήριξή της, αναδεικνύει πως όλα είναι δυνατά και επιβεβαιώνει τη δέσμευσή της για ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

REALITY

SHOOT ME

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΗΓΟΥ

«Τα όχι και τα ναι μου. Οι εικόνες από τα παρασκήνια των μουσικών βίντεο που γυρίσαμε. Οι στιγμές που θα μείνουν για πάντα εδώ. Μόνος, ανάμεσα σε πρόσωπα, στη μέρα, στη νύχτα, στο παντού και στο πουθενά... και τελικά, στο πάντα».

FREE VOICES

Είναι το Ισραήλ ασφαλέστερο τρία χρόνια μετά την επίθεση της Χαμάς;

Πώς βλέπουν την ασφάλεια η ισραηλινή δεξιά και η ισραηλινή κεντροαριστερά

Της **ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Έπειτα από τρία χρόνια στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Γάζα, στον Λίβανο, στη Συρία και στο Ιράν, καθώς και παράνομων εποικισμών στη Δυτική Όχθη, το Ισραήλ ολισθαίνει προς τη διεθνή απομόνωση. Στο εσωτερικό, εν όψει των βουλευτικών εκλογών της 27ης Οκτωβρίου, συγκρούονται δύο αντιλήψεις για την εθνική ασφάλεια: από τη μία πλευρά εκείνη του έφεδρου αντισυνταγματάρχη Ιταμάρ Εϊτάμ, μέλους του ψηφοδελτίου του Θρησκευτικού Σιωνισμού (επικεφαλής του οποίου είναι ο νυν υπουργός Οικονομικών Μπεζαλέλ Σμότριτς)· από την άλλη πλευρά, εκείνη του Εράν Ετζιόν, πρώην αναπληρωτή διευθυντή του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας, πρώην διευθυντή του τμήματος πολιτικού σχεδιασμού στο Υπουργείο Εξωτερικών και υποψήφιου για την Κνεσέτ με το κεντροαριστερό κόμμα Δημοκράτες, του οποίου ηγείται ο Γιαΐρ Γκολάν.

Για τον Ιταμάρ Εϊτάμ η μείζων απειλή ήταν και παραμένει το Ιράν, «το κεφάλι του χταποδιού του ριζοσπαστικού Ισλάμ», όπως λέει, το οποίο έχει τα κίνητρα, τις κρατικές δυνατότητες και τις πυρηνικές φιλοδοξίες που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο το Ισραήλ. Για τον Εράν Ετζιόν, την ασφάλεια της χώρας απειλεί η ίδια η κυβέρνηση Νετανιάχου. Ο Μπίμπι πρέπει να παραιτηθεί και να οδηγηθεί στη δικαιοσύνη για ένα ευρύ φάσμα εγκλημάτων, από τα οποία, προς το παρόν, μόνο λίγα είναι γνωστά. Παραλλήλως, πρέπει ν' αλλάξει ριζικά η πολιτική σε όλους τους βασικούς τομείς: στο κράτος δικαίου, στη διπλωματία και στην ασφάλεια, καθώς και στην ενσωμάτωση των υπερορθόδοξων και των Αράβων Ισραηλινών στον στρατό, στην οικονομία και στην κοινωνία. Το Ισραήλ πρέπει να επανιδρυθεί.

Σύμφωνα με τον Εϊτάμ, η Χαμάς έχει υποστεί βαρύ πλήγμα και έχει αποδυναμωθεί. Αλλά, η αποστολή στη Λωρίδα της Γάζας δεν ολοκληρώθηκε, κυρίως λόγω της «ευαισθησίας σχετικά με την κατάσταση των ομήρων και του σεβασμού των αμάχων». Ο Εϊτάμ ισχυρίζεται ότι ο ισραηλινός στρατός έδειξε αυτοσυγκράτηση κατά τη διάρκεια των μαχών στη Γάζα και τώρα το κόμμα του, η Εβραϊκή Ισχύς, ελπίζει ότι οι ειρηνευτικές πρωτοβουλίες των αραβικών χωρών θα καταλήξουν στην αποστρατιωτικοποίηση του παλαιστινιακού θύλακα και στη διάλυση του καθεστώτος της Χαμάς. Αν αυτό δεν συμβεί (και μάλλον δεν θα συμβεί), το Ισραήλ θα επαναλάβει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις με στοχευμένες δολοφονίες χαμασιτών μέχρι την πλήρη παράδοση και τον αφοπλισμό της Χαμάς. Ο Εϊτάμ δηλώνει πως, αν η Χαμάς επιμείνει μέχρις εσχάτων, ο ισραηλινός στρατός θα εισβάλει στη Γάζα και θα «αναλάβει την ευθύνη για τον πληθυσμό». Η απάντηση του Εράν Ετζιόν είναι σκληρή: πιστεύει ότι οι κύκλοι του Νετανιάχου οδήγησαν στην 7η Οκτωβρίου, έχοντας ενισχύσει τη Χαμάς επειδή προσπαθούσαν να αποδυναμώσουν την Παλαιστινιακή Αρχή και να αποτρέψουν οποιαδήποτε πολιτική διευθέτηση της σύγκρουσης.

Αυτή τη στιγμή, ολόκληρος ο κόσμος —με εξαίρεση την κυβέρνηση Νετανιάχου, τη Χαμάς και το Ιράν— φαίνεται ότι υποστηρίζει το σχέδιο του Τζο Μπάιντεν (που έχει οικειοποιηθεί ο Ντόναλντ και το διαφημίζει ως δικό του), το οποίο περιλαμβάνει αφοπλισμό της Χαμάς, εγκαθίδρυση εναλλακτικής διακυβέρνησης στη Λωρίδα της Γάζας, σταδιακή αποχώρηση των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων και ανοικοδόμηση του θύλακα. Το σχέδιο Μπάιντεν θα μπορούσε να τερματίσει τον πόλεμο πολύ νωρίτερα, αλλά ο Νετανιάχου το ματαίωσε· φέρθηκε δηλαδή περίπου όπως η Χαμάς, η οποία απορρίπτει οποιαδήποτε πολιτική λύση, απαιτώντας την καταστροφή του Ισραήλ: οι χαμασίτες απαιτούν από τους Ισραηλινούς να μετακομίσουν αλλού· το ίδιο απαιτεί η ισραηλινή δεξιά από τους Παλαιστινίους, προσφέροντάς τους την εναλλακτική να παραμείνουν σε αποκεντρωμένους, μη συνεχόμενους θύλακες (καντόνια), χωρίς δικό τους στρατό, με το Ισραήλ να διατηρεί τον πλήρη έλεγχο των συνόρων, του εναέριου χώρου και της ασφάλειας.

Η κατάσταση περιπλέκεται διότι αυτή τη στιγμή ο ισραηλινός στρατός ελέγχει μέρος της Λωρίδας της Γάζας, τον νότιο Λίβανο και μέρος της Συρίας. Ο Ιταμάρ Εϊτάμ πιστεύει ότι δεν υπάρχει στρατιωτική επιλογή εκτός από τη διατήρηση αυτών των ασφαλών ζωνών, δεδομένου ότι ούτε η Χαμάς, ούτε η Χεζμπολάχ θα καταθέσουν τα όπλα. Ακούγεται λογικό, αλλά δεν είναι και τόσο: το Ισραήλ πρέπει να επικεντρωθεί σε αναγνωρισμένα σύνορα και να σεβαστεί τα σύνορα των κυρίαρχων κρατών της περιοχής. Όμως ο Νετανιάχου σαμποτάρει συστηματικά όλες τις διαπραγματεύσεις και παραβιάζει τις συμφωνίες, με τη φιλοδοξία να ανατρέψει ακόμα και το ιρανικό καθεστώς: μα, δεν είναι εύκολο· εάν είναι καν εφικτό… Αν και πράγματι το Ιράν είναι εξαγωγέας τρομοκρατίας και έχει περικυκλώσει το Ισραήλ από την Υεμένη, τη Γάζα και τον Λίβανο, δεν παύει να συνιστά μια μεγάλη και ισχυρή χώρα στο εσωτερικό της οποίας επικρατεί έξαλλος αντισιωνισμός και ευρεία συναίνεση. Ο Νετανιάχου προσπαθούσε ματαίως επί δεκαετίες να παρασύρει κάθε Αμερικανό πρόεδρο σε πόλεμο εναντίον του Ιράν: αυτή τη φορά, με τον χαζο-Τραμπ, τα κατάφερε, βλάπτοντας τα ισραηλινά και αμερικανικά συμφέροντα, δημιουργώντας ρήξη στις σχέσεις μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και των κρατών του Κόλπου και ανακατώνοντας ολόκληρο τον κόσμο. Οι Αμερικανοί έμπλεξαν σε μία ακόμα αδιέξοδη σύγκρουση.

> Τα προγνωστικά για τις εκλογές της 27ης Οκτωβρίου δεν δείχνουν αποφασιστική στροφή της κοινής γνώμης

Ο Ιταμάρ Εϊτάμ τη βλέπει ως πόλεμο σε εθνικό, πολιτιστικό και θρησκευτικό επίπεδο, που θα τελειώσει στο πεδίο, όχι σε συμφωνίες επί χάρτου. Το κόμμα του, όπως σχεδόν ολόκληρη η ισραηλινή πολιτική τάξη, δεν πιστεύει στη λύση δύο κρατικών οντοτήτων εντός της επικράτειας του Ισραήλ: αν ιδρυθεί αραβική κρατική οντότητα στη Δυτική Όχθη, θα εξελιχθεί γρήγορα σε κράτος της Χαμάς, όπως η Γάζα, και θα αποτελέσει υπαρξιακή απειλή για το Ισραήλ. Αλλά η πρόταση για «παλαιστινιακό κράτος» δεν είναι απαραιτήτως αυτή: η πρόταση της διεθνούς κεντροαριστεράς είναι η ίδρυση παλαιστινιακού κράτους με πρωτεύουσα την Ανατολική Ιερουσαλήμ, το οποίο να ενώνει τη Λωρίδα της Γάζας με τη Δυτική Όχθη μέσω διαδρόμου, με την ελπίδα ότι θα υπάρξει κάποιου είδους κατευνασμός ώστε το Ισραήλ να μην έχει τον εξτρεμιστικό ισλαμισμό στα σύνορά του, αλλά μία ακόμα αραβική χώρα που να προσπαθεί να αναπτυχθεί ειρηνικά. Όσο για την πρόταση της αριστεράς και της άκρας αριστεράς είναι «Παλαιστίνη από τον Ιορδάνη μέχρι τη θάλασσα» — ου γαρ οίδασι τι ποιούσι.

Οι ακραίοι σιωνιστές επιμένουν στην επανάκτηση της κοιτίδας των προγόνων τους: αρνούνται να καταλάβουν ότι στο πέρασμα των αιώνων, όπως παντού στον κόσμο, έγιναν πολλές πληθυσμιακές μετατοπίσεις. Αν όλες οι εθνικές οντότητες, αληθινές και φαντασιακές, διεκδικούσαν τα χώματα των προγόνων τους, θα είχαμε αλληλοσφαγιαστεί. Αλλά για τον Εϊτάμ, η Ιουδαία και η Σαμάρεια (δηλαδή η Δυτική Όχθη του Ιορδάνη) είναι η κοιτίδα της Βίβλου και η κοιτίδα της επιστροφής των Εβραίων στη γη τους, στην οποία δηλώνουν ότι μπορούν να ανεχθούν Άραβες κατοίκους «αν είναι αρκετά σοφοί ώστε να αναγνωρίσουν το εβραϊκό κράτος του Ισραήλ». Το σχέδιό του είναι ένα εβραϊκό κράτος ανάμεσα στον Ιορδάνη και τη θάλασσα, εντός του οποίου θα ζει μια αραβική μειονότητα, υπό τον όρο να διαλυθεί η Παλαιστινιακή Αρχή, η οποία υποκινεί την τρομοκρατία, και να αντικατασταθεί με δημοτικές, περιφερειακές ή κοινοτικές διοικήσεις, με ποικίλα μοντέλα αυτονομίας που θα τους επιτρέψουν να ζήσουν «με αξιοπρέπεια».

Ήδη, το 20% των Ισραηλινών πολιτών είναι Άραβες. Αλλά δεν είναι όλοι οι Άραβες ίδιοι και προπάντων δεν έχουν όλοι την ίδια καθοδήγηση. Αν συμφωνούν σε κάτι οι Ισραηλινοί πολιτικοί, είναι ότι, χωρίς νέα παλαιστινιακή ηγεσία, νόμιμη και ειρηνική, δεν θα υπάρξει καμιά συνεννόηση. Εξάλλου, δεν θα υπάρξει συνεννόηση αν δεν σταματήσει ο ισραηλινός εποικισμός στα παλαιστινιακά εδάφη της Δυτικής Όχθης, όπου έχουν εγκατασταθεί πάνω από 540.000 Ισραηλινοί, συν ακόμα 220.000 που ζουν στην προσαρτημένη Ανατολική Ιερουσαλήμ. Πρόκειται για διάχυση σιωνιστών και Χαρεντί αλλά και κοσμικών ή μετριοπαθών θρησκευομένων που μετακομίζουν εκεί επειδή το κόστος αγοράς γης και κατοικιών είναι χαμηλότερο συγκριτικά με το Τελ Αβίβ ή τη Δυτική Ιερουσαλήμ. Πάντως, για τη διεθνή κοινότητα και τον ΟΗΕ, αυτοί οι οικισμοί είναι παράνομοι βάσει της Τέταρτης Σύμβασης της Γενεύης.

Η ισραηλινή κεντροαριστερά φρονεί πως, εκτός του ότι πρέπει να γίνουν σεβαστές οι αποφάσεις του Όσλο (που δεν ολοκληρώθηκαν λόγω της δολοφονίας του Γιτζάκ Ράμπιν το 1995 και της παλαιστινιακής Ιντιφάντα), το Ισραήλ δεν πρέπει επιβαρυνθεί με τη διαχείριση του ιρανικού ζητήματος. Η αντιμετώπιση της ιρανικής απειλής αποτελεί, κατά τη γνώμη των κεντροαριστερών, μέρος ενός παγκόσμιου και περιφερειακού πλαισίου, όχι ευθύνη του Ισραήλ. Το Ισραήλ οφείλει τώρα να ασχοληθεί με την ποιότητα της δημοκρατίας του και με την αποτροπή μιας νέας σφαγής τύπου 7ης Οκτωβρίου 2023, δεδομένου ότι οι τρομοκρατικές οργανώσεις κατέχουν ακόμα μεγάλο οπλοστάσιο και μεγάλη προπαγανδιστική δύναμη.

Τα προγνωστικά για τις βουλευτικές εκλογές της 27ης Οκτωβρίου δεν δείχνουν αποφασιστική στροφή της κοινής γνώμης. Το Λικούντ με τον Νετανιάχου και το κεντρώο Γιασάρ με τον Γκάντι Άιζενκοτ προηγούνται με σχεδόν ίσο αριθμό εδρών στην Κνεσέτ. Οι κατηγορίες κατά του Νετανιάχου για δωροληψία από τον χολιγουντιανό παραγωγό Άρνον Μίλτσαν και τον Αυστραλό δισεκατομμυριούχο Τζέιμς Πάκερ, καθώς και για συμφωνία με τον εκδότη της εφημερίδας *Yedioth Ahronoth*, Άρνον Μόζες, για ευνοϊκή κάλυψη της πολιτικής Νετανιάχου, δεν ενδιαφέρουν καθόλου τους οπαδούς του Μπίμπι. Αντιθέτως, το ένταλμα σύλληψής του (μαζί με τον πρώην υπουργό Άμυνας Γιοάβ Γκάλαντ) από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας που σχετίζονται με τον πόλεμο στη Γάζα (περίοδος Οκτωβρίου 2023-Μαΐου 2024) τους έχει εξοργίσει ως κατάφωρη εκδήλωση «αντισημιτισμού» και μετράει υπέρ του στις εκλογές. **A**

Βανδαλισμοί: Η Γαλλία καταρρέει και κάποιοι στην Ελλάδα ζηλεύουν

Του ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΑΣΤΑΝΑ

Δεν χρειάζεται να φταίει η ακρίβεια και το προβληματικό κοινωνικό κράτος. Τη νύχτα της 30ής Μαΐου του '26, με αφορμή τη νίκη της Παρί Σεν Ζερμέν στον τελικό αγώνα Champions League, ακολούθησαν βανδαλισμοί από τους 20.000 οπαδούς που μαζεύτηκαν γύρω από το Παρκ ντε Πρενς και απλώθηκαν και σε άλλα σημεία της γαλλικής πρωτεύουσας. Αποτέλεσμα 780 συλλήψεις, 220 τραυματίες και ένας νεκρός. Για έναν τελικό και μια κατάκτηση ευρωπαϊκού κυπέλλου. Και η πόλη τι τους έφταιγε; Ανάλογα βάρβαρα γεγονότα είχαμε το 1994, το 2006 το 2018 και το 2019 με τα Κίτρινα Γιλέκα. Βλέπετε, ο Μάης του '68 στοιχειώνει ακόμα τους Γάλλους και κάθε γενιά οφείλει ένα remake. Και δεν είναι καθόλου φάρσα η επανάληψη αυτή της Ιστορίας.

Η Γαλλία βρίσκεται εδώ και χρόνια σε σοβαρή δημοσιονομική κρίση, με το δημόσιο χρέος να αγγίζει το 120% του ΑΕΠ και το δημοσιονομικό έλλειμα να κινείται πάνω από το 5%. Διότι έχει το προνόμιο να διαθέτει το πιο σπάταλο αλλά και πιο αναποτελεσματικό κοινωνικό κράτος. Τα ομόλογα δανεισμού ακριβαίνουν, το μισό της χρέος είναι στα χέρια ξένων επενδυτών και ο κίνδυνος εκροής κεφαλαίων ορατός. Η ηλικία συνταξιοδότησης ανέβηκε πρόσφατα από τα 62 στα 64 έτη! Από την άλλη, η ασθενής οικονομική ανάπτυξη (0,8%) αδυνατεί να στηρίξει το κοινωνικό κράτος. Ανισότητες, μετανάστευση, στεγαστικές επισφάλειες, μείωση της κοινωνικής κινητικότητας, πιέσεις στη μεσαία τάξη. Δηλαδή η απόλυτη χαρά κάθε ακραίου. Η Γαλλία μόνη της βγάζει τα μάτια της. Με δυο λόγια, η Γαλλία έπαθε Ελλάδα και τώρα τρέχει. Και η οικονομική κρίση είναι ευνόητο ότι φέρνει και την πολιτική. Και τα τέρατα να σαλεύουν.

Αλλά και ποια χώρα της Ευρώπης δεν έχει προβλήματα σήμερα, μετά τη «σοφή» πολιτική της ΕΕ που οδήγησε στην πλήρη αποβιομηχάνισή της; Αλλά φυσικά και τον πόλεμο στην Ουκρανία και την έλλειψη του φθηνού Ρωσικού καύσιμου, αλλά και τον πόλεμο στο Ιράν, που επέφερε τη σημερινή ενεργειακή κρίση. Τα αδιέξοδα της νεολαίας, η έλλειψη προοπτικών για πολλούς, η κρίση εκπροσώπησης και άλλα αντίστοιχα υπάρχουν παντού. Δεν καταστρέφουν όμως όλοι τα δημαρχεία των πόλεών τους. Και με τα δημόσια σχολεία υπάρχουν προβλήματα, αλλά δεν βλέπω να λύνονται διά του εμπρησμού τους. Εκτός κι αν η παραλογική λέει ότι με καμένα σχολεία όλα γίνονται αμέσως καλύτερα. Λέτε στη Γαλλία να γίνονται; Απλώς τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα είναι η ακίδα, η αφορμή για το τελετουργικό των βανδαλισμών και του προσφιλούς πλιάτσικου. Διότι μη μου πείτε ότι οι μπούκες στα κοσμηματοπωλεία ή στις πανάκριβες μπουτίκ έχουν πολιτικό περιεχόμενο. Μαζί με τους οργισμένους αριστερούς και ισλαμοαριστερούς που διαμαρτύρονται για τη «γενοκτονία» στη Γάζα και υψώνουν χαμασίτικες σημαίες σε εμβληματικά παρισινά κτίρια, οργανώνονται και απλοί παραβατικοί, που βρίσκουν ευκαιρία για ένα καλό και ανέξοδο πλιάτσικο. Διότι το Υπουργείο Εσωτερικών της Γαλλίας πετούσε, μαζί με τον Μακρόν, χαρταετό. Η μαζική βία στους γαλλικούς δρόμους είναι κάτι σαν τελετή ενηλικίωσης για ένα ικανό μέρος της νεολαίας. Και επαναλαμβάνεται διαχρονικά.

Από κοντά βεβαίως και οι μετανάστες κάθε γενιάς των λεγόμενων προαστίων, οι οποίοι δεν αφομοιώθηκαν ποτέ και για τους οποίους η Γαλλία άνοιξε διάπλατα τις πόρτες της και συνεχίζει να τις έχει ανοιχτές. Προς το παρόν, δεν γνωρίζουμε αν η μουσουλμανική αδελφότητα της Ευρώπης έχει κάποια οργανωμένη συμμετοχή στα γεγονότα της Γαλλίας αλλά και άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Αν τα υποκινεί, όπως ισχυρίζονται κάποιοι. Για μένα είναι πιθανότατο. Προφανώς όμως η πλειονότητα των μουσουλμάνων μεταναστών δεν αισθάνεται τη χριστιανική Ευρώπη ως σπίτι και είναι πρόθυμη να βγει στους δρόμους και να καταστρέψει κάτι που στο φαντασιακό της είναι εχθρικό. Κι ας της έδωσε τροφή, δουλειά, στέγη και προστασία. Κι ας είναι δική της επιλογή η μετανάστευση στην Ευρώπη. Το πολιτικό Ισλάμ είναι βαθιά μέσα της. Και γι' αυτό δεν έχει καμία διάθεση να αφομοιωθεί. Η πρόσφατη απόπειρα μαζικής μετανάστευσης από τη Βόρεια Αφρική προς τη Θέουτα και τη Μελίγια λέτε να συνδέεται με τη σημερινή γαλλική έκρηξη;

> Ο Πούτιν και ο Τραμπ χαμογελούν ικανοποιημένοι. Η Ευρώπη είναι στα δύσκολα. Και χωρίς μεγάλους ηγέτες.

Οι βανδαλισμοί φυσικά δεν θα φέρουν δουλειές ούτε καλύτερα σχολεία ούτε ευημερία. Θα αυγατίσουν όμως ακραίες πολιτικές ομάδες που ποντάρουν στη βία. Όπως η Ανυπότακτη Γαλλία του Μελανσόν, που έχει αναλάβει εργολαβικά την υπεράσπιση αλλά και την πολιτική καθοδήγηση της εξέγερσης. Η Αριστερά πανηγυρίζει βεβαίως για τις εξελίξεις, αισθανόμενη πάντοτε ωσάν τον Λένιν τον Οκτώβρη, αλλά η Λεπέν είναι πάντα εκεί και μουρμουρίζει ένα τεράστιο ευχαριστώ στους ανεγκέφαλους αριστερούς επαναστάτες. Η λαϊκιστική και ριζοσπαστική ακροδεξιά βλέπει το δώρο που της κάνει η Αριστερά, μιας και οι προεδρικές εκλογές έρχονται μέσα στο 2027. Η χρεοκοπία του γαλλικού πολιτικού συστήματος αυξάνει την επιρροή της Λεπέν και τη μετατρέπει από έναν παρία του κομματικού συστήματος στην πιθανότερη αυριανή πρόεδρο της Γαλλίας. Ένα έργο για το οποίο τόσο ο Μακρόν όσο και ο Μελανσόν δούλεψαν σκληρά και η Λεπέν πρέπει να τους ευγνωμονεί. Και όλα αυτά στα πλαίσια της στροφής στον ακροδεξιό ριζοσπαστικό λαϊκισμό που καλπάζει ήδη στην Ευρώπη. Στην ουσία η γαλλική Αριστερά οδηγεί τους Γάλλους κυρ Παντελήδες στα νύχια της Λεπέν. Αλλά η καταστροφή και η αυτοκαταστροφή είναι στο DNA της, πώς να κάνει αλλιώς;

Υπάρχει άραγε εξαγωγή επανάστασης; Απ' ό,τι φαίνεται, η γαλλική σπίθα άναψε φωτιές στο Βέλγιο και στην Ιταλία. Ενώ η χρονιά που έρχεται θα είναι σίγουρα χειρότερη από οικονομική και κοινωνική άποψη, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και η Ελλάδα θα έχουν εκλογές. Και στη Γερμανία το AfD ενισχύεται και αμφισβητεί το μέλλον του Φρίντριχ Μερτς στην καγκελαρία. Δηλαδή η κατάσταση είναι πολύ χειμέρια για τα θεσμικά κόμματα και ανοίγεται γήπεδο για να παίξουν μπάλα τα ριζοσπαστικά και τα ακραία. Η πολιτική καταιγίδα έρχεται και δεν ξέρω αν οι δημοκρατίες μας έχουν βρει κάποιο απάγκιο μέχρι να περάσει η μπόρα.

Στην Ελλάδα ήδη γράφονται και λέγονται διάφορα για το δίκιο των Γάλλων πυρπολητών και δεν θ' αργήσουν οι ατάκες ακραίων πολιτικών που θα υποδαυλίζουν ανάλογα γεγονότα και στη χώρα μας. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης ξερογλείφονται για ένα μπάχαλο –μιας και κάτι τέτοιο θεωρείται γι' αυτά δίκαιο και αυτονόητο–, που θα ξεβρακώσει την κυβέρνηση Μητσοτάκη. Από την άλλη, όμως, η εγχώρια αντιπολίτευση δεν είναι Μελανσόν. Είναι αρκούντως σιγουρατζίδικη. Και καταλαβαίνει ότι γεγονότα όπως εκείνα του 2008 μάλλον θα δώσουν την αυτοδυναμία στη ΝΔ. Είναι παράτολμο γι' αυτήν να προκαλέσει ή να καλύψει πολιτικά τη βία και τους βανδαλισμούς με δικαιολογία την ακρίβεια ή τα κυβερνητικά σκάνδαλα, σε μια τόσο πονηρή εποχή για την ευρύτερη περιοχή μας. Και υποθέτω ότι δεν θα το κάνει. Εκτός κι αν αυτά ξεσπάσουν τελείως από τα κάτω. Θα είναι δύσκολες για όλους οι επόμενες μέρες. Όχι μόνο για τους Γάλλους.

Στα βάθη της Ανατολής αλλά και στην άλλη άκρη του Ατλαντικού, ο Πούτιν και ο Τραμπ, λίγο πριν τηλεφωνηθούν για να πουν τα δικά τους, χαμογελούν ικανοποιημένοι. Η Ευρώπη είναι στα δύσκολα. Και χωρίς μεγάλους ηγέτες. A

FREEVOICES

Τα νούμερα της εβδομάδας

Του ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

2.397 άνθρωποι συνελήφθησαν και 997 αστυνομικοί και χωροφύλακες τραυματίστηκαν (επτά εκ των οποίων σοβαρά) ως αποτέλεσμα της νύχτας χάους στη Γαλλία, με πλήθος κόσμου να καίει και να λεπλατεί την πόλη με προσχήματα την ακρίβεια, τις κοινωνικές ανισότητες και τις κυβερνητικές επιλογές.

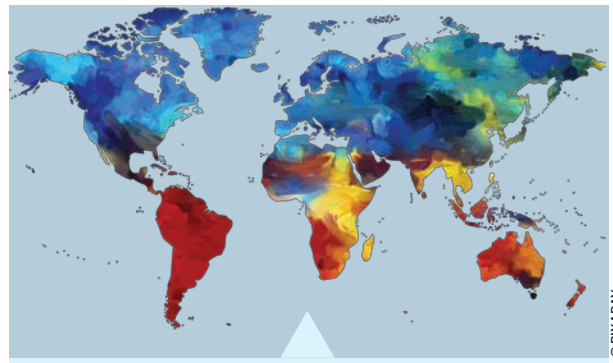
1,2 δισ. ευρώ εκτιμάται ήδη το κόστος από το μπάχαλο που προκλήθηκε στη γαλλική πρωτεύουσα και σε άλλες πόλεις της Γαλλίας.

30.000 επισκέπτες την ημέρα δέχεται το Λούβρο σύμφωνα με τη *Le Monde* και παρέμεινε κλειστό στις 19 Οκτωβρίου, υπό τον φόβο ζημιών (ή και πιθανού πλιάτσικου) από τις ταραχές. Εδώ δεν σεβάστηκαν τα Luis Vuitton, στα κλασικά γλυπτά και στους πίνακες ζωγραφικής θα κολλήσουν;

62 ετών συνεχίζουν να συνταξιοδοτούνται οι Γάλλοι, σε αντίθεση με τους Έλληνες, που βγαίνουν στη σύνταξη στα 67. Του Γάλλου ο τράχηλος, όμως, ζυγό δεν υπομένει. Προτιμά να βλέπει τα ομόλογά του να θεωρούνται από τις αγορές χειρότερα από τα ελληνικά.

33% περίπου μειώθηκαν οι καταγεγραμμένες παράτυπες διελεύσεις στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ το πρώτο εννεάμηνο του 2026. Η Frontex κατέγραψε λίγο περισσότερες από 91.000 διελεύσεις. Στην Ανατολική Μεσόγειο καταγράφηκαν περίπου 31.800, μειωμένες κατά 15%.

2,7 δισ. χρόνια θα πρέπει να εργάζεται ένας άνθρωπος για να πραγματοποιήσει τις μαθηματικές πράξεις που μπορεί να φέρει σε πέρας ο υπερυπολογιστής Δαίδαλος σε ένα μόλις δευτερόλεπτο. Ξεκίνησε τη λειτουργία του τη Δευτέρα.

© PIXABAY

367 ημέρες έχει διαρκέσει η θερμική καταιγίδα Vera, που συνεχίζει να επηρεάζει τη Γη, σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reuters το οποίο βασίστηκε στην ανάλυση μετεωρολογικών δεδομένων των τελευταίων 66 ετών.

85% της επιφάνειας της Γης επηρεάστηκε κάποια στιγμή κατά το προαναφερθέν διάστημα.

31ος ισχυρότερος υπολογιστής στον κόσμο είναι ο Δαίδαλος.

85,69 petaflops είναι η «μετρημένη» ταχύτητα του υπερυπολογιστή.

85.000 φορές ταχύτερος από ένα καλό οικιακό PC.

2,198 exaflops είναι η επίδοση του ταχύτερου υπολογιστή στον κόσμο. Ονομάζεται LineShine και βρίσκεται στην Κίνα.

58,9 εκατ. ευρώ κόστισε ο νέος ελληνικός υπερυπολογιστής. Αντιλαμβάνεστε πόσα σχολικά γεύματα ή πόσες ΜΕΘ θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν με αυτά τα λεφτά. Περιττό να σας το πω.

28 μέτρα μακριά από το Big Ben πέρασε μια σήραγγα του μετρό του Λονδίνου, χωρίς να χυθεί ούτε μια σταγόνα από ένα υπερχειλισμένο φλιτζάνι τσάι. Ο άνθρωπος που το κατόρθωσε αυτό έρχεται στην Αθήνα για να σώσει τη σήραγγα του μετρό που περνά από την Κυψέλη, αλλά κυρίως τις κατοικίες των ανθρώπων στην περιοχή.

76 ετών είναι ο λόρδος/βαρόνος Ρόμπερτ Τζέιμς Μέιρ. Ο κατάλληλος άνθρωπος για τη δουλειά. Περιμένω την ώρα που κάποια «συλλογικότητα» θα τον χαρακτηρίσει «άσχετο και επικίνδυνο».

30ή μεταξύ 38 χωρών του ΟΟΣΑ κατατάσσεται η Ελλάδα στη φορολόγηση της ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τον Δείκτη Διεθνούς Φορολογικής Ανταγωνιστικότητας 2026. Συνολικά βρίσκεται στην 23η θέση, αλλά στην 5η ως προς τη φορολόγηση φυσικών προσώπων.

50% αυξημένα είναι τα ενοίκια στην Αθήνα μεταξύ 2019 και 2024, σύμφωνα με ρεπορτάζ του Reuters. Τα επιδόματα φυσικά δεν βοηθούν προς την κατεύθυνση της αποκλιμάκωσης (μάλλον αυξάνουν τις τιμές), αλλά κυβέρνηση και αντιπολίτευση συμφωνούν στο να δίνονται όσο περισσότερα γίνεται.

4,7 ευρώ το τετραγωνικό κοστίζει κατά μέσο όρο για ενοικίαση ένα σπίτι 80 τ.μ. στη Θάσο. Είναι η φθηνότερη περιοχή της χώρας σύμφωνα με τη RE/MAX.

14 ευρώ το τ.μ. κοστίζει ένα αντίστοιχο σπίτι στο Κολωνάκι ή στη Σαντορίνη, σύμφωνα με την έρευνα του ίδιου δικτύου μεσιτών.

0,40 ευρώ το λίτρο είναι η ανακοινωθείσα επιδότηση στο πετρέλαιο θέρμανσης, ενώ η κυβέρνηση ανακοίνωσε αύξηση του επιδόματος θέρμανσης κατά 30%, στο πλαίσιο των παρεμβάσεων για το ενεργειακό κόστος.

7,3 εκατομμύρια Ισραηλινοί θα προσέλθουν στις κάλπες για τις εκλογές της 27ης Οκτωβρίου. Δηλαδή την επόμενη Τρίτη.

120 έδρες συνιστούν την Κνεσέτ, δηλαδή τη βουλή του Ισραήλ. Απαιτούνται 61 για πλειοψηφία.

6 εκλογικές αναμετρήσεις έχουν πραγματοποιηθεί στο Ισραήλ τα τελευταία επτά χρόνια.

100 εταιρείες κατάφερε να παραβιάσει ένας χάκερ χρησιμοποιώντας πράκτορες τεχνητής νοημοσύνης. Η τεχνολογία που υπόσχεται να μας απαλλάξει από τις βαρετές και επαναλαμβανόμενες εργασίες φαίνεται ότι προσφέρει την ίδια ευκολία και στους κυβερνοεγκληματίες.

VERBA VOLANT

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

«Ηπηπ… εγώ δεν συγκυβέρνησα ποτέ με τη δεξιά». Ο Rebranded ξαναγράφει την ιστορία. Αυτή τη φορά σωστά, χωρίς παραχάραξη. Το ελληνικό Σύμφωνο Ρίμπεντροπ-Μολότοφ δεν ήταν παρά μια ιστορική αναγκαιότητα για να κερδίσει η αριστερά την εξουσία, ενώ ο σύντροφος Πάνος δεν ήταν αυθεντικός ακροδεξιός, αλλά ένας παραστρατημένος κνίτης.

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

«Το να υποβιβάζεις τους καλλιτέχνες που έχουν το σθένος να αποχωρούν ή επιλέγουν να επικοινωνούν τα κακώς κείμενα της εποχής, με ειρωνεία και έπαρση, είναι για μένα το απόλυτο κόκκινο πανί». Η καλή νθοποιός κατακεραυνώνει τους Metallica χωρίς οίκτο, επειδή ουσιαστικά «δεν είναι με τον άνθρωπα» και χωρίς φυσικά να νοιάζεται για τις επιπτώσεις στη φήμη και τον τζίρο τους από τη δήλωσή της. Γιατί σωστός καλλιτέχνης χωρίς τα καλύτερα χαμασίτικα υλικά γίνεται; Δεν γίνεται.

ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

«Εγώ έχω τοποθετηθεί πάντα με τα ίδια ακριβώς κριτήρια τόσο απέναντι στον αντισημιτισμό, όσο και απέναντι στη γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού». Ο «άφθαρτος» βουλευτής πρώτα αποδέχθηκε την πρόσκληση και πήγε στη συνάντηση με Ισραηλινούς στην Αθηναϊκή Λέσχη. Εν συνεχεία απολογήθηκε σε ακροαριστερούς για την επιλογή του και τελικά αποκάλεσε «γενοκτόνους» τους οικοδεσπότες του. Γιατί; Γιατί μπορεί.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

«Μόνο στο μυαλό ενός νεοδημοκράτη άμυαλου θα μπορούσε να χωρέσει ότι υπάρχει μείωση φορολογίας όταν βλέπουμε αύξηση των φορολογικών εσόδων». Λογικό. Από το μυαλό του μυαλωμένου προέδρου-δρυΐδη δεν πέρασε ότι μπορεί όσοι έκλεβαν προηγουμένως τους φόρους τώρα να τους αποδίδουν. Για του λόγου το αληθές, η παραοικονομία το 2013 ήταν περίπου 30% του ΑΕΠ, ενώ ήδη από το 2023 είχε μειωθεί στο 16-18% του ΑΕΠ, σύμφωνα με το Γραφείο Προϋπολογισμού της Βουλής.

Η άλωση

Ακόμη και το λεξιλόγιο των Γάλλων πολιτικών, οι οποίοι αναγκάστηκαν να διαχειριστούν δημόσιο λόγο μετά τα πρωτοφανούς έντασης βίαια επεισόδια του περασμένου Σαββατοκύριακου, είναι αποκαλυπτικό της «κρίσης πανικού» που ενέσκηψε συνολικά στο σύστημα εξουσίας της Γαλλίας. Οι δηλώσεις του πρωθυπουργού Σεμπαστιάν Λεκορνί το πρωί της Δευτέρας 19 Οκτωβρίου στα σκαλοπάτια του Υπουργείου Εσωτερικών είναι χαρακτηριστικές: *«Οπως σε όλες τις δύσκολες επιχειρήσεις, υπάρχουν πράγματα που πετυχαίνουν και πράγματα που σκατώνουν»*, παραδέχτηκε για τη διαχείριση των κινητοποιήσεων που συγκλόνισαν τη χώρα το Σάββατο.

Η ορολογία, εκφρασμένη σε άπταιστη λαϊκή γαλλική του πεζοδρομίου, σε καμία περίπτωση δεν συνάδει με το αυστηρό γλωσσικό πρωτόκολλο του πρωθυπουργικού γραφείου. Προφανώς όμως οι συνθήκες αλλά και ο συλλογικός φόβος, υπαρκτός ή επίπλαστος, επέβαλαν αυτήν τη γλωσσική ιδιαιτερότητα. Όπως είχαν επιβάλει 24 ώρες πριν την ελάχιστα πειστική ως προς την ένταση που απέπνεε συνθηματολογία του Προέδρου της Δημοκρατίας. Εκείνα τα *«Ζήτω η Δημοκρατία»* και *«Ζήτω η Γαλλία»* που ειπώθηκαν για να «τονώσουν» το ηθικό των Γάλλων νοικοκυραίων δεν έπεισαν κανέναν. Ο Μακρόν απλά ασχολήθηκε με τη ρητορική διαχείριση μιας πολιτικής συντριβής του αποκαλούμενου «μακρονισμού».

Βία και λεπλασία σε ζωντανή μετάδοση

Έγραφε η *Le Monde* της 20ης Οκτωβρίου: *«Από το εξαιρετικά χαοτικό ξεκίνημα της κινητοποίησης στο Παρίσι, όταν η Ορχήστρα του Νέου Κόσμου έγινε στόχος ρίψης δακρυγόνων ήδη από το μεσημέρι, περνώντας στην εισβολή στο δημαρχείο της Μασσαλίας και φτάνοντας μέχρι τις σκηνές λεπλασίας στην πρωτεύουσα ή στη Λυών, κάθε στιγμή αυτής της ημέρας καταγράφηκε σε βίντεο.*

»Ορισμένοι λογαριασμοί, τους οποίους διαχειρίζονταν έφηβοι ή νεαροί ενήλικες, πρόσφεραν συνεχείς (ή σχεδόν συνεχείς) ζωντανές μεταδόσεις βίντεο, με ρητό σκοπό να κερδίσουν ακολούθους…

»Επί παραδείγματι, εικόνες που κατέγραψε ο ανεξάρτητος δημοσιογράφος Λικ Οφρέτ και έδειχναν περιπολικά της αστυνομίας να δέχονται επίθεση με πέτρες κοντά στην Πλατεία Δημοκρατίας το Σάββατο, προβλήθηκαν πάνω από 45 εκατ. φορές σε λιγότερο από 24 ώρες μόνο στην πλατφόρμα X».

Περίεργο τω όντι. Η Ορχήστρα του Νέου Κόσμου είναι πολιτικό και καλλιτεχνικό προϊόν των κοινωνικών κινητοποιήσεων. Σάρκα εκ της σαρκός «της αυτόνομης κινητοποίησης» του πρόσφατου παρελθόντος. Προτείνει έτσι μια νέα μορφή ακτιβισμού, όπου η τέχνη λειτουργεί ως ηχείο ενός στρατευμένου μηνύματος. Μέσα από ποικίλες δράσεις (συναυλίες, παρεμβάσεις σε σχολεία, διαλέξεις, βίντεο κ.λπ.), επιδιώκει να πυροδοτήσει προβληματισμούς, να παρακινήσει στην ανάληψη δράσης και να συμβάλει στη συγκρότηση ενός κοινού κινήματος ελπίδας και φιλοδοξίας. Έτσι αυτοσυστήνονται επίσημα τα μέλη της. Τι έκαναν ακριβώς οι μουσικοί για να γίνουν στόχος δακρυγόνων. Απλά έπαιζαν κλασική μουσική στην Πλατεία της Δημοκρατίας. Δεν πρόκειται για παρεξήγηση. Πρόκειται για συγκεκριμένη συμπεριφορά και για υλοποίηση συγκεκριμένων διαταγών. Όπως πρωτοφανές είναι και το γεγονός ότι πλέον η βία στους δρόμους, οι λεπλασίες και οι καταστροφές, αποτελούν πρώτης τάξεως τηλεοπτικό προϊόν για τους φιλόδοξους influencers παντός καιρού. Όσο πιο βίαιο το βιντεάκι στο TikTok, τόσο περισσότερο η *«Κοινωνία του θεάματος»* του Γκυ Ντεμπόρ επαναπροσδιορίζεται και επιβεβαιώνεται δεκαετίες μετά την έκδοσή της.

Εάν θα έπρεπε να περιορίσουμε σε ένα τηλεοπτικό κλιπ τις ώρες απόλυτης βίας που έζησε το

της Δημοκρατίας ante portas και η γαλλική πρόβα τζενεράλε

Του **ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Παρίσι, θα μπορούσαμε να το κάνουμε δημοσιεύοντας το βίντεο με το ζευγαράκι που απολάμβανε το κονιάκ του σε υπαίθριο τραπεζάκι ενός μπιστρό ενώ καίγονταν γύρω του το σύμπαν. Αναισθησία; Επίδειξη μικροαστικής αυτοϊκανοποίησης; Σύμπτωμα συνδρόμου μετατραυματικής απολιτίκ συμπεριφοράς; Είναι φανερό πως στους δρόμους της γαλλικής πρωτεύουσας, δυο βήματα από τη Βαστίλη, ένα φαινόμενο εξαιρετικά αρρωστημένο άρχισε να εξελίσσεται, καθόλου συμπτωματικά και με σαφή προειδοποιητικά μηνύματα που εκπέμποντας εδώ και πολύ καιρό για όσους είχαν την πολιτική επάρκεια και την πνευματική ευχέρεια να τα αντιληφθούν. Το γαλλικό πολιτικό σύστημα, οι διανοούμενοι, οι πολιτικοί παντός καιρού και ευκαιρίας και οι «δήμιοι» της πολιτικής σκέψης, οι Μελανοχίτωνες του ακροδεξιού φασισμού της Λεπέν και της φασίζουσας αριστεράς του αριστεροεθνικιστή - λαϊκιστή Μελανσόν ήταν και γνώστες της κατάστασης και ορισμένοι από αυτούς, οι δύο τελευταίοι σίγουρα, και διαχειριστές της.

Αυτά ως προς το «θέαμα». Αναφορικά με το πολιτικό ζήτημα τώρα, τα πράγματα ξεκαθαρίζουν ως προς το εξής: Ο μακρονισμός αποχωρεί από το προσκήνιο ηττημένος κατά κράτος, αφού επέτρεψε, αν δεν προκάλεσε, λόγω πολιτικής ανεπάρκειας, τη συρρίκνωση των πολιτικών επιλογών των Γάλλων πολιτών σε δύο εναλλακτικές, εκ των οποίων η μία είναι αυτή της νίκης της Λεπέν στις επερχόμενες εκλογές.

Οι προαναφερθείσες δύο επιλογές είναι απολύτως συμπληρωματικές. Η προοπτική του Μελανσόν ως δεύτερου υποψήφιου απέναντι στην Λεπέν στον Β΄ γύρο των προεδρικών εκλογών λειτουργεί μόνο ως άλλοθι που νομιμοποιεί τη νίκη της ακροδεξιάς στην Γαλλία. Το σύστημα το ξέρει, η ελίτ το γνωρίζει και ήδη η επιχειρηματική τάξη της χώρας έχει αρχίσει να διαχειρίζεται την επόμενη ημέρα.

Υπό συνθήκες αφόρητης οικονομικής πίεσης με απαγορευτικούς όρους δανεισμού και πλήρη αδυναμία αποτροπής της ακραίας κοινωνικής δυσφορίας, λόγω φτωχοποίησης της αριθμητικά τεράστιας σε επιρροή γαλλικής μικροαστικής και αγροτικής τάξης, η ελίτ της Γαλλίας προσανατολίζεται ήδη σε εναλλακτικές έκτακτης διαχείρισης της κρίσης. Κακά τα ψέματα. Όπως ξεκάθαρα προειδοποίησε και ο Κρούγκμαν, *«Η Γαλλία είναι πολύ μεγάλη για να σωθεί».* Αλί και τρισαλί για το ευρώ και την ΕΕ.

> Η Ευρώπη βρίσκεται εδώ και καιρό στην Εντατική, διασωληνωμένη, αλλά οι θεράποντες αδυνατούν να διαγνώσουν τις προοπτικές του πολιτικού πολυτραυματία

Κάποιοι, οι λιγότεροι, αναρωτιούνται αν το κόστος από τις λεπλασίες σε 1.500 καταστήματα, τα περισσότερα στο Σεντ Ονορέ, ήταν τόσο αποτρεπτικό ώστε να προκαλέσει ένα πρωτόγνωρα διογκωμένο αίσθημα συλλογικής ανασφάλειας. Διερωτώνται αυτοί που γενικά θέτουν ερωτήματα, αν το 1,4 δισ. ευρώ που κόστισαν συνολικά οι ζημιές του Σαββατοκύριακου που μας πέρασε στη Γαλλία, είναι αρκετά για να προκαλέσουν αυτή τη συλλογική αίσθηση κρατικής ανεπάρκειας και αδράνειας. Γιατί άραγε ο Εμανουέλ Μακρόν δεν έκανε δεκτή την παραίτηση του υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος αποδεδειγμένα πια υπέπεσε σε λάθος εκτιμήσεις και άρα διαχειρίστηκε ανεπαρκώς την κατάσταση. Μήπως γιατί θα έπρεπε να υπερτονιστεί αυτό το αίσθημα ανασφάλειας, του οποίου η εκμετάλλευση οδηγεί αναπόφευκτα στον προσεχή θρίαμβο της Λεπέν και της ακροδεξιάς;

Μήπως αυτή την αναπότρεπτη πραγματικότητα αντιλήφθηκαν εκ των υστέρων ο σοσιαλιστής δήμαρχος του Κεντρικού Παρισιού Αριέλ Βέιλ αλλά και ο Ραφαέλ Γκλουκσμάν, νέος ηγέτης της σοσιαλδημοκρατίας, και έσπευσαν ο πρώτος να ζητήσει την ανάπτυξη στρατού στο Κεντρικό Παρίσι και ο δεύτερος να απαιτήσει σκληρή στάση απέναντι στους μπαχαλάκηδες της ακροδεξιάς και της λαϊκιστικής αριστερής όχθης; Πρόκειται γι' αυτό το άρρωστο κοκτέιλ που τόσο εξυπηρετεί τους διαχειριστές των αδιεξόδων των πολιτικών ελίτ.

Ο ιστορικά «αντιπαθητικός» νεοφιλόσοφος Μπερνάρ Ανρί Λεβί, σε μια χειμαρρώδη συνέντευξή του προ ημερών και αφού ξεκαθάρισε πως Λεπέν και Μελανσόν είναι εκ των πραγμάτων συμπληρωματικοί συμπαίκτες σ' ένα βρόμικο παιχνίδι θεάτρου σκιών, κατέληξε στο εξής: Ικανοί να διαχειριστούν την έξοδο από την κρίση στη Γαλλία είναι ο Εντουάρ Φιλίπ της κεντροδεξιάς, ο πρώην πρόεδρος Φρανσουά Ολάντ της κεντροαριστεράς και ο Γκλουκσμάν των σοσιαλιστών. Έδειξε δηλαδή εναλλακτική πρόταση για τον πρώτο γύρο των επερχόμενων προεδρικών εκλογών. Ακόμη και οι νεοφιλόσοφοι άρχισαν να σκέπτονται σοβαρά.

Στη γειτονική Ιταλία, η Μελόνι με πολύ λιγότερα συμπτώματα εκτροπής και σαφώς λιγότερες ζημιές, κατέβασε στρατό στο Μιλάνο. Δεν έχασε την ευκαιρία και εκμεταλλεύτηκε το momentum ως γνήσιο τέκνο της ιταλικής ακροδεξιάς.

Στην Αθήνα κάποιοι τόλμησαν να ψελλίσουν ανόητα «και στα δικά μας», αλλά ποιος απώλεσε την πολιτική σκέψη για να την αποκτήσει ο Αλέξης Τσίπρας, που προφανώς φθονεί τον Μελανσόν, ο οποίος, έστω και ως κομπάρσος, διαδραματίζει ρόλο νεροκουβαλητή στο γαλλικό πολιτικό προσκήνιο; Πάντως δεν είναι ο μόνος ο οποίος «επενδύει» σε έκρηξη οργής. Κάποιοι στην Πειραιώς σπεύδουν να πλειοδοτήσουν πουλώντας ανασφάλεια και προοπτική βίας και λεπλασιών. Γιατί άραγε; Εξαντλήθηκαν τα αποθέματα παροχών και υποσχέσεων; Η μήπως η «πολιτική υστερία» πουλάει και μάλιστα με υπερτιμημένες υπεραξίες;

Η Ευρώπη βρίσκεται εδώ και καιρό στην Εντατική, διασωληνωμένη. Υποβάλλεται σε συνεχείς εξετάσεις αλλά οι θεράποντες αδυνατούν να διαγνώσουν τις πραγματικές προοπτικές του πολιτικού πολυτραυματία. Ο Τραμπ, ο Σι και ο Πούτιν μοιράζουν, σε μια νέα Γιάλτα, τον πλανήτη. Και οι τρεις έχουν υιοθετήσει πολιτικές επιλογές οι οποίες είναι διαχειρίσιμες μόνο με αυταρχικά καθεστώτα. Οι κοινωνίες, ναρκοθετημένες από δεκαετίες ανισοτήτων, παραδίδονται αμαχητί. Για να επιβληθούν οι νέοι κανόνες, χρειάζεται το αίσθημα της συλλογικής ανασφάλειας να είναι κυρίαρχο και αναμφισβήτητο. Βρισκόμαστε στη φάση της σκηνοθεσίας της εκτροπής. «Les loups sont déjà entrés dans Paris». **Α**

FREE VOICES

Τα ραντεβού με την ιστορία

Από τη «Στρατηγική Οικονομικής Αναπτύξεως» του 1962 στο χρέος του 2032

Του ΑΧΙΛΛΕΑ ΧΕΚΙΜΟΓΛΟΥ

Το 1959 ο τότε πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής και ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Ξενοφών Ζολώτας πρότειναν τη διεύθυνση του νεοσύστατου Κέντρου Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ, νυν ΚΕΠΕ) στον καθηγητή του Μπέρκλεϊ Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος απουσίαζε 20 χρόνια από την Ελλάδα και είχε αποκτήσει διεθνή φήμη ως οικονομολόγος. Έπειτα από κάμποση αμφιθυμία, ο Ανδρέας ανέλαβε το Κέντρο και του έδωσε βαθμιαία μεγάλη δυναμική στην οικονομική σκέψη.

Κορυφαία στιγμή του Ανδρέα ήταν η ολοκλήρωση της «Στρατηγικής Οικονομικής Αναπτύξεως της Ελλάδος», η οποία δημοσιεύθηκε το 1962 από το ΚΟΕ και πρότεινε την πλήρη αναδιοργάνωση της ελληνικής οικονομίας μέσα από κάποιες νέες αρχές:
1) Την εξασφάλιση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ευρεία κλίμακα, **2)** τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού οικονομικού περιβάλλοντος, **3)** την απρόσκοπτη λειτουργία του ανταγωνισμού και το άνοιγμα κλειστών κλάδων, **4)** καλά στοχευμένες πιστώσεις, **5)** τη συστηματική διερεύνηση των δυνατοτήτων της μικρής βιομηχανίας και της οργανωμένης γεωργίας και την παροχή σύγχρονων υπηρεσιών προς τις μικρές επιχειρήσεις, **6)** την αντιμετώπιση του ζητήματος της ενίσχυσης των εξαγωγών μέσα από το σωστό πρίσμα κινήτρων, **7)** τη μείωση των ανισοτήτων των εισοδημάτων, **8)** τη δραστική αντιμετώπιση της ανεργίας και **9)** την ανύψωση της παιδείας.
«Αι επιδιώξεις αυταί είναι λίαν επιτακτικαί και, εάν δεν αναληφθούν αμέσως και μετά της δεούσης σοβαρότητος, η Ελλάς, μετά την σύνδεσίν της μετά της Ε.Ο.Κ., ενδέχεται να παραμείνη ή να αποβή μία ακραία γεωργική οικονομία και τόπος παραθερισμού τουριστών και να μη δυνηθή να συμμερισθή τον ρυθμόν οικονομικής προόδου των συνεταίρων της Ε.Ο.Κ», προειδοποιούσε.

Ακραία αγροτική χώρα δεν γίναμε, όμως στα υπόλοιπα ο καθηγητής Παπανδρέου έπεσε μέσα: Τα περί τόπου παραθερισμού των Ευρωπαίων ήταν μια προειδοποίηση του Ανδρέα ήδη από το 1962, δύο δεκαετίες προτού το κάνει πιο λιανά, μιλώντας για τον ενδεχόμενο να γίνουμε «τα γκαρσόνια της Ευρώπης» ή αργότερα «το ξενοδοχείο της Ευρώπης». Ενώ το χάσμα με την Ευρώπη δεν καλύφθηκε ποτέ, παρά τα αμέτρητα δισεκατομμύρια από την Ε.Ε., τις αγορές και τους φόρους του ελληνικού λαού – τουναντίον, παραμένουμε ουραγοί.
Η Ελλάδα του 1962 προφανώς δεν είχε καμία απολύτως σχέση με τη σημερινή. Τότε η χώρα μας ήταν πάμφτωχη και αγροτική, με πάνω από 1 εκατ. αγράμματους πολίτες και ένα ΑΕΠ της τάξης των 80 δισ. δρχ. (περί τα 25 δισ. ευρώ - κάπου 10 φορές μικρότερο σε σχέση με το σημερινό). Αλλά, αν δει κανείς τις επισημάνσεις του (καθηγητή ακόμη) Παπανδρέου, τι απ' όλα αυτά έγινε πραγματικότητα σχεδόν 65 χρόνια μετά την έκθεσή του;

> Ακραία αγροτική χώρα δεν γίναμε, όμως στα υπόλοιπα ο Παπανδρέου έπεσε μέσα: Τα περί τόπου παραθερισμού των Ευρωπαίων ήταν μια προειδοποίησή του ήδη από το 1962

Η επιχειρηματική δραστηριότητα σε ευρεία κλίμακα τελεί υπό προϋποθέσεις και είναι υπόθεση λίγων μεγάλων επιχειρήσεων. Το θεσμικό οικονομικό περιβάλλον παραμένει ρευστό ή και χαοτικό. Ο ανταγωνισμός υπονομεύεται από τη συγκέντρωση και τις αποτυχίες της αγοράς, ενώ το άνοιγμα των επαγγελμάτων παραμένει ζητούμενο. Τα περί στοχευμένων πιστώσεων προκαλούν γέλωτα, όταν η μισή Ελλάδα είναι στον «Τειρεσία». Δυνατότητες μαζικής βιομηχανίας και γεωργίας δεν φαίνονται πουθενά στον ορίζοντα, καθώς η πρώτη χρεοκόπησε τη δεκαετία του '70 σε έναν κυκεώνα κόκκινων δανείων και επιβιώνει μόνο ένα υγιές τμήμα της, ενώ η δεύτερη συρρικνώνεται, συμπαρασύροντας συνδυαστικά και το εξαγωγικό ζητούμενο. Η ανεργία αντιμετωπίστηκε με τη μετανάστευση εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων – και αυτή είναι η πικρή πραγματικότητα. Οι ανισότητες δυστυχώς διευρύνονται κατά πάγιο τρόπο, ενώ η Παιδεία, παρότι παρέχεται δωρεάν και παντού, υποχωρεί, ίσως όμως για άλλους λόγους.

Τι πραγματικά συμβαίνει στην Ελλάδα; Πώς είναι δυνατόν μεταρρυθμίσεις και αλλαγές δεκαετιών να μην πιάνουν τόπο; Πώς φτάσαμε από τη διακήρυξη του (πρωθυπουργού) Παπανδρέου το 1993 ότι *«είτε το έθνος θα εξαφανίσει το χρέος είτε το χρέος θα αφανίσει το έθνος»*, στον αφανισμό του τελευταίου από τον δανεισμό για πάρα πολλά χρόνια; Και πόσο πραγματικά προετοιμασμένοι είμαστε για το ραντεβού του ελληνικού χρέους με την ιστορία το 2032, όταν και θα λήξει η περίοδος χάριτος των μνημονιακών δανείων και θα πρέπει να εξυπηρετούμε κάθε χρόνο τεράστια κεφάλαια;

«Όσοι γνωρίζουν την Ελλάδα, *δεν δύνανται παρά να είναι αισιόδοξοι [...]. Η χώρα ευρέθη και κατά το παρελθόν προ μεγάλων δυσχερειών και πάντοτε τας αντιμετώπισεν γενναίως. Με την κατάλληλον προδιάθεσιν, προσπάθειαν και αντίληψιν του προβλήματος, και ίσως με κάποιαν αρχικήν θυσίαν, ο ελληνικός λαός θα επιτύχη τους τεθέντας αντικειμενικούς σκοπούς και η Ελλάς θα αναλάβη ενεργόν ρόλον εις την Ευρωπαϊκήν Κοινότητα των Εθνών»*, έγραφε το 1962 ο Ανδρέας. Άλλωστε, το 2032 θα έχουν περάσει 70 χρόνια από τη δημοσίευση της έκθεσής του και τότε κάποιοι θα είναι μιας κάποιας ηλικίας – και ίσως ήδη να σκέφτονται να περάσουν τη σκυτάλη των θυσιών στις επόμενες γενιές ως τίμημα της σημερινής μας αβελτηρίας. A

Για την Ευρώπη προτιμώ τον Γιούργκεν Κλοπ

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Τον Γιούργκεν Κλοπ, τον προπονητή της Εθνικής Γερμανίας τον γουστάραμε από τον καιρό που ήταν στη Λίβερπουλ. Τον αγαπήσαμε πιο πολύ πρόσφατα, μετά τη δημόσια αντιπαράθεση που είχε με το ακροδεξιό AfD. Του έκανε κριτική επειδή η Εθνική δεν είναι αρκετά «λευκή». Κι αυτός επιτέθηκε στην κουλτούρα του κίβδηλου πατριωτισμού και της μιζέριας. Προέτρεψε τους Γερμανούς να είναι περήφανοι για την πατρίδα τους. Να εκτιμούν *«πόσο τυχεροί είναι που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σ' αυτή τη θαυμάσια χώρα»*. Και πρόσθεσε: μπορείς να είσαι περήφανος Γερμανός και ταυτόχρονα *«ανοιχτός, διαφορετικός, καλός και να δείχνεις συμπόνια»*.

Πόσο παράταιρα ακούγονται τα λόγια του στη σημερινή Ευρώπη που φλέγεται από τις διαμαρτυρίες. Μια Ευρώπη που μοιάζει να κατρακυλά στον διχασμό, τη βία και την ακροδεξιά. Σαν να ξηλώνεται το πουλόβερ που υφάνθηκε ως αντίδοτο σ' έναν πόλεμο με εκατομμύρια θύματα.

Να, για παράδειγμα, τι έγραφε ένας ψυχίατρος-ψυχαναλυτής με αφορμή την έκρηξη στη Γαλλία. *«Κανείς δεν φροντίζει κανέναν και ο πολίτης αισθάνεται μια συνεχή εγκατάλειψη ή και περιφρόνηση. Οι ελίτ είναι τελείως αποκομμένες από τον λαό, ζουν σε ξεχωριστούς κόσμους. Το σχολείο έχει πάψει να είναι χώρος μάθησης και μετάδοσης αξιών και έχει γίνει μικρογραφία μιας κοινωνίας σε αδιέξοδο. Ελλείποντος του λόγου, ελλειπούσης της σκέψης, ήταν αναπόφευκτη η έκρηξη, ένα δεν πάει άλλο»*.

> Μπορεί η Ευρώπη να έχει πήλινα γεωπολιτικά πόδια, πουθενά αλλού στον κόσμο όμως δεν θα βρει κανείς ανάλογη ποιότητα ζωής

Είναι στ' αλήθεια τόσο μαύρα τα πράγματα; Να λοιπόν κι ένα ακόμα παράδοξο. Αυτή η ήπειρος που αυτομαστιγώνεται αποτελεί τον μαγνήτη για εκατομμύρια ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο. Όχι μόνο ή όχι τόσο για την ευημερία της, αλλά για την ελευθερία, τις ευκαιρίες που προσφέρει και, βέβαια, για το δίχτυ ασφαλείας που παρέχουν τα πιο εξελιγμένα συστήματα πρόνοιας. Μπορεί να υποχωρεί η οικονομία της, να υποφέρουν οι υποδομές, να έχει πήλινα γεωπολιτικά πόδια, πουθενά αλλού στον κόσμο όμως δεν θα βρει κανείς ανάλογη ποιότητα ζωής.

Ποια από τις δύο εκδοχές της ευρωπαϊκής πραγματικότητας είναι η σωστή; Είμαστε μπροστά σε μια βαθιά πολιτισμική κρίση, όπως θέλει να μας πείσει ο Τραμπ; Έχουν αυξηθεί οι ανισότητες σε τέτοιον βαθμό που η κοινωνική έκρηξη να έχει γίνει αναπόφευκτη; Για τη Γαλλία μπορούν να μιλήσουν καλύτερα όσοι πραγματικά γνωρίζουν. Δεν έχει και πολύ νόημα να προβάλλουμε τις δικές μας προκαταλήψεις σε γεγονότα που κατά βάθος αγνοούμε. Άλλο Μακρόν και άλλο Μπτσοτάκης, όπως άλλο Μελανσόν και άλλο Τσίπρας.

Με όλες τις σημαντικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας, ωστόσο, υπάρχει η αίσθηση ότι όλοι λίγο πολύ στο ίδιο καζάνι βράζουμε. Μια ανάλογη κουλτούρα ότι «δεν πάει άλλο» έχει αρχίσει και καλλιεργείται και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης, κυρίως η αριστερά δηλαδή, κάνουν ό,τι μπορούν για να την ενθαρρύνουν. Δεν έχουν συνείδηση ότι παίζουν με τη φωτιά. Ότι θα βρουν μπροστά τους αυτά που σήμερα υιοθετούν. Δεν πήραν το μάθημα το 2015. Το «άντε και στα δικά μας» εύκολα θα γίνει «άντε και στα δικά σας».

Το φαινόμενο, όμως, δεν εξαντλείται στην αντιπολίτευση, είναι βαθύτερο. Η εικόνα της βαθιά προβληματικής χώρας όπου τίποτα δεν λειτουργεί και όλοι υποφέρουν κυριαρχεί στα μέσα ενημέρωσης. Πολύ περισσότερο κυριαρχεί στα κοινωνικά δίκτυα. Εκεί όπου συνυπάρχει με μια θάλασσα παραπληροφόρησης. Πόσο ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα δεν έχει μεγάλη σημασία. Όπως δεν έχει σημασία αν ορισμένα πράγματα είναι αναπόφευκτα. Καμία χώρα δεν μπορεί να βγει αλώβητη από μια παγκόσμια ενεργειακή κρίση. Αυτό που μετράει είναι η αντίληψη που διαμορφώνεται στην πλειονότητα των πολιτών. Το ότι λειτουργεί σε βάρος της κυβέρνησης είναι το λιγότερο. Γι' αυτό άλλωστε έχουμε εκλογές κάθε τέσσερα χρόνια. Για να επιλέγουμε την κυβέρνηση της αρεσκείας μας. Το πραγματικό πρόβλημα είναι ότι τείνει να γίνει αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Όταν όλα είναι χάλια, τότε στην πράξη τίποτα δεν διορθώνεται. Τίποτα δεν είναι αρκετό. Γιατί οι όποιες αλλαγές συνήθως επιφέρουν οριακές βελτιώσεις. Δεν υπάρχουν, βλέπετε, μαγικές λύσεις. Η δυσαρέσκεια, με άλλα λόγια, παραμένει. Για να μην πούμε ότι οι μεταρρυθμίσεις γίνονται απαγορευτικές. Κάθε αλλαγή η οποία θα χρειαστεί να ξεβολέψει κάποιους ή να ανατρέψει κατεστημένες συνήθειες γίνεται απαγορευτική.

Πολλοί πιστεύουν ότι αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημα της Γαλλίας. Μια κοινωνία σε παράλυση. Για εμάς τους υπόλοιπους, πάντως, καλός οδηγός μπορεί να είναι το απόφθεγμα της Αν Άπλμπαουμ: *«Η απαισιοδοξία είναι ανευθυνότητα και ο μηδενισμός ανηθικότητα»*. Και να ξεκινήσουμε καταπολεμώντας τον μηδενισμό. A

Είμαστε όλοι στο κλουβί με τις τίγρεις

Ο τραγικός θάνατος του Γουίλιαμ Τσάπμαν, ο διαδικτυακός χλευασμός και η ανθρωπιά που δεν πρέπει να χάσουμε.

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΙΩΤΣΑ**

Το Σάββατο 10 Οκτωβρίου, ο 24χρονος Γουίλιαμ Τσάπμαν σκαρφάλωσε και πέρασε δύο προστατευτικές περιφράξεις, εισερχόμενος στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο φιλοξενίας τίγρεων Σιβηρίας του Yorkshire Wildlife Park στο Ντόνκαστερ της Αγγλίας.

Για τον νεαρό είχαν αρχικά κυκλοφορήσει ανεπιβεβαίωτες αναφορές ότι βρισκόταν στο φάσμα του αυτισμού. Στη συνέχεια, ωστόσο, έγινε γνωστό ότι είχε διαγνωστεί με σχιζοφρένεια. Λίγο μετά την είσοδό του στον χώρο, μία από τις τίγρεις τού επιτέθηκε, τραυματίζοντάς τον θανάσιμα. Σύμφωνα με μαρτυρίες που δημοσιεύτηκαν στον βρετανικό Τύπο, κατά τη διάρκεια του περιστατικού ο νεαρός φέρεται να φώναξε στο ζώο να σταματήσει, ενώ έκανε μια χαρακτηριστική χειρονομία με το μικρό του δάχτυλο. Ορισμένοι αναγνώρισαν σε αυτήν το σύμβολο της Makaton για τη λέξη «κακό». Πρόκειται για ένα σύστημα υποστηρικτικής επικοινωνίας που χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, από ανθρώπους με δυσκολίες στον λόγο και την επικοινωνία.

Η τίγρη ενήργησε σύμφωνα με τα φυσικά της ένστικτα, χωρίς να μπορεί να της αποδοθεί οποιαδήποτε ηθική ευθύνη για την τραγωδία. Όσο για τον Γουίλιαμ, κανείς μας δεν γνωρίζει με βεβαιότητα τι τον οδήγησε να εισέλθει στον χώρο της. Αυτό που γνωρίζουμε είναι πως ένας νέος άνθρωπος έχασε τη ζωή του, μια οικογένεια βυθίστηκε στο πένθος και πολλοί ακόμη άνθρωποι, ακόμη κι αν δεν τον γνώριζαν προσωπικά, συγκλονίστηκαν από την τραγική του κατάληξη.

Προσωπικά, ένιωσα φρίκη και βαθιά θλίψη, τόσο για εκείνον όσο και για τους οικείους του. Εκείνο το βράδυ δεν κατάφερα να κοιμηθώ. Έχοντας έναν γιο με αυτισμό και νοητική αναπηρία, δεν μπορούσα παρά να κάνω επώδυνες σκέψεις, να νιώθω απέραντη συμπόνια για τον Ουίλιαμ και να προσπαθώ μάταια να χωρέσω στο μυαλό μου το σπαρακτικό τέλος του. Ένας νέος άνθρωπος, γεμάτος ζωή, που λίγη ώρα νωρίτερα, σύμφωνα με μαρτυρίες, χαμογελούσε και ζητούσε από περαστικούς να τον φωτογραφίσουν με τις τίγρεις στο φόντο. Ένας άνθρωπος που πέρασε τις προστατευτικές περιφράξεις, ενδεχομένως χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει τον θανάσιμο κίνδυνο στον οποίο εξέθετε τον εαυτό του. Και που, όταν βρέθηκε αντιμέτωπος με αυτόν τον κίνδυνο, έκανε εκείνη τη χειρονομία προς το ζώο, σαν να προσπαθούσε να το σταματήσει. Για να χάσει, τελικά, τη ζωή του με τόσο τραγικό τρόπο.

Αναζητώντας πληροφορίες για το περιστατικό, βρέθηκα αντιμέτωπος με κάτι που πρόσθεσε στη θλίψη και το σοκ μου ένα ακόμη συναίσθημα: τον αποτροπιασμό. Δεκάδες χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ειδησεογραφικών ιστοσελίδων εξύβριζαν και διαπόμπευαν έναν άνθρωπο που μόλις είχε χάσει τη ζωή του. «Ηλίθιος», «ψυχοπαθής», «μ@λ@κ@ς» ήταν μερικοί μόνο από τους χαρακτηρισμούς που διάβασα. Άλλοι αντιμετώπιζαν με γέλια και ειρωνείες την απόφασή του να εισέλθει στον χώρο των τίγρεων, λες και ο τραγικός θάνατός του αποτελούσε αφορμή για διασκέδαση. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ακολούθησε κι ο ίδιος ο «πλανητάρχης», Ντόναλντ Τραμπ, δημοσιεύοντας ένα βίντεο δημιουργημένο με ΤΝ, στο οποίο εμφανίζεται να παίζει με μια τίγρη, επαναλαμβάνοντας μάλιστα, σύμφωνα με το ITV News, τη χειρονομία του Ουίλιαμ.

Μπροστά σε αυτή την επίδειξη αναλγησίας, ήρθε στο μυαλό μου μια σκηνή από την εξαιρετική τηλεοπτική σειρά *«Breaking Bad»*. Ο Γουόλτερ Τζούνιορ, ένας έφηβος με εγκεφαλική παράλυση, βρίσκεται σε ένα κατάστημα ρούχων μαζί με τους γονείς του και δοκιμάζει ένα παντελόνι. Λίγο πιο πέρα, τρεις νεαροί αρχίζουν να γελούν εις βάρος του, μιμούμενοι τις κινήσεις του και κοροϊδεύοντάς τον επειδή χρειάζεται βοήθεια για να ντυθεί. Ο πατέρας του, βλέποντας τον εξευτελισμό του παιδιού του, εξοργίζεται και αντιδρά βίαια απέναντι σ' εκείνον που πρωτοστατεί στον χλευασμό. Δεν είναι, φυσικά, η βία του πατέρα που αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση. Είναι όμως η ίδια η σκηνή που αποτυπώνει με οδυνηρή ακρίβεια κάτι βαθιά προβληματικό: την ευκολία με την οποία κάποιοι άνθρωποι μετατρέπουν τη διαφορετικότητα και τις δυσκολίες ενός συνανθρώπου τους σε αντικείμενο διασκέδασης. Και το ακόμη πιο οδυνηρό είναι πως, σχεδόν δύο δεκαετίες μετά την προβολή εκείνου του επεισοδίου, εξακολουθούμε να συναντάμε την ίδια σκληρότητα. Μόνο που σήμερα, πολλές φορές, εκδηλώνεται και πίσω από μια οθόνη.

> Χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να μη γελάσει με έναν άνθρωπο που αντιμετωπίζει μια ψυχική διαταραχή ή ζει με κάποια αναπηρία; Χρειάζεται απλώς να είναι άνθρωπος.

Ζούμε σε μια εποχή όπου ο θόρυβος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης πολλές φορές καλύπτει την ανθρώπινη φωνή. Όπου ένα σχόλιο γράφεται μέσα σε δευτερόλεπτα, χωρίς σκέψη για τον άνθρωπο στον οποίο αναφέρεται, για τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζει ή για τους δικούς του ανθρώπους που ενδέχεται να το διαβάσουν. Ξεχνάμε πως πίσω από μια φωτογραφία, μια είδηση ή μια διάγνωση υπάρχει μια ολόκληρη ανθρώπινη ζωή. Μια ζωή με όνειρα, συναισθήματα, αγώνες, χαρές και λύπες. Μια ζωή που αξίζει σεβασμό, ανεξάρτητα από τις επιλογές, τα λάθη ή τις δυσκολίες της.

Ως πατέρας ενός μη λεκτικού αυτιστικού παιδιού, αλλά και μέσα από το συγγραφικό μου έργο και τις δημόσιες παρεμβάσεις μου, προσπαθώ εδώ και χρόνια να συμβάλω στην ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας. Θέλω να πιστεύω πως τα σχόλια αυτά δεν αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα των ανθρώπων. Το ελπίζω, αλλά δεν γνωρίζω αν πράγματι ισχύει κάτι τέτοιο. Εκείνο που γνωρίζω, όμως, είναι ότι, διαβάζοντάς τα, συνειδητοποίησα με επώδυνο τρόπο πόσο δρόμο έχουμε ακόμη μπροστά μας. Πόση δουλειά χρειάζεται να γίνει, όχι μόνο για την ενημέρωση και την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, αλλά και για κάτι που θα έπρεπε να θεωρείται αυτονόητο: τον σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια.

Χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να μη λοιδορήσει και να μη γελάσει με έναν άνθρωπο που αντιμετωπίζει μια ψυχική διαταραχή ή ζει με κάποια αναπηρία; Όχι. Μπορεί να μη γνωρίζεις τι ακριβώς είναι η σχιζοφρένεια ή ο αυτισμός. Αυτό, όμως, δεν σε εμποδίζει να δείξεις σεβασμό και ενσυναίσθηση.Χρειάζεται να καταλάβεις πως πίσω από κάθε διάγνωση υπάρχει ένας άνθρωπος. Με τα συναισθήματά του, τις ανάγκες του, τις δυσκολίες του και τις δικές του καθημερινές ανηφόρες. Και δίπλα του, συχνά, μια οικογένεια που αγωνίζεται, που ξενυχτά, που ανησυχεί, που παλεύει με εμπόδια και προκαταλήψεις. Που προσπαθεί καθημερινά να προσφέρει αγάπη, φροντίδα και στήριξη. Ένας αγώνας που πολλοί δεν βλέπουν και ίσως δεν μπορούν καν να φανταστούν. Δεν χρειάζεται να έχεις ζήσει αυτόν τον αγώνα για να τον σεβαστείς. Δεν χρειάζεται να καταλαβαίνεις κάθε δυσκολία για να δείξεις συμπόνια. Χρειάζεται απλώς να είσαι άνθρωπος. Γι' αυτό, ενημερώσου. Μάθε. Προσπάθησε να καταλάβεις πριν κρίνεις.

Γίνε άνθρωπος. A

Εκλογές στο Ισραήλ

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΟΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ, Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ

Ο δημοσιογράφος Βίκτωρ Ελιέζερ μάς εξηγεί τι έχουμε να περιμένουμε από τις επερχόμενες εκλογές στο Ισραήλ στις 27 Οκτωβρίου

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Το 2027 ΕΙΝΑΙ ΧΡΟΝΙΑ ΕΚΛΟΓΩΝ –όχι μόνο δικών μας, αλλά και πάρα πολλών χωρών– που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης και της ευρύτερης περιοχής της: Γερμανία (30/1), Γαλλία (18/4), Ιταλία, Αλβανία, Ινδία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Παλαιστίνη (11/9). Τα όργανα έχουν όμως αρχίσει ήδη: Σερβία, Ισπανία και κατεχόμενη Κύπρος πάνε στις κάλπες μέχρι τα τέλη του 2026, όπως φυσικά και οι ΗΠΑ, στις ενδιάμεσες εκλογές της 4ης Νοεμβρίου. Τον χορό των (πολύ) πιθανών ανακατατάξεων σέρνει το Ισραήλ, στις 27 Οκτωβρίου. Μιλήσαμε με τον δημοσιογράφο Βίκτορα Ελιέζερ, από τους πιο οξυδερκείς αναλυτές του Ισραήλ, για να καταλάβουμε τι ακριβώς διακυβεύεται.

— Ας αρχίσουμε με τα βασικά, Βίκτορα: Ποιο είναι το εκλογικό σύστημα στο Ισραήλ;
Από την ίδρυση του κράτους, η απλή αναλογική. Απλά στο παρελθόν το όριο εισόδου στην Κνεσέτ, τη Βουλή, ήταν το 1%· κι επειδή η κατάσταση αυτή παρήγε χαοτικά αποτελέσματα, κάποια στιγμή αποφάσισαν και το αύξησαν στο 3,25%.

— Υπάρχουν εκλογικές περιφέρειες; Σταυροδοσία;
Το Ισραήλ είναι όλο μία ενιαία περιφέρεια. Και δεν υπάρχει σταυροδοσία, μόνο ιεραρχική λίστα υποψηφίων, η οποία σε κάποια κόμματα καθορίζεται από τα εγγεγραμμένα μέλη του κόμματος, ενώ σε άλλα την ορίζει απλά ο αρχηγός ή κάποια κεντρική επιτροπή.

— Γιατί βλέπουμε αυτή τη συνεχή μεταμόρφωση των κομμάτων; Κόμματα να ιδρύονται, κόμματα να κλείνουν και να δημιουργούνται καινούργια.
Εδώ πρέπει να ανατρέξουμε λίγο στην ιστορία. Μέχρι και το 2010 υπήρχαν στο Ισραήλ δύο βασικοί πυλώνες κυβερνητικής αντιπαλότητας: το Λικούντ, οι συντηρητικοί δηλαδή, και οι Εργατικοί. Κατά καιρούς υπήρξαν κι άλλες μορφές αντίπαλου δέους προς το Λικούντ, όπως το Καντίμα («Εμπρός») επί Εχούντ Ολμέρτ και Τζίπι Λίβνι, μετά επανήλθαν οι «ατόφιοι» Εργατικοί, αλλά γενικά αυτοί ήταν οι δύο πυλώνες. Μέχρι που το Εργατικό Κόμμα κατέρρευσε ως κυρίαρχη πολιτική δύναμη και αναδείχθηκαν, από το κέντρο και την αριστερά, δυνάμεις ως επί το πλείστον προσωποπαγείς: πρώτα το Γες Ατίντ («Υπάρχει Μέλλον»), κεντρώο κόμμα του Γαΐρ Λαπίντ, μετά άλλοι σχηματισμοί. Και σήμερα ακόμα, δεξιά του Λικούντ πάλι προσωποπαγή κόμματα θα βρούμε: το ακροδεξιό Ότζμα Γεχουντίτ («Εβραϊκή Ισχύς») του πρ. υπουργού Εθνικής Ασφάλειας Μπεν Γκβιρ, το κόμμα των Θρησκευτικών σιωνιστών του Σμότριτς και τώρα εμφανίστηκε κι ένα άλλο κόμμα, το Αμχά Ισραέλ («Λαός του Ισραήλ»), του πρ. ταξίαρχου Οφέρ Βίντερ.

— Κι από την άλλη πλευρά του πολιτικού χάρτη;
Από την άλλη πλευρά του πολιτικού χάρτη δημιουργήθηκε πριν από λίγους μήνες το κόμμα Γιασάρ! («ίσιο», «ευθύ», «ντόμπρο») του πρώην αρχηγού των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων (IDF) Γκάντι Άιζενκοτ – το οποίο εξοβέλισε, ως αντίπαλο δέος του Λικούντ, την κεντρώα συμμαχία Μπεγιάχαντ («Μαζί») των πρ. πρωθυπουργών Ναφτάλι Μπένετ και Γαΐρ Λαπίντ. Αυτή τη στιγμή στο δεξιό στρατόπεδο κυριαρχεί το Λικούντ, το κόμμα του Νετανιάχου, και στην απέναντι πλευρά το Γιασάρ! του Άιζενκοτ. Βεβαίως, δίπλα του υπάρχει το επίσης προσωποπαγές κόμμα Γισραέλ Μπεϊτένου («Ισραήλ, το Σπίτι μας») του Άβιγκντορ Λίμπερμαν, το οποίο απευθύνεται κυρίως σε Εβραίους που έχουν προέλθει από την πρώην Σοβιετική Ένωση και αντιτίθεται σε οποιαδήποτε συνεργασία με τα υπερορθόδοξα κόμματα. Και πιο αριστερά του υπάρχει επίσης το πρώην Εργατικό Κόμμα – το οποίο έχει αλλάξει το όνομά του αφότου ενώθηκε με το Μέρετς, το κόμμα της αριστεράς, και δημιούργησαν το κόμμα των Δημοκρατών, με επικεφαλής τον Γαΐρ Γκολάν. Αυτή είναι η κεντρική πολιτική σκηνή. Υπάρχει κι ένα νεοσύστατο κόμμα, οι Έφεδροι και Οικονομολόγοι, έτσι ονομάζεται, στο οποίο είναι επικεφαλής ένας πρώην στρατιωτικός και ένας καθηγητής οικονομικών. Αυτοί είναι στο όριο να μπουν στην Κνεσέτ. Είναι κεντρώοι που λένε ότι το Ισραήλ θα σωθεί μόνο εάν σχηματιστεί κυβέρνηση εθνικής ενότητας.

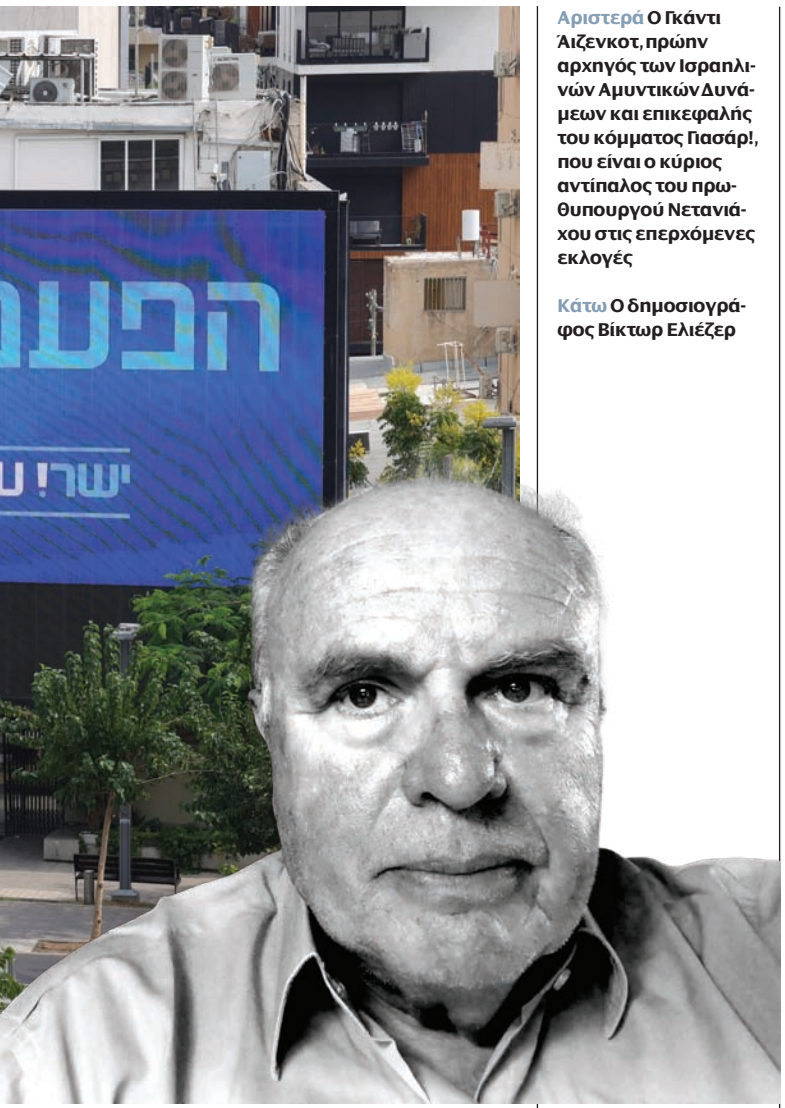
— Έχουμε όμως και κάποια υπερορθόδοξα και αραβικά κόμματα· και αυτά ανεβοκατεβάζουν κυβερνήσεις, σωστά;
Σωστά. Έχουμε σημαντικά εκλογικά ποσοστά σε δύο θρησκευτικά κόμματα που εκπροσωπούν τους υπερορθόδοξους Εβραίους: το ένα, το Γιαχαντούτ Χα Τορά («Ο Ιουδαϊσμός της Τορά») απευθύνεται στους Ασκενάζι υπερορθόδοξους, δηλαδή τους Εβραίους που προέρχονται από την Ανατολική Ευρώπη, και το άλλο, το Σας, απευθύνεται στους υπερορθόδοξους Σεφαραδίτες και Μιζραχί, που προέρχονται από τη Βόρεια Αφρική και από τις άλλες αραβικές χώρες, Υεμένη, Ιράκ, Συρία και τα λοιπά.

— Αυτά είναι τα δύο κόμματα που αντιτίθενται στην υποχρεωτική στρατιωτική θητεία;
Ακριβώς. Στην προηγούμενη τετραετία και τα δύο αυτά κόμματα είχαν ασκήσει πιέσεις ώστε να νομοθετηθεί η απαλλαγή των σπουδαστών θρησκευτικών σχολών από την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία. Να τονίσω εδώ ότι τα θρησκευτικά κόμματα πάντα είχαν σταθερή συμμετοχή σε κυβερνήσεις συνασπισμού, και με τον Νετανιάχου αλλά και με τους Εργατικούς. Παλαιότερα υπήρχε νόμος βάσει του οποίου συγκεκριμένο ποσοστό σπουδαστών υπερορθόδοξων σχολών υποχρεωνόταν να πηγαίνει στον στρατό, πράγμα που επέτρεπε σε οποιαδήποτε σιωνιστική κυβέρνηση να κάθεται στο ίδιο τραπέζι με τους μη σιωνιστές υπερορθόδοξους.

— Και τα αραβικά κόμματα;
Εκεί έχουμε πάλι δύο: το ένα, το Ρα'άμ ή Ενωμένη Αραβική Λίστα, με αρχηγό τον Μανσούρ Αμπάς, είναι ένα μετριοπαθές κόμμα που συμμετείχε άλλωστε και στην κυβέρνηση του δεξιού Ναφτάλι Μπένετ στις εκλογές του 2021. Αλλά και επί Εργατικών υπήρξε –είτε διά ψήφου ανοχής, είτε ενεργά– συμμετοχή αραβικών κομμάτων στην κυβέρνηση. Το δεύτερο, η Ενιαία Λίστα, είναι το Αραβικό Δημοκρατικό Μέτωπο και η Κομμουνιστική Παράταξη. Αυτός είναι, πάνω κάτω, ο πολιτικός χάρτης του Ισραήλ σήμερα.

— Τα αραβικά κόμματα είναι και τα δύο αντισιωνιστικά;
Το κόμμα του Μανσούρ Αμπάς αποδέχεται τη Διακήρυξη Ανεξαρτησίας του Ισραήλ. Άρα δεν είναι αντισιωνιστικό. Δεν είναι όμως και σιωνιστικό. Αφού αποδέχεται τη Διακήρυξη Ανεξαρτησίας του Ισραήλ, σημαίνει ότι αποδέχεται απευθείας τον εβραϊκό και δημοκρατικό χαρακτήρα του κράτους του Ισραήλ, αλλά δεν ασπάζεται τη σιωνιστική ιδεολογία, απλώς δεν

© EPA/ABIRSULTAN

Αριστερά **Ο Γκάντι Άιζενκοτ, πρώην αρχηγός των Ισραηλινών Αμυντικών Δυνάμεων και επικεφαλής του κόμματος Γιασάρ!, που είναι ο κύριος αντίπαλος του πρωθυπουργού Νετανιάχου στις επερχόμενες εκλογές**

Κάτω **Ο δημοσιογράφος Βίκτωρ Ελιέζερ**

την απορρίπτει. Εξάλλου μετέχουν και Εβραίοι στο Ρα'άμ: το νούμερο δύο του κόμματος είναι στέλεχος του πρώην κεντρώου κόμματος του Λαπίντ. Είναι ένα αραβικό κόμμα που τίθεται οπωσδήποτε υπέρ της λύσης δύο κρατών, τάσσεται σαφώς εναντίον της τρομοκρατίας και δεν έχει διστάσει ποτέ να την καταδικάσει. Γι' αυτό άλλωστε συμμετείχε και στην κυβέρνηση του Μπένετ. Ο Μπένετ, υπενθυμίζω, ήταν και εξακολουθεί να είναι ένας δεξιός πολιτικός. Ενώ η Ενιαία Λίστα, το άλλο αραβικό κόμμα, δεν αποδέχεται τη Διακήρυξη Ανεξαρτησίας του Ισραήλ.

— Παρ' όλα αυτά συμμετέχει στις εκλογές;
Βεβαίως. Από τη στιγμή που είναι ένα δημοκρατικό κόμμα και δεν αμφισβητεί τη δημοκρατία στο Ισραήλ, συμμετέχει στις εκλογές. Από την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ μετέχουν αραβικά κόμματα στη Βουλή, δεν είναι κάτι καινούργιο.

— Τότε, φαντάζομαι ότι θα θέλει ένα ενιαίο κράτος χωρίς εβραϊκό χαρακτήρα.
Δεν το έχει πει ευθέως, γιατί και αυτό είναι υπέρ των δύο κρατών. Απλώς, για να το πω λίγο παραστατικά, δεν θεωρεί αυτομάτως τρομοκρατική ενέργεια κάθε πλήγμα εναντίον αμάχων πολιτών του Ισραήλ. Ο πρώην αρχηγός του κόμματος, ας πούμε, απέφυγε να καταδικάσει την 7η Οκτωβρίου και στις πρώτες του δηλώσεις την παρουσίαζε ως πράξη αντίστασης. Γι' αυτόν τον λόγο η εκλογική επιτροπή που εγκρίνει τη συμμετοχή κομμάτων και βουλευτών στις εκλογές (σσ.: όπως κάνει εδώ το πολιτικό τμήμα του Αρείου Πάγου) συνέστησε τον αποκλεισμό αυτού του αρχηγού. Το θέμα έφτασε στο Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ –γιατί οι απορρίψεις της εκλογικής επιτροπής πρέπει να εγκρίνονται απ' αυτό–, ωστόσο η πρόταση της εκλογικής επιτροπής δεν υιοθετήθηκε και η υποψηφιότητα του ανθρώπου αυτού δεν απορρίφθηκε, αλλά του έγινε σύσταση να αποσυρθεί. Κι αυτός το αποδέχτηκε, έκανε διορθωτικές δηλώσεις και αποσύρθηκε. Γενικά, το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ και οι αποφάσεις του γίνονται σεβαστές και από Άραβες και από Εβραίους Ισραηλινούς. Θα σου έλεγα ότι περισσότερο αμφισβητούνται από την άκρα δεξιά παρά από τα αραβικά κόμματα.

— Θα κάνω την ίδια ερώτηση και για τα δύο υπερορθόδοξα κόμματα: είναι αντισιωνιστικά;
Όχι. Θα μπορούσα να τα χαρακτηρίσω «μη σιωνιστικά». Έτσι αυτοχαρακτηρίζονται εξάλλου. Δεν απορρίπτουν τον σιωνισμό, απλώς δεν τον υιοθετούν. Για λόγους καθαρά θεολογικούς.

— Ναι, γιατί υποτίθεται ότι, αν υπάρχει κράτος του Ισραήλ, δεν θα έρθει ο Μεσσίας. Εδώ όμως ας πούμε, για χάρη της συζήτησης, ότι έχω ένα μικρό πρόβλημα κατανόησης: Αν κάποιος δεν απορρίπτει τον σιωνισμό, πώς είναι μη σιωνιστής;
Το σιωνιστικό κίνημα, αφότου δημιουργήθηκε, είχε πάρα πολλές εκφάνσεις. Από την άκρα αριστερά μέχρι την άκρα δεξιά και από τον πλέον φιλελεύθερο Εβραίο μέχρι τον πλέον θρησκευόμενο.

— Ναι, θυμάμαι που ο Άμος Οζ έλεγε ότι ο σιωνισμός είναι ένα οικογενειακό επώνυμο: πρέπει να ξέρεις το μικρό όνομα για να καταλάβεις τον χαρακτήρα του καθενός.
Πολύ σοφή ρήση. Θα προσπαθήσω να το εξηγήσω: οι υπερορθόδοξοι έφτασαν στο Ισραήλ ως αποτέλεσμα των διωγμών και των διακρίσεων. Δεν ήταν επιλογή τους να πάνε να εγκατασταθούν στη γη του Ισραήλ. Η επιλογή να πάει κάποιος να εγκατασταθεί στο Ισραήλ, ανεξαρτήτως αν είναι αριστερός ή δεξιός, αυτό σημαίνει σιωνισμός. Οι υπερορθόδοξοι προφανώς έχουν αναγκαστεί να συνυπάρχουν στο Ισραήλ, γιατί πού αλλού να πάνε; Δεν είχαν κι άλλες επιλογές. «Και η Αμερική;» θα μου πεις. Μα στην Αμερική αυτό ακριβώς γίνεται. Εκεί τα κινήματα των υπερορθοδόξων δεν υπερασπίζονται το Ισραήλ, συμμετέχουν στις διαδηλώσεις του Free Palestine, ψήφισαν ως επί το πλείστον Μαμντάνι για δήμαρχο της πόλης· αυτή είναι η μεγάλη διαφορά. Να γιατί δεν θέλουν να πάνε και στο στρατό: γιατί η κύρια προτεραιότητά τους δεν είναι η υπεράσπιση της ασφάλειας των πολιτών, είναι η μελέτη των Γραφών. Θεωρούν ότι με τη μελέτη, με την αφιέρωσή τους στις Γραφές υπερασπίζονται την ανθρώπινη υπόσταση του λαού του Ισραήλ, με την ευρεία έννοια του όρου«Ισραήλ». Τα λέω όλα αυτά για να εξηγήσω με τον πλέον παραστατικό τρόπο τι σημαίνει το να ζεις στο Ισραήλ ή το να είσαι υπερορθόδοξος και να μην υιοθετείς τον σιωνισμό.

— Και η βία που ασκούν οι υπερορθόδοξοι; Εσύ μου λες ότι οι υπερορθόδοξοι δεν είναι σιωνιστές κι εγώ βλέπω τους Hilltop Youth, τους εθνικιστές Χαρεντί εποίκους στη Δυτική Όχθη, να θέλουν να ιδρύσουν το Μεγάλο Ισραήλ τρομοκρατώντας τους Παλαιστινίους.
Μισό λεπτό, για να λυθεί η παρεξήγηση: τα υπερορθόδοξα κόμματα δεν ασχολούνται καθόλου με το παλαιστινιακό. Δεν τους απασχολεί αν θα είναι ένα κράτος, αν θα είναι δύο, ή κανένα. Την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης και της Γάζας στο Ισραήλ την υποστηρίζουν οι ακροδεξιοί, ο Μπεν Γκβιρ και ο Σμότριτς. Καμία σχέση με τους υπερορθόδοξους. Η βία που ασκούν οι υπερορθόδοξοι είναι εναντίον της αστυνομίας όταν συλλαμβάνει τους ανυπότακτους που αρνούνται να παρουσιαστούν στον στρατό.

— Αυτό είναι εντός του Ισραήλ. Εγώ μιλώ για τη Δυτική Όχθη, όπου βλέπουμε υπερορθόδοξους να τα κάνουν γυαλιά καρφιά.
Πολλοί από αυτούς είναι υπερορθόδοξοι, ναι, αλλά όχι όλοι. Υπάρχει όμως όντως μια μερίδα υπερορθόδοξων που τάσσεται υπέρ του Μεγάλου Ισραήλ. Αυτοί είναι οι διάδοχοι και μαθητές του ραβίνου Καχάνε. Αλλά θέλω εδώ να ξεκαθαρίσω κάτι, παρακαλώ: υπάρχουν οι μετριοπαθείς θρησκευόμενοι, οι θρησκευόμενοι που κυκλοφορούν με το καπελάκι, το κιπά τους, όπως ο Ναφτάλι Μπένετ, και αυτοί μετέχουν σε όλα τα κόμματα, από τη δεξιά ως την αριστερά, δεν είναι εξτρεμιστές.

— Θα επιμείνω λίγο, γιατί μου κάνει εντύπωση που υπάρχει αυτός ο διαχωρισμός εντός της ίδιας της υπερορθόδοξης κοινότητας: αυτοί που δεν θέλουν καν να υφίσταται το Ισραήλ και αυτοί που θέλουν το Μεγάλο Ισραήλ.
Γιατί σου κάνει εντύπωση; Δεν ξέρεις την παροιμία που λέει τρεις Εβραίοι, τέσσερις γνώμες; Εδώ υπάρχουν υπερορθόδοξοι που κάνουν παρέα με τον Αχμαντινετζάντ, τον πρώην πρόεδρο του Ιράν, και συμμετείχαν σε εκδηλώσεις που αποσκοπούσαν στην καταστροφή του «σιωνιστικού καρκινώματος».

— Πες μου και κάποια πράγματα παραπάνω για τον Άιζενκοτ. Φαίνεται ότι μάλλον αυτός θα είναι, στο νήμα, ο νικητής των εκλογών της 27ης Οκτωβρίου.
Ο Γκάντι Άιζενκοτ ήταν αρχηγός του γενικού επιτελείου στρατού μεταξύ 2015 και 2019, διορισμένος από τον Νετανιάχου. Φημιζόταν για την αναλυτική του ικανότητα και για την επιμονή του να τιμωρούνται τα πειθαρχικά παραπτώματα εντός του στρατού. Επί θητείας του, στρατιώτες παραπέμπονταν στη στρατιωτική δικαιοσύνη για το παραμικρό παράπτωμα εναντίον των Παλαιστινίων στη Δυτική Όχθη, με πιο τραντταχτό παράδειγμα εκείνο του Ελόρ Αζαρία, που πυροβόλησε εν ψυχρώ έναν Παλαιστίνιο στη Χεβρώνα το 2016. Ο Αζαρία καταδικάστηκε και φυλακίστηκε, και γι' αυτό άλλωστε είναι κόκκινο πανί για την άκρα δεξιά (σσ.: Πρόσφατα ο πρόεδρος του Ισραήλ απένειμε, αναδρομικά, χάρη στον Αζαρία).
Ο Άιζενκοτ είναι φρέσκος στην πολιτική ζωή. Έχασε τον γιο του και δυο ανιψιούς στον Πόλεμο της Γάζας. Ήταν βουλευτής του κόμματος της αντιπολίτευσης του Μπένι Γκαντζ, που, μετά την 7η Οκτωβρίου, εντάχθηκε στο πολεμικό κυβερνητικό συμβούλιο, μέχρι την αποχώρησή του τον Ιούνιο του 2024, και ήταν αυτός που πίεσε τον Νετανιάχου να γίνουν και χερσαίες επιχειρήσεις στη Γάζα, πιστεύοντας ότι η Χαμάς δεν επρόκειτο να πληγεί αν δεν έμπαινε μέσα ο στρατός να καταστρέψει σήραγγες, υποδομές κ.λπ. Και στην πρώτη χερσαία επιχείρηση σκοτώθηκε ο γιος του.

— Στο παλαιστινιακό πού τοποθετείται;
Είναι ένας άνθρωπος μετριοπαθής, του διαλόγου. Βεβαίως δεν έχει ταχθεί –ειδικά μετά την 7η Οκτωβρίου– υπέρ των δύο κρατών, αλλά έχει ταχθεί υπέρ του διαλόγου με την Παλαιστινιακή Αρχή. Και επίσης, σε ό,τι αφορά τη Γάζα, μιλάει για μια επόμενη μέρα χωρίς την παρουσία ισραηλινών στρατευμάτων.

— Πώς δηλαδή; Ποια είναι η λύση του για τη Γάζα;
Αυτή τη στιγμή υπάρχει η διεθνής επιτροπή που πρέπει, υποτίθεται, να αναλάβει την ανασυγκρότηση της Γάζας, το Συμβούλιο της Ειρήνης, που κάποια στιγμή θα έβρισκε και τον άνθρωπο που θα σχημάτιζε παλαιστινιακή κυβέρνηση χωρίς τη συμμετοχή της Χαμάς.
Όλα αυτά, όπως ξέρουμε, έχουν παγώσει γιατί δεν έχει αφοπλιστεί η Χαμάς – που είναι ο επόμενος όρος του σχεδίου εκεχειρίας των είκοσι σημείων, μετά την επιστροφή των ομήρων και μετά την αποχώρηση του Ισραήλ από το 60% της Λωρίδας, στην «κίτρινη γραμμή». Αλλά, τέλος πάντων, ο Άιζενκοτ πιστεύει ότι μόνο με τη συμμετοχή παλαιστινιακών δυνάμεων αντίθετων προς τη Χαμάς μπορεί να ανασυγκροτηθεί η Γάζα.

— Βάζει δηλαδή το αντίθετο στοίχημα απ' αυτό που είχε βάλει ο Νετανιάχου, ο οποίος στοιχημάτισε στη Χαμάς για να πάει κόντρα στη Φατάχ (Παλαιστινιακή Αρχή).
Ακριβώς. Βεβαίως σήμερα ο Νετανιάχου πιέζεται από τις ακροδεξιές δυνάμεις που μετέχουν στην κυβέρνησή του και οι οποίες αποσκοπούν στη μόνιμη παρουσία του ισραηλινού στρατού στη Γάζα, αποκλείοντας οποιοδήποτε σύστημα παλαιστινιακής εξουσίας. Τους ενδιαφέρει η Γάζα να ανακτηθεί.

— Και στη Δυτική Όχθη; Είπες ότι ο Άιζενκοτ δεν είναι υπέρ της λύσης των δύο κρατών. Συνεπώς είναι υπέρ της λύσης του ενός κράτους; Τι προβλέπει όμως αυτό;
Όχι, στο θέμα των οικισμών στη Δυτική Όχθη ο Άιζενκοτ είναι προσκολλημένος σε όσα συμφωνήθηκαν στο Όσλο – συμφωνία, να τονίσουμε, που έγινε αμοιβαία αποδεκτή από Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους: μια Δυτική Όχθη σε τρεις ζώνες: μία όπου επιτρέπονται οι οικισμοί, μία όπου απαγορεύονται και η μεικτή ζώνη.
Δεν είναι όλοι οι οικισμοί παράνομοι. Ο Άιζενκοτ αποκλείει λοιπόν κάθε οικισμό σε ζώνη που απαγορεύεται και δήλωσε ότι δεν θα περιμένει να γίνονται προσφυγές στα δικαστήρια για να επέμβει ο στρατός εναντίον των παράτυπων εποίκων, όπως γίνεται σήμερα. Όπου απαγορεύεται απαγορεύεται· οι παράνομοι θα απομακρύνονται. Ενώ σήμερα ο Σμότριτς στο Υπουργείο Αμύνης ενθαρρύνει και χρηματοδοτεί τέτοιους οικισμούς. **A**

Ο Άιζενκοτ είναι ένας άνθρωπος μετριοπαθής, του διαλόγου. Βεβαίως δεν έχει ταχθεί –ειδικά μετά την 7η Οκτωβρίου– υπέρ των δύο κρατών, αλλά έχει ταχθεί υπέρ του διαλόγου με την Παλαιστινιακή Αρχή.

athens voice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΟΡΡΗΣ

«Ο Τέτσης παρακολουθούσε την εξέλιξή μου με σχεδόν πατρικό ενδιαφέρον»

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΔΗΜΟΥ** - Φωτό: **ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ**

Συναντώ τον Γιώργο Ρόρρη, έναν από τους σημαντικότερους Ελληνες ζωγράφους της γενιάς του 1960, στο ατελιέ του στην Πανόρμου. Στους τοίχους υπάρχουν αφίσες με έργα μεγάλων ζωγράφων, κυρίως από την εποχή της Αναγέννησης και του Μοντερνισμού. Το εργαστήριό του διαθέτει και ταράτσα, απ' όπου μπορείς να δεις το μεγαλύτερο μέρος της γύρω περιοχής, μια θέα που, όπως μου λέει, έχει αναζωπυρώσει το ενδιαφέρον του για το αστικό τοπίο.

Αφορμή για τη συνάντησή μας είναι η διατομική αναδρομική έκθεση ***«Από φως κι από χώμα»***, με έργα δικά του και του καθηγητή του στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, **Παναγιώτη Τέτση**, που εγκαινιάστηκε το Σάββατο 17 Οκτωβρίου στην Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ στο Μέτσοβο.

Η συζήτησή μας περιστρέφεται γύρω από την καριέρα του και τη σχέση του με τον δάσκαλό του, από τα χρόνια της σχολής και την εποχή που γνώρισε μέσω αυτού την οικογένεια Γουλανδρή. Τρέφοντας μεγάλη ευγνωμοσύνη και αγάπη στο πρόσωπο του Τέτση, ο Ρόρρης δέχτηκε με χαρά να συμμετάσχει στην έκθεση, που επιμελήθηκε η ιστορικός τέχνης και διευθύντρια Συλλογών, Μουσειολογικού και Καλλιτεχνικού Προγραμματισμού της Εθνικής Πινακοθήκης **Έφη Αγαθονίκου** στους χώρους του Ιδρύματος Αβέρωφ. Με το ίδρυμα, όπως και με την Τατιάνα Αβέρωφ, μια από τις δύο κόρες του μεγάλου ευεργέτη, ο ζωγράφος διατηρεί ιδιαίτερη σχέση από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, όταν φιλοτέχνησε το πορτρέτο του Ευάγγελου Αβέρωφ-Τοσίτσα.

— Ο Παναγιώτης Τέτσης υπήρξε καθηγητής σας στην Α.Σ.Κ.Τ. Με τα χρόνια, αναπτύξατε και προσωπική σχέση μαζί του. Πώς ήταν ως άνθρωπος και ως δάσκαλος;
Στο εργαστήριο του Τέτση πήγα αρχικά με μεγάλο δισταγμό. Το έργο του το είχα γνωρίσει λίγους μήνες νωρίτερα, όταν είχε γίνει η έκθεσή του με τη «Λαϊκή αγορά», στο πρώτο κτίριο της Εθνικής Πινακοθήκης. Η σειρά αυτή εκτέθηκε για πρώτη φορά εκεί στο σύνολό της, με όλους αυτούς τους τεράστιους πίνακες που την απαρτίζουν. Ως νέος ζωγράφος τότε, ένιωσα δέος στη θέα αυτών των έργων, που είχαν όλα τις ίδιες μνημειώδεις διαστάσεις –2,5 μ. ύψος και 4 ή 8 μ. πλάτος–, όταν εμείς αγοράζαμε τελάρα 50 x 70 εκ. και τα βάζαμε στο καβαλέτο μας για να ζωγραφίσουμε. Ένιωσα, λοιπόν, ας πούμε, καταπίεση από την πρώτη μου γνωριμία με το έργο του.

— Πώς έγινε, τελικά, και πήγατε;
Είχα σκοπό να πάω στο εργαστήριο του Μόραλη, όπως πολλοί τότε, οι οποίοι τελικά είχαν αξιόλογες μετέπειτα πορείες. Μάλιστα, στο προκαταρκτικό μου έτος στη σχολή, καθώς τα εργαστήρια ήταν το ένα δίπλα στο άλλο, παρακολουθούσα καμιά φορά το μάθημά του, γιατί έτρεφα μεγάλο σεβασμό στο πρόσωπό του. Στο τέλος, όμως, του έτους, ο Μόραλης πήρε σύνταξη κι έτσι βρέθηκα ξανά σε δίλημμα. Δεν γνώριζα καλά το έργο των υπόλοιπων καθηγητών. Εγώ ήθελα να ζωγραφίζω έργα σαν εκείνα της τελευταίας περιόδου του Τσαρούχη. Ήξερα ότι στο εργαστήριο του Τέτση δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο, γιατί έβλεπα τον τρόπο με τον οποίο ζωγράφιζε εκείνος και τη χρωματική παλέτα που επέλεγε, η οποία δεν είχε καμία σχέση με τα έργα αυτά του Τσαρούχη που μου άρεσαν – καθώς, τότε, δεν είχα ακόμα τις γνώσεις για να εκτιμήσω τα πρώιμα έργα του και να καταλάβω ποιες ήταν οι επιρροές του. Αισθητικά, με απλοϊκό τρόπο και χωρίς βαθιές γνώσεις Ιστορίας της Τέχνης, ταυτιζόμουν περισσότερο με τα πιο πλαστικά και ρεαλιστικά έργα της τελευταίας περιόδου της ζωγραφικής του.
Πήγα, τελικά, στο εργαστήριο του Τέτση, παρακούοντας όσους μου έλεγαν να μην το κάνω. Καθώς ήμασταν νέοι φοιτητές –δεκαεννέα, είκοσι χρονών–, θέλαμε να περνάμε όμορφα – ανέμελα και κάπως ράθυμα. Ο Τέτσης είχε τη φήμη του απαιτητικού. Δεν μπορώ ακόμα να απαντήσω στον εαυτό μου τι με έκανε να αγνοήσω τις παραινέσεις του περίγυρού μου. Ίσως μια πλευρά της προσωπικότητάς μου και του χαρακτήρα μου να επιζητούσε ένα εργαστήριο με υψηλότερα στάνταρ. Ο Τέτσης, στην πρώτη επαφή μαζί του, έμοιαζε άνθρωπος λιγάκι απόμακρος και κάπως αυστηρός. Μιλούσε στους σπουδαστές πάντα στον πληθυντικό και τους αποκαλούσε «κύριους» και «κυρίες», πράγμα το οποίο στην ελληνική πραγματικότητα της τότε εποχής ακουγόταν εντυπωσιακό. Αν δούλευες και ζωγράφιζες, κι αν εκδήλωνες την ύπαρξη αυτού που λέμε «τσαγανό», αμέσως η συμπεριφορά του απέναντί σου άλλαζε και γινόταν οικείος και φιλικός.

Χρωστάω, και θα χρωστάω πάντα σε αυτόν τον άνθρωπο, το ότι με πίεσε με μεγάλη επιμονή, όταν τελειώσω τη σχολή, να φύγω από την Ελλάδα και να πάω σε μια μεγάλη χώρα με παράδοση στη ζωγραφική, όπως την Ολλανδία ή τη Γαλλία, για να συνεχίσω τις σπουδές μου. Μου έγραψε, λοιπόν, τη συστατική επιστολή που χρειαζόμουν για την Beaux-Arts στο Παρίσι, όπου διάλεξα τελικά να πάω, και παρακολουθούσε την εξέλιξη της ζωγραφικής μου με ένα πατρικό, θα έλεγε κανείς, ενδιαφέρον. Ήθελε να μην παραιτηθείς, να μην παραστρατήσεις και να επιβεβαιώσεις αυτό το οποίο ο ίδιος είχε διαγνώσει ότι ήταν η φύση σου. Αν δεν το επιβεβαίωνες, πιστεύω θα πικραινόταν πολύ. Ήταν άνθρωπος που δεν τσιγκουνευόταν τον έπαινο όταν θεωρούσε πως έπρεπε να τον δώσει. Από την άλλη, δεν σου χάιδευε τ' αυτιά. Ό,τι πίστευε θα σ' το έλεγε, χωρίς ωστόσο να τονίζει σαδιστικά συνεχώς τα αρνητικά σου στοιχεία, σαν να μην είχες κάνει ποτέ τίποτα που να άξιζε, και σου άφηνε πάντα περιθώριο να φανταστείς ότι έχεις τη δυνατότητα εξέλιξης. Αν είχες κάνει κάποιο «άλμα», θα το επισήμαινε και θα το επαινούσε. Γενικά, ήταν ένας άνθρωπος ικανός να σου εμπνεύσει τον ενθουσιασμό γι' αυτό που έκανες.

— Την εποχή που ήσασταν φοιτητής στην Καλών Τεχνών (1982-87) δεν υπήρχε αυτός ο καταιγισμός πληροφορίας που χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή. Πριν το internet, πώς γνωρίζατε το έργο των μεγάλων ζωγράφων και πώς μαθαίνατε για τα σημαντικά κινήματα της τέχνης;
Η Βιβλιοθήκη της Σχολής Καλών Τεχνών ήταν για εμάς τους σπουδαστές μια όαση – ένα είδος μουσείου. Άλλος ένας τέτοιος χώρος ήταν, βέβαια, και η Εθνική Πινακοθήκη. Δεν ξέρω αν ένας νέος άνθρωπος σήμερα μπορεί να καταλάβει πλήρως τι σημαίνει να μην έχεις την εμπειρία της εικόνας μέσα από μια οθόνη και ταυτόχρονα να έχεις την απόλυτη ελευθερία να επιλέξεις εσύ ποιο θα είναι το κάδρο της εικόνας αυτής. Σήμερα δεν μπορεί πια να υπάρξει, για παράδειγμα, ένα βλέμμα σαν κι εκείνο ενός μικρού παιδιού που γεννήθηκε στο Σκλαβοχώρι της Τήνου στα μέσα του 1800, που παρατηρούσε τα βράχια κι ίσως εκτός από τις εικόνες στην εκκλησία του χωριού του να μην είχε δει ποτέ άλλη εικόνα και που μεγαλώνοντας έγινε ο Νικόλαος Γύζης. Το βλέμμα αυτού του παιδιού όμως διακρινόταν από μια απέραντη ελευθερία.

Οι γνώσεις μας, όσον αφορά τους μεγάλους ζωγράφους και τα σημαντικά κινήματα προέρχονταν κυρίως από τα βιβλία Ιστορίας της Τέχνης που είχαμε στη σχολή. Υπάρχουν, άλλωστε, αριστουργήματα στο συγκεκριμένο πεδίο: «Το χρονικό της τέχνης» του Έρνστ Γκόμπριχ ή «Η κοινωνική ιστορία της τέχνης» του Άρνολντ Χάουζερ ήταν και είναι εξαιρετικά βιβλία. Αργότερα κατάλαβα πως η Ιστορία της Τέχνης καλό είναι να διαβάζεται και σε παραλληλισμό με τις ευρύτερες κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις της εποχής. Αν δεν λάβουμε υπόψη μας τη Μεταρρύθμιση, για παράδειγμα, πώς θα καταλάβουμε γιατί η ολλανδική τέχνη τον 17ο αιώνα στρέφεται προς αυτό που ονομάζουμε «εσωτερικό» ή «νεκρή φύση» και δεν ζωγραφίζει όπως η Ιταλία την ίδια περίοδο, που κατα-πιανόταν ακόμα με θρησκευτικά θέματα; Είναι, για παράδειγμα, σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε ότι, με την ανεξαρτητοποίησή της το 1648, η Ολλανδία έπαψε να είναι βασίλειο, άρα δεν είχε πια και αριστοκρατία.

Ελλείψει αριστοκρατίας από τη μία και παλατιών από την άλλη, δεν χρειαζόταν πια να γεμίζουν τεράστιοι χώροι με έργα τέχνης που θα απεικόνιζαν τον βαρόνο Χ ή τον κόμη Ψ και ούτω καθεξής. Όπως γράφει ο Χέγκελ στην «Αισθητική» του, είναι μια χώρα αστών, οι οποίοι ήταν πάρα πολύ περήφανοι για το γεγονός ότι ανεξαρτητοποιήθηκαν και ότι προστάτεψαν τη χώρα τους από την αγριότητα των φυσικών στοιχείων, όπως της θάλασσας – ως γνωστόν, το 1/3 του εδάφους της Ολλανδίας, μιας εκ των Κάτω Χωρών, βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Έτσι, ό,τι δημιούργησαν ως χώρα, είτε αυτό αφορούσε την καλλιέργεια της γης, είτε την παραγωγή μπίρας και άλλων προϊόντων, ήθελαν να το βλέπουν, οπότε και η θεματολογία της ζωγραφικής τους ήταν συχνά φρούτα, λαχανικά και άλλα αγαθά που παρήγαν οι ίδιοι, τα οποία απεικονίζονταν ρεαλιστικά, με μεγάλη έμφαση στη λεπτομέρεια. Από την άλλη, αυτό επέτρεψε τη μετάβαση σε μια πιο «φορητή» ζωγραφική, με την οποία κοσμούσαν τα σπίτια τους –για τα οποία επίσης ένιωθαν περήφανοι–, σε αντίθεση και πάλι με τους Ιταλούς, οι οποίοι είχαν τόσο πολλές καθολικές εκκλησίες και μονές, που όλοι ο ζωγράφοι ασχολούνταν με το να τις καλύψουν με τοιχογραφίες, θρησκευτικού κυρίως περιεχομένου.

— Η συναναστροφή σας με τον Τέτση σάς έφερε κοντά σε μία από τις σημαντικότερες φιλότεχνες οικογένειες της Ελλάδας εκείνη την εποχή, την οικογένεια Γουλανδρή. Ήταν καθοριστική για τη μετέπειτα πορεία σας η γνωριμία αυτή, στο ξεκίνημα ουσιαστικά της καριέρας σας;
Γνώρισα τον Βασίλη και την Ελίζα Γουλανδρή τέσσερα χρόνια μετά την αρχική μου γνωριμία με τον Τέτση στην Α.Σ.Κ.Τ. –ένα χρονικό διάστημα που, όταν είσαι είκοσι χρονών, φαντάζει μεγάλο. Ο Βασίλης Γουλανδρής αποφάσισε να αγοράσει ένα μεγάλο μου έργο. Τα χρήματα που μου έδωσε γι' αυτό μου πρότεινε να τα χρησιμοποιήσω για να μάθω γαλλικά, ώστε να μπορέσω να σπουδάσω στην École Nationale Supérieure des Beaux-Arts στο Παρίσι. Η συνέχιση και η μετεξέλιξη των σπουδών μου στη Γαλλία με κατέστησαν πιο ώριμο και στοχαστικό ως άνθρωπο και ως καλλιτέχνη.

Το πορτρέτο τους, που σήμερα βρίσκεται στο νέο κτίριο του Ιδρύματος Β&Ε Γουλανδρή, στο Παγκράτι, και το οποίο το 2021 συμπεριλήφθηκε στην αναδρομική έκθεση «Η ευγένεια του απέριττου» στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Άνδρου, το ζωγράφισα σχεδόν είκοσι πέντε χρόνια μετά τον θάνατο του Βασίλη και είκοσι χρόνια μετά τον θάνατο της Ελίζας Γουλανδρή. Ήταν, μάλιστα, ένα ιδιαίτερα απαιτητικό έργο για εμένα, καθώς δεν γνώριζα καθόλου την καθημερινότητα που θα μπορούσε να έχει ένα ζευγάρι που ανήκε στη μεγαλοαστική τάξη, όπως οι Γουλανδρήδες. Κάποιες λεπτομέρειες προστέθηκαν από πράγματα που είχα ακούσει ή είχα διαβάσει για εκείνους, όπως, για παράδειγμα, οι ορχιδέες που βλέπουμε σε μια γλάστρα μπροστά από την καθήμενη Ελίζα Γουλανδρή, που έμαθα πως ήταν τα αγαπημένα της λουλούδια.

— Ποιοι ζωγράφοι ήταν οι «ήρωές» σας όταν ήσασταν φοιτητής στην Καλών Τεχνών; Έχει αλλάξει σήμερα η εκτίμησή σας για ορισμένους από αυτούς;
Δεν έχω αλλάξει γνώμη σχεδόν για κανέναν. Περιστοιχίζομαι, όπως βλέπεις, καθημερινά από τα έργα τους. Στους «ήρωές» μου θα συμπεριλάμβανα τον Βελάθκεθ, τον Ρέμπραντ, τον Καραβάτζιο, τον Γκόγια. Τα τελευταία χρόνια έχει προστεθεί σ' αυτούς και ο Πικάσο. Επίσης, τελευταία, στον νου μου στριφογυρίζει συνέχεια το έργο και η ζωή του Βαν Γκογκ. Δεν μπορώ –και ούτε θα ήθελα– να απαλλαγώ από τη σκέψη του έργου του. Έχω, μάλιστα, επισκεφτεί δύο φορές το νεκροταφείο έξω από το Παρίσι όπου είναι θαμμένος μαζί με τον αδελφό του. Δεν εννοώ πως επιχειρώ να αντλήσω «μαθήματα» από τον Βαν Γκογκ, γιατί η ζωγραφική του είναι «εκτός ορίων». Είναι μια ζωγραφική της «κρίσης» – ενός ανθρώπου που βρίσκεται στο μεταίχμιο και ζει τη ζωή του με μια πυρετώδη αγωνία. Τα έργα του σου δίνουν την εντύπωση πως έχουν φιλοτεχνηθεί από κάποιον που αγωνιά να «προλάβει» να τα ζωγραφίσει. Κάποια, μάλιστα, είναι πιο πρόχειρα από άλλα, όμως η ποιότητα δεν απουσιάζει από αυτά καθόλου – φαίνεται απλώς να είναι δευτερεύουσας σημασίας για τον καλλιτέχνη. Αυτός ίσως να είναι και ο λόγος που το έργο του είναι τόσο πρωτοποριακό. Δημιούργησε ένα νέο γούστο, που διαφέρει ως προς τους κανόνες αισθητικής του, από τον μέχρι τότε κοινώς αποδεκτό ορισμό της καλαισθησίας.

Οφείλω να ομολογήσω πως οι ορίζοντές μου έχουν διευρυνθεί σήμερα, συγκριτικά με την εποχή που ήμουν φοιτητής. Σπάνια την εποχή εκείνη είχα τη δυνατότητα ή τον χρόνο να μελετήσω το έργο ζωγράφων όπως του Πιέρο ντέλα Φραντσέσκα, για παράδειγμα, που έκανε κυρίως τοιχογραφίες. Τα τελευταία χρόνια, όμως, έχει κερδίσει μεγάλο μερίδιο της προσοχής μου και η προ-αναγεννησιακή ζωγραφική, ιδιαίτερα της Ιταλίας, αλλά και της Φλάνδρας: Η Σχολή της Σιένας, με τον Ντούτσιο και τον Αμπρόζιο Λορεντσέτι, η Σχολή της Φλωρεντίας, με τον Τσιμαμπούε και τον Φρα Αντζέλικο, ή οι πρωτοπόροι της φλαμανδικής ζωγραφικής, από την άλλη, όπως ο Βαν Άικ, ο Πέτρους Κρίστους και ο Χανς Μέμλινγκ, μου έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον, και γι' αυτό έχω ταξιδέψει πολλές φορές το τελευταίο διάστημα στις αντίστοιχες πόλεις, όπου μπορεί κανείς να δει από κοντά έργα τους. Δυστυχώς, δεν έχω δει ακόμα από κοντά έργο του Τζότο, στην Καπέλα ντέλι Σκροβένι, για παράδειγμα, ή στην Ασίζη.

Ξεκινώ και τελειώνω ένα έργο από το πρόσωπο, συγκεκριμένα από τα μάτια. Εσωτερικό χωρίς ανθρώπινη φιγούρα δεν μου λέει και πολλά.

Όλοι αυτοί ήταν ζωγράφοι που προσπάθησαν, ο καθένας με τον τρόπο του, να απαλλαγούν από την καταπίεση της βυζαντινής ζωγραφικής και να δημιουργήσουν έργα που να αντικατοπτρίζουν τον κόσμο τους. Η εποποιία της Αναγέννησης είναι η απόδειξη της επιτυχίας του εγχειρήματός τους αυτού.

— Η φιγούρα στους πίνακές σας βρίσκεται συνήθως στο κέντρο της σύνθεσης, σχεδόν σαν άξονας γύρω από τον οποίο κινούνται οι φωτοσκιάσεις και τα αντικείμενα που βρίσκονται στο δωμάτιο…
Ξεκινώ και τελειώνω ένα έργο από το πρόσωπο, συγκεκριμένα από τα μάτια. Εσωτερικό χωρίς ανθρώπινη φιγούρα δεν μου λέει και πολλά. Το μοντέλο μου είναι «συνδημιουργός» του έργου και όχι απλά ένας δευτερεύων χαρακτήρας ή ένα ακόμα «αντικείμενο» στον χώρο. Στα δικά μου έργα υπάρχει επιπλέον μια συγκεκριμένη συνθήκη φωτισμού: Επειδή είμαι δεξιόχειρας, το φως πέφτει από αριστερά. Καθώς οι περισσότεροι ζωγράφοι ήταν, μάλλον, επίσης δεξιόχειρες, όλη η παραστατική ζωγραφική είναι φωτισμένη κυρίως από αριστερά. Δεν μου ήταν, λοιπόν, δύσκολο. Η δυσκολία βρίσκεται στο ότι, στην αρχή, ο ζωγράφος έχει μπροστά του ένα χάος: Έναν λευκό καμβά που δεν σε βοηθάει καθόλου να καταλάβεις από πού πρέπει ν' αρχίσεις και πού να σταματήσεις, ή τι πρέπει να βάλεις μέσα και τι ν' αφήσεις απέξω. Αυτό που είναι απέναντί σου πρέπει να βρεις τον τρόπο, μέσω των χειρονομιών, των κηλίδων, των μορφών, των γραμμών, των σημείων, των στιγμάτων κ.λπ. να το μετατρέψεις σε κάτι που μπορούν να «δουν» τα μάτια. Αυτό παίρνει τον περισσότερο χρόνο, αλλά μπορεί να μεταβάλει ως και την αίσθηση που εκπέμπουν τα απεικονιζόμενα αντικείμενα, από τους τοίχους του δωματίου μέχρι τα έπιπλά του.

— Πώς ζωγραφίζετε μια ανθρώπινη φιγούρα, ιδιαίτερα όταν τα πρόσωπα που απεικονίζονται δεν βρίσκονται στη ζωή ή λόγω απόστασης δεν μπορείτε να τα ζωγραφίσετε από φυσικού;
Χρησιμοποιώ μοντέλα. Ακόμα και σε περίπτωση που το πρόσωπο προέρχεται αναγκαστικά από φωτογραφία, όταν, για παράδειγμα, ο/η απεικονιζόμενος/η έχει πεθάνει (βλ. το πορτρέτο του Αντώνη Μπενάκη ή εκείνο του Ελευθέριου Βενιζέλου, που βρίσκεται στη Βουλή), τα υπόλοιπα μέρη του σώματος και τα ρούχα είναι ζωγραφισμένα εκ του φυσικού. Στόχος μου είναι η φιγούρα να μην είναι δέσμια του παρελθόντος, αλλά ο άνθρωπος να είναι «μπροστά μας», εν σώματι και πνεύματι, με τον τρόπο που μόνο η ζωγραφική μπορεί να ζωντανέψει τα πράγματα. Τα έργα του Βαν Γκογκ, για παράδειγμα, είναι εκατό φορές πιο «ζωντανά» από τα έμβια ή τα άψυχα όντα που επιλέγει ως αφορμή για να ζωγραφίσει. Τους προσφέρει μια σφύζουσα, αιμάσσουσα και οιστρήλατη ζωή, που δεν έχει καμία σχέση με την ανιαρή καθημερινότητά μας. Τα πράγματα «κείνται» απέναντί μας κι εμείς οφείλουμε να τα «σηκώσουμε όρθια» και να τους δώσουμε ψυχή.

— Το πορτρέτο του Ευάγγελου Αβέρωφ-Τοσίτσα έγινε και αυτό αρκετά χρόνια μετά τον θάνατό του, το 1990. Τον γνωρίζατε προσωπικά ή ήρθατε σε επαφή με την Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ πολύ αργότερα;
Τον Ευάγγελο Αβέρωφ-Τοσίτσα τον γνώριζα, όπως όλοι μας, ως πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας και ως αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Τον έβλεπα, δηλαδή, στην τηλεόραση και τις εφημερίδες. Το πορτρέτο, αν και φιλοτεχνήθηκε πολύ μετά τον θάνατό του, δεν έγινε καθόλου από τη φαντασία μου. Δεν την εμπιστεύομαι τη φαντασία, κι έτσι, τουλάχιστον στη ζωγραφική, δεν της έχω δώσει πολύ «αέρα». Το πρόσωπο του Αβέρωφ το πήρα από μια μικρή ασπρόμαυρη φωτογραφία, και το υπόλοιπο σώμα, με το κοστούμι και το βαρύ παλτό, τα ζωγράφισα από μοντέλο. Ας είναι καλά το κατάστημα Βεστιάριο, που απευθύνεται κυρίως σε ηθοποιούς για τις ανάγκες των παραστάσεών τους. Αν δεν υπήρχε αυτό, πώς θα ήξερα πώς ακριβώς ήταν ένα παλτό της δεκαετίας του 1950;

— Η «συνάντησή» σας αυτή με τον δάσκαλο, ύστερα από τόσα χρόνια, ήταν μια ιδέα της Έφης Αγαθονίκου, που επιμελήθηκε και την αναδρομική έκθεση του Τέτση στους χώρους της Πινακοθήκης, πριν από μερικά χρόνια. Βοηθήσατε κι εσείς στο στήσιμο της έκθεσης; Ποιο είναι το σκεπτικό της επιμέλειας;
Νομίζω πως το σκεπτικό της κυρίας Αγαθονίκου για τη συγκεκριμένη έκθεση ήταν τα έργα μου να «συνομιλούν» μ' εκείνα του Τέτση, και γι' αυτό θα δείτε πως είναι κρεμασμένα σχεδόν ανά ενότητες. Ήμουν παρών στο στήσιμο, αν και, με τις δυνατότητες που έχουν σήμερα οι επιμελητές χάρη στην τεχνολογία των υπολογιστών, μπορούν εύκολα να δουλέψουν, τροποποιώντας το στήσιμο και μετακινώντας τα έργα από τους τοίχους όσες φορές θέλουν, χωρίς καμία δυσκολία. Παλαιότερα αναγκάζονταν να φτιάχνουν μικρές μακέτες από χαρτί, και πιο πριν ακόμα, βέβαια, έπρεπε να μεταφέρουν τα ίδια τα έργα μέσα στον χώρο, προκειμένου να κάνουν τις «δοκιμές» τους.

Ωστόσο, δεν μπορώ να πω ότι δεν νοσταλγώ εκείνη την εποχή. Η άρτια επιμέλεια μιας έκθεσης χρειαζόταν ιδιαίτερο ταλέντο και πνεύμα, και όσοι τα κατείχαν αυτά ήταν περιζήτητοι. Θυμάμαι χαρακτηριστικά έναν συνάδελφο που, ακόμη κι αν του παρέδιδες τα έργα και τα κλειδιά της γκαλερί δύο ώρες πριν από τα εγκαίνια της έκθεσης, μπορούσες να μείνεις ήσυχος για το αποτέλεσμα. Αν πάμε πολύ πίσω, στον 13ο αιώνα, για παράδειγμα, και την εποχή που εικονογραφήθηκαν οι χριστιανικοί ναοί της Σιένας ή της Φλωρεντίας, οι ζωγράφοι ήταν υπεύθυνοι και για την επιλογή των θρησκευτικών σκηνών που θα απεικόνιζαν, ανάλογα με τη θέση του κάθε τοίχου. **Α**

Στο The Ellinikon η Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία

Υπογραφή σύμβασης συνεργασίας μεταξύ της ΕΓΟ, της Πολιτείας και της **LAMDA Development**

Η εγκατάσταση της Ελληνικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας εντός της μεγάλης ανάπλασης του Ελληνικού, η οποία είχε ανακοινωθεί τον περασμένο Ιούνιο, επισφραγίστηκε με την υπογραφή Σύμβασης Συνεργασίας μεταξύ της Πολιτείας, της Ελληνικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας, του ΟΑΚΑ, του ΕΑΚΝ Αγίου Κοσμά και της LAMDA Development.

Η Σύμβαση Συνεργασίας υπεγράφη παρουσία του αντιπροέδρου της κυβέρνησης, Κωστή Χατζηδάκη, από τον αναπληρωτή υπουργό Αθλητισμού, Γιάννη Βρούτση, τον διευθύνοντα σύμβουλο της LAMDA Development, Οδυσσέα Αθανασίου, τον πρόεδρο της Ελληνικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας, Βασίλη Τσολακίδη, την πρόεδρο του ΟΑΚΑ, Ιωάννα Μπάτσου, και τον πρόεδρο της Επιτροπής Διοίκησης του ΕΑΚΝ Αγίου Κοσμά, Ιωάννη Παπαδημητρίου.
Η συμφωνία θέτει το πλαίσιο για τη δημιουργία νέων, σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων για την Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία στο Υπόστεγο Β (Hangar B) του πρώην αεροδρομίου Ελληνικού, προσφέροντας ένα σύγχρονο περιβάλλον προπόνησης και ανάπτυξης για αθλητές και αθλήτριες όλων των αγωνισμάτων της γυμναστικής.

Το Υπόστεγο Β Αεροσκαφών (Hangar B) έχει χαρακτηριστεί μνημείο νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς από το Υπουργείο Πολιτισμού. Η αξιοποίηση του ιστορικού αυτού κτιρίου για τη στέγαση της νέας έδρας της Ε.Γ.Ο. αποτυπώνει τη δέσμευση της LAMDA για διατήρηση και ανάδειξη της ιστορικής κληρονομιάς της περιοχής, μέσω της επανάχρησης εμβληματικών κτιρίων, τα οποία αποκτούν νέα ζωή και σύγχρονο ρόλο, διατηρώντας παράλληλα τη σύνδεσή τους με το παρελθόν του τόπου.
Η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό βήμα για την ενίσχυση των αθλητικών υποδομών της χώρας από τη LAMDA Development, αλλά και της δέσμευσής της για την αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών και της συνολικής εμπειρίας άθλησης. Παράλληλα, αναδεικνύει τον ρόλο του The Ellinikon ως προορισμού αθλητισμού, ευεξίας και ποιότητας ζωής, με εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν τόσο τον οργανωμένο αθλητισμό όσο και το ευρύ κοινό.

Ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Κωστής Χατζηδάκης, ο οποίος έχει αναλάβει τον συντονισμό των πρωτοβουλιών για την επιτάχυνση του έργου της ανάπλασης του Ελληνικού, δήλωσε: «Η ομοσπονδία θα αποκτήσει νέες, σύγχρονες εγκαταστάσεις στο Υπόστεγο Β του Ελληνικού, μετά την ολοκλήρωση των απαραίτητων εργασιών και εγκρίσεων. Στο μεταξύ, οι αθλητές της ενόργανης και της ρυθμικής γυμναστικής θα φιλοξενηθούν προσωρινά στο ΟΑΚΑ, ώστε να συνεχίσουν απρόσκοπτα την προετοιμασία τους. Με τη συμφωνία αυτή συνδυάζουμε την πρόοδο της μεγαλύτερης επένδυσης που εξελίσσεται σήμερα στην Ελλάδα με την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων για τους αθλητές μας. Αυτή είναι και η προσπάθεια που έχω αναλάβει να συντονίζω από την πλευρά της κυβέρνησης: ξεπερνώντας τα όποια εμπόδια προκύπτουν, να προχωρεί το έργο του Ελληνικού με σταθερά και γρήγορα βήματα».

Ο αναπληρωτής Υπουργός Αθλητισμού, Γιάννης Βρούτσης, επισήμανε: «Το υπουργείο Αθλητισμού δημιουργεί, μαζί με τη Lamda, στις εγκαταστάσεις του Ελληνικού, το "Σπίτι της Γυμναστικής", έναν σύγχρονο χώρο προπόνησης, που θα παραχωρηθεί στην Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία για τα επόμενα 30 χρόνια, καλύπτοντας τις ανάγκες των εθνικών μας ομάδων. Κάνουμε ένα ουσιαστικό βήμα για την ελληνική γυμναστική, που μας έχει χαρίσει ανεπανάληπτες στιγμές και μεγάλες διακρίσεις. Διασφαλίζουμε ότι οι εθνικές μας ομάδες θα συνεχίσουν απρόσκοπτα την προετοιμασία τους, με προοπτική την περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση του αθλήματος. Με το "Σπίτι της Γυμναστικής" και τα περισσότερα από 858 αθλητικά έργα που υλοποιούμε σε ολόκληρη την Ελλάδα, συνολικού προϋπολογισμού που ξεπερνάει το 1 δισ. ευρώ, έχουμε μετατρέψει την Ελλάδα σε αθλητικό εργοτάξιο».

Βασιλική Μιλλούση, Κωστής Χατζηδάκης, Βασίλης Τσολακίδης, Οδυσσέας Αθανασίου, Εύα Χριστοδούλου

Οδυσσέας Αθανασίου, Γιάννης Βρούτσης, Κωστής Χατζηδάκης

Ιωάννης Παπαδημητρίου, Ιωάννα Μπάτσου, Γιάννης Βρούτσης, Κωστής Χατζηδάκης, Οδυσσέας Αθανασίου, Βασίλης Τσολακίδης

Ο διευθύνων σύμβουλος της LAMDA Development, Οδυσσέας Αθανασίου, σημείωσε: «Είναι μεγάλη η χαρά μας, επειδή, εδώ στο Ελληνικό, σε ένα ιστορικό κτίριο, ένα μνημείο της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας, θα εγκατασταθεί η Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία, μία ομοσπονδία που έχει προσφέρει στη χώρα πλήθος ολυμπιονικών. Και η χαρά μας γίνεται ακόμα μεγαλύτερη καθώς βλέπουμε μέρα με τη μέρα το Ελληνικό να αποκτά παλμό, να παίρνει ζωή. Η υπόσχεση που δώσαμε για έναν νέο τόπο ανοιχτό και προσβάσιμο σε όλους γίνεται πραγματικότητα».

Τις ευχαριστίες του προς τη LAMDA Development και την κυβέρνηση, για τη συμβολή τους στην προώθηση και υλοποίηση του σημαντικού έργου κατασκευής του νέου γυμναστηρίου ενόργανης γυμναστικής στο The Ellinikon, εξέφρασε ο ολυμπιονίκης και τρις παγκόσμιος πρωταθλητής στους κρίκους Λευτέρης Πετρούνιας.

> Η εξέλιξη αυτή αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό βήμα για την ενίσχυση των αθλητικών υποδομών της χώρας από τη **LAMDA Development,** αλλά και της δέσμευσής της για την αναβάθμιση των αθλητικών υποδομών και της συνολικής εμπειρίας άθλησης

Αγλαΐα Παππά

«Δεν μπορείς να γίνεις αυτό που επιθυμείς, αν δεν δεχτείς αυτό που είσαι»

Της **ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ**

Συναντηθήκαμε με την Αγλαΐα Παππά σε ένα ήσυχο καφέ του Κολωνακίου. Αφορμή οι ***«Ευτυχισμένες μέρες»*** του Σάμιουελ Μπέκετ, το έργο που ερμηνεύει αυτόν τον καιρό στο Θέατρο Πορεία, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Τάρλοου. Μπροστά της, πάνω στο τραπέζι, βρίσκεται το κείμενο της παράστασης, γεμάτο σημειώσεις. Μια πρώτη ματιά αρκεί για να καταλάβω πόση προσοχή δίνει σε κάθε λεπτομέρεια. Μου το δείχνει: διαφορετικά σύμβολα, σχόλια και σημειώσεις με ποικίλα χρώματα συνθέτουν έναν προσωπικό κώδικα, τη δική της διαδρομή προς το έργο. Αναρωτιέμαι αν αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο δουλεύει πάντα.

«Δεν πάω ποτέ στην πρώτη πρόβα χωρίς να έχω δουλέψει πολύ. Αρχικά, μόνη μου, για να ανακαλύπτω τη δράση του κειμένου. Ο ηθοποιός πρέπει να ακολουθεί έναν τρόπο εργασίας στο σπίτι του, και ο τρόπος εργασίας δεν είναι να μάθει τα λόγια του απέξω. Αυτό είναι το τελευταίο. Πρέπει να ξέρει τι έχει να κάνει».
Οι σημειώσεις της συνοδεύουν τόσο την προσωπική της μελέτη όσο και τη δουλειά που ακολουθεί με τον σκηνοθέτη. Στη συγκεκριμένη παράσταση, μάλιστα, το υλικό της είναι ακόμη πιο ιδιαίτερο: μέσα στο βαλιτσάκι της Γουίνι (του χαρακτήρα που υποδύεται) υπάρχει και το γαλλικό κείμενο, με τις σημειώσεις της Χριστίνας Τσίγκου. Πάνω σε αυτές η Αγλαΐα Παππά έχει προσθέσει τις δικές της, τις οποίες ακόμη προσπαθεί να αποκρυπτογραφήσει, παλεύοντας κάποιες φορές να αναγνωρίσει τα ίδια της τα γράμματα.

Για εκείνη, άλλωστε, η σχέση με το χαρτί έχει ξεχωριστή σημασία: «Εχω πάντα τα κείμενά μου μαζί μου, από την αρχή μέχρι την ολοκλήρωση των παραστάσεων. Έπειτα τα φυλάω στη βιβλιοθήκη μου. Αν χάσω το κείμενο, μπορεί να πάθω πανικό, γιατί αισθάνομαι σαν να πηγαίνω στη μάχη χωρίς τα όπλα μου. Όπως λέει και η ηρωίδα του Μπέκετ, "τα πράγματα έχουν ζωή". Κι εγώ ταυτίζομαι πλήρως μ' αυτό». Στη συγκεκριμένη παράσταση, μάλιστα, της δίνεται η δυνατότητα να έχει το κείμενο μαζί της ακόμη και στη σκηνή, χωρίς αυτό να γίνεται αντιληπτό από τον θεατή.

Η συζήτησή μας στρέφεται στη μοναδική γραφή του Μπέκετ, στις χαρακτηριστικές παύσεις του και στη βαθιά συγκίνηση που διατρέχει τις *«Ευτυχισμένες μέρες»*. Ένα έργο που έχει συνδεθεί με τη μητέρα του συγγραφέα, η οποία έπασχε από τη νόσο του Πάρκινσον, και που μέσα από τη λιτότητα της γραφής του θέτει με αφοπλιστικό τρόπο ερωτήματα για την ανθρώπινη ύπαρξη, τη μνήμη και την επιμονή για ζωή, ακόμη και στις πιο δύσκολες συνθήκες.

Τη ρωτώ τι είναι, κατά τη γνώμη της, αυτό που κάνει το κείμενο τόσο δυνατό. «Εχω πάντα την αίσθηση ότι, αν ένα γεγονός της ζωής δεν μπορέσει να μετατραπεί σε κάτι άλλο με όρους καλλιτεχνικούς, δεν μπορεί να γίνει έργο τέχνης. Ο Μπέκετ δεν καταγράφει απλώς ένα γεγονός, δεν κάνει ντοκιμαντέρ. Μετατρέπει την εμπειρία και το βίωμα σε έργο τέχνης, με αισθητικούς, ιδεολογικούς και καλλιτεχνικούς όρους. Κι αυτό, ουσιαστικά, κάνει το θέατρο. Γιατί, διαφορετικά, η ζωή είναι πολύ πιο ισχυρή. Άλλωστε, υπάρχει μια τερατώδης διαφορά ανάμεσα στο θέατρο και τη ζωή: στο θέατρο γνωρίζουμε το τέλος. Και πολλές φορές, για να κατανοήσουμε ένα έργο, ξεκινάμε από το τέλος. Στη ζωή, όμως, αυτό δεν μπορούμε να το κάνουμε.
Για μένα το θέατρο δεν είναι απλώς ο καθρέφτης μιας συνηθισμένης, καθημερινής μετριότητας. Κι αυτός πιστεύω ότι είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους κάποιος πηγαίνει στο θέατρο, έστω και ασυνείδητα. Αλλά υπάρχει και μια συνειδητή υποχρέωση του καλλιτέχνη, του ηθοποιού, του ανθρώπου του θεάτρου γενικότερα, να παρουσιάσει το εν δυνάμει της ανθρώπινης ύπαρξης. Αυτό είναι που συγκινεί».

Σπεύδει, ωστόσο, να διευκρινίσει ότι η καθημερινότητα δεν πρέπει να συγχέεται με τη μετριότητα. «Ας μη θεωρήσουμε ότι η ζωή είναι μια μετριότητα. Όμως στην καθημερινότητα δεν αγγίζουμε πάντα κάποια ουσιαστικά ζητήματα. Η συμπεριφορά μας απέναντι στους φίλους μας, στην οικογένειά μας, ακόμη και στον ίδιο μας τον εαυτό, δεν είναι πάντοτε η καλύτερη. Επιπλέον, μέσα στην καθημερινότητα ξεχνάμε την αξία της ίδιας της ζωής. Τη θεωρούμε δεδομένη. Αλλά δεν είναι. Γιατί, από το ένα δευτερόλεπτο στο άλλο, όλα μπορούν να ανατραπούν».

Η Αγλαΐα Παππά έχει συνδέσει τη θεατρική της υπόσταση με ένα πιο αφαιρετικό θέατρο. Πόσο άραγε την εκφράζει καλλιτεχνικά η τάση πολλών νέων δημιουργών προς το ρεαλιστικό θέατρο; Τη ρωτώ αν θα έβλεπε τον εαυτό της σε ένα πιο ρεαλιστικό πλαίσιο.
«Τι ωραίο δώρο μού κάνετε πρωί πρωί!», λέει χαμογελώντας. «Σας ευχαριστώ που έχετε συνδέσει τη θεατρική μου υπόσταση μ' αυτό που εγώ ονομάζω ποιητικό θέατρο. Μπορεί και ένα σύγχρονο έργο να είναι ποιητικό, δεν είναι μόνο τα κλασικά. Για παράδειγμα, πριν από δύο χρόνια, μου ζητήθηκε να κάνω μια αντικατάσταση. Μπαίνω στο θέατρο όταν το σκηνικό έχει ήδη στηθεί, βλέπω έναν καναπέ και συνειδητοποιώ ότι είχα 25 χρόνια να παίξω σε σκηνικό με καναπέ. Αυτό κάτι σημαίνει. Και με πιάσανε τα γέλια τότε, σκεφτόμουν: *τώρα εγώ μ' αυτόν τον καναπέ τι θα κάνω;* Ωστόσο είναι απολύτως σεβαστή η άποψη των νέων δημιουργών για το ρεαλιστικό θέατρο. Δεν έχω δικαίωμα να κρίνω το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα κανενός, γιατί ξέρω τι κόπο απαιτεί. Από τη μεριά μου αισθάνομαι ότι, ανεβαίνοντας στη σκηνή και παίρνοντας το θάρρος να βγω από την ομάδα και να παρουσιαστώ ως μονάδα, θέλω να εκφραστώ διαφορετικά. Είμαι άλλωστε επαγγελματίας ηθοποιός, ζω απ' αυτό. Και εδώ θέλω να επισημάνω με πόση λεπτότητα, ευγένεια και συνέπεια γίνεται αυτό στο Θέατρο Πορεία, σε μια εποχή που τα πράγματα είναι δύσκολα. Το συγκεκριμένο θέατρο σέβεται την επαγγελματική διάσταση του ηθοποιού».

Η πρόκληση της απόλυτης ακινησίας στη σκηνή –η Γουίνι στην πρώτη πράξη είναι ακίνητη από τη μέση και πάνω, και στη δεύτερη εντελώς ακίνητη– απαιτεί μια βαθιά εσωτερική πειθαρχία. Αναρωτιέμαι πόσο δύσκολο είναι να το προσεγγίσει, όταν η ίδια έχει βιώσει ένα διάστημα ακινησίας έπειτα από ένα σοβαρό ατύχημα. Μου αναφέρει έναν απρόσμενο «σύμμαχο»: τα αγάλματα του Αρχαιολογικού Μουσείου: «Μ' αρέσει πάρα πολύ να παρατηρώ τα αγάλματα», εξομολογείται. Η βόλτα στο Αρχαιολογικό Μουσείο αποτελεί μια συνήθεια για τις στιγμές που θέλει να ξεφύγει από την καθημερινότητα και να χαλαρώσει: «Νομίζω ότι, ειδικά για έναν ηθοποιό, επαναπροσδιορίζουν τον σωματικό άξονα και την προοπτική του. Και έπειτα είναι ο χρόνος και η ενέργεια που κρύβουν. Αν προσηλωθεί το βλέμμα σ' ένα σημείο, αρχίζει να δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης. Αυτή είναι εξαιρετική παρατήρηση για έναν ηθοποιό, καθώς έτσι αποφεύγουμε την κινησιολογική φλυαρία. Διότι ενέργεια δεν σημαίνει φλυαρία, ούτε σωματική ούτε οποιαδήποτε άλλη. Ενέργεια σημαίνει πυκνότητα. Άλλωστε, ο άξονας της Γουίνι είναι οντολογικός. Είναι κάθετος, όχι οριζόντιος».

Στο έργο διάφορα αντικείμενα αναδύονται από την τσάντα της ηρωίδας. Της ζητώ να μου εξηγήσει. «Είναι μια αντίσταση στον χρόνο. Μια ψευδαίσθηση ότι τίποτα δεν έχει αλλάξει. Υπάρχω γιατί υπάρχουν τα αντικείμενα αυτά. Για παράδειγμα, ο καθρέφτης στον οποίο κοιτάζεται. Υπάρχει μια φράση που μ' αρέσει πολύ, αυτά τα αντικείμενα είναι "σωσίβια μνήμης". Είναι αυτά που της θυμίζουν το προηγούμενο στάδιο της ζωής της χωρίς να την πληγώνουν. Αντιθέτως, της δίνουν μεγάλη δύναμη, γιατί της επιβεβαιώνουν ότι συνεχίζει να υπάρχει».

Η τσάντα και το βαλιτσάκι που χρησιμοποιούνται στην παράσταση ανήκαν στη Χριστίνα Τσίγκου**.** Εκείνη τα δώρισε λίγο πριν πεθάνει στη μητέρα του Δήμητρη Τάρλοου. «Η τσάντα φέρει τη ζωή της Χριστίνας Τσίγκου, της μητέρας του Δημήτρη, Μαρίνας Καραγάτση, του ίδιου του Δημήτρη, ίσως λίγο και τη δική μου».

Ο ρόλος του Γουίλι, τον οποίο ερμηνεύει ο Δημήτρης Μπίτος, σχεδόν σιωπηλός, καθηλωμένος και βαθιά τραγικός, λειτουργεί ως ο εγγυητής της ύπαρξης της Γουίνι: «Ο Γουίλι είναι εκεί για να έχει η Γουίνι διαρκώς τη σιγουριά ότι κάποιος την ακούει, ότι επικοινωνεί». Γιατί δεν τον βλέπουμε ποτέ όρθιο, τη ρωτώ: «Πρόκειται για μια στάση βαθιάς αγάπης. Είναι ένας άνθρωπος που αγαπάει πάρα πολύ κάποιον που δεν έχει την ικανότητα να κινηθεί. Εγώ έτσι το καταλαβαίνω, κι ο Δημήτρης Τάρλοου έτσι το κατάλαβε... Ο Γουίλι είναι απολύτως αφοσιωμένος στην Γουίνι, που δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αυτόν. Της υπενθυμίζει την πεμπτουσία της ζωής, την επικοινωνία. Γι' αυτό το λέει συνέχεια: "Τι θα έκανα αν δεν ήσουνα; Θα καθόμουν και θα κοίταζα ευθεία μπροστά μου με σφιγμένα χείλη. Δεν θα 'χα να πω τίποτα. Δεν πειράζει, ας μην απαντάς. Απλώς να ξέρω ότι κάποιος ακούει"» .

Η συζήτηση έρχεται στο αινιγματικό φινάλε του έργου, αλλά η Αγλαΐα Παππά προτιμά να αφήσει ανοιχτή την ερμηνεία: «Ας σκεφτεί ο καθένας ό,τι θέλει γι' αυτό το τέλος, ανάλογα με την προσωπική του διαδρομή κατά τη διάρκεια της παράστασης. Ποια είμαι εγώ για να πω τι σημαίνει το τέλος, όταν ο ίδιος ο Μπέκετ το αφήνει ανοιχτό; Έχω μάθει να μην είμαι πιο έξυπνη από τους μεγάλους συγγραφείς!».

Κατά τη διάρκεια της παράστασης χρησιμοποιούνται κάποιες γαλλικές φράσεις. Ήταν κάτι που πρότεινε ο Δημήτρης Τάρλοου, σαν έναν φόρο τιμής στην παιδική ηλικία της Αγλαΐας Παππά: «Μεγάλωσα στη Γαλλία και μικρή μιλούσα αποκλειστικά γαλλικά. Μάλιστα πήγαινα σ' ένα αυστηρό καθολικό σχολείο καλογραιών. Οι προσευχές που λέω στην αρχή της παράστασης ήταν αυτές που κάναμε στο σχολείο. Ήταν λίγο σαν "στρατιωτική εκπαίδευση" – κάτι που μου δημιούργησε μια μεγάλη αντίδραση στην εφηβεία. Αλλά αυτά είναι άλλη συζήτηση», σχολιάζει.

Τον Δημήτρη Τάρλοου τον γνώριζε από παλιά, ήταν συμφοιτητές στη σχολή του Εθνικού. Η πρώτη φορά που συνεργάστηκαν ήταν στην *«Ηλέκτρα εντός»*. Έπειτα προέκυψαν οι *«Ευτυχισμένες μέρες»*: «Ειλικρινά, ευχαριστώ από καρδιάς τον Δημήτρη που μου έδωσε τη δυνατότητα να ασχοληθώ μ' αυτό το κείμενο και μου έκανε αυτό το δώρο. Με εμπιστεύτηκε, με σεβάστηκε και αγκάλιασε με αγάπη αυτό που έβλεπε να γεννιέται στη σκηνή. Υπήρχε αυτή η διαρκής αγωνία και των δυο μας να τιθασεύσουμε ένα τέρας! Ο Δημήτρης, επειδή είναι ηθοποιός κι ο ίδιος, ξέρει ότι, αν ο ηθοποιός δεν είναι ελεύθερος, δεν μπορεί να σε παρασύρει».

Η Αγλαΐα Παππά, εκτός από σπουδαία ηθοποιός, είναι εδώ και κάποια χρόνια καθηγήτρια της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου. «Δεν δίνω συμβουλές», μου λέει. «Δεν είμαι καθόλου του να κουνάω το δάχτυλο. Ποια είμαι εγώ που θα συμβουλέψω κάποιον; Αυτό που προσπαθώ να μεταδώσω στους νέους ηθοποιούς είναι η αποδοχή του εαυτού τους. Υπάρχει μια φράση που χρησιμοποιώ συχνά: "Δεν μπορείς να γίνεις αυτό που επιθυμείς, αν δεν δεχτείς αυτό που είσαι". Τον ηθοποιό το τελευταίο που πρέπει να τον απασχολεί είναι η κρίση των άλλων. Αν θέλεις να αρέσεις, θα υποταχθείς στη γνώμη τρίτων. Ο ηθοποιός είναι ηγέτης πάνω στη σκηνή: τον αφορά το να παρασύρει τον θεατή, να τον πάρει από το χέρι και να τον συγκινήσει».

Τη ρωτώ γιατί δεν έχει στραφεί η ίδια στη σκηνοθεσία. Η απάντησή της είναι αφοπλιστική: «Διότι μου αρέσει να παίζω. Άλλωστε, ο ηθοποιός, όντας πάνω στη σκηνή, πρέπει να νιώθει ότι κάθε δευτερόλεπτο παίζει τη ζωή του κορόνα γράμματα. Κι αυτό είναι που δίνει το εν δυνάμει της ανθρώπινης ύπαρξης. Πρέπει να έχεις σαγήνη πάνω στη σκηνή ή να κυνηγάς τη στιγμή που θα τη δημιουργήσεις».

Λίγο πριν ολοκληρώσουμε τη συζήτησή μας, στεκόμαστε στην επαναλαμβανόμενη φράση *«Α, τι ευτυχισμένη μέρα»*, που διατρέχει το έργο του Μπέκετ. Τη ρωτώ τι σημαίνει για εκείνη αυτή η επίμονη επανάληψη. «Για μένα, αυτό αποτελεί τη μεγαλύτερη πράξη αντίστασης». **Α**

> Ο ηθοποιός είναι ηγέτης πάνω στη σκηνή: τον αφορά το να παρασύρει τον θεατή, να τον πάρει από το χέρι και να τον συγκινήσει

© ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

Οι **Nightfall** ετοιμάζονται να παρουσιάσουν στο Fuzz Club ένα σκηνικό που ζυγίζει περισσότερα από

Ευθύμης Καραδήμας

«Ρίζες έχουν μόνο τα δέντρα»

Το να μεγαλώνεις με metal στην Αθήνα μιας άλλης εποχής σήμαινε ότι κάποιος είχε ήδη αποφασίσει τι άνθρωπος είσαι, πριν καν ανοίξεις το στόμα σου. Έβλεπε τα μαλλιά, τα μαύρα δερμάτινα, τα καρφιά. Η ετυμηγορία έβγαινε γρήγορα. Εσύ, στο μεταξύ, έψαχνες έναν δίσκο που να χωράει όσα δεν μπορούσες να εξηγήσεις στο οικογενειακό τραπέζι.
Και κάπου μακριά, έναν άγνωστο που θα άνοιγε τον φάκελό σου και θα καταλάβαινε. Ο **Ευθύμης Καραδήμας** θυμάται εκείνους τους φακέλους. Έστελνε και λάμβανε αρκετούς, υπογράφοντας με πένα αντί για στιλό.
Οι **Nightfall**, η μπάντα που ίδρυσε στις αρχές των 90s, συνέβαλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη και την εξωστρέφεια της ελληνικής metal σκηνής — την ίδια στιγμή που εκείνος πάλευε με την εσωστρέφεια και την κατάθλιψη. Υπέγραψαν πρώτοι συμβόλαιο με διεθνή δισκογραφική εταιρεία, ηχογράφησαν πρώτοι σε στούντιο στο εξωτερικό, έγιναν η πρώτη ελληνική metal μπάντα που κυκλοφόρησε βιντεοκλίπ και που έπαιξε σε ένα μεγάλο ευρωπαϊκό φεστιβάλ όπως το Wacken.

Τα χρόνια πέρασαν και σε λίγες μέρες, το **Σάββατο 24 Οκτωβρίου**, στο **Fuzz** σκοπεύουν να παρουσιάσουν για πρώτη φορά τη μεγαλύτερη παραγωγή τους στη χώρα, με ένα σκηνικό που θα ζυγίζει περισσότερα από 200 κιλά. Η σκηνογράφος **Μαρία Φιλίππου** και ο κατασκευαστής σκηνικών **Παναγιώτης Λαζαρίδης** φέρνουν τη θεατρική τους εμπειρία σε μια μουσική που ξέρει να αναμετριέται με το σκοτάδι, για να δούμε κάτι καινούργιο. Κάτι που δεν έχει παρουσιαστεί ξανά στην Ελλάδα. Στη βραδιά συμμετέχουν οι **Shattered Hope** και οι **Daylight Misery**, που αποχαιρετούν το κοινό δίπλα στον άνθρωπο που τους παρακίνησε να ξεκινήσουν. Από εκεί ξεκινάμε τη συζήτησή μας.

200 κιλά, μια υβριδική ζωντανή εμπειρία και μια metal συναυλία που θέλουν να θυμόμαστε

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ** - Φωτό: **ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ**

— Τι κάνει τη συναυλία της 24ης Οκτωβρίου στο Fuzz ξεχωριστή για τους Nightfall; Προσπαθούμε να ανεβάσουμε τον πήχη της συναυλιακής εμπειρίας στον metal χώρο. Μετά την πανδημία υπάρχει μια καλοδεχούμενη έξαρση συναυλιών και πιστεύω ότι η ζωντανή εμφάνιση έχει γίνει σημαντικότερη ακόμη και από τη στούντιο κυκλοφορία. Καλείσαι να ικανοποιήσεις και το αυτί και το μάτι. Τέσσερις, πέντε μαυροφορεμένοι που χτυπιούνται στη σκηνή είναι μια χαρά. Εμείς έχουμε μια πιο θεατρική προσέγγιση και τώρα θα την κάνουμε πράξη μαζί με μια ομάδα επαγγελματιών του θεάτρου. Αυτή η συνεργασία ανεβάζει τις απαιτήσεις. Ο κόσμος θα κρίνει με τα αυτιά, τα μάτια και τις υπόλοιπες αισθήσεις του αν τον ικανοποιεί το αποτέλεσμα. Το οπτικό κομμάτι συχνά στερείται πρωτοτυπίας. Για εμάς έχει έρθει η στιγμή να δοκιμάσουμε κάτι που βρίσκεται πιο κοντά στη δική μας προσέγγιση. Αυτή είναι η επιλογή μας.

— Γιατί δίνεις μεγαλύτερο βάρος στη ζωντανή εμφάνιση; Στο στούντιο, αν το θέλουν η μπάντα και ο παραγωγός, δεν φεύγει τίποτα που να μην είναι εκατό τοις εκατό όπως το έχουν στο μυαλό τους. Στη συναυλία πρωταγωνιστεί ο ανθρώπινος παράγοντας. Η τεχνολογία βοηθάει, αλλά όλα αρχίζουν και καταλήγουν στον άνθρωπο: θα παίξεις καλά, θα ακουστείς καλά. Παλιά ο σωστός ήχος σε μια ακραία συναυλία ήταν στοίχημα. Μερικές φορές τον φανταζόσουν μέσα στη βαβούρα. Σήμερα μπορείς να αποδώσεις τον πραγματικό ήχο της μπάντας. Και λέμε «πήγα να τους δω». Ο θεατής σού αφιερώνει τον χρόνο του για να τον ταξιδέψεις εκεί όπου τον οδηγούν οι δίσκοι σου. Είναι η ευκαιρία να πας την τέχνη σου παραπέρα.

— Τι κρατάς από την ευρωπαϊκή περιοδεία με τους Possessed; Τις καλύτερες αναμνήσεις. Περιμένουμε πώς και πώς να ξαναφύγουμε. Ήταν ένα crash test ύστερα από αρκετά χρόνια. Είχε προηγηθεί η Βραζιλία, αλλά μια ευρωπαϊκή περιοδεία με αμερικανική μπάντα έχει διαφορετικές απαιτήσεις και πολύ αυστηρό επαγγελματισμό. Είναι μια πλευρά της μουσικής που δύσκολα την αντιλαμβάνεται όποιος δεν έχει βρεθεί μέσα σ' αυτή την επαγγελματική καθημερινότητα. Για εμάς η δοκιμασία αυτή είχε ιδιαίτερη σημασία. Οι παλιοί ακροατές χάρηκαν που μας ξαναείδαν στο σανίδι. Το ακόμη ομορφότερο ήταν ότι νέα παιδιά, που δεν μας είχαν δει ή δεν μας γνώριζαν καν, έγιναν φίλοι της μπάντας. Έχουμε μακρά πορεία, αλλά και μεγάλα κενά εξαιτίας δικών μου αποφάσεων, λόγω της κατάθλιψης. Τώρα συνδυάζουμε την εμπειρία με τη φρεσκάδα μιας μπάντας που εμφανίζεται ξανά έπειτα από χρόνια.

— Πώς βρήκες τη metal σκηνή στην Ευρώπη; Ζωντανή, με περισσότερο κόσμο. Τα παιδιά εκείνων που πρωτοστάτησαν πριν από 30 και 40 χρόνια φέρνουν φρεσκάδα και αισιοδοξία. Το metal, όμως, είναι αντιδραστικό στον πυρήνα του. Δεν μπορείς να κάνεις το αντιδραστικό mainstream. Εμείς παραμένουμε οπαδοί περισσότερο από 30 χρόνια. Τα παιδιά μας γνωρίζουν τη σκηνή, ενημερώνονται. Θα την πιστέψουν εξίσου ή θα περάσουν σε άλλα μουσικά είδη; Αυτό μένει να φανεί. Η τεχνολογία και η άνθηση του ιδιώματος έχουν βοηθήσει πολύ να μεγαλώσει το κοινό. Το ερώτημά μου αφορά τη σταθερότητα αυτής της σχέσης, το πόσο θα αντέξει στον χρόνο.

— Τι σημαίνει να είσαι metalhead μετά τα πενήντα; Δεν το σκέφτομαι. Είμαι εγώ, λειτουργώ ενστικτωδώς. Έχω περισσότερη εμπειρία και κατανόηση για τα δικά μου λάθη και για τα λάθη των άλλων. Ζω μέσα στο κοινωνικό σύνολο όπως κάθε άνθρωπος. Παλιότερα ήμασταν στις παρυφές του. Με τα μακριά μαλλιά και τα καρφιά ήμασταν δακτυλοδεικτούμενοι, παιδιά προς αποφυγήν. Αυτό έχει γράψει μέσα μας, δεν ξεχνιέται. Σήμερα προσπαθούμε να ζήσουμε όπως όλοι. Έλεγα κάποτε ότι ήμασταν προβληματικά παιδιά που εξελιχθήκαμε σε προβληματισμένους νέους. Το «προβληματισμένοι» έχει παραμείνει και μετά τα πενήντα.

— Ποια λάθη αναγνωρίζεις στη διαδρομή σου; Έκανα επιλογές που τις πλήρωσε η μπάντα. Το ότι εγώ ταλανιζόμουν από την κατάθλιψη δεν σήμαινε ότι έπρεπε να σταματήσουν οι Nightfall. Θεωρούσα επίσης πως, για να παίζουμε «για τη φανέλα», να είμαστε true, δεν έπρεπε να ζητάμε χρήματα ή να συμμετέχουμε σε συναυλίες από τις οποίες θα κέρδιζε κάποιος άλλος. Ήταν λάθος.
Μεγαλώσαμε στην Αθήνα του 1980 κι αρχίσαμε να καταθέτουμε τις εμπειρίες και τους φόβους μας τη δεκαετία του 1990. Ήταν δύσκολα χρόνια. Ο βιοπορισμός από τη μουσική συνδεόταν με τα λαϊκά και τα πανηγύρια. Ο δικός μας ήχος και η εμφάνισή μας ήταν κατακριτέα. Αυτό το περιβάλλον μάς διαμόρφωσε. Εκεί άρχισαν να καταγράφονται οι πρώτες μας εμπειρίες. Σπκώναμε το γάντι σε όσα συνέβαιναν γύρω μας, αντί να ακολουθούμε απλώς το ρεύμα της εποχής. Όλα αυτά τα κουβαλάς κι αργότερα.

— Γιατί πιστεύεις ότι οι Nightfall εξακολουθούν να αφορούν διαφορετικές γενιές; Επειδή είμαστε ειλικρινείς με τους εαυτούς μας και με τον κόσμο, ακόμη και μ' εκείνον στον οποίο δεν αρέσουμε. Είμαστε προκλητικοί προς όλες τις πλευρές. Δεν ακολουθούμε τα «πρέπει» μιας ομάδας, καταπίνοντας τις διαφωνίες για να μη χαλάσει η αρμονία της. Στην αρχή αυτό χτυπήθηκε. Σ' αυτή τη γαμημένη ζωή πρέπει, βλέπεις, να διαλέξεις πλευρά.
Η δισκογραφία μας αποτυπώνει όσα νιώθουμε, όσα φοβόμαστε, όσα ονειρευόμαστε. Λειτουργούμε για προσωπικούς λόγους, για να σώσουμε την ψυχή μας. Όποιος θέλει, ακολουθεί. Υπάρχει η δική μου μάχη με την κατάθλιψη και η αποδοχή ευθυνών για πράγματα που εκτίμησα λάθος. Η προσέγγιση είναι ανθρώπινη. Εάν άλλοι τραγουδούν για θεούς, μοντέρνους ή ξεχασμένους, εμείς τραγουδάμε για τον άνθρωπο. Δεν σχεδιάζουμε τις κινήσεις μας με σκοπό να κερδίσουμε τις μάζες, να αγοράσουν δίσκους, μπλουζάκια ή εισιτήρια, ώστε να πούμε μετά ότι έχουμε τον λαό μας. Βλέπω πολλές προσπάθειες, ακόμη και στο metal, να οργανώνονται γύρω από την επιδίωξη της μεγάλης αποδοχής.

— Αναζητάτε σταθερά απαιτητικές συνεργασίες. Γιατί; Είναι σεβασμός στην τέχνη που παράγουμε. Δεν αφήνουμε τον οποιονδήποτε να την αγγίξει στη γέννησή της. Μιλάμε με επαγγελματίες. Και αρκετοί, όπως ο Eliran Kantor και ο Jacob Hansen, είναι παλιοί οπαδοί των Nightfall. Ξέρουν πώς σκεφτόμαστε και πώς προσεγγίζουμε τη μουσική. Δεν κάνουμε εκπτώσεις, Δημήτρη. Θέλουμε να πραγματοποιήσουμε αυτό που έχουμε στο μυαλό μας.

— Ακόμη κι αν αυτό σημαίνει μεγαλύτερο οικονομικό ρίσκο; Οι εταιρείες δίνουν συγκεκριμένα χρήματα, που ζητούνται πίσω. Βλέπω καλλιτέχνες να εγκλωβίζονται σε προϋπολογισμούς και να κάνουν εκπτώσεις επειδή νομίζουν ότι δεν έχουν άλλη επιλογή. Εμείς, αν υπολογίσουμε ότι ένα άλμπουμ θέλει δέκα και τελικά χρειάζεται δεκαπέντε, θα τα επενδύσουμε. Δεν περιμένουμε από μια εταιρεία να καθορίσει πόσος χρόνος και πόσα χρήματα χρειάζονται για το έργο μας. Μπορεί στο τέλος να χάσουμε οικονομικά.
Ευτυχώς, με τόσο μεγάλη δισκογραφία, ο συνολικός απολογισμός είναι θετικός. Η εταιρεία μπορεί να έχει το δικό της πλάνο. Εμείς πηγαίναμε πάντα ένα βήμα παραπέρα, ακόμη κι όταν αυτό σήμαινε ότι θα βάζαμε περισσότερα από την τσέπη μας.

— Από πού θα πρότεινες να ξεκινήσει ένας νέος ακροατής; Από το «Children Of Eve». Είμαι πάντα περήφανος για το τελευταίο άλμπουμ, επειδή αυτό είναι το σήμερα. Μπορεί να μας ορίζει το παρελθόν, αλλά αυτό που μας κινεί είναι το παρόν. Από εκεί μπορεί να κατέβει τη σκάλα προς τα πίσω. Σε πόσα υπόγεια θα κατέβει είναι δικό του θέμα. Υπάρχουν αρκετές ιδέες και διαφορετικές πηγές έμπνευσης για να ανακαλύψει.

— Η απόστασή σας από το παιχνίδι των social media ήταν συνειδητή επιλογή; Είχε να κάνει με το πρόβλημά μου. Θα μπορούσαμε να μην απέχουμε, αλλά εγώ το πήρα βαρέως και το ισοπέδωσα. Δεν απορρίπτω την εξέλιξη. Ρίζες έχουν μόνο τα δέντρα. Εμείς οφείλουμε να προχωράμε, να περπατάμε όσο βαστάνε τα πόδια μας, κυριολεκτικά και μεταφορικά.

— Τι άλλαξε από την αλληλογραφία των 90s στη σημερινή επικοινωνία; Αλληλογραφούσαμε από ανάγκη να βρούμε ανθρώπους που σκέφτονταν σαν εμάς. Όταν το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον σού λέει συνεχώς ότι είσαι προβληματικός, το μαύρο πρόβατο, αρχίζεις να αναρωτιέσαι μήπως έχει δίκιο. Και ξαφνικά ανακαλύπτεις άλλους «εξωγήινους», που αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα διαφορετικά, σε πιο απελευθερωμένα περιβάλλοντα.
Εδώ υπήρχαν άνθρωποι που είχαν ανδρωθεί στη χούντα και δεν ήθελαν ν' ακούσουν τίποτα καινούργιο, τίποτα ξενόφερτο. «Πατρίς, θρησκεία, οικογένεια» και τέλος. Η αλληλογραφία μάς έσωσε. Μας έδειξε ότι δεν ήμασταν μόνοι. Ανταλλάσσαμε τα προβλήματά μας και καταλαβαίναμε ότι είχαμε μια διαφορετική προσέγγιση στην πραγματικότητα. Βρίσκαμε ανθρώπους που μας έμοιαζαν, που λειτουργούσαν όπως εμείς. Αυτό είχε αξία.
Στα social media βλέπω συχνά το αντίστροφο: ποιος φαίνεται καλύτερα, ποιος περνάει καλύτερα. Από το μοίρασμα του προβλήματος περάσαμε στο «είμαστε καλύτεροι, ζηλέψτε μας». Μια συνεχόμενη γιορτή, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια δυσκολία και μια νίκη που να τη δικαιολογεί. Δείχνουμε πόσο κόσμο έχουμε, πόσο ωραία ρούχα, αμάξια, κιθάρες. Για μένα αυτό δεν οδηγεί κάπου. Υπάρχει όμως και ο παράγοντας ηλικία. Αν τα καταλάβαινα όλα, ίσως κάτι να μην πήγαινε καλά με τη νεολαία.
Δεν εννοώ ότι είμαστε ξεχασμένοι. Μας έχει ορίσει το παρελθόν μας, έχουμε κάνει τη διαδρομή μας. Δεν είμαστε το νέο κύμα. Είμαστε στο σήμερα, γιατί κάτι κάνουμε σωστά και ο κόσμος ανταποκρίνεται. Το αύριο είναι οι νέοι.

— Και πώς φαντάζεσαι το αύριο του metal; Δεν έχω ιδέα. Παρατηρώ ότι ο ήχος καθαρίζει συνεχώς με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Κάποτε θα φτάσει σε ένα όριο. Ίσως τότε υπάρξει επιστροφή στις παλιές, μονολιθικές παραγωγές ως άποψη. Ίσως συμβεί μια επανάσταση ανάλογη μ' εκείνη του ηλεκτρονικού ήχου, κάτι που δεν έχουμε ξανακούσει. Δεν ξέρω τι μπορεί να εμφανιστεί πέρα απ' όσα χρησιμοποιούμε σήμερα.

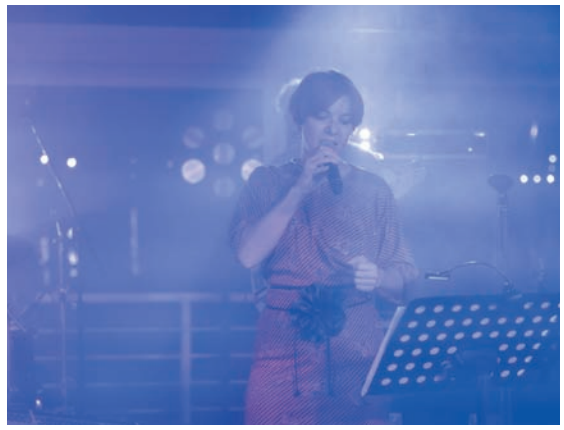
— Σε κερδίζει περισσότερο ένα μεγάλο φεστιβάλ ή ένα club; Όλα αρχίζουν από τον σεβασμό. Πώς φέρεται ο υπεύθυνος του χώρου στους μουσικούς, στους συντελεστές και στον κόσμο που πληρώνει εισιτήριο και αφιερώνει χρόνο. Όταν λέω συντελεστές, εννοώ και τον οδηγό του λεωφορείου και τον άνθρωπο που σηκώνει την τράσα. Αν συνεργάζεσαι με επαγγελματίες που αγαπούν αυτό που κάνουν και σέβονται όλους αυτούς, μπορείς να περάσεις υπέροχα οπουδήποτε: σε ανοιχτό χώρο, σε κλαμπ, σε υπόγειο ή σε ρετιρέ. Αν λείπει αυτός ο σεβασμός, τα πράγματα δυσκολεύουν. Από εκεί ξεκινάει για μένα η ποιότητα της συνολικής εμπειρίας.

— Το ατύχημα που μετέθεσε τη συναυλία άλλαξε τον τρόπο που βλέπεις τη ζωή; Η ζωή σού υπενθυμίζει ότι δεν είσαι ούτε άτρωτος ούτε αθάνατος. Όσα μπορείς να κάνεις σήμερα κάν' τα σήμερα. Αν χρειάζεται να πάρεις απόσταση από μια κατάσταση, δούλεψέ τη στο μεταξύ.
Αυτό κάναμε εμείς στο σχεδόν εξάμηνο από το ατύχημα μέχρι τη συναυλία: αποφασίσαμε να αναβαθμίσουμε τη σκηνική μας παρουσία και το κάναμε πράξη. Δεν μείναμε να περιμένουμε μοιρολατρικά πότε θα περάσει ο καιρός για να ενεργοποιηθούμε ξανά. Το κυνηγάς. Κι όταν με ρωτούν πώς νιώθω για όσα έγιναν, λέω: «Shit happens». **A**

Στα social media βλέπω συχνά το ποιος φαίνεται καλύτερα, ποιος περνάει καλύτερα. Από το μοίρασμα του προβλήματος περάσαμε στο «είμαστε καλύτεροι, ζηλέψτε μας». Μια συνεχόμενη γιορτή, χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια δυσκολία και μια νίκη που να τη δικαιολογεί.

athensvoice.gr
Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

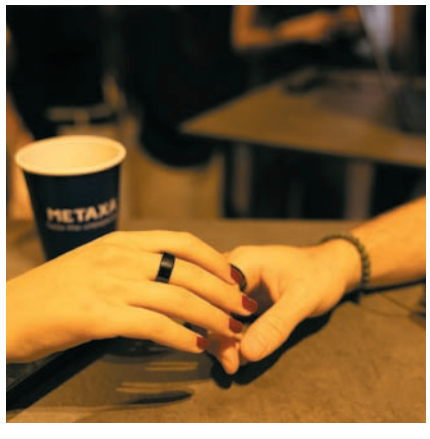

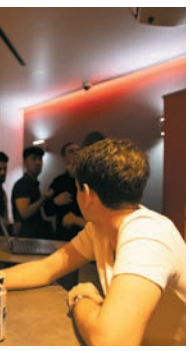
powered by

protergia

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

PARTY ON BOARD

Η ATHENS VOICE έδωσε παράταση στο καλοκαίρι!

Μια νύχτα με live μουσική από τον **Monsieur Minimal** και **special guests** στο **Ploes Floating Venue**

Την Πέμπτη 8 Οκτωβρίου, η θάλασσα έγινε το σκηνικό μιας βραδιάς που είχε απ' όλα. Live μουσική από τον **Monsieur Minimal,** την **Ανδριάνα Μπάμπαλη**, τη **Μαρία Παπαγεωργίου**, τη **Λόλα Γιαννοπούλου**, την **Εύη Μάζη**, την **Ερωφίλη Παναγιωταρέα**, χαμόγελα, γνώριμα πρόσωπα και νέες γνωριμίες.

Στο Ploes Floating Venue, στο Παλαιό Φάληρο, το καλοκαίρι πήρε παράταση και ήταν όλοι εκεί: φίλοι, αναγνώστες και η ομάδα της *ATHENS VOICE*. Αυτή ήταν εξάλλου και η ιδέα πίσω από το Endless Summer Party της *ATHENS VOICE* και του VOICE RADIO: να παρατείνουμε λίγο ακόμη την ανεμελιά, με φόντο τα φώτα της νυχτερινής Αθήνας. Να ακούσουμε live τους αγαπημένους μας μουσικούς, να χορέψουμε κάτω από τ' αστέρια, να συναντήσουμε τους φίλους μας, να ερωτευτούμε... Μια αίσθηση κοινής εξόδου, μια βραδιά που μας έβγαλε από τη ρουτίνα και μας θύμισε πόσο ωραίο είναι να μοιράζεσαι την πόλη με ανθρώπους που έχουν την ίδια διάθεση να την ανακαλύπτουν ξανά και ξανά.

Όλα αυτά με την ενέργεια της Protergia. Ακόμα, μαζί μας ήταν τα **METAXA Ready to Drink Cocktails** με σύνθημα «Taste the Unexpected», η **ΠΑΡΑΓΚΑ,** το κρασί χωρίς ταμπέλες, η **Estrella Damm** με παγωμένες μπίρες και το Φυσικό Μεταλλικό Νερό **Πηγές Κωστηλάτας** με μήνυμα: «Το νερό μάς ενώνει». Γιατί τελικά, ποιος βιάζεται να πάει σπίτι όταν η παρέα, η μουσική και η θάλασσα συνωμοτούν για να μείνεις λίγο ακόμη;

Special Supporters

ΑΠΟ ΤΟ 1888 METAXA THE ORIGINAL GREEK SPIRIT

ΠΑΡΑΓΚΑ Το κρασί χωρίς ταμπέλες

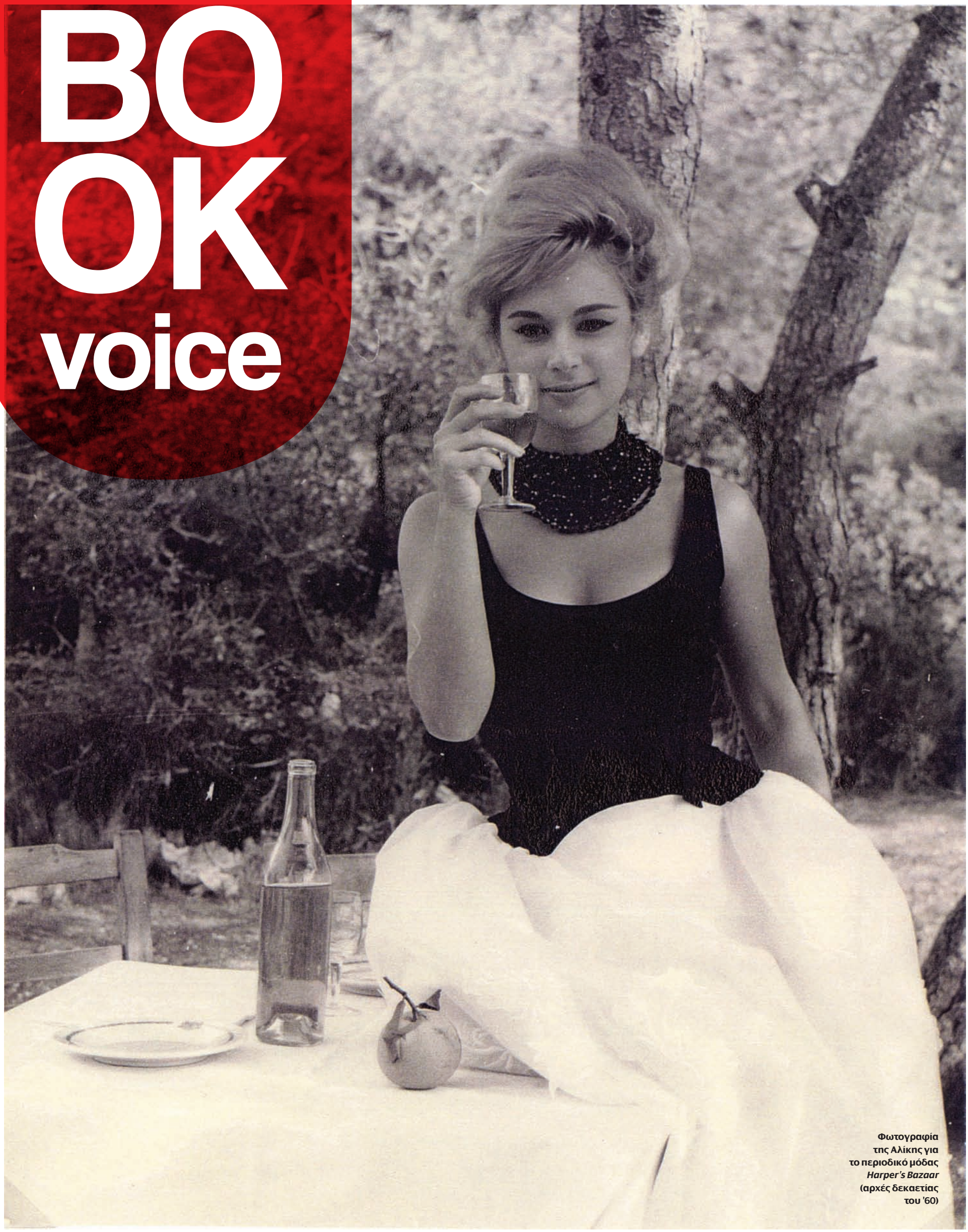
ESTRELLA DAMM BARCELONA 1876

Supporter

Πηγές Κωστηλάτας στην Ήπειρο

Απολαύστε υπεύθυνα

BOOK voice

Φωτογραφία της Αλίκης για το περιοδικό μόδας *Harper's Bazaar* (αρχές δεκαετίας του '60)

Πορτρέτο της Αλίκης από μια σειρά φωτογραφιών του Βάσου Μίγγου για τις ανάγκες του πρώτου εξωφύλλου της στο περιοδικό *Εικόνες* (1959)

Αντώνης Βουγιουκλάκης

«Την Αλίκη την έζησα από μικρό παιδί μέχρι το τέλος»

Η αγαπημένη σταρ του ελληνικού κινηματογράφου και του θεάτρου μέσα από τις αναμνήσεις του αδελφού της, που τη γνώρισε όσο λίγοι κι έζησε από κοντά τις σημαντικές στιγμές της ζωής της

Της **ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΜΑΣΟΥΡΗ**

Στις 27 Νοεμβρίου 2026, με αφορμή τη συμπλήρωση 30 χρόνων από τον θάνατο της Αλίκης Βουγιουκλάκη, οι εκδόσεις BELL κυκλοφορούν ένα ξεχωριστό βιβλιοντοκουμέντο, με την υπογραφή του αδελφού της, **Αντώνη Βουγιουκλάκη**. Άγνωστες ιστορίες από τη ζωή της εθνικής μας σταρ, προσωπικές αναμνήσεις, χειρόγραφες επιστολές, απολαυστικά περιστατικά και σπάνιες οικογενειακές φωτογραφίες από το προσωπικό αρχείο του, που βλέπουν για πρώτη φορά το φως της δημοσιότητας, συνθέτουν ένα διαφορετικό πορτρέτο της Αλίκης, πέρα από τη λαμπερή εικόνα που γνώρισε κι αγάπησε το κοινό. Το βιβλίο θα κυκλοφορήσει σε συλλεκτική, πολυτελή σκληρόδετη έκδοση, με τη δημοσιογραφική επιμέλεια του Παναγιώτη Φύτρα.

Με αφορμή την έκδοση, ο Αντώνης Βουγιουκλάκης μοιράζεται μαζί μας προσωπικές αναμνήσεις από την αδελφή του. Από το σπίτι στον Θεολόγο και τα παιδικά χρόνια τους στο Μαρούσι έως τη διαδρομή της στον κινηματογράφο και το θέατρο, τις παραστάσεις στην Επίδαυρο, τις προσωπικές της σχέσεις και το όραμα για τη δημιουργία ενός ιδρύματος αφιερωμένου στη μνήμη της, ξεδιπλώνει άγνωστες πτυχές της ζωής της Αλίκης και φωτίζει την προσωπικότητα της γυναίκας πίσω από τον μύθο.

Τα παιδικά χρόνια στο Μαρούσι

Η μητέρα μας ήταν πολύ όμορφη και προσεγμένη. Έκανε όμως τον άντρα της πολύ νωρίς και αναγκάστηκε να παλέψει με κάθε τρόπο για τα τρία παιδιά της. Στο Μαρούσι εγκατασταθήκαμε επειδή τότε ακουγόταν πως είχε πολύ υγιεινό κλίμα. Η μητέρα μου τα έδινε όλα για εμάς. Στον κήπο φύτευε πατάτες, κρεμμύδια, μαρούλια. Φανταστείτε τι κόπος ήταν να τα ποτίζει κουβά κουβά με νερό που έβγαζε απ' το πηγάδι. Όλα αυτά τα θυμάμαι καθαρά, τα γράφω και στο βιβλίο.

Η αδελφή μου ήταν ένας άνθρωπος χαρούμενος και, όπως όλοι γνωρίζουν, τη γέμιζε ψυχικά το να προσφέρει. Δεν μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι ήταν ευτυχισμένη, γιατί δεν ξέρω αν ένιωσε ποτέ πραγματική ευτυχία. Κανείς δεν μπορεί να το ξέρει αυτό. Ούτε το έδειχνε ιδιαίτερα. Εμείς, τα τρία αδέλφια, ήμασταν πολύ κοντά. Και είχα πάντα την αίσθηση ότι, παρά τις όποιες δύσκολες και τις σύντομες κακές περιόδους, υπήρχε στη ζωή της χαρά.

«Χρόνο με τον χρόνο γινόταν όλο και πιο γοητευτική»

Προσωπικά μου αρέσουν ακόμη και οι πρώτες της ταινίες, που είναι λιγότερο γνωστές. Τη θεωρώ πολύ γοητευτική σ' εκείνες τις πρώτες εμφανίσεις της. Ασφαλώς αυτές οι ταινίες δεν είχαν την επιτυχία εκείνων που ακολούθησαν. Το *«Ποντικάκι»*, για παράδειγμα, δεν πήγε καλά. Σήμερα όμως το βλέπουμε πλέον με άλλα μάτια, είναι μέρος της ιστορίας του ελληνικού κινηματογράφου.

Η Αλίκη είχε σκεφτεί κάποια στιγμή να εγκαταλείψει τον κινηματογράφο, έλεγε ότι δεν θα ξαναέκανε ταινίες, γιατί δεν της άρεσε καθόλου η αρχή της καριέρας της. Στη συνέχεια, βέβαια, ακολούθησε η πορεία που όλοι γνωρίζουμε.

Εκείνα τα χρόνια που ξεκινούσε υπήρχαν αξιόλογες εταιρείες, όπως η Δαμασκηνός-Μιχαηλίδης και κυρίως η Φίνος Φιλμ, που οι ταινίες της ήταν ιδιαίτερα προσεγμένες. Ο Φίνος δεν άφηνε τίποτα στην τύχη. Έδινε ιδιαίτερη προσοχή σε κάθε λεπτομέρεια, την επεξεργαζόταν στο στούντιο και φρόντιζε ώστε το τελικό αποτέλεσμα να είναι άψογο. Και πράγματι, ακόμη και σήμερα, βλέποντας κανείς αυτές τις ταινίες διαπιστώνει την τεχνική τους αρτιότητα. Βέβαια, αυτή η ιδιαίτερη φροντίδα της Φίνος Φιλμ είναι μόνο το ένα συστατικό της επιτυχίας των ταινιών της. Το άλλο ήταν η ίδια η Αλίκη. Η επιτυχία οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στην παρουσία της. Ήταν μια γυναίκα πάντα περιποιημένη και είχε επιβάλει αυτή την εικόνα. Η Αλίκη, άλλωστε, χρόνο με τον χρόνο γινόταν όλο και πιο γοητευτική. Στην εποχή της μεγάλης της εμπορικής επιτυχίας ήταν, κατά τη γνώμη μου, εξαιρετικά όμορφη. Εκείνη την εποχή, και λόγω ηλικίας, ένιωθα μεγάλη υπερηφάνεια για εκείνη· μου έδινε μεγάλη χαρά το να βρίσκομαι κοντά της.

«Το σπίτι στον Θεολόγο ήταν πραγματική απόλαυση»

Στην αρχή είχε πάρει ένα κτήμα. Εγώ ήμουν ακόμη φοιτητής τότε. Ένας ξάδελφος του Δημήτρη Παπαμιχαήλ είχε σχεδιάσει ένα πολύ μικρό σπίτι. Όταν αυτό το σπίτι πέρασε στα χέρια της Αλίκης, θέλησε να το βελτιώσει, να το μεγαλώσει και να το κάνει όπως ακριβώς της άρεσε. Έτσι το αναλάβαμε κι έγινε πραγματικά πολύ όμορφο. Ήταν ένα σπίτι προσαρμοσμένο στο ύφος της περιοχής, αλλά ταυτόχρονα κάλυπτε όλες τις ανάγκες. Είχε πολλές επιφάνειες, στρωμένες με διαφορετικά πλακάκια, χώρους για ψυχαγωγία και φιλοξενία, καθώς και ξενώνες. Κάθε ξενώνας είχε το δικό του λουτρό και τον δικό του κήπο. Υπήρχε ανθόκηπος, κι από κει μπορούσες να κατέβεις στη θάλασσα. Υπήρχε επίσης κεραμοσκεπή και σκιά κοντά στην πισίνα, καθώς και σημεία όπου, όταν είχε πολλή ζέστη, μπορούσες να καθίσεις και να απολαύσεις τη δροσιά. Ήταν πραγματική απόλαυση.

Η Αλίκη και ο Δημήτρης

Δεν θέλω να θίγω ιδιωτικά ζητήματα. Για τον Παπαμιχαήλ μπορώ να πω ότι, από την πρώτη στιγμή, υπήρξαν προβλήματα με τη συμπεριφορά του. Η Αλίκη πάλεψε πάρα πολύ για να μη διαλυθεί αυτός ο γάμος. Αυτό το γνωρίζω πολύ καλά. Κι αν αυτή η ιστορία συνέβαινε στην εποχή μας, θα αντιμετωπιζόταν με τον τρόπο που αντιμετωπίζονται σήμερα τέτοια ζητήματα. Επιλέον, αγαπούσε πάρα πολύ τον Γιάννη.

Η προσωπικότητά της επηρέαζε τους πάντες

Είχε μια πολύ έντονη προσωπικότητα, που επηρέαζε τους πάντες θετικά. Για παράδειγμα, είχε εκφράσει σθεναρά την αντίθεσή της στο δικτατορικό καθεστώς, αλλά δεν την ενόχλησαν, ίσως επειδή τη θαύμαζαν. Δεν μπορώ, ωστόσο, να γνωρίζω περισσότερες λεπτομέρειες. Πέρα όμως από τον θαυμασμό, ήταν και η αξία της. Μέσα σε λίγα χρόνια η Αλίκη κατάφερε να βρεθεί στην κορυφή του καλλιτεχνικού στερεώματος της χώρας και, ταυτόχρονα, να είναι πρώτη στην αγάπη του ελληνικού λαού. Μια τέτοια προσωπικότητα δεν είναι εύκολο να την πλησιάσεις. Η ακτινοβολία της γινόταν αισθητή ακόμη κι από απόσταση.

Ο Αντώνης συνοδεύει την Αλίκη σε πρεμιέρα ταινίας της (1958)

Πάνω και κάτω αριστερά Η Αλίκη με τον αδελφό της, Αντώνη

Στη μέση Στα Χανιά, στην πρεμιέρα της ταινίας της *«Χαρούμενοι αλήτες»*, με τον αδερφό της, Αντώνη, και τον σκηνοθέτη της ταινίας, Ντίμη Δαδήρα (1958)

Κάτω δεξιά Η Αλίκη στο πατρικό της στο Μαρούσι

Κανείς απ' όσους δεν την έζησαν από κοντά δεν μπορεί να περιγράψει πραγματικά τη ζωή της Αλίκης. Εγώ την έζησα από μικρό παιδί μέχρι το τέλος. Γι' αυτό θέλω το βιβλίο αυτό να είναι ένας φάρος αλήθειας για όλο τον κόσμο.

«Μια ηλιαχτίδα ζήλευε την ομορφιά σου»

Ο Λουντέμης είχε γράψει ένα ποίημα για την Αλίκη. Μια φράση που θυμάμαι έλεγε: *«Κάθε πρωί μια ηλιαχτίδα γλίστραγε μέσα στο δωμάτιό σου και ζήλευε την ομορφιά σου»*.

Η Αλίκη και ο πατέρας μας

Η πίστη της Αλίκης στον Θεό και οι αξίες της προέρχονταν από την οικογένειά της, το πιστεύω. Μια φορά, όταν πια η Αλίκη είχε γίνει γνωστή στο πανελλήνιο και είχε μεγάλη επιτυχία, ένας φίλος του πατέρα μας μου είπε ότι αυτή την ακτινοβολία, αυτή τη λάμψη την είχε κληρονομήσει σε έναν βαθμό από τον πατέρα της. Ομολογώ πως με συγκίνησε αυτό. Και ίσως να ήταν έτσι.

Η Επίδαυρος και μια άδικη κριτική

Έχω μια δυσάρεστη ανάμνηση από ένα περιστατικό στην Επίδαυρο. Εκείνη την εποχή δεν με γνώριζε σχεδόν κανείς. Έτσι, είχα την άνεση, πριν αρχίσει η παράσταση, να πλησιάζω διάφορες παρέες έξω απ' το θέατρο και ν' ακούω τις συζητήσεις τους. Ήταν, λοιπόν, εκεί μια συγκεκριμένη παρέα. Δεν θα τους περιγράψω, αλλά και μόνο η εμφάνισή τους με είχε προδιαθέσει αρνητικά. Έστησα αυτί και άκουσα ότι κάποιος είχε ήδη γράψει μια κριτική για την Αλίκη, στην οποία την κατακεραύνωνε. Το παράδοξο ήταν ότι το έργο δεν είχε αρχίσει ακόμη. Δεν είχε καν παιχτεί.

Το φωτογραφικό αρχείο και το Ίδρυμα Αλίκης Βουγιουκλάκη

Είχαμε ξεκινήσει την προσπάθεια δημιουργίας ενός ιδρύματος πριν από κάποια χρόνια και είχε συζητηθεί πολύ. Είχα βγει και σε τηλεοπτικές εκπομπές και είχα μιλήσει γι' αυτό. Τότε δήμαρχος Αμαρουσίου ήταν ο Γιώργος Πατούλης. Είχαμε κάνει πολλές συσκέψεις για το θέμα. Είχαμε βρει ακόμη και το οίκημα, το οποίο θα έδινα ως δωρεά, προκειμένου να δημιουργηθεί το Ίδρυμα Αλίκης Βουγιουκλάκη. Άλλωστε, τα περισσότερα παιδικά της χρόνια τα πέρασε στο Μαρούσι, όπως κι εγώ. Τελικά, όμως, το σχέδιο δεν υλοποιήθηκε τότε και οι προσπάθειες σταμάτησαν.

Υπάρχουν πολλές φωτογραφίες της Αλίκης. Ο Μαρίνος Κουσουμίδης, που ήταν φίλος της, την ακολουθούσε στα ταξίδια της στο εξωτερικό και απαθανάτισε πολλές στιγμές. Είχε έρθει, θυμάμαι, μαζί μας και στο Μόντε Κάρλο. Υπήρχε επίσης ο Βασίλειος Κυριαζής, ένας πολύ καλός φωτογράφος και φίλος της. Το αρχείο του, με πάρα πολλές φωτογραφίες από θεατρικές παραστάσεις και πολλά ακόμη, ξεκινά από τη δεκαετία του 1950 και περιλαμβάνει την περίοδο που η Αλίκη άρχισε να δίνει παραστάσεις στο θέατρό της. Ένα μέρος του πήρα εγώ σε USB.

Βιβλία για την Αλίκη

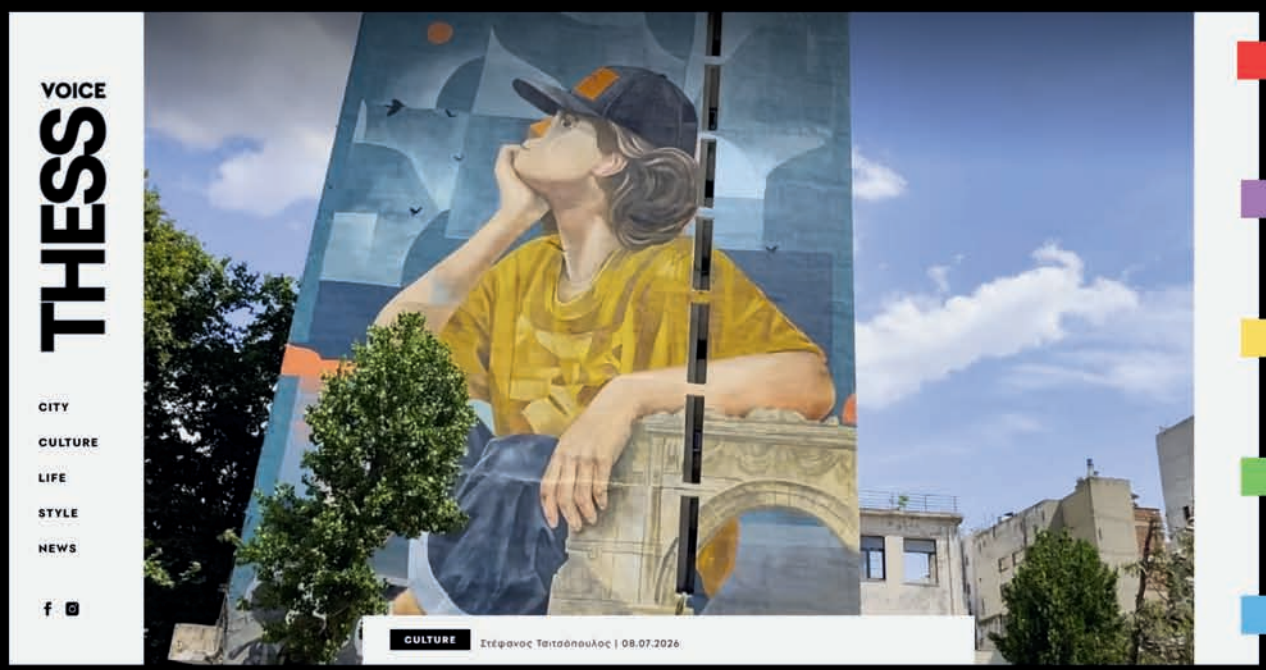
Έχουν γραφτεί αρκετά βιβλία για την Αλίκη. Κι αυτό είναι κάτι που με απασχολεί. Όταν κάποια βιβλία έχουν ως μοναδικό στόχο το κέρδος και δεν βασίζονται στην αλήθεια, δεν θεωρώ ότι έχουν ιδιαίτερη αξία. Υπάρχουν όμως και βιβλία που, ξεφυλλίζοντας ή διαβάζοντάς τα, βλέπει κανείς στις σελίδες τους πραγματική αγάπη για την Αλίκη. Ο Δελαπόρτας έχει γράψει πολλά βιβλία για εκείνη. Αξίζει να σας πω ότι όλα τα περιοδικά με εξώφυλλα της Αλίκης τα είχε φυλάξει με πολύ σεβασμό και αγάπη η μητέρα μου κι εκείνη τα έδωσε στον Δελαπόρτα. Δεν επιστράφηκαν ποτέ. Η μητέρα μου έφυγε από τη ζωή 10 χρόνια μετά. Κανείς απ' όσους δεν την έζησαν από κοντά δεν μπορεί να περιγράψει πραγματικά τη ζωή της Αλίκης. Εγώ την έζησα από μικρό παιδί μέχρι το τέλος. Γι' αυτό θέλω το βιβλίο αυτό να είναι ένας φάρος αλήθειας για όλο τον κόσμο.

«Ξαφνικά η ευαισθησία μου ξεχείλισε»

Δεν είχα σκοπό να γράψω βιβλίο. Δεν ήταν ποτέ στους στόχους μου όλα αυτά τα χρόνια. Όμως ένιωθα και σκεφτόμουν. Είχα πάντα μέσα μου βαθιά συγκίνηση και λύπη. Κάποια στιγμή όλη αυτή η έντονη ευαισθησία μου ξεχείλισε και με πλημμύρισε μια έμπνευση που τη θεώρησα ουρανόφερτη. Και ήταν πράγματι. Μου υπαγόρευε λέξεις και φράσεις μέρα και νύχτα. Έτσι, σιγά σιγά, άρχισα να γράφω και να ανακαλύπτω μέσα μου πόσα μπορούσα να θυμηθώ. Τα περισσότερα βιώματά μας ξεκινούν από τότε που ήμασταν παιδιά. Γιατί, κατά κάποιον τρόπο, μείναμε πάντα σαν μικρά παιδιά, αγαπημένοι μέχρι το τέλος. Ελπίζω, λοιπόν, ότι αυτό το βιβλίο θα φωτίσει την αλήθεια για τη ζωή μας και, κυρίως, για τη ζωή της Αλίκης. Σαν δώρο για όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες που την αγάπησαν και συνεχίζουν να την αγαπούν. **Α**

THESS VOICE

Η Θεσσαλονίκη απέκτησε τη δική της Φωνή

news
style
culture
life
city

Η πόλη μιλά μέσα από τους ανθρώπους, τις ιστορίες, τον πολιτισμό, τις γεύσεις και όλα όσα συμβαίνουν τώρα.

Μπες στο thessvoice.gr και ανακάλυψε τη Θεσσαλονίκη με νέα ματιά

Αλαίν ντε Μποττόν «Οι άνθρωποι μέσα από την αγάπη, όχι την ταπεί

Ο Ελβετός συγγραφέας και φιλόσοφος μιλά στην *ATHENS VOICE* για τον έρωτα, την ευτυχία και την παιδική ηλικία

Του ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ
Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Είναι μια φιγούρα που μοιάζει εύθραυστη. Όταν τον φωτογραφίζουμε μπροστά από τον «*Δρομέα*», η αντίθεση είναι εμφανής. Το επιβλητικό έργο του Βαρώτσου έχει μια δυναμική – νιώθεις ότι θ' αρχίσει να τρέχει. Ο Αλαίν ντε Μποττόν, από την άλλη, έχει μια σταθερότητα, είναι ήρεμη δύναμη. Θα σου μιλήσει και θα νιώσεις γαλήνη.

Είναι πολύ νωρίς το πρωί της Παρασκευής και συναντιόμαστε στο λόμπι του ξενοδοχείου του, μερικές ώρες προτού φύγει από την Αθήνα. Τον ρωτάω αν όλη αυτή η γνώση για την ανθρώπινη ψυχή τον έχει κάνει πιο ευτυχισμένο ή απλώς τον έχει βοηθήσει να καταλάβει γιατί η ευτυχία είναι τόσο δύσκολη. *«Μάλλον το δεύτερο. Νομίζω ότι η ευτυχία είναι για τις διακοπές, για μια μικρή στιγμή».*

Όταν του ζήτησα να συστηθεί, περιέγραψε έναν συγγραφέα που ενδιαφέρεται να βοηθήσει τους ανθρώπους να κατανοήσουν τον πόνο και το μυαλό τους. Θέλει τα βιβλία του να διαβάζονται χωρίς δυσκολία και να λειτουργούν *«σαν ένας φίλος στις δύσκολες στιγμές»*. Στα είκοσι δύο του έγραψε το πρώτο του βιβλίο για τις σχέσεις, προσπαθώντας να βρει τον εαυτό του. Το ίδιο κάνει ακόμη. *«Μπορείς όμως να είσαι αυτοβιογραφικός χωρίς να λες "εγώ" ή "έφαγα μεσημεριανό"».*

Τα φαντάσματα δεν είναι μόνο οι νεκροί

Στην ομιλία του στο Pierce College, το προηγούμενο βράδυ, αναφερόταν συχνά στον Φρόιντ. Του ζητώ να ξαναπεί την ιστορία για τον Φρόιντ και την Αθήνα. Ο πατέρας του, ο Γιάκομπ, δεν είχε μπορέσει να επισκεφτεί την πόλη: ήταν πολύ φτωχός και αποτυχημένος, όπως τον περιγράφει ο Ντε Μποττόν. Ο γιος είχε γίνει επιτυχημένος και διάσημος και είχε τη δυνατότητα να κάνει το ταξίδι. Ένιωθε όμως ενοχές επειδή θα έκανε κάτι που ο πατέρας του δεν είχε καταφέρει. *«Έπεσε σε κατάθλιψη και δεν ήθελε να πάει. Δεν καταλάβαινε όμως το γιατί. Σταδιακά αντιλήφθηκε ότι αυτό οφειλόταν σε κάποιου είδους σύγκρουση με τον πατέρα του. Όσο περισσότερο το σκεφτόταν, τόσο κατέληγε στο ότι μπορούσε τελικά να έρθει».*

Αυτές οι εσωτερικές συγκρούσεις είναι που τον ενδιαφέρουν. *«Θέλουμε να κοιμηθούμε και δεν μπορούμε, θέλουμε να κάνουμε έρωτα και το σώμα δεν συνεργάζεται, θέλουμε να γράψουμε και το μυαλό λέει όχι. Για παράδειγμα, ένας άντρας μπορεί να βρίσκεται με μια γυναίκα στο κρεβάτι και να μην μπορεί να ανταποκριθεί, χωρίς να υπάρχει ιατρικό πρόβλημα. Ίσως φοβάται ότι θα την τραυματίσει, επειδή ενδεχομένως η μητέρα του να ήταν πολύ εύθραυστη στα σεξουαλικά ζητήματα. Ή μπορεί ο πατέρας του να ήταν σπουδαίος εραστής, με πολλές γυναίκες. Ο γιος δεν τον συμπαθεί και σκέφτεται ότι, αν κάνει έρωτα, θα γίνει σαν αυτόν. Πολύ συχνά η σύγκρουση εξηγείται μόνο αν κοιτάξουμε πίσω, στο παρελθόν μας».*

αλλάζουν νωση»

Αναφέρεται στη Νέκυια, την κάθοδο στον Κάτω Κόσμο για να μιλήσουμε με τα φαντάσματά μας. *«Και τα φαντάσματα μπορεί να μην είναι μόνο νεκρών, αλλά οποιουδήποτε από το παρελθόν σου εξακολουθεί να σε στοιχειώνει».* Στη Δυτική Αφρική, όταν έχεις προβλήματα, πηγαίνεις σ' έναν άνθρωπο των προγόνων. Εκείνος χτυπά ρυθμικά ένα ραβδί στο έδαφος και συζητά με τους νεκρούς τα προβλήματα των ζωντανών. *«Και η ψυχοθεραπεία έχει να κάνει ακριβώς με το ίδιο πράγμα».*

Μπορούμε να συμφιλιωθούμε μαζί τους; Σε ορισμένους πολιτισμούς, λέει, πρέπει να κάνεις θυσία, να σκοτώσεις μια κότα. Του θυμίζω ότι αυτό γινόταν και στην αρχαία Ελλάδα. *«Ναι, ακριβώς. Στη σύγχρονη ψυχοθεραπεία η ιδέα δεν είναι η θυσία της κότας, όσο το να καταλάβεις».* Η κατανόηση όμως δεν αρκεί ως διανοητική άσκηση. *«Είναι σαν να γιατρεύεις ένα σπασμένο κόκαλο. Παίρνει πολύ χρόνο. Πρέπει να κάνεις ασκήσεις για να εμπεδωθεί η ιδέα και να σε αλλάξει πραγματικά».*

Τον ρωτάω τι είναι και τι προτιμά να είναι: φιλόσοφος ή ψυχοθεραπευτής; *«Στην πραγματικότητα είμαι και τα δύο».* Τα τελευταία χρόνια έχει μετακινηθεί περισσότερο προς την ψυχοθεραπεία. Από τους φιλοσόφους ξεχωρίζει τον Νίτσε, έναν πολύ ψυχολογικό φιλόσοφο, όπως λέει. Τον Ντοστογιέφσκι τον τοποθετεί κοντά στον Νίτσε. Αναφέρεται ακόμη στον Αριστοτέλη, τον Πλάτωνα και τον Επίκουρο. Η αρχαία τραγωδία τον γοητεύει ως θεραπευτική εμπειρία. *«Πηγαίνοντας να δεις ένα θεατρικό έργο, δεν διασκεδάζεις απλώς, κάνεις ένα είδος θεραπευτικού ταξιδιού».* Στις τραγωδίες βλέπει ανθρώπους που ξεχνούν ότι είναι άνθρωποι και νομίζουν ότι είναι θεοί. *«Και μετά έρχεται η πτώση».*

Ερωτευόμαστε για δεύτερη φορά

Η ομιλία του για τον έρωτα με είχε προβληματίσει. Ρίχνω στο τραπέζι το θέμα του κεραυνοβόλου έρωτα. Διευκρινίζει ότι το να γνωρίσεις κάποιον τυχαία και να τον ερωτευτείς δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί αυτό να εξελιχθεί σε μια σχέση με διάρκεια. Φαντάζεται όμως ότι στο παρελθόν ο ίδιος άνθρωπος μπορεί να είχε ερωτευτεί ανθρώπους που δεν ξαναείδε ποτέ, ο έρωτάς του δεν οδήγησε κάπου. *«Ως ενήλικες ερωτευόμαστε για δεύτερη φορά. Την πρώτη φορά που ερωτευτήκαμε ήμασταν παιδιά. Ερωτευτήκαμε τους γονείς μας. Και ανάλογα με το πώς πήγε εκείνη η αγάπη, αυτό θα διαμορφώσει τις δυνατότητές μας στην ενήλικη ζωή».*

Τον ρωτώ αν μας καθορίζει ό,τι συνέβη όταν ήμασταν παιδιά. *«Ναι, δυστυχώς. Δυστυχώς γιατί είναι πολύ ατυχές. Θα θέλαμε να μη συμβαίνει».* Επιμένω στο ερώτημα που με είχε απασχολήσει πριν κοιμηθώ: απελευθερωνόμαστε ποτέ; *«Μπορεί κανείς να πει ότι, όσο πιο υγιής ήταν η παιδική ηλικία κάποιου, τόσο ευκολότερα μπορεί να την ξεχάσει – με την καλή έννοια. Νομίζω ότι, όσο πιο διαταραγμένη ήταν μια παιδική ηλικία, τόσο περισσότερο θα σε στοιχειώνει για πάντα. Αν θέλεις το παιδί σου να έχει εμμονή μαζί σου, αγνόησέ το ή φέρσου του άσχημα. Αν του φέρεσαι πολύ όμορφα, θα σε ξεχάσει».*

Όλη η δουλειά που έχει κάνει για το άγχος, την αγάπη και την αξία του εαυτού είναι μια προσπάθεια να καταλάβει τη δική του παιδική ηλικία. Τι είναι όμως αυτό που δεν είχε καταλάβει για τον έρωτα ο 22χρονος Αλαίν ντε Μποττόν; *«Θεωρώ ότι ήταν αρκετά έξυπνος, πραγματικά. Ίσως πιο έξυπνος από τον τύπο που είναι τώρα». Σε κάθε ηλικία καταλαβαίνεις καλύτερα κάποια πράγματα. «Νομίζω ότι δεν εκτιμούσα πόσο περίπλοκη είναι η ψυχολογία, ότι υπέθετα πως ορισμένα πράγματα θα ήταν ευκολότερα απ' ό,τι είναι».*

Όσον αφορά τα βιβλία του, επιλέγει να μην τα ξανακοιτάζει. *«Είναι ενδεχομένως ταπεινωτικό το να βλέπεις λάθη που δεν μπορείς να διορθώσεις. Είναι όπως όταν δεν θέλεις να κοιτάζεις παλιές φωτογραφίες σου: Γλυκόπικρο – από τη μία όμορφο, από την άλλη πικρό».*
Όταν ρωτάω τι ανακάλυψε ως ψυχοθεραπευτής που η φιλοσοφία από μόνη της δεν μπορούσε να εξηγήσει, στέκεται στη διαφορά ανάμεσα στη διανοητική και στη συναισθηματική γνώση. Η πρώτη έρχεται πολύ γρήγορα, η δεύτερη πολύ αργά. *«Η ψυχοθεραπεία είναι ένα είδος χορού όπου πολύ, πολύ αργά προσπαθείς να φέρεις κάποιον πιο κοντά στην αλήθεια για τον εαυτό του, όπως τη βλέπεις εσύ. Αν το κάνεις πολύ γρήγορα, ο άλλος θα την απορρίψει. Είναι μια τεχνική».*

Ο Ντε Μποττόν αμφισβητεί τη φράση «αγάπα με γι' αυτό που είμαι». Θέτω ένα υποθετικό παράδειγμα: αν κάποιος θεωρεί τη γυναίκα του λίγο μαλθακή και επιθυμεί να γίνει πιο δραστήρια, θέλει να την αλλάξει; *«Βέβαια! Όλοι θέλουμε ν' αλλάξουμε τον εαυτό μας και τους άλλους. Σε αυτή την περίπτωση, μην της φωνάζεις. Αγκάλιασέ την. Οι άνθρωποι αλλάζουν μέσα από την αγάπη, όχι μέσα από την ταπείνωση».*
Το πρόβλημα με την κοινωνία είναι ότι τις περισσότερες φορές οι άνθρωποι προσπαθούν να αλλάξουν ο ένας τον άλλον μέσα από τη βία και την ανυπομονησία. Στις σχέσεις αυτό συμβαίνει συχνά αργά το βράδυ, όταν έχουμε πιει πολύ και λέμε στον άλλον «είσαι ηλίθιος». *«Και, φυσικά, κανείς δεν ακούει. Αν κάποιος με αποκαλέσει ηλίθιο, δεν πρόκειται να τον ακούσω».*

> ***Αν φανταζόμαστε πως ο στόχος της ζωής είναι να διορθωθούμε και μετά να είμαστε ευτυχισμένοι, θα μπλέξουμε. Είναι πολύ καλύτερο να φανταζόμαστε ότι η ζωή είναι σαν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης.***

*Το βιβλίο **«Θεραπευτικό ταξίδι»** του **Αλαίν ντε Μποττόν** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη*

Μιλάμε με όλους, αλλά όχι με τον εαυτό μας

Η συζήτηση περνάει από την αναλογική εποχή στον σημερινό κόσμο των κινητών και της τεχνητής νοημοσύνης. *«Για να ζεις μια καλή ζωή χρειάζεται να καταλαβαίνεις τον εαυτό σου, να του μιλάς».* Οι συσκευές μάς επιτρέπουν να μαθαίνουμε τι σκέφτονται όλοι οι άλλοι. Εμείς όμως τι σκεφτόμαστε; *«Οι συσκευές μάς βοηθούν να επικοινωνούμε με όλους τους άλλους, όχι όμως με τον εαυτό μας. Και η τεχνητή νοημοσύνη είναι το ίδιο πράγμα, μας λέει τι σκέφτεται κάποιος άλλος. Μπορούμε να βρούμε όλες τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε έξω από εμάς. Οι πληροφορίες, βέβαια, που υπάρχουν μέσα μας είναι πιο δυσεύρετες από ποτέ».*

Προτείνει να περνάμε χρόνο μόνοι μας, παραδέχεται όμως ότι αυτό είναι πολύ δύσκολο, όπως το να αφήσεις στην άκρη το τηλέφωνό σου. Κάποτε τα αεροπλάνα ήταν τα νέα μοναστήρια, γιατί για μερικές ώρες δεν υπήρχε τρόπος να συνδεθείς στο διαδίκτυο. Τώρα έβαλαν κι εκεί ασύρματο ίντερνετ, *«μια από τις μεγάλες τραγωδίες για την ψυχολογία».* Πετάς για τη Νέα Υόρκη, έχεις οκτώ ώρες και τις περνάς συνδεδεμένος, αντί να εκμεταλλευτείς τον χρόνο αυτό για να σκεφτείς.
Τι θα μπορούσαμε να ανακαλύψουμε μένοντας μόνοι με τις σκέψεις μας; Αυτά που μας δημιουργούν άγχος. *«Το άγχος στην πραγματικότητα είναι η ανησυχία που δεν καταλαβαίνει τον εαυτό της».* Τις περισσότερες φορές, εξηγεί, δεν ανησυχούμε για τα πάντα αλλά για κάτι συγκεκριμένο, που είναι δύσκολο να το αναγνωρίσουμε. Έτσι αυτό γίνεται καθολικό και ολόκληρος ο κόσμος αρχίζει να φαίνεται πολύ δύσκολος και ταραγμένος.

Για τον Ντε Μποττόν, η ευτυχία κρατά λίγο, ενώ η ζωή συνεχίζεται με καινούργιες προκλήσεις. Το περιγράφει σαν ανάβαση: Ανεβαίνεις ένα βουνό, νομίζεις ότι είναι η κορυφή και ξεκουράζεσαι λίγο. Μετά κοιτάζεις ψηλά και βλέπεις ότι υπάρχει άλλο ένα, κι έπειτα άλλο ένα. Του αναφέρω τον μύθο του Σίσυφου. *«Όχι, δεν μοιάζει τόσο με την ιστορία του Σίσυφου. Περισσότερο μοιάζει με την ιστορία του Οδυσσέα. Είναι ένα ταξίδι».*
Έτσι περιγράφει και το βιβλίο του *«Θεραπευτικό ταξίδι – Μαθήματα από το σχολείο της ζωής»* (εκδ. Πατάκη): σαν έναν σύντροφο στις δυσκολίες της εσωτερικής ζωής, από την αυτοπεποίθηση και τις σχέσεις μέχρι τη θλίψη, το σεξ και την κοινωνική ζωή. *«Είναι ένας ξεναγός για μερικά από τα τέρατα που θα δεις όχι εκεί έξω, αλλά εδώ μέσα».* Ο αναγνώστης θέλει να καταλάβει ότι η ψυχική ζωή όλων μας είναι περίπλοκη και ότι αυτό είναι φυσιολογικό. *«Δεν πρέπει να βασανίζεις τον εαυτό σου σκεπτόμενος ότι κάτι δεν πάει καλά μ' εσένα».*

Φαντάζεται τον αναγνώστη του αργά το βράδυ, με γεμάτη ζωή και πολλά άγχη. Δεν θέλει κάποιον να του φωνάζει, θέλει κάποιον να τον αγκαλιάσει. Η αφηγηματική φωνή είναι μια φωνή τρυφερότητας, σαν φίλος που βάζει το χέρι του γύρω απ' τους ώμους σου και λέει: *«Κοίτα, ξέρω ότι η ζωή είναι δύσκολη κι ότι έχεις προβλήματα. Δεν πειράζει. Κι εγώ αντιμετωπίζω δυσκολίες. Ας δούμε τι μπορούμε να κάνουμε».*

Επιμένει στην επιλογή των λέξεων. *«Δεν με ενδιαφέρει μόνο τι λέω, αλλά και πώς το λέω».* Τον αναγνώστη δεν τον φαντάζεται με συγκεκριμένο πρόσωπο ή ηλικία. Πάντα όμως αναρωτιέται αν όσα γράφει είναι αρκετά σαφή, όχι για τον ίδιο, που ξέρει τι λέει, αλλά για έναν άγνωστο. Ένα βιβλίο ξαναγράφεται είκοσι φορές. *«Για το συγκεκριμένο χρειάστηκαν περίπου δύο χρόνια, αλλά δεν ασχολούμουν καθημερινά με τη συγγραφή».*

Στο τέλος του βιβλίου η ανάρρωση δεν παρουσιάζεται ως τελική νίκη, αλλά ως διά βίου διαχείριση της ευαλωτότητάς μας. *«Ναι, νομίζω ότι αν φανταζόμαστε πως ο στόχος της ζωής είναι να διορθωθούμε και μετά να είμαστε ευτυχισμένοι, θα μπλέξουμε. Είναι πολύ καλύτερο να φανταζόμαστε ότι η ζωή είναι σαν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης».* Θυμίζει την τελευταία φράση του *«Οιδίποδα Τυράννου»* του Σοφοκλή, να μην αποκαλείς κανέναν ευτυχισμένο μέχρι να πεθάνει. Με άλλα λόγια, μόνο στο τέλος μπορείς να κρίνεις. *«Υπάρχει πάντα η πιθανότητα της καταστροφής. Και νομίζω ότι αυτό είναι μια πολύ καλή και μετριοπαθής φιλοσοφία για τη ζωή».* **A**

Γκαζμέντ Καπλάνι «Μια κοινωνία που φοβάται το διαφορετικό θα παραμείνει για πάντα μέτρια»

20 χρόνια μετά το *«Μικρό Ημερολόγιο Συνόρων»*, ο συγγραφέας και ακαδημαϊκός μιλά για τη μετανάστευση, την ελληνική κοινωνία και τις νέες πατρίδες

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΘΑΝΟΥ

*Το βιβλίο **«Μικρό Ημερολογίο Συνόρων»** του **Γκαζμέντ Καπλάνι** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Επίκεντρο*

Τον Ιανουάριο του 1991 ο **Γκαζμέντ Καπλάνι** πέρασε τα ελληνικά σύνορα από την Αλβανία, πιστεύοντας ότι θα έμενε στην Ελλάδα μόλις 23 ημέρες. Έμεινε τελικά 23 χρόνια. Στην Αθήνα έγινε δημοσιογράφος και συγγραφέας, ενώ μέσα από τη στήλη του «Αθηναϊκές ιστορίες» στην *ATHENS VOICE* κατέγραψε τις ζωές μεταναστών και τις αντιφάσεις μιας κοινωνίας που δυσκολεύεται να συμφιλιωθεί με το διαφορετικό. Σήμερα διευθύνει τις Αλβανικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο DePaul του Σικάγο.
20 χρόνια μετά την έκδοση του *«Μικρού Ημερολογίου Συνόρων»*, του βιβλίου που μετέτρεψε την προσωπική εμπειρία της μετανάστευσης σε λογοτεχνία, ο Καπλάνι μάς μιλά για τα σύνορα που δεν έπαψαν ποτέ να υπάρχουν, τη σχέση του με την Ελλάδα και την εκκρεμότητα της ελληνικής υπηκοότητας, τη νέα του ζωή στις ΗΠΑ, αλλά και τις πολιτικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα η Ευρώπη και τα Βαλκάνια.

— Το «Μικρό Ημερολόγιο Συνόρων» συμπληρώνει 20 χρόνια. Τι σημαίνει για εσάς σήμερα αυτό το βιβλίο;
Ανήκω στη γενιά των Ευρωπαίων που γεννήθηκαν με την πλάτη στο Τείχος του Βερολίνου. Η Αλβανία ήταν η πιο ακραία περίπτωση: μεγαλώσαμε σε μια χώρα-φυλακή, ολοσχερώς απομονωμένη από τον υπόλοιπο κόσμο. Μια τέτοια εμπειρία σε σημαδεύει σαν τον πόλεμο, χωρίζοντας τη ζωή στα δύο: πριν και μετά τα κλειστά σύνορα. Μέσα από τη λογοτεχνία προσπάθησα να ενώσω αυτά τα δύο κομμάτια της ζωής μου. Η ειρωνεία είναι ότι, όταν περάσαμε τα σύνορα ως ικέτες, νομίζαμε πως θα τα αφήναμε πίσω μας. Όμως τα σύνορα πολλαπλασιάστηκαν εκεί όπου πήγαμε. Έγιναν πιο αόρατα και συμβολικά, αλλά παρέμειναν εξίσου σκληρά. Το να μετατρέπεις μια εμπειρία που σε σημάδεψε σε μυθοπλασία και αντικείμενο διδασκαλίας σημαίνει μάλλον,ότι κατάφερες να μην εξοντωθείς από τα σύνορα που συνάντησες στη ζωή σου.

— Το βιβλίο συνδυάζει την τραγικότητα της μετανάστευσης με το αυτοσαρκαστικό χιούμορ. Πώς λειτουργεί το χιούμορ απέναντι στο τραύμα;
Μεγάλωσα σε μια χώρα που δεν έχασε το χιούμορ της ούτε κάτω από ένα από τα πιο παρανοϊκά καθεστώτα του 20ού αιώνα. Ο αυτοσαρκασμός καλλιεργείται ιδιαίτερα ανάμεσα στους καταπιεσμένους, σε όσους βιώνουν την ιστορία ως μια σειρά παράλογων γεγονότων. Είναι ένα μελαγχολικό, ανατρεπτικό χιούμορ, που συναντάς σε ανθρώπους που παρατηρούν τον κόσμο όχι από το κέντρο, αλλά από το περιθώριο. Στο βιβλίο, το χιούμορ εκθέτει την απανθρωπιά της εξουσίας και τον παραλογισμό της μισαλλοδοξίας και της γραφειοκρατίας. Θα το παρομοίαζα με ένα καράβι που μεταφέρει τραγικό φορτίο. Αν παρατηρήσεις τη ζωή από κάποια απόσταση, βλέπεις ότι προσφέρεται ταυτόχρονα με τις δύο όψεις της: την κωμική και την τραγική.

— Μείνατε στην Ελλάδα 23 χρόνια. Τι σας κράτησε και πώς βλέπετε σήμερα τη σχέση σας με τη χώρα;
Άνθρωποι, τοπία, οικείες συνήθειες. Κάποια στιγμή πίστεψα ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να γίνει δεύτερη πατρίδα μου. Αυτό αποδείχθηκε μεγάλη αστοχία. Νιώθω τυχερός που τη γνώρισα ως μετανάστης, αλλά και λυπάμαι ταυτόχρονα, γιατί χάνεις πολλά όταν γνωρίζεις μια χώρα ως μετανάστης και ικέτης.
Δέθηκα ιδιαίτερα με την ελληνική γλώσσα. Αν δεν είχα ζήσει στην Ελλάδα, δεν θα είχα αποκτήσει ποτέ τόσο ουσιαστική σχέση μαζί της. Δεν έχω δει τουρίστες να έχουν γράψει σε μια ξένη γλώσσα βιβλία που έμειναν στην ιστορία της λογοτεχνίας. Έχω δει μετανάστες και πρόσφυγες να το κάνουν, από τον Τζόζεφ Κόνραντ μέχρι τον Χαλίλ Γκιμπράν και τον Τζόζεφ Μπρόντσκι.
Έκανα καλά που έμεινα στην Ελλάδα. Εκεί έγινα δημοσιογράφος και συγγραφέας, σε χρόνια που συγκαταλέγονται στα πιο ξέγνοιαστα της σύγχρονης ιστορίας της. Αν όμως έπρεπε σήμερα να ξαναέρθω ως Αλβανός μετανάστης, δεν θα το έκανα. Επιστρέφω όμως πάντα με χαρά για να συναντήσω φίλους, αναγνώστες και ανθρώπους που μελετούν το έργο μου.

— Στις «Αθηναϊκές ιστορίες» της ATHENS VOICE καταγράφατε τις ζωές μεταναστών. Έχει αλλάξει η ελληνική κοινωνία απέναντι στο διαφορετικό;
Πιστεύω ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα όπου δεν υπάρχει πραγματικά θέση για το διαφορετικό. Έτσι δημιουργήθηκε ως έθνος-κράτος, με έντονη έχθρα προς το θρησκευτικά, γλωσσικά και εθνοτικά «άλλο». Ξόδεψε πολλή ενέργεια για να κρύψει, να αφομοιώσει ή να απωθήσει στη λήθη τους εσωτερικούς «άλλους». Και νομίζω ότι αυτή η νοοτροπία εξακολουθεί να επηρεάζει τους

θεσμούς, από τα υπουργεία μέχρι τα σχολεία. Το διαφορετικό είναι περισσότερο ανεκτό στην ιδιωτική σφαίρα, επειδή πολλοί Έλληνες γνωρίζουν από τις οικογενειακές τους ιστορίες ότι έχουν ζήσει και αναμειχθεί επί αιώνες με τους «άλλους». Στη δημόσια σφαίρα γίνεσαι αποδεκτός κυρίως μέσα από την πλήρη αφομοίωση. Η Ελλάδα έχει εξαιρετικές ικανότητες αφομοίωσης, αλλά έχει επιδείξει και μεγάλη βία απέναντι στους διαφορετικούς.

Οι κοινωνίες αλλάζουν, αλλά πολύ αργά και όχι ευθύγραμμα. Δεν μου αρέσουν οι διακηρύξεις για την ομορφιά της διαφορετικότητας, γιατί συνήθως προέρχονται από ανθρώπους που δεν έχουν ζήσει ως διαφορετικοί. Εγώ έχω ζήσει έτσι μια ολόκληρη ζωή. Θα πω το εξής: μια κοινωνία που φοβάται συστημικά το διαφορετικό μέσα της μπορεί να ζήσει και καλά. Είναι όμως μια κοινωνία που θα παραμείνει για πάντα μέτρια, δεν θα εξελιχθεί ποτέ σε κάτι αξιοσημείωτο.

— Παρά τη μακρά παρουσία και τη συγγραφική σας δραστηριότητα στην Ελλάδα, δεν αποκτήσατε την ελληνική υπηκοότητα. Γιατί;

Εικάζω ότι κάποιοι άνθρωποι που μπορούσαν να ελέγχουν τους μηχανισμούς του κράτους με εξέλαβαν ως διαφορετικό και επομένως επικίνδυνο. Στην Ελλάδα, άλλωστε, δεν επιτρέπεται συνήθως να προοδεύεις χωρίς μέσον. Πώς αλλιώς θα αντιμετώπιζαν έναν μετανάστη που ήρθε απ' τα βουνά και, δέκα χρόνια αργότερα, έγραφε σε εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας και εξέδιδε βιβλία με αναγνωστικό κοινό; Π' αυτούς ήμουν, κατά κάποιον τρόπο, μια εκτροπή, ένα σκάνδαλο. Δεν μπορούσαν να κάνουν όσα θα έκαναν σε μια δικτατορία. Μπορούσαν όμως να αφήσουν αναπάντητη την αίτηση πολιτογράφησής μου, θεωρώντας ότι έτσι θα με ταπείνωναν.

— Από την Ελλάδα στις ΗΠΑ, όπου διευθύνετε τις Αλβανικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο DePaul. Πώς άλλαξε η ζωή και η ταυτότητά σας;

Για να ξεκινήσεις ξανά από το μηδέν, χρειάζεσαι πολλή δουλειά και τύχη. Οι ΗΠΑ ήταν μάλλον η μόνη χώρα όπου μπορούσα να ξαναχτίσω τη ζωή μου. Είμαι Αμερικανός και Αλβανός πολίτης: αυτή είναι η ταυτότητά μου. Πολιτισμικά παραμένω δεμένος με την Ευρώπη, ειδικά με τη Νότια Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Η διεύθυνση της πρώτης Έδρας Αλβανικών Σπουδών στην ιστορία της αμερικανικής ακαδημίας μού δίνει μεγάλη προσωπική και διανοητική χαρά. Κάθε μετάβαση απαιτεί ανασυγκρότηση όχι μόνο της ταυτότητας, αλλά και της εσωτερικής σου γεωγραφίας, των εννοιών με τις οποίες κατανοείς τον κόσμο.

Αυτή την περίοδο γράφω ένα βιβλίο στα αγγλικά, όχι μόνο επειδή ζω και διδάσκω εδώ, αλλά και για να ολοκληρώσω το ταξίδι. Στην Ελλάδα έγραψα στα ελληνικά για να ολοκληρώσω το ταξίδι από την Αλβανία στην Αθήνα. Τώρα γράφω στα αγγλικά για να ολοκληρώσω το ταξίδι από την Ελλάδα στην Αμερική.

— Στο «Με λένε Ευρώπη» υπερασπίζεστε το όραμα μιας ενωμένης Ευρώπης. Παραμένει εφικτό σε μια εποχή πολέμων και λαϊκισμού;

Το μεγαλύτερο πολιτισμικό πλεονέκτημα της Ευρώπης είναι η μνήμη της: οι τραγωδίες και οι καταστροφές που έζησε, πολλές από τις οποίες επέβαλε η ίδια στον εαυτό της. Μια τραγική αντίληψη της ιστορίας σημαίνει ότι δεν θεωρείς τίποτα δεδομένο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ό,τι καλύτερο κατάφεραν να δημιουργήσουν οι Ευρωπαίοι τον 20ό αιώνα, παρά τις αδυναμίες της. Τώρα όμως πρέπει να αλλάξει, γιατί έρχονται μεγάλες φουρτούνες. Ήδη υπάρχει πόλεμος και θάνατος στα σύνορα της Ευρώπης, στην Ουκρανία, λόγω της Ρωσίας του Πούτιν. Αυτός ο πόλεμος, σε μεγάλο βαθμό, θα καθορίσει το μέλλον της Ευρώπης και της Ε.Ε.

Θέλω να πιστεύω ότι θα έχουμε μάθει κάτι από την ιστορία μας και θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις διατηρώντας τη δημοκρατία και τον τρόπο ζωής μας. Εύχομαι να δω σύντομα την Αλβανία μέλος της Ε.Ε. και την Αμερική και την Ευρώπη στην ίδια πλευρά της ιστορίας και των δημοκρατικών αξιών.

Ο βαλκανικός εθνικισμός μάς εγκλωβίζει συχνά στη δική μας αυλή, οδηγώντας μας σε έναν μίζερο επαρχιωτισμό, παρά τις κοσμοπολίτικες καταβολές μας

— Πώς μπορεί να ξεπεραστεί η «αυτοπεριθωριοποίηση» των εθνικών ιστοριών των Βαλκανίων;

Τον 19ο και ιδιαίτερα τον 20ό αιώνα, τα Βαλκάνια έγιναν μια θλιβερή περιοχή. Η μετάβαση από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη έγινε διά πυρός και σιδήρου. Πόλεμοι, ανταλλαγές πληθυσμών, εμφύλιες συρράξεις, εθνοκαθάρσεις και οι πόλεμοι στην πρώην Γιουγκοσλαβία άφησαν βαθιά σημάδια. Ταυτόχρονα, τα Βαλκάνια είναι ένα σταυροδρόμι άρρηκτα δεμένο με την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ιστορία. Έχουμε πολλές ιστορίες να διηγηθούμε και να ερευνήσουμε. Το πρόβλημα είναι ότι ο βαλκανικός εθνικισμός μάς εγκλωβίζει συχνά στη δική μας αυλή, οδηγώντας μας σε έναν μίζερο επαρχιωτισμό, παρά τις κοσμοπολίτικες καταβολές μας. Οι ανοιχτόμυαλοι συγγραφείς και ιστορικοί, αν συνεργάζονταν περισσότερο, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην υπέρβασή του.

— Τι αποκαλύπτουν οι πρόσφατες κινητοποιήσεις στην Αλβανία για την πολιτική κουλτούρα της χώρας;

Η Αλβανία βγήκε το 1990 από την κόλαση, κυριολεκτικά. Έκανε μεγάλα βήματα μπροστά, αλλά με χαώδη τρόπο, συχνά ποδοπατώντας ανθρώπους και, προπαντός, χωρίς δικαιοσύνη. Όσοι ασκούν την εξουσία θεωρούν τη χώρα κτήμα τους, όπως συμβαίνει συνήθως στα Βαλκάνια, ενώ τα κόμματα αντιμετωπίζονται σαν προσωπική ή οικογενειακή ιδιοκτησία. Πρόκειται για μια αποπνικτική πολιτική κουλτούρα που ανταμείβει συχνά τα πιο αδίστακτα και αρπακτικά στοιχεία.

Απέναντι σ' αυτή την κατάσταση αντιδρά το πιο μορφωμένο και αστικοποιημένο κομμάτι της κοινωνίας, μαζί με μεγάλο μέρος της διασποράς. Ζητούν αλλαγή πολιτικής κουλτούρας και κράτος δικαίου. Μια χώρα χωρίς δικαιοσύνη, όσο κι αν προοδεύει οικονομικά, ζει σε ένα είδος βαρβαρότητας και κινδυνεύει να επιστρέψει στο σκοτάδι. Οι πολίτες διεκδικούν το δικαίωμα στη στέγαση, στην παιδεία, στην υγεία, στο να ανήκουν και να υπολογίζονται ως πολίτες στη χώρα όπου γεννήθηκαν.

Η Αλβανία έχει χάσει σχεδόν τον μισό πληθυσμό της στη μετανάστευση. Σήμερα, πολλοί αναρωτιούνται γιατί πρέπει να εγκαταλείπουν μια όμορφη και πλούσια χώρα και να ζουν ως μετανάστες σε έναν συχνά εχθρικό κόσμο, όταν μπορούν να τη χτίσουν και να ζήσουν εκεί αξιοπρεπώς. Η απάντηση που δίνουν είναι ότι η χώρα παραμένει φτωχή επειδή κυβερνάται από μια πολιτική τάξη αυταρχικών και απατεώνων. Πρόκειται για μια καταλυτική αλλαγή νοοτροπίας και αυτοαντίληψης. **Α**

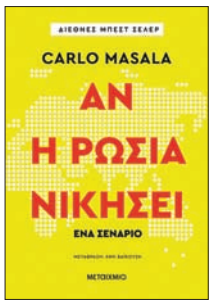
«Αν η Ρωσία νικήσει» Το εφιαλτικό σενάριο μιας επίθεσης σε χώρα του ΝΑΤΟ

Ο καθηγητής και συγγραφέας Κάρλο Μασάλα μιλά στην *ATHENS VOICE* για τη στάση του Τραμπ και για το στοίχημα της Μόσχας στην κόπωση της Ευρώπης

Του ΛΟΥΚΑ ΒΕΛΙΔΑΚΗ

© PHOTO BY DIEGO HERRERA CARCEDO / ANADOLU AGENCY VIA GETTY IMAGES

*Το βιβλίο «**Αν η Ρωσία νικήσει**» του **Κάρλο Μασάλα** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο*

Ο **καθηγητής στο Πανεπιστήμιο των Γερμανικών Ενόπλων Δυνάμεων** στο Μόναχο στέκεται απέναντί μου στην οθόνη. Η σύνδεση δεν είναι καλή – κατά διαστήματα παγώνει η εικόνα, αλλά και οι δύο είμαστε επίμονοι: θέλουμε να μιλήσουμε για όσα συμβαίνουν στην Ουκρανία. Κυρίως με αφορμή το βιβλίο που έγραψε, με έναν τίτλο που δεν μπορείς εύκολα να ξεπεράσεις: *«Αν η Ρωσία νικήσει»* (εκδ. Μεταίχμιο), το οποίο έχει μεταφραστεί ήδη σε 24 γλώσσες.

Ο Κάρλο Μασάλα αντιλαμβάνεται τα προβλήματα της Ευρώπης: Την αεράμυνα, τις δυνατότητες πληγμάτων μεγάλου βεληνεκούς, την εξάρτηση από τις ΗΠΑ. Αμφιβάλλει δε αν οι περισσότερες ευρωπαϊκές κοινωνίες θα υποστήριζαν μια παρατεταμένη στρατιωτική επιχείρηση για την υπεράσπιση της ανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Αν θα άντεχαν το πολιτικό και οικονομικό κόστος μαζί με τις απώλειες στρατιωτών. *«Η μεγαλύτερη αδυναμία μας είναι οι κοινωνίες μας»*, λέει.
Στο βιβλίο του περιγράφει μια ρωσική επίθεση στην Εσθονία το 2028. Όταν του λέω ότι ο τίτλος και μόνο προκαλεί αναστάτωση, διευκρινίζει ότι δεν έγραψε το βιβλίο για να ανησυχήσει τον κόσμο. Η αφετηρία ήταν ένα άρθρο που συνέταξε τον χειμώνα του 2023 για γερμανική εφημερίδα: τι θα σήμαινε μια ρωσική νίκη για τη Γερμανία; Την άνοιξη του '24 ακολούθησε η ευρωπαϊκή συζήτηση σχετικά με την εκτίμηση υπηρεσιών πληροφοριών ότι έως το 2029 η Ρωσία θα μπορούσε να διαθέτει στρατό αρκετά ισχυρό για επίθεση σε χώρα του ΝΑΤΟ.

Η αντίρρηση ήταν προβλέψιμη: με τόσες δυσκολίες στην Ουκρανία, πώς θα μπορούσε η Ρωσία να πολεμήσει εναντίον της Συμμαχίας; Ο Μασάλα αναρωτήθηκε μήπως η συζήτηση γινόταν με λάθος όρους. *«Ίσως να μη μιλάμε για έναν πόλεμο πλήρους κλίμακας εναντίον των χωρών της Βαλτικής ή της Πολωνίας, αλλά απλώς για μια δοκιμασία του ΝΑΤΟ»*. Το ζητούμενο θα ήταν η αποφασιστικότητα των συμμάχων να ενεργοποιήσουν το Άρθρο 5.

«Ως προς τη στρατηγική, διαψεύστηκα»

Ο υβριδικός πόλεμος εναντίον της Ευρώπης *«με δικαιώνει και ταυτόχρονα με διαψεύδει»*, λέει. Στο βιβλίο του, προϋπόθεση ήταν ότι ο πόλεμος στην Ουκρανία θα είχε τελειώσει. Τώρα εκτιμά ότι *«η ρωσική στρατηγική μπορεί να είναι η κλιμάκωση του υβριδικού πολέμου εναντίον της Ευρώπης, προκειμένου να τερματιστεί ο πόλεμος εναντίον της Ουκρανίας. Αυτό δεν το είχα κατά νου όταν έγραφα το βιβλίο. Επομένως, ως προς τις μεθόδους δικαιώθηκα. Ως προς τη στρατηγική διαψεύστηκα»*.

Το σενάριό του το θεωρεί πλέον πιο πιθανό: *«Οι Ρώσοι γίνονται πιο απερίσκεπτοι. Είναι πρόθυμοι να αναλάβουν μεγαλύτερα ρίσκα»*. Περιγράφει και το ενδεχόμενο προβοκάτσιας με ουκρανικό οπλισμό που έχουν καταλάβει οι Ρώσοι: *«Ένα από τα σενάρια είναι να στείλουν πέντε ουκρανικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη σε μια χώρα του ΝΑΤΟ για να καταστρέψουν κάτι»*. Θα ακολουθούσε η συζήτηση για το αν επιτέθηκαν οι Ουκρανοί ή αν επρόκειτο για προβοκάτσια. *«Αυτά είναι πράγματα που μπορεί να συμβούν και τα οποία δεν έχουμε δει μέχρι στιγμής»*.
Επικαλείται επίσης εκτίμηση των αμερικανικών υπηρεσιών πληροφοριών για αυξημένο κίνδυνο μιας εκτεταμένης ρωσικής ενέργειας μέσα στους επόμενους μήνες, όπως, για παράδειγμα, μια μαζική κυβερνοεπίθεση.

Ο Τραμπ και οι επιδιώξεις του Πούτιν

Ρίχνω στο τραπέζι τον «ελέφαντα στο δωμάτιο». Όταν ο Μασάλα έγραφε το βιβλίο, γνώριζε για το ενδεχόμενο να προκύψει ένας «μαύρος κύκνος» που θα ανέτρεπε τις ισορροπίες. Οι προεδρικές εκλογές βρίσκονταν σε εξέλιξη – είχε την αίσθηση ότι ο Τραμπ μπορεί να κέρδιζε, αλλά δεν περίμενε τη σημερινή στάση του Αμερικανού προέδρου. Ο πρόεδρος του βιβλίου του είναι, όπως λέει, μια φιγούρα τύπου Τραμπ. Υπήρξε, όμως, κάτι που ξεπερνούσε τη φαντασία του: *«Δεν μπορούσα να προβλέψω την απολύτως φιλορωσική στάση του»*. Ούτε φανταζόταν ότι οι ΗΠΑ θα απειλούσαν τη Δανία, σύμμαχο στο ΝΑΤΟ, με χρήση βίας για να αποκτήσουν μέρος της επικράτειάς της. Αν έγραφε σήμερα, θα ενίσχυε τον ρόλο του Αμερικανού προέδρου στην υπονόμευση της αξιοπιστίας της Συμμαχίας.

Γιατί συμπεριφέρεται έτσι ο Τραμπ; Ο Μασάλα μιλά για τη γοητεία που του ασκούν οι ισχυροί ηγέτες και για την αντίληψη ότι αυτό που έχει σημασία ειναι οι επιχειρηματικές συμφωνίες από τις οποίες μπορούν να κερδίσουν οι ΗΠΑ. *«Οι Ρώσοι το έχουν καταλάβει και προσφέρουν οικονομικά έργα με την υπόσχεση μεγάλων κερδών»*.
Κι ο Πούτιν τι επιδιώκει; *«Στόχος του είναι να κυριαρχήσει σε ένα μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου. Ο πόλεμος εναντίον της Ουκρανίας αποσκοπεί βεβαίως εν μέρει στην καταστροφή της. Αλλά, όπως είπε το 2021, εντάσσεται στην αναδιαμόρφωση του ευρωπαϊκού τοπίου ασφάλειας. Αυτό που θέλει τελικά ο Πούτιν είναι να απομακρυνθούν οι ΗΠΑ από ένα μέρος της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και από τις χώρες της Βαλτικής, ώστε να μπορεί να προσπαθήσει να κυριαρχήσει σ' αυτά τα τμήματα με πολιτικά και οικονομικά μέσα. Αυτό μας είπε κι αυτό μας λέει επανειλημμένα»*.

Άνθρωποι που δεν κοιμούνται

Ο Μασάλα ταξιδεύει στην Ουκρανία από το 2003 και υπολογίζει ότι στη διάρκεια του πολέμου έχει βρεθεί εκεί περίπου δώδεκα φορές. Στην πρόσφατη επιστροφή του επέβαινε σε τρένο που επρόκειτο να δεχτεί επίθεση, αλλά αναχώρησε νωρίτερα και χτυπήθηκε το επόμενο. Μέρος του δικού του τρένου εκκενώθηκε εξαιτίας των επισήμων που επέβαιναν σ' αυτό, ανάμεσά τους ο Μπόρις Τζόνσον και ο στρατηγός Πετρέους. Έχει επισκεφτεί το Κίεβο και τις γραμμές του μετώπου. Αυτό που εξακολουθεί να τον εντυπωσιάζει είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι συνεχίζουν τη ζωή τους.
Θυμάται ανθρώπους που, όταν ηχούσε συναγερμός, αναζητούσαν ένα μέρος όπου θεωρούσαν ότι ήταν ασφαλείς. Η ανθεκτικότητά τους παραμένει μεγάλη. Στις συζητήσεις του, όμως, διακρίνει μια διαφορά σε σχέση με πριν: *«Αυτό που τους λείπει πραγματικά είναι ο ύπνος»*. Οι νύχτες διακόπτονται από συναγερμούς. *«Βλέπεις ότι οι άνθρωποι είναι εξαντλημένοι. Θέλουν να τελειώσει ο πόλεμος χωρίς να εγκαταλείψουν εδάφη που κρατούν»*.

Η εξάρτηση από την αμερικανική υποστήριξη έχει συγκεκριμένες στρατιωτικές διαστάσεις. Για το Starlink αναφέρει ότι υπάρχουν ευρωπαϊκές εναλλακτικές, παρότι δεν είναι εξίσου καλές. Μεγαλύτερο πρόβλημα θεωρεί την έγκαιρη προειδοποίηση για βαλλιστικές επιθέσεις: *«Οι ευρωπαϊκοί δορυφόροι δεν μπορούν να καλύπτουν ολόκληρη τη Ρωσία όπως οι αμερικανικοί»*. Επισημαίνει την εξάρτηση της ουκρανικής αεράμυνας από τους Patriot. *«Εσείς οι Έλληνες και οι Ισπανοί εξακολουθείτε να έχετε αναχαιτιστικούς πυραύλους»*, αναφέρει, προσθέτοντας ότι δεν υπάρχει ευρωπαϊκή μονάδα παραγωγής τους για αποστολή στην Ουκρανία.

Η ανησυχία μου είναι ότι κατευθυνόμαστε προς αυτό που οι πολιτικοί επιστήμονες αποκαλούν παρατεταμένους πολέμους

Στο πεδίο της μάχης συνυπάρχουν διαφορετικές εποχές του πολέμου: οι ελιγμοί και ο μηχανοκίνητος πόλεμος, μαζί με τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη, την τεχνητή νοημοσύνη και τον ηλεκτρονικό πόλεμο. *«Πώς συνδυάζεις αυτά τα στοιχεία; Πώς συνδυάζεις τον ηλεκτρονικό πόλεμο και μη επανδρωμένα αεροσκάφη με τον μηχανοκίνητο πόλεμο ώστε να αποκτήσεις πλεονέκτημα έναντι του στον εχθρού σου; Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση με την οποία παλεύουν όλοι οι στρατοί αυτή τη στιγμή»*.
Για τη διάρκεια της σύγκρουσης λέει: *«Η ανησυχία μου αυτή τη στιγμή είναι ότι αυτός ο πόλεμος δεν θα τελειώσει σύντομα. Ότι κινούμαστε προς μια κατάσταση σαν αυτή που είχαμε από το 2014 και μετά στο Ντονμπάς»*. Περιγράφει μια γραμμή μετώπου με μάχες *«άλλοτε πιο έντονες, άλλοτε λιγότερο έντονες»*, που μπορεί να συνεχιστούν για χρόνια. *«Αυτή είναι η ανησυχία μου: ότι κατευθυνόμαστε προς αυτό που οι πολιτικοί επιστήμονες αποκαλούν παρατεταμένους πολέμους»*.

Το στοίχημα της ευρωπαϊκής κόπωσης

Τι κάνουμε από εδώ και μπρος; *«Η διατήρηση της υποστήριξης προς την Ουκρανία είναι η μεγαλύτερη πίεση που μπορούμε να ασκήσουμε στη Ρωσία»*, λέει, ζητώντας παράλληλα περιορισμό των ρωσικών εσόδων, μεταξύ άλλων μέσω του σκιώδους στόλου. Η οικονομική υπεροχή χρειάζεται χρόνο για να αποδώσει, ενώ *«οι Ρώσοι ποντάρουν στη διχόνοιά μας. Αν διατηρήσουμε την πίεση, πιστεύω ότι τελικά η Ρωσία θα αναγκαστεί να υποχωρήσει. Αλλά αυτό δεν θα συμβεί του χρόνου, πιθανότατα ούτε σε δύο χρόνια»*.

Ο πολιτικός κίνδυνος είναι συγκεκριμένος: *«Αν κερδίσει η Λεπέν, όλο αυτό τελειώνει»*. Το ίδιο εκτιμά αν η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD) αναδειχθεί πρώτο κόμμα και έρθει στην εξουσία. *«Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συγκρατείται από το συμφέρον της κοινής αγοράς, αλλά τίποτε άλλο, χάνοντας τη δυνατότητα παγκόσμιου ρόλου»*. Κίνα, Ρωσία και ΗΠΑ έχουν έναν κοινό στόχο: *«Να καταστρέψουν την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ισχυρό πολιτικό και οικονομικό παράγοντα»*.

Γιατί και πώς φτάσαμε έως εδώ; *«Οι κυβερνήσεις δεν μιλούν αρκετά στους πολίτες ώστε να εξηγήσουν τις επιλογές τους. Η ευρωπαϊκή ασφάλεια αποτελεί προϋπόθεση της οικονομικής ευημερίας· μια ρωσική νίκη θα αποδυνάμωνε και τις δύο»*. Γι' αυτό θεωρεί την αποτροπή της ύψιστο εθνικό συμφέρον.
Για την Ουκρανία, δεν βλέπει προοπτική στρατιωτικής αποχώρησης των Ρώσων. *«Το να υπάρχει ένα βιώσιμο ουκρανικό κράτος που επιβιώνει είναι ήδη μια ουκρανική νίκη»*, καταλήγει. **A**

Κυριάκος Μούρτζης

«Κι αν η σωστή γραμμή δεν είναι πάντα ίσια;»

Ο συγγραφέας του ***«Λίνε»*** και podcaster της *ATHENS VOICE* μιλά για τα παιδιά, τα «πρέπει» που μαθαίνουμε από μικροί κι εκείνες τις μικρές «καμπύλες» που μας βοηθούν να ανακαλύψουμε ποιοι είμαστε.

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ**

Κι αν τελικά δεν υπάρχει μία σωστή γραμμή; Στον κόσμο του Λίνε όλα είναι ίσια: οι δρόμοι, τα σπίτια, τα δέντρα, ακόμη και τα χαμόγελα. Μέχρι που μια μικρή καμπύλη εμφανίζεται εκεί που δεν θα έπρεπε και κάνει τον ήρωα της ιστορίας να κοιτάξει τον κόσμο λίγο διαφορετικά. Ο **Κυριάκος Μούρτζης** ξεκινά από αυτή την απλή εικόνα για να μιλήσει για κάτι πολύ μεγαλύτερο, την ανάγκη να μεγαλώνουμε χωρίς να στριμώχνουμε τον εαυτό μας σε καλούπια. Με αφετηρία το νέο του βιβλίο *«Λίνε»* από τις **εκδόσεις Key books** αλλά και την καθημερινή του επαφή με τα παιδιά, ο συγγραφέας και podcaster της *ATHENS VOICE* μιλά για την περιέργεια που μπορεί τελικά να μας οδηγήσει εκεί όπου θέλουμε να είμαστε.

— Μιλήστε μας για το νέο σας βιβλίο. Τι αποτέλεσε την έμπνευση και την αφορμή για την ιστορία του Λίνε;
Το «Λίνε» ξεκίνησε καθώς παρατηρούσα τους ανθρώπους γύρω μου. Στον δρόμο, στο λεωφορείο, στο μετρό. Ανθρώπους που μέσα στην καθημερινότητά τους είχαν συχνά μια ευθεία γραμμή για στόμα. Κι όσο τους παρατηρούσα, τόσο περισσότερο σκεφτόμουν πόσες «ευθείες» υπάρχουν τελικά στη ζωή μας. Πώς πρέπει να είμαστε, πώς πρέπει να φαινόμαστε, τι πρέπει να μας αρέσει, πώς πρέπει να προχωράμε. Κάπως έτσι γεννήθηκε ένας ολόκληρος κόσμος όπου όλα είναι ίσια. Τα σπίτια, οι δρόμοι, τα δέντρα, ακόμη και τα χαμόγελα. Και μέσα σ' αυτόν τον κόσμο ζει το Λίνε, μέχρι τη στιγμή που εμφανίζεται επάνω του μια μικρή καμπύλη. Η ιστορία συνδέεται φυσικά και με τα χρόνια που περνάω καθημερινά με παιδιά. Βλέπω πόσο ελεύθερα ξεκινούν να εκφράζονται και πόσο σταδιακά αρχίζουν ν' αναζητούν γύρω τους το «σωστό». Το σωστό σχέδιο, το σωστό χρώμα, τη σωστή απάντηση. Ήθελα λοιπόν να γράψω μια ιστορία που να αφήνει χώρο σ' εκείνη τη μικρή καμπύλη που μπορεί κάποια στιγμή να εμφανιστεί στη ζωή μας και να μας βοηθήσει να ανακαλύψουμε λίγο περισσότερο ποιοι είμαστε.

—Έχετε πει ότι τα παιδιά συχνά μας θυμίζουν πράγματα που εμείς οι ενήλικες έχουμε ξεχάσει. Υπάρχει κάτι συγκεκριμένο που σας έχει μάθει κάποιο παιδί και τελικά πέρασε στο «Λίνε»;
Είναι κάτι που έχω δει να συμβαίνει ξανά και ξανά μέσα στην τάξη. Ένα παιδί μπορεί να τραβήξει μια γραμμή που δεν βγήκε όπως την είχε φανταστεί και, μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, να τη μετατρέψει

σε δρόμο, σε ουρά ενός ζώου, σε κύμα, σε ουρανό. Να την ακολουθήσει και να δει τι άλλο μπορεί να γίνει. Αυτό μου έχουν μάθει τα παιδιά: να αφήνω λίγο περισσότερο χώρο σ' αυτό που προκύπτει στην πορεία. Κάπως έτσι βλέπω και την καμπύλη του Λίνε. Εμφανίζεται ξαφνικά και γίνεται η αφορμή για να ανακαλύψει κάτι καινούργιο για τον εαυτό του. Νομίζω αυτό είναι κάτι που θα ήθελα κι εγώ να κρατήσω από τα παιδιά. Την περιέργεια να ακολουθείς μια γραμμή, ακόμη κι όταν δεν ξέρεις από πριν πού θα σε πάει.

— Το «ίσια» στο βιβλίο δεν είναι απλώς μια γραμμή αλλά ένας ολόκληρος τρόπος σκέψης. Πόσο δύσκολο είναι, τελικά, να μεγαλώνουμε χωρίς να μας πείθουν ότι υπάρχει ένας «σωστός» τρόπος να είμαστε, να φαινόμαστε ή να αισθανόμαστε;

Νομίζω ότι από πολύ νωρίς αρχίζουμε να συναντάμε μικρές οδηγίες για το ποιοι «πρέπει» να είμαστε. Κάποιες λέγονται δυνατά και κάποιες περνούν μέσα από εικόνες, προσδοκίες, πρότυπα και καθημερινές συμπεριφορές. Κι όσο μεγαλώνουμε, πολλές από αυτές γίνονται τόσο οικείες, που κάποια στιγμή μπορεί να ξεχάσουμε να αναρωτηθούμε αν μας ταιριάζουν πραγματικά. Γι' αυτό στο βιβλίο επέλεξα την ευθεία. Είναι απλή, τακτοποιημένη, προβλέψιμη. Μέχρι που εμφανίζεται μια μικρή καμπύλη και το Λίνε αρχίζει να αναρωτιέται τι του αρέσει, τι το κάνει να χαμογελά, ποια είναι τελικά η δική του γραμμή. Αυτό είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα που μπορούμε να δώσουμε στα παιδιά. Χώρο για να γνωρίσουν τον εαυτό τους, να δοκιμάσουν, να αλλάξουν γνώμη, να ανακαλύψουν όσα τα κάνει να χαμογελούν και να νιώσουν ότι η δική τους γραμμή έχει χώρο να υπάρχει.

— Στα podcasts σας στην ATHENS VOICE, μέσα από τη σειρά «Όταν το παιδί ζωγραφίζει», μιλάτε για πράγματα όπως την αυτοπεποίθηση, τα χρώματα και τον τρόπο που τα παιδιά βλέπουν τον κόσμο. Τελικά, τι σας αποκαλύπτει περισσότερο ένα παιδί: αυτό που λέει ή αυτό που ζωγραφίζει;

Και τα δύο. Μια ζωγραφιά μπορεί να δώσει μια υπέροχη αφορμή για να μπούμε στον κόσμο ενός παιδιού. Την πραγματική ιστορία της όμως μπορεί να την πει μόνο εκείνο. Αυτό είναι κάτι που προσπαθώ να εξηγήσω και μέσα από το podcast, γιατί ως ενήλικες έχουμε συχνά μεγάλη ανάγκη να αποκωδικοποιούμε τις παιδικές ζωγραφιές. Ένα μεγάλο σπίτι, ένα μαύρο χρώμα, μια φιγούρα που λείπει και αμέσως ψάχνουμε τι «σημαίνει». Προσπαθούμε να κάνουμε μια μικρή «διάγνωση», ίσως για να κατευνάσουμε ένα δικό μας άγχος ή για να επιβεβαιώσουμε κάτι που ήδη υποψιαζόμαστε. Εμένα με ενδιαφέρει περισσότερο η στιγμή που θα καθίσω δίπλα στο παιδί και θα του πω: «Θες να μου πεις γι' αυτό;». Εκεί η ζωγραφιά γίνεται αφορμή για αφήγηση. Και πολλές φορές το παιδί θα σου πει μια ιστορία που δεν θα μπορούσες ποτέ να έχεις μαντέψει κοιτάζοντας μόνο το χαρτί. Μια αφήγηση που μπορεί μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα να ανατρέψει όλες τις ερμηνείες που είχε ήδη φτιάξει ο ενήλικας στο μυαλό του.

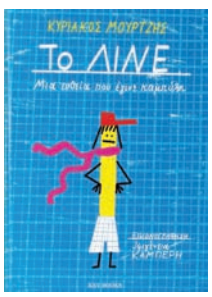
— Ποια είναι η προσωπική σας καμπύλη; Υπάρχει κάτι στη ζωή ή στην πορεία σας που κάποτε θεωρήσατε απόκλιση από την ευθεία, αλλά σήμερα καταλαβαίνετε ότι τελικά ήταν αυτό που σας έφερε εκεί που θέλατε να είστε;

Ολόκληρη η επαγγελματική μου διαδρομή είναι μια μεγάλη καμπύλη. Σπούδασα τέχνες, πέρασα από διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους, από τη μετάφραση και τη διαφήμιση, και κάποια στιγμή βρέθηκα μέσα σε ένα δημοτικό σχολείο να διδάσκω εικαστικά. Εκεί άρχισαν σιγά σιγά να ενώνονται όλα. Η ζωγραφική, τα παιδιά, η εκπαίδευση, οι ιστορίες, η συγγραφή. Σήμερα γράφω παιδικά βιβλία και μέσα από το podcast μιλάω για το παιδικό σχέδιο, οπότε, κοιτάζοντας προς τα πίσω, βλέπω ότι πράγματα που κάποτε έμοιαζαν με διαφορετικές διαδρομές τελικά ανήκαν στην ίδια γραμμή. Και αυτή είναι η δική μου καμπύλη: χρειάστηκε να περάσω από αρκετά σημεία μέχρι να καταλάβω ποια πράγματα θέλω να χωρούν μαζί στη ζωή μου.

— Σχέδια για επόμενο βιβλίο;

Υπάρχουν ήδη ιδέες και ιστορίες που περιμένουν τη σειρά τους. Αυτό που με ενδιαφέρει είναι να συνεχίσω να γράφω για θέματα που βοηθούν τα παιδιά να κοιτάζουν λίγο πιο πέρα από τον εαυτό τους. Τον άνθρωπο που βρίσκεται δίπλα τους, τον κόσμο γύρω τους, όσα συμβαίνουν στην κοινωνία και στον πλανήτη που μοιραζόμαστε. Υπάρχει μάλιστα μια ιστορία που έχει αρχίσει να παίρνει πιο συγκεκριμένη μορφή. Περισσότερα όμως δεν θα πω ακόμη. Μου αρέσει να κρατάω και κάτι ως έκπληξη μέχρι να έρθει η κατάλληλη στιγμή. A

Αυτό μου έχουν μάθει τα παιδιά: να αφήνω λίγο περισσότερο χώρο σε αυτό που προκύπτει στην πορεία

*Το βιβλίο «Λίνε», του **Κυριάκου Μούρτζη** κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Key books*

Η λογοτεχνία ως σόου

Τι καλείται να κάνει σήμερα ένας συγγραφέας για να παραμείνει ορατός; Δεν αρκεί πια να γράφεις καλά. Πρέπει και να παίζεις.

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Ντέιβιντ Σεντάρις

Φ

Φράκο και σορτσάκι. Με αυτό τον συνδυασμό εμφανίστηκε ο **Ντέιβιντ Σεντάρις** στη σκηνή του θεάτρου DeLaMar στο Άμστερνταμ, με πλατύ χαμόγελο και μια άνεση που λίγοι συγγραφείς διαθέτουν. Στη σκηνή υπήρχε μόνο ένα αναλόγιο κι αυτός με τα χαρτιά και τις σημειώσεις του. Διάβασε αποσπάσματα από το ημερολόγιό του, παλιά και αδημοσίευτα, σχολιάζοντας τους χαρακτήρες και τα συμβάντα με αυτοσαρκασμό που μόνο αυτός ξέρει να καλλιεργεί. Η φωνή του, το χιούμορ του, το στιλ του… καταπληκτικός σε όλα τα επίπεδα. Στο τέλος αφιέρωσε είκοσι λεπτά σε ερωτήσεις του κοινού και, απαντώντας σε μία από αυτές, τόνισε πόσο μεγάλη σημασία έχει το να κρατάς ημερολόγιο. Για όσους δεν το γνωρίζουν, έχει κάνει σπουδές στις Τέχνες.

Τους τελευταίους μήνες άρχισα να παρακολουθώ πώς κινούνται συγγραφείς διεθνούς φήμης στη σκηνή· όχι τη λογοτεχνική, αλλά την κυριολεκτική. Ακόμα δεν έχω καταλήξει αν αυτές οι εμφανίσεις αποτελούν οικονομική ανάγκη (σε μια εποχή που οι πωλήσεις βιβλίων και το αναγνωστικό κοινό συρρικνώνονται) ή μια νέα μορφή τέχνης. Το σίγουρο είναι ότι έχει τεράστιο ενδιαφέρον να βλέπεις αυτούς τους ανθρώπους να καταλαμβάνουν σκηνές θεάτρων ή συναυλιακών χώρων.

Η δεύτερη παρουσίαση που είδα ήταν της **Κάντας Μπούσνελ**, της συγγραφέως στην οποία οφείλουμε το *«Sex and the City»*, στον συναυλιακό χώρο Tivoli Vredenburg της Ουτρέχτης τον Απρίλιο. Εκεί τα πράγματα πήραν άλλη τροπή, με μια πιο αυτοβιογραφική προσέγγιση. Η σκηνή είχε στηθεί σαν νεοϋορκέζικο διαμέρισμα γεμάτο γόβες και μπότες επώνυμων σχεδιαστών, κυρίως του Manolo Blahnik. Η Μπούσνελ έκανε μια αναπαράσταση της ζωής της: από τα πρώτα της χρόνια στη Νέα Υόρκη, τους άντρες που πέρασαν από τη ζωή της και τα ξεφαντώματα στο θρυλικό Studio 54, ως τις δεκαετίες που ακολούθησαν, τη στήλη που ενέπνευσε τη σειρά (γιατί η Κάρι Μπράντσο όντως υπήρχε· ήταν η ίδια), και το πώς είναι σήμερα, στα 60 της. Υπήρχε διαδραστικότητα, αλλά η Μπούσνελ δεν δέχτηκε ερωτήσεις από το κοινό. Αντιθέτως, έκανε εκείνη κάποιες τύπου «σωστό ή λάθος» .

Όταν πρωτοβγήκε η σειρά, ήμουν φανατική θαυμάστρια, μου είχε φανεί πρωτοποριακή για την εποχή της. Παρ' όλα αυτά, ποτέ δεν αναρωτήθηκα ποια ήταν η συγγραφέας, τι άλλα βιβλία είχε γράψει ή από πού ξεκίνησε η ιδέα της σειράς. Κατά τη διάρκεια της παράστασης, έμαθα ότι έχει γράψει αρκετά βιβλία, γύρω από το ίδιο θέμα κυρίως, και πως είναι δυναμική και στοχοπροσηλωμένη. Βλέποντάς τη στη σκηνή, ένιωσα δύο πράγματα ταυτόχρονα: θαυμασμό για το θάρρος της να εκτεθεί τόσο προσωπικά, και μια δόση μελαγχολίας για το τι καλείται να κάνει σήμερα ένας συγγραφέας για να παραμείνει ορατός. Δεν αρκεί πια να γράφεις καλά. Πρέπει και να παίζεις.

> ***Τους τελευταίους μήνες, συγγραφείς διεθνούς φήμης κινούνται στη σκηνή· όχι τη λογοτεχνική, αλλά την κυριολεκτική. Αποτελούν αυτές οι εμφανίσεις οικονομική ανάγκη ή μια νέα μορφή τέχνης;***

Η πιο πρόσφατη εμπειρία μου ήταν μια συζήτηση του επίσης Αμερικανού συγγραφέα **Ντέιβ Έγκερς** με έναν γνωστό Ολλανδό δημοσιογράφο πάλι στο Tivoli Vredenburg τον περασμένο Ιούνιο. Το στήσιμο της σκηνής διαφορετικό από τα άλλα δύο: δύο πολυθρόνες, ένα τραπεζάκι ανάμεσα, και μια οθόνη στο βάθος που έδειχνε το καινούριο του βιβλίο, *«Contrapposto»*. Η συζήτηση οργανώθηκε από το Διεθνές Φεστιβάλ Λογοτεχνίας της Ουτρέχτης (ILFU) και ήταν μία ακόμα διαφορετική προσέγγιση του πώς παρουσιάζουν τη δουλειά τους οι συγγραφείς στις μέρες μας πέρα από το να στηρίζονται καθαρά στις πωλήσεις.

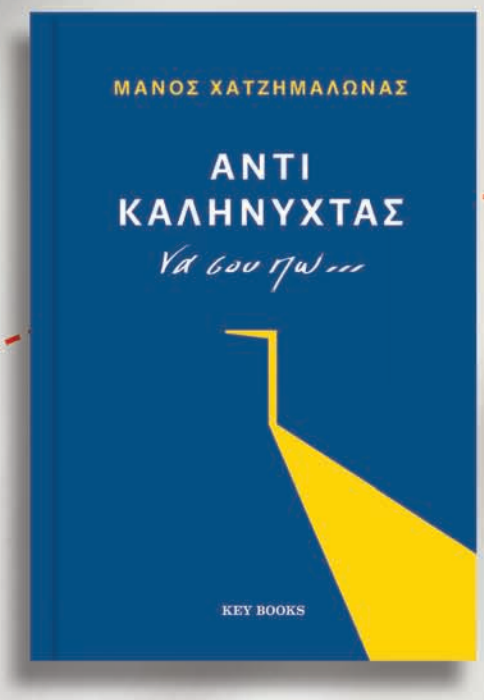
Ο Έγκερς, αρκετά ομιλητικός και ανθρώπινος, μίλησε για την εμπειρία του ως συγγραφέας αλλά και για το γεγονός ότι και αυτός έχει σπουδάσει Τέχνες. Διάβασε αποσπάσματα από το καινούριο του βιβλίο και σκίτσαρε τον συνομιλητή του, μια κίνηση απρόσμενη που, νομίζω, εντυπωσίασε το κοινό. Μίλησε επίσης για την απέχθειά του για την τεχνητή νοημοσύνη σε σχέση με τη γραφή, για το γεγονός ότι δεν έχει χρησιμοποιήσει κανένα από αυτά τα εργαλεία, αλλά και για το ότι κάποιοι από τους developers της OpenAI τον είχαν καλέσει να συνομιλήσουν στο Σαν Φρανσίσκο. Το αστείο της υπόθεσης ήταν ότι ο συνομιλητής του ζήτησε από το ChatGPT να σκιτσάρει τον Έγκερς σε στάση contrapposto, αλλά το AI εργαλείο δεν το έκανε, λόγω προστασίας προσωπικών δεδομένων, και τελικά χρησιμοποίησε το Gemini της Google, το οποίο δεν είχε κανέναν ενδοιασμό. Ο Έγκερς σάστισε, το ίδιο και το κοινό, και χαρακτήρισε το σκίτσο «όχι καλό». Δεν υπήρξε διαδραστικότητα ούτε ερωτήσεις από ή προς το κοινό ούτε σχόλια. Και δεν ήταν συνέντευξη. Ήταν μια συζήτηση και κυρίως ένα free style του συγγραφέα.

Και οι τρεις «παραστάσεις» ήταν άκρως ενδιαφέρουσες. Δύο οι κοινοί παρονομαστές: οι σπουδές στις Τέχνες του Σεντάρις και του Έγκερς και το ότι και οι τρεις συγγραφείς είναι Αμερικανοί. Δεν ξέρω αν είναι σύμπτωση ή αν εξηγεί κάτι. Ίσως αυτοί που έχουν μάθει να «αναπαριστούν» οπτικά τη δουλειά τους να είναι και οι πιο άνετοι μπροστά σε κοινό. Ή ίσως είναι απλά κουλτούρα: η αμερικανική σχέση με το θέαμα και το «show, don't just tell». Κι όμως, αν αυτό ήταν η εξήγηση, πώς να δικαιολογήσει κανείς τον Τόμας Πίντσον, επίσης Αμερικανό, που δεν εμφανίστηκε ποτέ μπροστά σε κοινό; Τείνω να πιστέψω ότι δεν είναι (μόνο) θέμα εθνικότητας, αλλά κυρίως προσωπικής επιλογής τού πόσο ένας συγγραφέας θέλει να είναι ορατός. Α

© NEILSON BARNARD/GETTY IMAGES

Δεν αλλάζω για να γίνω κάποιος άλλος. Αλλάζω για να ΖΩ αλλιώς.

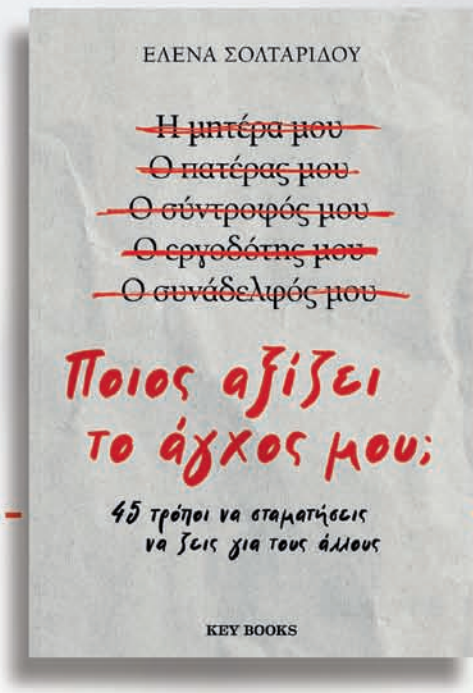
Αντί καληνύχτας να σου πω... Δεν είσαι μόνη. Δεν είσαι μόνος.

Άφησέ το σε λειτουργία πτήσης

Κλείσε το κινητό. Άνοιξε το μυαλό σου μ' ένα βιβλίο.

Πόσα «ναι» είπες σήμερα ενώ ήθελες να πεις «όχι»;

Ήρθε η ώρα να ζήσεις για σένα.

KEY BOOKS
www.keybooks.gr

BOOK voice

Book Therapy

Πρόβα (διαβαστερού) χειμώνα

Η *ATHENS VOICE* ξεφυλλίζει τα βιβλία που θα μας κρατήσουν συντροφιά τους επόμενους μήνες, ανακαλύπτει νέες φωνές, επιστρέφει σε κλασικά αριστουργήματα, ανατρέχει σε δοκίμια και ιστορικά πονήματα.

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΣΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Ελληνική λογοτεχνία

Κυριάκος Αθανασιάδης,
Το Στοιχειωμένο, ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL

Έξι παιδιά, ένα εγκαταλειμμένο σπίτι που όλοι –ή σχεδόν όλοι– τρέμουν και αποφεύγουν, ένα μυστικό που δεν θάφτηκε ποτέ, καλή ελληνική λογοτεχνία του τρόμου. Το Στοιχειωμένο στέκει στην άκρη του παραλιακού μετώπου της πόλης σαν μια κακοφορμισμένη πληγή που δεν κλείνει. Εκεί, μέσα στη μυρωδιά της αποσύνθεσης και στον απόηχο ιστοριών για φαντάσματα που ψιθυρίζονται εδώ και δεκαετίες, η παρέα των δεκάχρονων αγοριών που μπήκε κρυφά στην παλιά, ερημωμένη έπαυλη με τα τυφλά παράθυρα, θα κάνει κάτι αδιανόητο. Κάτι που δεν είχε σχεδιάσει και που δεν φαντάστηκε ποτέ πως θα μπορούσε να συμβεί. Χρόνια αργότερα, ο αφηγητής επιστρέφει στον τόπο που άλλαξε τη ζωή τους για να καταλάβει τι συνέβη, και να αναμετρηθεί με το παρελθόν. Ένα σκοτεινό και ανατριχιαστικό ψυχολογικό αφήγημα για τη διάβρωση και την απώλεια της αθωότητας. Ένα βιβλίο που σε τραβάει μέσα στο ίδιο του το σκοτάδι και δεν σε αφήνει να ανασάνεις μέχρι την τελευταία του σελίδα.

Άννα Παχή **Γκρι** ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL

Μεσαιωνική Βαυαρία: Ένας διαβολικός φεουδάρχης βασανίζει και σκοτώνει αδιάκριτα, τρομοκρατώντας μια ολόκληρη επαρχία. Αλάσκα, δεκαετία του 1980: Μια σειρά ανεξέλεγκτων, αναίτιων δολοφονιών αναστατώνει τη μικρή πόλη της Άμπελιν. Τι κοινό μπορεί να έχουν δυο τόσο διαφορετικά μέρη; Ποιος μπορεί να σταματήσει τα φρικιαστικά αυτά γεγονότα; Το κακό εμφανίζεται με πολλές μορφές. Πάντα, όμως, μπορεί να ηττηθεί. Ή μήπως όχι; Με απειλητική ατμόσφαιρα, ανατριχιαστικές περιγραφές και σκηνές ωμού τρόμου, η Άννα Παχή χτίζει μια ιστορία γύρω από την πιο δύσκολη αλήθεια: ότι το κακό μπορεί να αλλάζει πρόσωπο, εποχή και τόπο, αλλά η φύση του παραμένει ίδια. Το «Γκρι» είναι ένα μεταφυσικό, σπλάτερ θρίλερ για το παράδοξο που πρέπει να αποδεχτούμε.

Γιάννης Λασκαράκης
Κυνηγημένοι από την ιστορία
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Ο Ανέστης από τις Μουρνιές των Χανίων και ο Γιάννης από τη Στέρνα της Ανατολικής Θράκης προσπαθούν να επιβιώσουν μαζί με τις οικογένειές τους, δίπλα στις εκατόμβες νεκρών του κόσμου από το 1880 έως το 1923. Οι δύο οικογένειες πορεύονται κουβαλώντας και το βάρος των ψυχών των προγόνων τους, που τους ζητούν να πραγματοποιήσουν τα ανεκπλήρωτα όνειρά τους. Δίπλα τους όμως πορεύονται και οι αγέννητες ψυχές των επιγόνων τους, που επιθυμούν να ζήσουν ειρηνικά τις ζωές τους. Ποιος θεός θα τους βοηθήσει να τα καταφέρουν και τα δύο; Τη δικαίωση των πόθων που απαιτούν οι πρόγονοι και το καταλάγιασμα των παθών που επιθυμούν οι επίγονοι; Ανάμεσα σε αυτές τις Συμπληγάδες, θα πορευθούν κυνηγημένοι από την Ιστορία, που θα τους διδάξει ότι καμία δικαίωση δεν υπάρχει για τους νεκρούς. Μόνο οι ζωντανοί δικαιώνονται, όταν εκπληρώνουν το χρέος τους απέναντι στον Δημιουργό για τη συνέχιση της ζωής επάνω στη Γη.

Αύγουστος Κορτώ **Παιδάκι μ' άσπρα γένια** ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

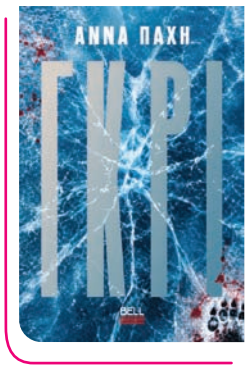
Ο Αύγουστος Κορτώ συνθέτει ένα πολυφωνικό πορτρέτο του εαυτού του, μέσα από αναμνήσεις, εξομολογήσεις, αγαπημένα αναγνώσματα, μουσικές, πρόσωπα και στιγμές που σημάδεψαν τη ζωή του. Στις σελίδες του βιβλίου συνυπάρχουν η αγάπη και η κοινή του ζωή με τον Τάσο, η βαθιά αγάπη για τη μητέρα του, η λατρεία για τον Μάνο Χατζιδάκι, οι φιλίες και οι ματαιώσεις, οι έρωτες, η μουσική και τα βιβλία που του άλλαξαν τη ζωή. Παράλληλα, ο συγγραφέας επιστρέφει σε γνώριμες πτυχές του λογοτεχνικού του κόσμου, μέσα από δύο ανέκδοτα κεφάλαια από την πρώτη γραφή του «Βιβλίου της Κατερίνας». Με αφοπλιστική ειλικρίνεια, αυτοσαρκασμό και συγκινητική τρυφερότητα, ο Κορτώ μιλά για την ψυχική του περιπέτεια, τις αποτυχίες και τις ανατροπές, το φως και το σκοτάδι που συνυπάρχουν στην ανθρώπινη εμπειρία, τις αντιφάσεις και τις απρόβλεπτες διαδρομές της ζωής. Μια προσωπική κατάθεση για όσα μας διαμορφώνουν.

Γιάννης Λασκαράκης
Τα νήματα της Ιστορίας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Το βιβλίο μάς μεταφέρει στην Ελλάδα που άφησε πίσω της η Μικρασιατική Καταστροφή και η κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας. Ο αναγνώστης παρακολουθεί τη δίνη των πολιτικών αναταράξεων, τον βαθύ Εθνικό Διχασμό, την καταλυτική παρουσία προσωπικοτήτων όπως ο Ελευθέριος Βενιζέλος, την τραγωδία του ξεριζωμού των προσφύγων. Οι άνθρωποι που αποκαλέστηκαν περιφρονητικά «τουρκόσποροι» και «μεμέτηδες» από τους γηγενείς, βρίσκουν τη δύναμη να ορθώσουν ξανά το ανάστημά τους και να μεταμορφωθούν στους δημιουργούς και τους στυλοβάτες της νέας Ελλάδας. Οι σελίδες δεν αφορούν μόνο στρατηγούς και πολιτικούς, αλλά ζωές που συντρίβονται και ξανασηκώνονται. Από τον Ανέστη Πετριδάκη και την οικογένειά του στις Σέρρες μέχρι την Αριάδνη στη φλεγόμενη Σμύρνη και τη Ρόδο, και από τον Μάρκο Βαφειάδη στην Καβάλα μέχρι τον Νίκο Ζαχαριάδη στη Μόσχα, οι ήρωες έρχονται αντιμέτωποι με αμείλικτα ερωτήματα: Ποιο είναι το εθνικό και ποιο το κομματικό συμφέρον; Ποιος είναι ο πατριώτης και ποιος ο καιροσκόπος;

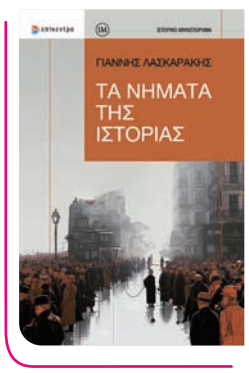
Κική Τσιλιγγερίδου **Stalker - Ειδική Πράκτορας Στέλλα Άνταμς #2**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL

Ο ένας από τους δύο βιαστές κειτόταν στον επαρχιακό χωματόδρομο της Μοντάνα χωρίς κεφάλι. Κάποιος τον είχε πυροβολήσει σχεδόν εξ επαφής, με ένα όπλο για μεγάλα και επιθετικά θηράματα. Ο δεύτερος βιαστής είχε αφεθεί να φύγει προς το βουνό, το βουνό-παγίδα, μια πραγματική Κόλαση, ένας αρχέγονος τόπος από βράχο, γεμάτος απόκρημνες παγίδες και πράγματα –ζωντανά και μη– που μπορούν να σε σκοτώσουν ανά πάσα στιγμή. Ειδικά όταν μπαίνει ο χειμώνας. Είναι αδύνατον να γλιτώσεις από αυτό το κυνήγι. Απλώς θα ζεις –για λίγες ώρες, ή για ένα με δύο εικοσιτετράωρα ακόμη– μέσα στον απόλυτο τρόμο και την απόγνωση. Μέχρι που η Στέλλα Άνταμς, μαζί με τον αυτόχθονα συνάδελφό της, αποφασίζουν να κυνηγήσουν τους ανθρώπους που κυνηγούν σαδιστικά αυτόν τον ζωντανό νεκρό. Με τη διαφορά ότι σ' αυτό το ολέθριο ταξίδι δεν θα είναι μόνη. Γιατί κι αυτήν την κυνηγά κάποιος. Η σκιά της. Ένας άντρας που ζει και αναπνέει για να είναι κοντά της. Ένας άντρας που ονειρεύεται να πεθάνει μαζί της. Ένα γαϊτανάκι από ανθρώπους, και όχι μόνο, που ο ένας ακολουθεί τον άλλον κάτω από το παγωμένο φως του φεγγαριού. Ποιος θα απομείνει στο τέλος; Και με τι τίμημα;

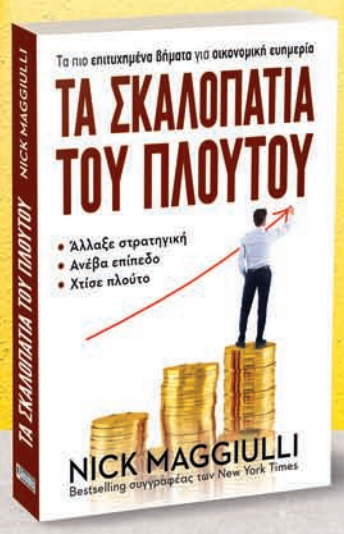

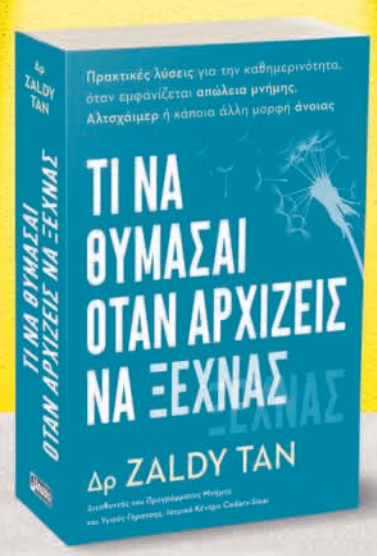

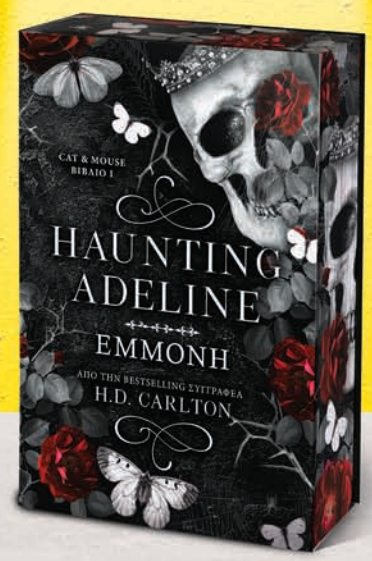
ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

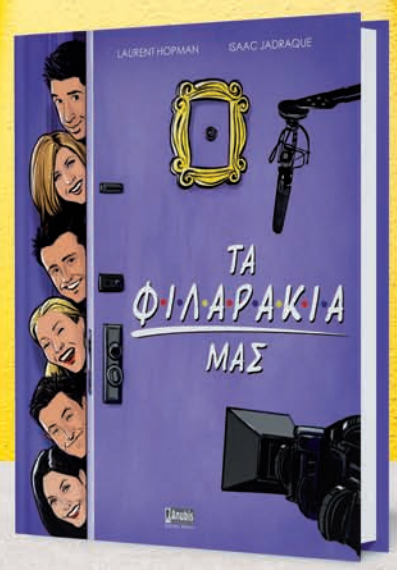
ΑΝΑΚΑΛΥΨΕ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΝΕ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΟ!

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ-ΣΤΗΡΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΥΣΚΟΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΜΝΗΜΗΣ.

ΣΚΟΤΕΙΝΟ ΠΑΘΟΣ, ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΜΜΟΝΙΚΗ ΑΓΑΠΗ!

ΕΝΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΟ GRAPHIC NOVEL, ΓΕΜΑΤΟ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΘΡΥΛΙΚΟ *FRIENDS!*

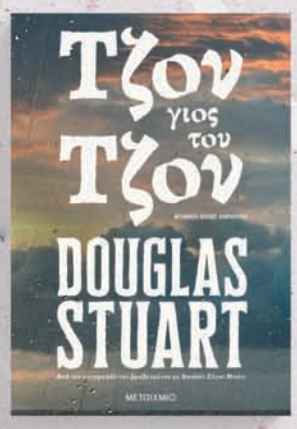
Σε όλα τα βιβλιοπωλεία και στο www.anubis.gr

SCAN ME

Anubis ΕΚΔΟΣΕΙΣ www.anubis.gr Βρείτε μας στα social media

Τα νέα μας βιβλία σε περιμένουν

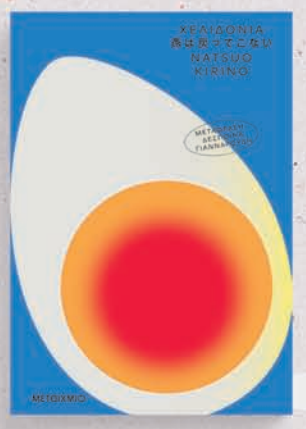
ΣΤΗ ΒΡΑΧΕΙΑ ΛΙΣΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ
BOOKER 2026

Πώς αγαπάς κάποιον που σου θυμίζει όσα σε βαραίνουν στον ίδιο σου τον εαυτό; Ένα σπαρακτικό μυθιστόρημα από τον βραβευμένο συγγραφέα του *Σάγκι Μπέιν*.

Η Siri Hustvedt γράφει για τον Paul Auster, τη ζωή που μοιράστηκαν, την απώλεια και τα φαντάσματα που κατοικούν μέσα μας. Ένας φόρος τιμής σε έναν σπουδαίο συγγραφέα.

Έχει το σώμα μιας γυναίκας τιμή και ποιος την αποφασίζει; Ένα ψυχολογικό δράμα για την παρένθετη μητρότητα, την ταξική ανισότητα και τις σχέσεις εξουσίας.

Ποια είναι τα συστατικά μιας καλής ζωής; Ένα μυθιστόρημα που ζεσταίνει την καρδιά, από τον συγγραφέα του μπεστ σέλερ *Ο ταχυδρόμος των βιβλίων*.

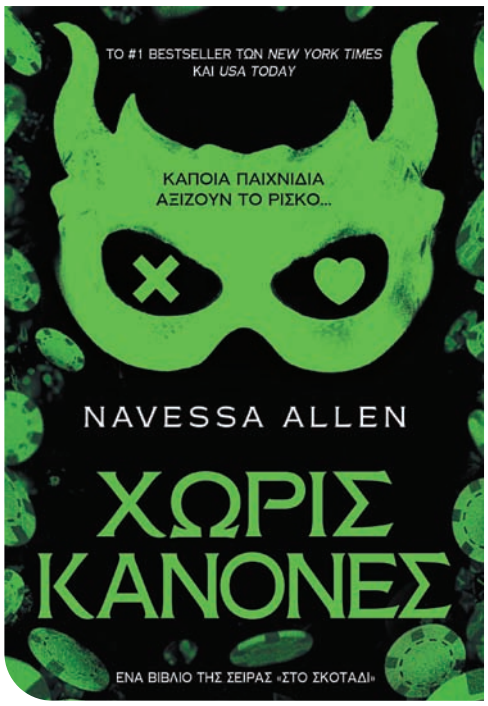

Δώδεκα βιβλία. Δώδεκα μήνες. Μία ευκαιρία να γιατρέψει την καρδιά της… Μια ιστορία για τον έρωτα, τη φιλία και τη μαγεία των βιβλίων.

metaixmio.gr

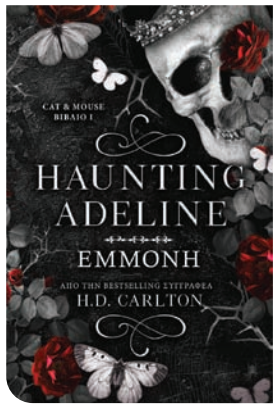
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Τα βιβλία της ζωής μας

Ξένη λογοτεχνία

Navessa Allen
Χωρίς κανόνες
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Πρόκειται για το τρίτο βιβλίο της σειράς dark romance «Στο Σκοτάδι». Ο Τάιλερ Νόιμαν ψάχνει εδώ και χρόνια τον πατέρα του και είναι αποφασισμένος να εκμεταλλευτεί όποιον χρειαστεί για να πάρει εκδίκηση. Ειδικά τη Στέλλα ΜακΚόρμικ. Τα πλούτη και τα προνόμιά της την έχουν προστατεύσει σε όλη της τη ζωή κι έχει έρθει η ώρα να πληρώσει επιτέλους το τίμημα. Η Στέλλα δεν πιστεύει στον έρωτα με την πρώτη ματιά, αλλά πιστεύει σίγουρα στο μίσος με την πρώτη ματιά. Από τη στιγμή που αντικρίζει τον Τάιλερ στο στούντιο τατουάζ της, ξέρει πως πρόκειται να φέρει τα πάνω κάτω στη ζωή της. Ανίκανη να αντισταθεί, συμφωνεί να γίνει μέρος του αδίστακτου σχεδίου του, παρά το τίμημα. Όμως ο έρωτας και το μίσος είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος και, πολύ σύντομα, η Στέλλα και ο Τάιλερ θα καταλάβουν πως τους είναι αδύνατο να μείνουν μακριά ο ένας από τον άλλο.

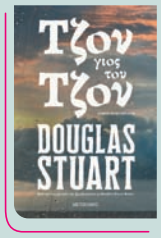
H.D. Carlton
Haunting Adeline – Εμμονή
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Είναι το πρώτο βιβλίο της dark romance διλογίας «Cat & Mouse» που κατέκτησε την κορυφή της λίστας bestsellers των *New York Times*. Η συγγραφέας Άντελαϊν Ράιλι επιστρέφει στο Σιάτλ για μια νέα αρχή. Αντί όμως να βρει τη γαλήνη που τόσο χρειάζεται, έρχεται αντιμέτωπη με μια σκοτεινή παρουσία που παρακολουθεί κάθε της κίνηση, αφήνοντας πίσω της κόκκινα τριαντάφυλλα και απειλητικές υποσχέσεις. Έτσι η Άντελαϊν καλείται να παίξει ένα επικίνδυνο παιχνίδι καταδίωξης με τον άνθρωπο που έχει γίνει η σκιά της – εκτός κι αν υποκύψει στην απαγορευμένη έλξη που φουντώνει ανάμεσά τους. Στο μεταξύ, τα ημερολόγια της προγιαγιάς της αφηγούνται μια παρόμοια ιστορία εμμονικού πάθους, που οδήγησε τελικά στον φρικτό θάνατό της. Ένα εθιστικό και προκλητικό μυθιστόρημα που θα καθηλώσει τους λάτρεις του είδους.

Liz Tomforde
Mile High
Στα σύννεφα
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Ένα από τα πιο δημοφιλή σύγχρονα αισθηματικά μυθιστορήματα. Το χόκεϊ του Σικάγο δεν θα ήταν το ίδιο χωρίς τον Ζάντερς, τον παίκτη που όλοι αγαπούν να μισούν. Ο ίδιος ξέρει τον ρόλο του και τον παίζει καλά. Για την ακρίβεια, απολαμβάνει πραγματικά να περνάει το μεγαλύτερο μέρος του αγώνα στον πάγκο των ποινών, πριν φύγει από το γήπεδο με μια διαφορετική κοπέλα στο πλευρό του κάθε βράδυ. Αυτό που δεν του αρέσει είναι η καινούργια αεροσυνοδός στο ιδιωτικό αεροπλάνο της ομάδας του, η Στίβι. Εκείνη νόμιζε ότι τα είχε δει όλα, αλλά όταν η νέα της θέση τη φέρνει κοντά στην πιο εγωκεντρική και αυτάρεσκη προσωπικότητα του χόκεϊ, αρχίζει να αμφιβάλλει για τα πάντα. Ακόμα και για την υπόσχεση που έδωσε στον εαυτό της να μην ξαναμπλέξει ποτέ με αθλητή… όσο γοητευτικός κι αν είναι.

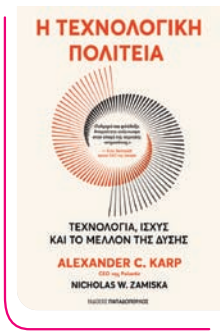

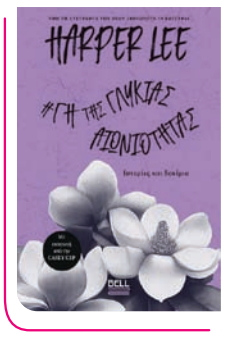
Douglas Stuart
Τζον, γιος του Τζον
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Με άδειες τσέπες και έχοντας καταφέρει ελάχιστα μετά τις σπουδές του στη Σχολή Καλών Τεχνών, ο Τζον Κάλουμ Μακλάουντ επιστρέφει στη γενέτειρά του. Διαπιστώνει πως σχεδόν τίποτα δεν έχει αλλάξει – εκτός από τον ίδιο. Στο αγρόκτημα των παιδικών του χρόνων ξαναβρίσκει την παλιά του ζωή και καταλήγει πάλι παγιδευμένος ανάμεσα στις δύο κυρίαρχες φιγούρες της οικογένειάς του: τον πατέρα του, τον Τζον, κτηνοτρόφο, υφαντή και στυλοβάτη της τοπικής πρεσβυτεριανής εκκλησίας, και τη γιαγιά του, την αθυρόστομη Έλα. Κι ενώ ο Καλ αναρωτιέται αν υπάρχουν μοναχικοί άντρες στους άγονους λόφους της πατρίδας του, ο Τζον απογοητεύεται από τα μακριά μαλλιά του γιου του και την απροθυμία του να κάνει όσα χρειάζονται για τη σωτηρία της ψυχής του. Ένα μυθιστόρημα για το πώς οι δεσμοί της οικογένειας δοκιμάζονται και διαρρηγνύονται υπό το βάρος των προσδοκιών, για το καθήκον, την υπομονή και τη δύναμη της αλήθειας.

Claire Lynch **Μια οικογενειακή υπόθεση**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

1982. Η Ντον, μια νεαρή σύζυγος και μητέρα, ζει εγκλωβισμένη στις προσδοκίες της εποχής και του τόπου της. Τότε η Χέιζελ μπαίνει στη ζωή της σαν φως στο σκοτάδι. Είναι από κείνες τις σχέσεις που είναι αδύνατον να τους αντισταθεί κανείς, και ξαφνικά ο κόσμος της Ντον γίνεται πιο χαρούμενος αλλά και πιο περίπλοκος απ' ό,τι περίμενε. Όμως η Ντον έχει ευθύνες, έχει δεσμεύσεις: η Ντον έχει τη Μάγκι. 2022. Ο Χέρον, ένας ηλικιωμένος άντρας με απλές και ήσυχες συνήθειες, μόλις έκανε εκείνη την επίσκεψη στον γιατρό που ανατρέπει μια ολόκληρη ζωή. Του φαίνεται αδιανόητο να μοιραστεί τη διάγνωση με τη Μάγκι, τη μοναδική του κόρη. Ο Χέρον απλώς δεν μπορεί να βρει τα λόγια να της το πει, όπως δεν της έχει πει κάτι ακόμα εδώ και τόσο καιρό, σε μια προσπάθεια να την προστατεύσει.

Marcus Kliewer **Ζούσαμε κάποτε εδώ**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Η Τσάρλι και η Ιβ, νεαρό ομόφυλο ζευγάρι που μεταπουλά σπίτια, αγόρασαν ένα παλιό σπίτι σε γραφική περιοχή σε καταπληκτική τιμή. Μια μέρα, χτυπάει την πόρτα ένας άντρας με την οικογένειά του. Ισχυρίζεται ότι έμενε εκεί πριν από χρόνια και ρωτάει αν θα μπορούσε να δείξει το σπίτι στα παιδιά του. Η Ιβ τους αφήνει να περάσουν. Από τη στιγμή που οι ξένοι μπαίνουν στο σπίτι, αρχίζουν να συμβαίνουν ανεξήγητα πράγματα, μεταξύ άλλων, το νεότερο παιδί της οικογένειας εξαφανίζεται και μια απόκοσμη παρουσία εμφανίζεται στο υπόγειο. Η οικογένεια φαίνεται να μην καταλαβαίνει ότι είναι ώρα να βάλει τέλος στην επίσκεψή της. Κι όταν η Τσάρλι ξαφνικά εξαφανίζεται, η Ιβ αρχίζει να χάνει την επαφή της με την πραγματικότητα. Κάτι πάει στραβά με το σπίτι και με την οικογένεια των επισκεπτών – ή μήπως η Ιβ απλώς το φαντάζεται;

Alexander C. Karp, Nicholas W. Zamiska
Η τεχνολογική πολιτεία - Τεχνολογία, Ισχύς και το μέλλον της Δύσης ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

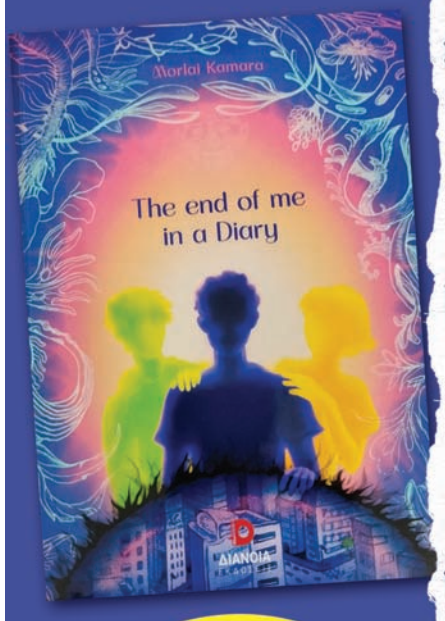
Ένα τολμηρό και προκλητικό μανιφέστο για το μέλλον της τεχνολογίας, της εξουσίας και της Δύσης. Η Σίλικον Βάλεϊ έχει χάσει τον δρόμο της. Και η Δύση κινδυνεύει να πληρώσει το τίμημα. Για δεκαετίες, οι πιο λαμπροί επιστήμονες και μηχανικοί συνεργάζονταν με τα πανεπιστήμια και τα κράτη για να αντιμετωπίσουν τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής τους. Δημιούργησαν τεχνολογίες που άλλαξαν τον κόσμο και ενίσχυσαν αποφασιστικά την οικονομική, στρατιωτική και πολιτική ισχύ της Δύσης. Σήμερα, αυτή η συμμαχία έχει διαρραγεί. Οι Alexander C. Karp και Nicholas W. Zamiska εξετάζουν πώς η ρήξη της ιστορικής συνεργασίας ανάμεσα στην τεχνολογία, τα πανεπιστήμια και το κράτος επηρεάζει την ασφάλεια, τη δημοκρατία και την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων, σε μια εποχή όπου η τεχνητή νοημοσύνη αναδεικνύεται σε κρίσιμο πεδίο γεωπολιτικού ανταγωνισμού.

Harper Lee **Η γη της γλυκιάς αιωνιότητας** ΕΚΔΟΣΕΙΣ BELL

Μια πολύτιμη συλλογή μικρών ιστοριών που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα και δημοσιευμένων δοκιμίων και άρθρων της σε περιοδικά, που ρίχνουν νέο φως στο εκπληκτικό λογοτεχνικό μυαλό της Χάρπερ Λι. Η Λι παραμένει μια εμβληματική μορφή στην αμερικανική λογοτεχνική παράδοση – χάρη στη Σκάουτ, τον Τζεμ και τον Άτικους του βραβευμένου με Πούλιτζερ πρώτου της μυθιστορήματος, «Όταν Σκοτώνουν τα Κοτσύφια». Το «Η γη της γλυκιάς αιωνιότητας» συνδυάζει τα μυθοπλαστικά στοιχεία των πρώτων μικρών ιστοριών της Λι με μεταγενέστερα μη μυθοπλαστικά κείμενά της σε μια ενιαία συλλογή που μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε για πρώτη φορά την εξέλιξη της συγγραφικής φωνής της. Από τις σχολικές αυλές της Αλαμπάμα των παιδικών χρόνων της Λι μέχρι τα σνακ μπαρ και τους κινηματογράφους του Μανχάταν των μέσων του 20ού αιώνα, το βιβλίο εξακολουθεί να προκαλεί θερμές συζητήσεις για θέματα πολιτικής, για την ισότητα, τα ταξίδια, την αγάπη, τα μυθοπλαστικά έργα, την τέχνη, τον αμερικανικό Νότο και το τι σημαίνει να ζεις μια μεστή και δημιουργική ζωή.

Abdón Ubidia **Πρότζεκτ Θεός - Αφήγημα σχετικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη** ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΟΕΣ

Είναι εφικτή η επικοινωνία με όντα που ζουν σε άλλους πλανήτες; Πόσο απέχει από το «φυσιολογικό» η ψυχική διαταραχή; Ο άνθρωπος είναι κύριος ή έρμαιο της Τεχνητής Νοημοσύνης; Οδηγείται το ανθρώπινο είδος στον αφανισμό; Οι τεχνολογικές επαναστάσεις γίνονται, εν τέλει, για καλό; Ο Αμπδόν Ουμπίδια πατάει στο μονοπάτι που συνδέει το φανταστικό με το ρεαλιστικό, το ζοφερό με το κωμικό, το λογικό με το παράδοξο. Άλλοτε με τη στοχαστική διάθεση μιας θεωρητικής –σχεδόν φιλοσοφικής– διερεύνησης, εν είδει σύγχρονου πλατωνικού διαλόγου, και άλλοτε με την αμεσότητα και τη φυσικότητα ενός καθημερινού διαλόγου που παραπέμπει σε θεατρική γραφή, ο σημαντικότερος εν ζωή συγγραφέας του Ισημερινού επιμένει σε καίρια ερωτήματα που απασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο. Μέσα από τη σύντομη και συμπυκνωμένη δράση του βιβλίου, ο συγγραφέας προβληματίζεται και προβληματίζει, προκαλώντας τον αναγνώστη να αναλογιστεί την ουσία της σύγχρονης ζωής, της αγάπης, των σχέσεων, της ίδιας της ανθρώπινης ύπαρξης.

THE END OF ME IN A DIARY

Ioannis Morlai Kamara

Εκδόσεις **ΔΙΑΝΟΙΑ**

Ένα έργο εσωτερικής αναζήτησης που εξερευνά την ταυτότητα, τη μοναξιά και την ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει κάπου. Ο συγγραφέας, Αφρο-Έλληνας γεννημένος στην Αθήνα με καταγωγή από τη Σιέρα Λεόνε, αντλεί έμπνευση από τις προσωπικές του εμπειρίες και δημιουργεί μια ιστορία που αγγίζει βαθιά ανθρώπινα συναισθήματα. Ο πρωταγωνιστής, έχοντας μόνο τρεις μήνες ζωής, δυσκολεύεται να βρει λόγους να ονειρευτεί και να αγαπήσει, μέχρι να ανακαλύψει τη σημασία της ανθρώπινης σύνδεσης. Μέσα από την απαισιοδοξία, την απομόνωση και την αναζήτηση νοήματος, το βιβλίο αναδεικνύει τη δύναμη της συντροφικότητας. Μας υπενθυμίζει ότι ακόμη και στις πιο σκοτεινές στιγμές, η αγάπη, η φιλία και η δημιουργία μιας κοινότητας μπορούν να κάνουν τη ζωή ουσιαστική.

Στην αγγλική γλώσσα.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ PRiNTA-ΡΟΕΣ

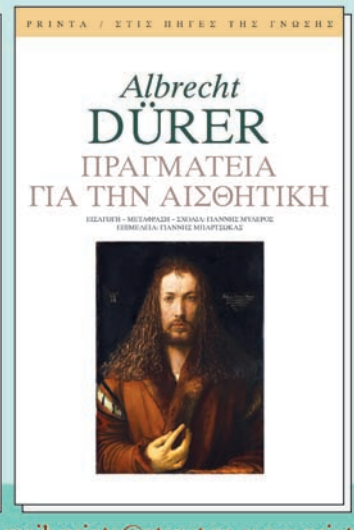
ΒΙΒΛΙΑ ΜΕ ΛΟΓΟ, ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

EST. 1984

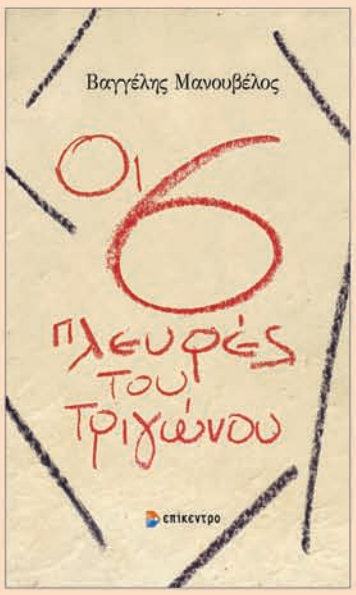

Λομβάρδου 27-29, Αθήνα, 210 6429409, e-mail: printa@otenet.gr, www.printa-roes.gr

εκδόσεις επίκεντρο

Οι έξι πλευρές του τριγώνου

Στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς, έξι άνθρωποι και τρεις σχέσεις διασταυρώνονται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο τρίγωνο επιθυμίας, μνήμης και απώλειας. Ένα ψυχογραφικό μυθιστόρημα για την ταυτότητα, τη σεξουαλικότητα και τις απρόβλεπτες εκκρεμότητες της αγάπης.

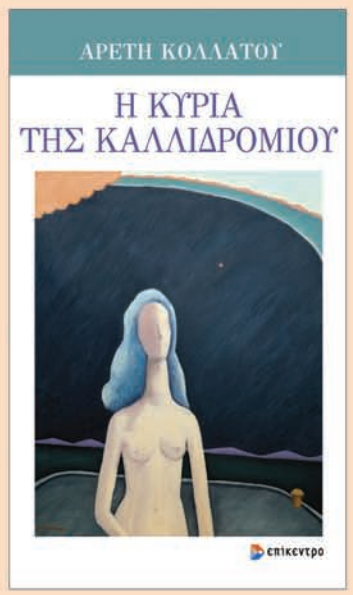
Τα Προβλήματα των Μεταφορών και Κυκλοφορίας στην Ελλάδα

Ο «πατριάρχης» της επιστήμης των Μεταφορών και Συγκοινωνιών στην Ελλάδα, Γιώργος Γιαννόπουλος, αναλύει τις αιτίες της διαχρονικής αποτυχίας στη διαχείριση της κινητικότητας. Μέσα από τον «Δεκάλογο της Αποτυχίας», καταθέτει προτάσεις βιώσιμης κινητικότητας για τις ελληνικές πόλεις.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ: Υπάρχει λύση;

Ο συγκοινωνιολόγος Σταύρος Κωνσταντινίδης αποδομεί το κυκλοφοριακό πρόβλημα ως καθρέφτη του δημόσιου χώρου και της δημοκρατίας. Ένας οδηγός σχεδιασμού με 100 προβλήματα και 100 ρεαλιστικές, εφαρμόσιμες προτάσεις για τις πόλεις του μέλλοντος.

Η Κυρία της Καλλιδρομίου

Ένα συγκινητικό μυθιστόρημα μνήμης, ενοχής και κάθαρσης. Η ανακάλυψη του ημερολογίου μιας πρώην τροφίμου αναμορφωτηρίου παρασύρει την πρωταγωνίστρια σε ένα ταξίδι αυτογνωσίας, κρυμμένων μυστικών και ανίκητης αγάπης με φόντο τη σύγχρονη ελληνική ιστορία.

Η Κληρονομιά της Νυρεμβέργης

Ογδόντα χρόνια μετά την ιστορική δίκη, ο δημοσιογράφος Σταύρος Τζίμας επιστρέφει στη Νυρεμβέργη. Μέσα από αποκαλυπτικό ρεπορτάζ, μαρτυρίες αναζητά τα ίχνη του ναζιστικού παρελθόντος, συνδέοντας τη συλλογική μνήμη με τις σύγχρονες πολιτικές προκλήσεις.

επίκεντρο Αθήνα: Ασκληπιού 21 • τηλ.: 210 3811077 | Θεσσαλονίκη: Πλατεία Ναυαρίνου 9 • τηλ.: 2310 256146 | e-mail: books@epikentro.gr www.epikentro.gr

Δοκίμιο, Ιστορία, Επιστήμη, Γονεϊκότητα, Χόμπι, Τεχνολογία

Μπιλ Φρανσουά

Το μεγαλύτερο μενού στον κόσμο - Φυσικές ιστορίες στο πιάτο μας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Κανένας λόγος να ταξιδέψουμε σε ζούγκλες για να συναντήσουμε τα θαύματα της φύσης. Αρκεί μια προσεκτική ματιά στο πιάτο μας! Ξεδιπλώνοντας το Μεγαλύτερο μενού στον κόσμο, ο συγγραφέας μάς προσκαλεί, με οδηγούς τις πέντε αισθήσεις, σε μια περιπλάνηση στον χρόνο και στα μυστήρια των ζωντανών οργανισμών και μας προσφέρει μια ουσιαστική αφορμή για να θαυμάσουμε τη βιοποικιλότητα που μας τρέφει. Με χιούμορ και ποιητικότητα, ο επιστήμονας, φυσιοδίφης και συγγραφέας φωτίζει τις ασύλληπτες περιπλανήσεις των εκπροσώπων του φυτικού και ζωικού βασιλείου μέχρι να καταλήξουν στο πιάτο μας με τη μορφή καθημερινών ή/και εξαιρετικά περίτεχνων συνταγών. Μια φυσιολατρική και γευστική περιήγηση σε έναν παράλληλο κόσμο, όπου τα φρούτα και τα μανιτάρια αποκαλύπτουν τα ερωτικά μυστικά τους, η σαλάτα μας μεταμορφώνεται σε βοτανικό κήπο και η τάρτα λεμονιού αποκαλύπτει την καταγωγή της ζωής πάνω στη Γη.

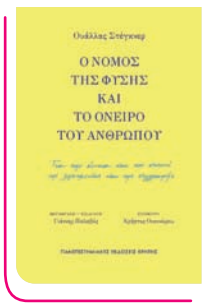

Laurent Hopman, Isaac Jadraque

Τα φιλαράκια μας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Πώς γεννήθηκε μία από τις πιο αγαπημένες σειρές στην ιστορία της τηλεόρασης; «Τα Φιλαράκια μας» είναι ένα συναρπαστικό graphic novel που αποκαλύπτει την αληθινή ιστορία πίσω από το φαινόμενο «Friends». Μέσα από ενδελεχή έρευνα, άγνωστες ιστορίες και εντυπωσιακή εικονογράφηση, το έργο φωτίζει τα παρασκήνια της σειράς, τις συγκρούσεις, τις δυσκολίες και τις ανατροπές που σημάδεψαν τη δεκαετή πορεία της. Πίσω από το γέλιο και τη λάμψη, οι έξι πιθοποιοί, οι δημιουργοί και οι συνεργάτες τους έδωσαν μια δύσκολη μάχη για να κατακτήσουν την κορυφή. Ένα απολαυστικό και συγκινητικό χρονικό για τη δημιουργία ενός τηλεοπτικού θρύλου.

Ουάλλας Στέγκνερ

Ο νόμος της φύσης και το όνειρο του ανθρώπου - Για την έννοια και τον σκοπό της λογοτεχνίας και της συγγραφής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

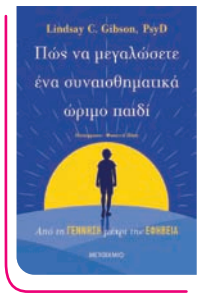
Στην ανά χείρας διάλεξη, που εκφωνήθηκε το 1988 στη Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, ο Στέγκνερ, κορυφαίος Αμερικανός συγγραφέας και πανεπιστημιακός, ένας από τους θεμελιωτές των Σπουδών Δημιουργικής Γραφής στις ΗΠΑ, ανοίγει το συγγραφικό του εργαστήρι και διατυπώνει τις απόψεις του για την τέχνη και την τεχνική της συγγραφής. Ανατρέχοντας στη μακρά διαδρομή του στα γράμματα, θίγει κρίσιμες πτυχές της λογοτεχνίας ως πράξης και τρόπου θέασης του κόσμου. Το απολαυστικό αυτό δοκίμιο ποιητικής απευθύνεται σε κάθε αναγνώστη που ενδιαφέρεται για το τι, το πώς και το γιατί της λογοτεχνίας.

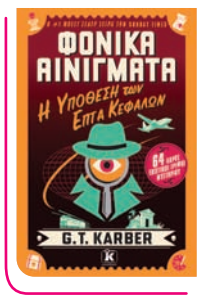
Lindsay C. Gibson

Πώς να μεγαλώσετε ένα συναισθηματικό ώριμο παιδί - Από τη γέννηση μέχρι την εφηβεία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η καταξιωμένη ψυχολόγος Lindsay C. Gibson εξηγεί τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά σε κάθε στάδιο ανάπτυξης, από τη βρεφική ηλικία έως την εφηβεία, και διευκολύνει τον γονιό να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο βιώνουν τη διαδικασία της συναισθηματικής ωρίμανσης. Εκτός από την επαρκή καθοδήγηση, δίνονται συγκεκριμένα παραδείγματα υποστήριξης της συναισθηματικής ανάπτυξης, ενώ επισημαίνονται όσες συμπεριφορές πρέπει να αποφεύγονται. Η συναισθηματική ωριμότητα επιτρέπει στο παιδί σας να εξελιχθεί σε έναν ενήλικα που μπορεί να διαχειρίζεται τα συναισθήματά του, να αγαπά τους άλλους ανθρώπους, να αντιμετωπίζει την πραγματικότητα και να βρίσκει σκοπό στη ζωή του. Διαβάζοντας αυτό το βιβλίο, θα μάθετε τις γονεϊκές επιλογές που υποστηρίζουν τη συναισθηματική ωριμότητα ενός παιδιού, καθώς και ορισμένες αντιδράσεις που θα πρέπει να αποφεύγετε, επειδή είναι πιθανό να προκαλέσουν προβλήματα. Θα μάθετε τι να περιμένετε από το παιδί σας σε διαφορετικές ηλικίες, καθώς και ποιες γονεϊκές συμπεριφορές είναι πιθανότερο να ευνοήσουν την υγιή ψυχολογική ανάπτυξή του.

G.T. Karber

Φονικά αινίγματα - Η υπόθεση των επτά κεφαλών: 64 άκρως εθιστικοί γρίφοι μυστηρίου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Ο Ντεντέκτιβ Λότζικο επιστρέφει στη δράση, για να διαλευκάνει ακόμα περισσότερους μυστηριώδεις φόνους. Οι επτά θρυλικές, πολύτιμες κεφαλές του Μυστηριακού Μουσείου έχουν κλαπεί και διασκορπιστεί σε ολόκληρο τον κόσμο λίγες μόλις μέρες πριν από τα επίσημα εγκαίνια του μουσείου. Όμως πώς θα τις ανακτήσει ο Λότζικο όταν διαρκώς γίνονται δολοφονίες; Σε κάθε αίνιγμα ο Λότζικο –μαζί του κι εσείς!– καλείται να διαλευκάνει ένα μυστήριο. Θα μπορέσετε να ξεθάψετε τη λογική εξήγηση πίσω από καθεμία από αυτές τις φαινομενικά υπερφυσικές ιστορίες; Ή θα διαπιστώσετε ότι τελικά κάποιες υποθέσεις δεν μπορούν να λυθούν; Το νέο βιβλίο της εκδοτικής σειράς φαινόμενο «Φονικά Αινίγματα (Murdle)» έρχεται να συναρπάσει τους λάτρεις του μυστηρίου. Συνδυάζοντας έξυπνους γρίφους, συναρπαστικές υποθέσεις και διαδραστική επίλυση μυστηρίων, προσφέρει μια απολαυστική και καθηλωτική εμπειρία που προκαλεί τον αναγνώστη να επιστρατεύσει την παρατηρητικότητα και την επαγωγική του σκέψη για να εξιχνιάσει κάθε υπόθεση.

Δρ Zaldy Tan

Τι να θυμάσαι όταν αρχίζεις να ξεχνάς ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Ένας αισιόδοξος οδηγός για κάθε άνθρωπο και κάθε οικογένεια που θέλει να αντιμετωπίσει την απώλεια μνήμης με γνώση, ψυχραιμία και περισσότερη ελπίδα. Ένα βιβλίο-στήριγμα για το δύσκολο ταξίδι της απώλειας μνήμης από τον Δρ Zaldy Tan, διακεκριμένο ειδικό στη μνήμη και στη νόσο Αλτσχάιμερ και Διευθυντή του Προγράμματος Μνήμης και Υγιούς Γήρανσης στο Ιατρικό Κέντρο Cedars-Sinai, ένα από τα κορυφαία νοσοκομεία των ΗΠΑ. Η άνοια δεν αλλάζει μόνο τη μνήμη ενός ανθρώπου. Αλλάζει την καθημερινότητά του, τις σχέσεις και τις ανάγκες του. Η διάγνωση της άνοιας φέρνει τα άτομα και τους φροντιστές τους αντιμέτωπους με δύσκολες αποφάσεις, πρακτικά ζητήματα και πολλά ερωτήματα. Αυτό το βιβλίο απευθύνεται σε όσους φροντίζουν ένα δικό τους άνθρωπο, σε ασθενείς που θέλουν να κατανοήσουν καλύτερα αυτά που τους συμβαίνουν, αλλά και σε αναγνώστες και αναγνώστριες που ενδιαφέρονται για την πρόληψη και την έγκαιρη αναγνώριση των συμπτωμάτων.

Ρεμπέκκα Μπάουλ

Η ουράνιο συνοδός μας - Πώς η σύντροφος της Γης μεταμόρφωσε τον πλανήτη, καθοδήγησε την πορεία της εξέλιξης και μας έκανε ό,τι είμαστε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Η βραβευμένη συγγραφέας και δημοσιογράφος αποκαλύπτει τον καθοριστικό ρόλο που έπαιξε η Σελήνη στη εμφάνιση της ζωής στη Γη και στη διαμόρφωση του πολιτισμού και της επιστήμης. Η Σελήνη σταθεροποίησε το κλίμα του πλανήτη, έδωσε ρυθμό στις παλίρροιες και συνέβαλε στην εξέλιξη των πρώτων πολύπλοκων οργανισμών, από τα ψάρια έως τα πιο εξελιγμένα θηλαστικά. Οι φάσεις της βοήθησαν τους πρώτους ανθρώπους να μετρούν τον χρόνο, να οργανώνουν τη ζωή τους και να στρέφουν το βλέμμα τους προς το μέλλον. Η παρατήρησή της γέννησε μύθους και θρησκείες, αλλά και τις πρώτες συστηματικές επιστημονικές καταγραφές σεληνιακών δεδομένων. Και καθώς η ανθρωπότητα ετοιμάζεται να επιστρέψει στη Σελήνη, το βιβλίο μάς υπενθυμίζει πως η ιστορία της ουράνιας συνοδού μας δεν συνιστά απλώς μια εξιστόρηση για το Διάστημα, αλλά και μια αφήγηση της περιπέτειας της ανθρωπότητας.

Άννα Νοβοχάτκο
Από τα αρχαία κείμενα στη μελέτη του νου - Κλασικές σπουδές και γνωσιακή έρευνα ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Στο βιβλίο εξετάζονται τέσσερις κύριοι ερευνητικοί τομείς και θεματολογίες: το πρώτο κεφάλαιο εστιάζει στις πρόσφατες μελέτες για τη «γνωσιακή» υλικότητα και την υλική ενεργό δράση σε σχέση με τον ανθρώπινο νου· το δεύτερο κεφάλαιο μελετά την επονομαζόμενη «στροφή στον χώρο», τις γνωσιακές λειτουργίες και την αντίληψη του χώρου και του τόπου κατά την αρχαιότητα· το τρίτο κεφάλαιο ερευνά την ανθρώπινη φαντασία και την ικανότητά μας να παρατηρούμε, καθώς και τις γνωσιακές προσεγγίσεις στην αίσθηση της όρασης· το τέταρτο κεφάλαιο στρέφει την προσοχή στην ανθρώπινη εμπειρία, την εμπειρικότητα και την «αισθητηριακή στροφή» όπως έχει εφαρμοστεί στις αρχαίες πηγές. Τέλος, το πέμπτο κεφάλαιο αποτελείται από συνεντεύξεις με τρεις πρωτοπόρους στη μελέτη των συναισθημάτων κατά την αρχαιότητα: τον David Konstan, τον Άγγελο Χανιώτη και τον Douglas Cairns. Ο καθένας τους έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την αλληλεπίδραση και τον διάλογο μεταξύ των κλασικών σπουδών και των γνωσιακών προσεγγίσεων κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Λέων Τολστόι
Κατά του κυνηγιού και της κρεοφαγίας
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΟΕΣ

Γνωστός κυρίως για το αμιγώς λογοτεχνικό του έργο, ο Λέων Τολστόι μετά από μια υπαρξιακή κρίση στις αρχές του 1880 στρέφεται κυρίως σε ζητήματα ηθικής, θρησκείας, φιλοσοφίας. Σε μια σειρά πολιτικών και κοινωνικών έργων, ο Ρώσος συγγραφέας καταγγέλλει την κοινωνική υποκρισία, το κράτος και την εκκλησία, επηρεάζοντας προσωπικότητες και κινήματα του επόμενου αιώνα. Το βιβλίο αναδεικνύει έναν Τολστόι πολέμιο της κρεοφαγίας και του κυνηγιού, πρωτοπόρο και θεωρητικό της χορτοφαγίας και της οικολογικής συνείδησης. Στοχαστής, φιλόσοφος και ηθικός κήρυκας, ο Τολστόι υπερασπίζεται μια νέα στάση ζωής, που άξονάς της θα είναι η συμπόνια και ο σεβασμός προς κάθε ζωντανό πλάσμα, όχι από λύπηση ή οίκτο, αλλά από βαθιά ηθική δύναμη. Την έκδοση συνοδεύει εκτενής εισαγωγή του μεταφραστή για τις περί χορτοφαγίας ιδέες του Τολστόι και την κοινωνικοπολιτική τους διάσταση, σε σύνδεση και με το χορτοφαγικό κίνημα.

Στέφανος Τσιτσόπουλος, Θανάσης Γεωργίου
Χρονοστιβάδα - 45 ιστορίες για τη Θεσσαλονίκη από λέξεις και χαρτογλυπτική ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Ένα πρωτότυπο βιβλίο-λεύκωμα αφιερωμένο στη Θεσσαλονίκη. Με κείμενα και εικαστικά έργα που λειτουργούν αφαιρετικά και δυναμικά, οι δύο δημιουργοί επιχειρούν να αποδώσουν τη βαθύτερη αίσθηση της πόλης μέσα από πρόσωπα, τοπόσημα και διαδρομές που σημάδεψαν τη διαχρονική της ταυτότητα. Από τον Κικέρωνα και τον Χο Τσι Μινχ μέχρι τον Διονύση Σαββόπουλο, τον Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη και τον ΛΕΞ, και από τη Ροτόντα και την Καμάρα μέχρι τα Λαδάδικα και την Άνω Πόλη, το βιβλίο συνθέτει ένα πολυφωνικό καλειδοσκόπιο εικόνων και ιστοριών. Η Θεσσαλονίκη αναδύεται ως ένα ζωντανό σταυροδρόμι πολιτισμών και εμπνευσμένων πνευμάτων, που εδώ και αιώνες προσελκύει ανθρώπους και ιδέες από παντού. Με γνώση, τόλμη και εικαστική ευαισθησία, οι δύο δημιουργοί προτείνουν μια διαφορετική ματιά στην πόλη, πέρα από τις συνηθισμένες, στερεοτυπικές απεικονίσεις της, κάνοντας τον αναγνώστη να την ξαναγαπήσει από την αρχή.

Κοσμάς Πολίτης **Στου Χατζηφράγκου - Μαρία Νικολοπούλου «Πατρίδα δεν είναι μια ιδέα στον αέρα»: Ο Κοσμάς Πολίτης και η μνήμη της Μικρασιατικής Καταστροφής** ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

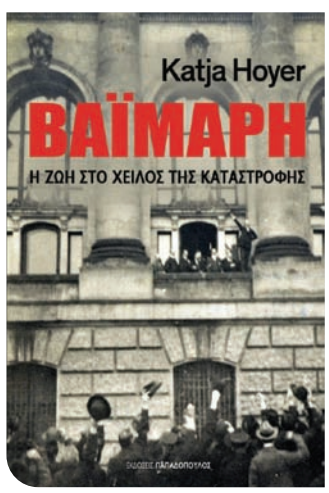
Σμύρνη 1902. Στη φτωχογειτονιά του Χατζηφράγκου ζουν ο Αρίστος, ο Σταυράκης, ο Γιακουμής και η παρέα τους. Ξαφνικά, η ζωή των παιδιών αλλάζει χωρίς επιστροφή. Αθήνα 1962. Ο Γιακουμής, πρόσφυγας και ηλικιωμένος πια, αφηγείται τη νύχτα της μεγάλης φωτιάς, όταν έχασε τα πάντα. Στο μυθιστόρημα του Κοσμά Πολίτη πρωταγωνιστής είναι η Σμύρνη των αρχών του 20ού αιώνα. Ρωμιοί, Εβραίοι, Τούρκοι, Ευρωπαίοι συνυπάρχουν σχετικά ειρηνικά, ενώ υποβόσκουν οι εντάσεις που είκοσι χρόνια αργότερα θα οδηγήσουν στην Καταστροφή. Στη μελέτη της Μαρίας Νικολοπούλου εξετάζονται οι ρευστές ταυτότητες των χαρακτήρων του μυθιστορήματος, η ταυτότητα του πρόσφυγα και η αμφισημία της έννοιας της πατρίδας, που γίνονται το μέσο ώστε ο συγγραφέας να αμφισβητήσει την κυρίαρχη εθνική αφήγηση. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στη σύνδεση του μυθιστορήματος με την επέτειο των σαράντα χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή το 1962, στον τρόπο δηλαδή με τον οποίο ο Κοσμάς Πολίτης επιχείρησε να παρέμβει στη διαμόρφωση της συλλογικής μνήμης.

Κώστας Στούπας
Η Επερχόμενη Αταξία - Οι πέντε παγίδες που απειλούν τις δημοκρατίες και την ευημερία της Δύσης
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

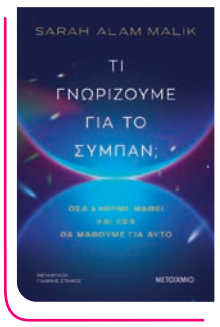

Ποια είναι η σχέση της βροχής με τη δημοκρατία και της βιομηχανικής επανάστασης με τη γυναικεία χειραφέτηση και τους γάμους των ομοφυλοφίλων; Γιατί ο Τζέιμς Βατ συνεισέφερε περισσότερο από τον Κάρολο Μαρξ στην κατάργηση της δουλείας; Τι σχέση έχει η παγίδα του χρέους με την παγίδα του Σκίνερ και η παγίδα του Θουκυδίδη με την παγίδα της βιολογίας και τον ανθρωπισμό; Γιατί το Calcoin έχει περισσότερες πιθανότητες να επικρατήσει από το Bitcoin; Ο Κοντράτιεφ, ο Καρντάσεφ, η Μάργκαρετ Ατγουντ ή ο Χ. Τζ. Γουελς έχουν διατυπώσει το καλύτερο σενάριο για το πού πάει ο κόσμος; Τι προμηνύουν τα απανωτά ρεκόρ του S&P 500 και της τιμής του χρυσού; Είναι σε θέση οι κοινωνίες των ανθρώπων από «βούτυρο» και των «νάρκισσων» της Δύσης, να καταλάβουν τι παίζεται; Είμαστε σε θέση να επανεκκινήσουμε τον καπιταλισμό; Αυτή είναι η μεγαλύτερη πρόκληση της επερχόμενης περιόδου αταξίας.

Hoyer Katja
Βαϊμάρη - Η ζωή στο χείλος της καταστροφής
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η συγγραφέας r αφηγείται τα είκοσι χρόνια από το 1919 έως το 1939 μέσα από τις ζωές των ανθρώπων της πόλης. Ο βιβλιοδέτης Καρλ Βάιριχ κρατά ημερολόγιο για όλα. Η Ρόζα Σμιτ, Εβραία, διευθύνει με τον άντρα της το ξενοδοχείο όπου έμενε ο Χίτλερ στις πρώτες του επισκέψεις. Η Ελίζαμπετ Φέρστερ-Νίτσε ασπάζεται τον ναζισμό, και ο ναζισμός οικειοποιείται την κληρονομιά του αδελφού της. Ο νεαρός σοσιαλδημοκράτης Κουρτ Νέρλινγκ επιλέγει την αντίσταση. Η Hoyer αποφεύγει την εύκολη κρίση εκ των υστέρων. Αφήνει τον αναγνώστη να δει τις αποφάσεις τη στιγμή που παίρνονταν και να αναρωτηθεί πόσο ελεύθεροι ήταν αυτοί οι άνθρωποι να πράξουν αλλιώς. Γιατί η Βαϊμάρη δείχνει ότι καμία ιστορία, καμία παράδοση και κανένας πολιτισμός δεν αρκούν από μόνα τους για να σώσουν μια δημοκρατία.

Sarah Alam Malik
Τι γνωρίζουμε για το σύμπαν; Όσα έχουμε μάθει και όσα θα μάθουμε για αυτό
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Η συγγραφέας μάς ταξιδεύει στις ανακαλύψεις που διαμόρφωσαν την αντίληψή μας για τον κόσμο. Κάθε καινοτομία είναι κι ένα τεκμήριο της αποφασιστικότητας της ανθρωπότητας να κοιτάξει πίσω από το παραπέτασμα του κόσμου μας για να εξετάσει τι κρύβεται στο βάθος. Η ικανότητά μας να φανταζόμαστε και να αναζητούμε μια μεγαλειώδη και μυστηριώδη πραγματικότητα μας οδηγεί προς ένα ασύλληπτο μέλλον. Από τον φλογερό θάνατο μακρινών ήλιων έως την πολυπλοκότητα του υποατομικού, αυτή είναι η ιστορία όλων όσα έχουμε ανακαλύψει, υπενθυμίζοντάς μας πώς αυτά συνεχίζουν να μας αλλάζουν. Μια γοητευτική ιστορία ανακαλύψεων κι ένας ύμνος στην ατέρμονη περιέργειά μας.

Ελένη Γαρυφαλάκη
Τι θα γίνουν τα παιδιά μας όταν μεγαλώσουν;
ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Ποιο επάγγελμα θα κάνει το παιδί σου σε 20 χρόνια; Κανείς δεν μπορεί να πει. Η τεχνητή νοημοσύνη αλλάζει ήδη πολλές από τις εργασίες που θεωρούσαμε δεδομένες. Πώς προετοιμάζεις, λοιπόν, ένα παιδί για επαγγέλματα που μπορεί σήμερα να μην υπάρχουν; Μαθαίνοντάς του να ακούει τους άλλους, να συνεργάζεται και να προσαρμόζεται. Με 20 χρόνια μελέτης της παιδικής νοημοσύνης, η παιδαγωγός Ελένη Γαρυφαλάκη συνδυάζει επιστημονική τεκμηρίωση και πρακτικά εργαλεία για το σπίτι και το σχολείο. Εξετάζει πώς θα μπορούσε να είναι ένα σχολείο που προετοιμάζει τα παιδιά για το μέλλον και παρουσιάζει 12 πιθανά επαγγέλματα. Το βιβλίο ολοκληρώνεται με έναν οδηγό επαγγελμάτων ανά αντικείμενο σπουδών.

Μάνος Σαριδάκης
Στα όρια της πραγματικότητας - Οι μεγάλες προκλήσεις και η νέα εποχή της Φυσικής
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Τι είναι ο χρόνος; Μπορεί ο χώρος να γεννιέται από την κβαντική πληροφορία; Πώς από τα σωματίδια αναδύονται τελικά η ζωή και η νόηση; Και πόσο κοντά βρισκόμαστε στην επόμενη επανάσταση της επιστήμης; Ποτέ άλλοτε δεν γνωρίζαμε τόσα για τον κόσμο. Το βιβλίο είναι μια σύγχρονη περιήγηση στα μεγάλα επιτεύγματα και στα ανοιχτά ερωτήματα της Φυσικής. Από τα θεμελιώδη σωματίδια, τη Σχετικότητα και την Κβαντική Θεωρία έως τη σκοτεινή ύλη, τις μαύρες τρύπες, την κβαντική πληροφορία και την τεχνητή νοημοσύνη, ο Σαριδάκης χαρτογραφεί τα όρια της σημερινής γνώσης και αναδεικνύει γιατί η εποχή μας μπορεί να σηματοδοτεί την αρχή μιας νέας μεγάλης περιόδου επιστημονικών ανακαλύψεων. ▶

Όταν ο άντρας των ονείρων σου γίνει εφιάλτης

Γιατί δεν σηκώνεται να φύγει εγκαίρως μια γυναίκα που κακοποιείται συστηματικά από τον σύντροφό της; Η απάντηση δεν είναι απλή, αν και συχνά συνοψίζεται σε τρεις λέξεις για τη γυναίκα (δεν-έχει-λεφτά). Ακόμα κι όταν έχει λεφτά, η κακοποίηση είναι μια σύνθετη κατάσταση με πολλά πλοκάμια και μακροπρόθεσμες συνέπειες: μαθαίνεις να ζεις μέσα στον φόβο, εκπαιδεύεσαι και σιγά σιγά συνηθίζεις να κάνεις ότι δεν καταλαβαίνεις ότι ζεις μέσα στον φόβο. Αν έχεις μικρά παιδιά, τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα. Πού πηγαίνεις με ένα, δύο ή περισσότερα μικρά παιδιά; Σε καταφύγιο, σε κάποια δομή, αλλά για πόσο καιρό; Αφήνεις πίσω σου το σπιτικό που έχεις φτιάξει με κόπο, την ασφάλεια, τις πετσέτες και τις κουβέρτες, τα παιδικά παιχνίδια, τα κουζινικά και τα προσωπικά σου αντικείμενα – και θα πείτε «τι σημασία έχουν αυτά όταν κινδυνεύει η ζωή σου;».

Αλλά το κακό είναι ότι καμία γυναίκα που έχει βουλιάξει σε κακοποιητική σχέση δεν πιστεύει ότι κινδυνεύει η ζωή της. Ο μέσος κακοποιητής είναι θεατρίνος, χειριστικός, την πείθει με κάθε τρόπο ότι την αγαπάει, ότι είναι μια περαστική φάση, ότι αυτή φταίει που της φώναξε, τη χτύπησε, την κλότσησε, την απείλησε – επειδή τον έφερε στα όριά του. Αν η γυναίκα δεν το ξανακάνει, είναι ασφαλής, και δεν θα τη βρίσει ποτέ ξανά, το ορκίζεται, δεν θα τη χτυπήσει ποτέ, δεν θα της κάνει ποτέ κακό, γιατί τη λατρεύει, είναι η γυναίκα της ζωής του, δεν μπορεί να ζήσει χωρίς αυτήν.

Το «Πεθαίνω για σένα» ακολουθεί μια ανώνυμη γυναίκα που παντρεύεται τον καταπληκτικό άντρα των ονείρων της. Αναλαμβάνει τον ανήλικο γιο του, δεν αναρωτιέται ποτέ γιατί διαλύθηκε ο προηγούμενος γάμος του καταπληκτικού (επειδή πιστεύει τόσο στον «μεγάλο έρωτα»). Αποκτάει μια κόρη με τον άντρα της. Η κακοποίηση, λεκτική και ψυχολογική στην αρχή, κορυφώνεται όσο περνάει ο καιρός, αλλά, αν χωρίσει, θα χάσει κάθε επαφή με το αγοράκι που μεγαλώνει σαν να είναι μαμά του, κι επειδή ο άντρας της είναι «ισχυρός», φοβάται ότι θα χάσει και την κόρη της. Χώρια που δεν ξέρει πώς θα τα βγάλει πέρα μόνη της, με δύο ή με ένα, έστω, παιδί. Χώρια που δεν θέλει να δεχτεί ότι ο καταπληκτικός είναι επικίνδυνος.

Κι ενώ η ηρωίδα προσπαθεί να μην πανικοβάλλεται σε καθημερινή βάση, γύρω της, και στο νοσοκομείο όπου δουλεύει ως νοσηλεύτρια, στον περιβάλλοντα χώρο της σκοτώνονται ή κακοποιούνται γυναίκες. Όλα τα περιστατικά κακοποίησης και οι γυναικοκτονίες στο «Πεθαίνω για σένα» προέρχονται από την επικαιρότητα των τελευταίων δέκα χρόνων, όλες οι γυναίκες που αναφέρονται στις σελίδες του υπήρξαν, έζησαν, πίστεψαν, αγάπησαν και τελικά πέθαναν από αγάπη.

Παρ' όλα αυτά, το βιβλίο είναι αισιόδοξο: θα αλλάξουν τα πράγματα και θα δικαιωθούν οι γυναίκες, είναι θέμα χρόνου. Ελπίζουμε ότι είναι θέμα λίγου, πολύ λίγου χρόνου ακόμα.

Μανίνα Ζουμπουλάκη
«Πεθαίνω για σένα», μυθιστόρημα
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Παιδικά

Κριστιάνα Σοριάνο
Το Μαγαζάκι της αγάπης
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Ο Ευτύχης πουλά φιλιά σε βαζάκια. Το Φιλί της Καληνύχτας, που συνοδεύει το μητρικό νανούρισμα, έχει τεράστια ζήτηση. Το Φιλί Θερμομέτρησης είναι το πιο δημοφιλές ανάμεσα στους μπαμπάδες. Το Μάκια-Να-Γιάνει ανακουφίζει από κάθε πόνο, πληγή, μώλωπα ή γρατσουνιά. Αν τα ντουλάπια σας έχουν αδειάσει, τώρα ξέρετε πού θα βρείτε τα καλύτερα είδη τρυφερότητας και στοργής: στο Μαγαζάκι της Αγάπης, οδός Ξεγνοιασιάς 5.Ένα βιβλίο που γλυκαίνει την καρδιά σαν χάδι ή, καλύτερα... σαν ένα φιλί, που μιλά για την ομορφιά της αγάπης και της αλληλεγγύης. Η εικονογράφηση είναι ποιητική με μαγευτικές λεπτομέρειες, που ζωντανεύουν μια ιστορία-ύμνο στην αγάπη και τη γενναιοδωρία. Εύκολο στην ανάγνωση, μια ιστορία κατάλληλη για ηλικίες 5 ετών και άνω.

Μαρία Λαγουμιτζή **Εικονογράφηση** Δήμητρα Παπαδημητρίου **Το σπίτι με τους σκαντζόχοιρους** ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΜΕΝΤΟ

Ο μικρός Λευτέρης γεννιέται σε ένα ξύλινο αγροτόσπιτο, όπου οι σκαντζόχοιροι ζουν κλεισμένοι σε κλουβιά και περιμένουν να τους πάρουν άνθρωποι για κατοικίδιά τους. Η μαμά του του μιλά συχνά για τη ζωή στη φύση: τα δέντρα, τα λουλούδια, τα ποτάμια και τα ζώα του δάσους. Ο Λευτέρης ονειρεύεται να τα γνωρίσει όλα από κοντά. Όταν έρχεται η στιγμή να φύγει, η μαμά του τον βοηθά να τολμήσει το μεγάλο βήμα. Ο Λευτέρης ξεκινά μια δύσκολη διαδρομή και, για πρώτη φορά, αντικρίζει το φως του ήλιου και βρίσκεται ελεύθερος στη φύση. Εκεί θα γνωρίσει καινούργιους φίλους, και θα ανακαλύψει όλα όσα μέχρι τότε είχε ακούσει μόνο μέσα από τις ιστορίες της μαμάς του. Όμως, όσο όμορφη κι αν είναι η φύση, υπάρχει κάτι που του λείπει: η μαμά του. Γιατί η ελευθερία αποκτά νόημα όταν μπορούμε να τη μοιραζόμαστε με εκείνους που αγαπάμε.

David Kwong **Μάγος είσαι; - 25 πανέξυπνα κι απίστευτα μαγικά κόλπα για να ξεγελάσεις τους γονείς σου**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Ο μετρ των ψευδαισθήσεων David Kwong, διάσημος μάγος, ταχυδακτυλουργός, δημιουργός γρίφων και ειδικός στα ανεξήγητα φαινόμενα, προσφέρει μερικά πανέξυπνα κόλπα. Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, θα αποκαλυφθούν στο παιδί δεκάδες ταχυδακτυλουργικά κόλπα, τρικ με τραπουλόχαρτα, τεχνάσματα μέσω της τεχνολογίας, μυστικοί κωδικοί και άλλα πολλά που μέχρι τώρα του φαίνονταν μαγεία. Καθένα από τα μαγικά τεχνάσματα χρησιμοποιεί καθημερινά αντικείμενα και είναι εύκολο στην εκμάθηση, πλήρως εικονογραφημένο και με αναλυτικές οδηγίες. Έτσι, πολύ σύντομα το να παρουσιάζει μαγικά τρικ θα του φανεί παιχνιδάκι. Ο Kwong, είτε κάνει κόλπα με την τράπουλα είτε με το κινητό του, με αυτό το βιβλίο θα παρέχει στο παιδί όσα εργαλεία χρειάζεσαι για να γίνει κι αυτό ταχυδακτυλουργός – και να αφήσει την οικογένεια και τους φίλους του με ανοιχτό το στόμα!

Βάνα Πολίτη Εικονογράφηση Βασίλης Γρίβας **Η Πλαφ και ο Πλουφ»** ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΜΕΝΤΟ

Μια ιστορία για τη διαφορετικότητα, την αυτοαποδοχή και τη δύναμη της φιλίας. Η πολύχρωμη Πλαφ και ο ασπρόμαυρος Πλουφ είναι αχώριστοι φίλοι. Ο Πλουφ, όμως, ζηλεύει τα χρώματα της Πλαφ και εύχεται να γίνει σαν εκείνη. Όταν ένα μαγικό αστεράκι τού δίνει τη δυνατότητα να αποκτά κάθε μέρα ένα από τα χρώματά της, ο Πλουφ ενθουσιάζεται. Σύντομα, όμως, παρατηρεί πως όσο εκείνος αποκτά τα χρώματα που τόσο επιθυμεί, η Πλαφ χάνει τα δικά της. Μαζί τους χάνει και ένα κομμάτι από τη χαρά και τη ζωντάνια της. Ο Πλουφ αντιλαμβάνεται πως έχει πληγώσει τη φίλη του και πως κανένα χρώμα δεν αξίζει περισσότερο από μια αληθινή φιλία. Με τη βοήθεια του αστεριού, ανακαλύπτει πως η διαφορετικότητά του δεν είναι κάτι που χρειάζεται να αλλάξει. Η Πλαφ τον αγαπούσε εξαρχής όπως ακριβώς ήταν. Και όταν ο Πλουφ μαθαίνει να αποδέχεται τον εαυτό του, η καρδιά του γεμίζει με τα πιο σημαντικά χρώματα: αγάπη, χαρά και φως.

Jonathan McNeill **Ο αλγόριθμος της εκρηκτικής ανάπτυξης**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Jon McNeill, πρώην πρόεδρος της Tesla, παρουσιάζει τη μέθοδο που βοήθησε την Tesla και τη SpaceX να πετυχαίνουν στόχους που έμοιαζαν αδύνατοι. Πρόκειται για έναν οδηγό για ηγέτες και πρωτοπόρους που θέλουν να υιοθετήσουν τη ριζοσπαστική προσέγγιση του Elon Musk. Σε αυτό το βιβλίο, ο συγγραφέας παρουσιάζει το πανίσχυρο σύνολο εργαλείων που βοήθησε την Tesla να περάσει από μια κρίση παραγωγής σε μια περίοδο εκρηκτικής ανάπτυξης. Κατά τη θητεία του, τα έσοδά της εκτοξεύτηκαν από τα 2 δισ. στα 20 δισ. δολάρια μέσα σε μόλις 30 μήνες. Έκτοτε, ο McNeill εφαρμόζει τον Αλγόριθμο στις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζεται. Με παραδείγματα από την Tesla, τη SpaceX, τη GM και άλλες εταιρείες, αποκαλύπτει πώς κάθε επιχείρηση μπορεί να εφαρμόσει την ίδια μέθοδο και να πετύχει αυτό που τώρα μοιάζει αδιανόητο.

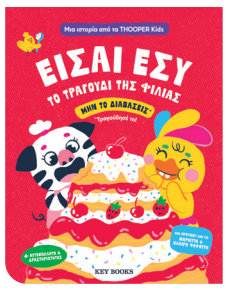
Νταν Σαντάτ **SASHIMI: Ένα ψαραγόρι που το έλεγαν Σασίμι**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS

Το πρώτο graphic novel της νέας παιδικής σειράς που θα αφήσει εποχή! Ο Σασίμι, ένα μοναχικό ψαραγόρι από τα βάθη του ωκεανού, βγαίνει στη στεριά και μεταμφιέζεται σε μαθητή για να κάνει φίλους. Όμως η πόλη κυνηγά την ίδια εποχή ένα επικίνδυνο κτήνος, πυροδοτώντας μια απίθανη περιπέτεια. Το κείμενο υπογράφει ο κάτοχος Εθνικού Βραβείου Βιβλίου ΗΠΑ, Νταν Σαντάτ.

Fosbloque **Kutsunia Neighbours**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Σε αυτή την πολυκατοικία κάθε πόρτα οδηγεί σε έναν διαφορετικό μικρόκοσμο. Άλλοι γείτονες πίνουν τον καφέ τους, άλλοι μαγειρεύουν, άλλοι ξεκουράζονται ή απολαμβάνουν τις συνήθειές τους. Δώσε ζωή σε κάθε γωνιά και σε κάθε γείτονα. Κάθε φορά που ολοκληρώνεις μια ζωγραφιά μην ξεχνάς να χρωματίζεις τον αντίστοιχο όροφο στην πολυκατοικία. Έτσι το κτίριό σου θα ζωντανεύει σελίδα σελίδα. Καλώς ήρθες στη γειτονιά! Ένα απολαυστικό coloring book.

Μαριέττα & Κλαίρη Φαφούτη

Είσαι εσύ - Το τραγούδι της φιλίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΥ BOOKS

Μήπως η συνταγή για μια δυνατή φιλία είναι δύο μισά γλυκά; Είσαι εσύ που κρατάς ένα βιβλίο που γεννήθηκε από ένα τραγούδι. Το έγραψε η Μόλη το μικρό Ζεβρούνι, παρέα με τη Μάγια τον Παπιαγάλο, τη μέρα που κατάλαβαν ότι θα μείνουν φιλαράκια για πάντα. Ένα βιβλιοτράγουδο, μια τραγουδιστή περιπέτεια για όλες αυτές τις δυνατές φιλίες που μας αλλάζουν τη ζωή. Που μας μαθαίνουν να μοιραζόμαστε, να αγαπάμε και να ανήκουμε στη δεύτερη οικογένειά μας. Αυτή που επιλέγουμε. Ένας ύμνος στις πιο αθώες μας σχέσεις. Αυτές που ξεκινάνε πάνω από ένα γλυκό και κρατάνε μέχρι τα βαθιά μας γεράματα. Το βιβλίο περιέχει σούπερ αυτοκόλλητα και QR Code με δραστηριότητες για παιδιά, γονείς και παιδαγωγούς από την Ελίνα Μαυροπούλου, Νηπιαγωγό MSc και δημιουργό της εκπαιδευτικής πλατφόρμας για γονείς «The Kids Society».

Lewis Carroll

Εικονογράφηση

Joe Todd-Stanton

Οι περιπέτειες της Αλίκης στη Χώρα των Θαυμάτων

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Η ολόφρεσκια, πολύχρωμη εικονογράφηση του βραβευμένου Τζο Τοντ-Στάντον ξανανοίγει την κουνελότρυπα για μια νέα γενιά αναγνωστών. Και είναι όλοι εδώ, αστείοι, πολύχρωμοι και γεμάτοι εκφραστικότητα. Ο Στάντον κρατά το αυθεντικό πνεύμα του Λιούις Κάρολ, διατηρώντας ταυτόχρονα το δικό του αναγνωρίσιμο στιλ. Η ιστορία γνωστή και παράξενη – σαν την πρώτη φορά! Ακολουθώντας ένα άσπρο κουνέλι, η Αλίκη μπαίνει στην κουνελότρυπα, που τη βγάζει σε έναν ολωσδιόλου αλλόκοτο κόσμο με αλλόκοτους χαρακτήρες. Συναντά μια Γάτα Τσεσάιρ με ένα τεράστιο χαμόγελο, μια πανέξυπνη Κάμπια και έναν Καπελά σε ένα πάρτι για τσάι. Όμως τα πράγματα παίρνουν άλλη τροπή όταν γνωρίζει και μια οξύθυμη Βασίλισσα. Άλλοτε αινιγματικό, άλλοτε παράλογο, το κλασικό βιβλίο του Λιούις Κάρολ δεν σταματά να γοητεύει μικρούς και μεγάλους. Η Αλίκη επιτρέπει στα παιδιά να κάνουν αυτό που ξέρουν καλύτερα: να μπουν σε έναν κόσμο παράλογο, αναποδογυρισμένο και αδύνατο – και, παρ' όλα αυτά, απολύτως αληθινό για όσο διαρκεί η ιστορία.

Jed King

Leo Trinidad, LEGO® NINJAGO® - Η γραφίδα του πεπρωμένου - Η επίθεση του φύλακα των παπύρων

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Ο Ντεξ, το ρομπότ-φύλακας των Παπύρων, βγήκε ΕΚΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ κι έκλεψε μια αρχαία γραφίδα από τα αρχεία. Οι στοιχειακοί μάστερ Γιουφρέζια και Κάι πρέπει να τον σταματήσουν. Όμως αυτή δεν είναι μια απλή γραφίδα, είναι η ΓΡΑΦΙΔΑ ΤΟΥ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΥ, και μπορεί να ξαναγράφει τη μοίρα! Πρόκειται για το πρώτο βιβλίο μιας επικής περιπέτειας της νέας σειράς «LEGO NINJAGO». Περιλαμβάνει φιγούρα LEGO NINJAGO και συλλεκτικό μοντέλο, προσκαλώντας τα παιδιά να γίνουν μέρος αυτού του κόσμου.

Προσωπική ανάπτυξη

Karin Kuschik

50 προτάσεις για εσωτερική ηρεμία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ

Χρήσιμα εργαλεία για περισσότερη αυτοκυριαρχία στην καθημερινότητα. Έξυπνες φράσεις που μας βοηθούν να παραμένουμε ψύχραιμοι, να διαχειριζόμαστε δύσκολες καταστάσεις και να κάνουμε την καθημερινότητά μας πιο εύκολη. Το βιβλίο προσφέρει άμεσα εφαρμόσιμες τεχνικές για να θέτουμε όρια, να αντιμετωπίζουμε συγκρούσεις και να επικοινωνούμε με σαφήνεια. Είναι πραγματικά εντυπωσιακό τι μπορεί να συμβεί σε επίπεδο επικοινωνίας ανάμεσα στο «καλημέρα» και στο «καληνύχτα». Απλές φράσεις μετατρέπονται σε κατηγορίες και υπονοούμενα, ενώ στη δίνη μιας αντιπαράθεσης δεν μας έρχονται συνήθως στο μυαλό οι εύστοχες απαντήσεις.

Μάνος Χατζημανωλάς

Αντί Καληνύχτας

Να σου πω...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΥ BOOKS

«Είμαι το βάρος που 'χεις κι απόψε στα βλέφαρα. Το νυχτικό της νύστας σου. Έρχομαι την ώρα που σβήνουν τα φώτα κι ανάβουν οι σκέψεις». Σε τούτη την ώρα γεννήθηκε το «Αντί καληνύχτας»· τα βραδινά κείμενα που ο ψυχολόγος-ψυχοθεραπευτής Μάνος Χατζημαλωνάς άρχισε να μοιράζεται στα κοινωνικά δίκτυα και που έγιναν βραδινή συνήθεια για χιλιάδες άγρυπνους. Κείμενα γραμμένα για να διαβάζονται με μισόκλειστα μάτια, για τις σχέσεις, τη μοναξιά, το άγχος, τη μνήμη, το σώμα· για όσα ξυπνούν όταν η μέρα σωπαίνει.

ΝΕΕΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΡΠΑΖΟΥΝ!
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ANUBIS
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕ ΣΚΛΗΡΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ
ΤΟ ΜΑΓΑΖΑΚΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
Κριστιάνα Σοριάνο
ΤΟ ΜΑΓΑΖΑΚΙ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
Η ομορφιά της αγάπης και της αλληλεγγύης σε ένα μαγευτικό παιδικό βιβλίο με ένα απλό όσο και παγκόσμιο μήνυμα.
ΜΑΓΙΚΑ ΤΡΙΚ ΜΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΕΥΚΟΛΑ, ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ
«Το τέλειο βιβλίο για κάθε παιδί που του αρέσουν λιγάκι οι σκανταλιές!» – B.J. Novak, συγγραφέας του έργου Το Βιβλίο Χωρίς Εικόνες
ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟ
ΜΑΓΟΣ ΕΙΣΑΙ;
25 ΠΑΝΕΞΥΠΝΑ ΚΙ ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΚΟΛΠΑ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΤΕΛΑΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΟΝΕΙΣ ΣΟΥ
DAVID KWONG
ΜΑΓΟΣ ΕΙΣΑΙ;
Γίνε άθος σε ταχυδακτυλουργικά κόλπα, τρικ με τραπουλόχαρτα, τεχνάσματα της τεχνολογίας, μυστικούς κωδικούς και άλλα πολλά!
ΠΑΙΔΙΚΟ GRAPHIC NOVEL ΜΕ ΣΚΛΗΡΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ
SASHIMI
ΕΝΑ ΨΑΡΑΓΟΡΙ ΠΟΥ ΤΟ ΕΛΕΓΑΝ ΣΑΣΙΜΙ
ΑΠΟΛΕΣΘΕΝΤΑ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΤΟΧΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΒΡΑΒΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΝΙΚΗ
ΝΤΑΝ ΣΑΝΤΑΤ
ΩΩΩΩΩ!
ΕΤΟΙΜΑΣΟΥ ΝΑ ΠΑΘΕΙΣ ΤΗΝ ΠΛΑΚΑ ΣΟΥ!
SASHIMI #1: ΕΝΑ ΨΑΡΑΓΟΡΙ ΠΟΥ ΤΟ ΕΛΕΓΑΝ ΣΑΣΙΜΙ
Ήρθε ο νέος μεγάλος ήρωας των παιδικών κόμιξ και είναι κυριολεκτικά... ένα ψάρι έξω από το νερό!
Το "Σασίμι" είναι ΦΡΕΣΚΟ ΠΡΑΜΑ!!!»
– ΝΤΕΪΒ ΠΙΛΚΙ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ ΤΟΥ DOG MAN
Σε όλα τα βιβλιοπωλεία και στο www.anubis.gr
Anubis ΕΚΔΟΣΕΙΣ
www.anubis.gr
Βρείτε μας στα social media
SCAN ME

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Μύησις ταξιδευτού

Στο κατάστρωμα του Γκόλντινγκ

Του **ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ**

Στο τελευταίο μου ταξίδι στην Κρήτη, γνώρισα έναν καπετάνιο. Γίναμε φίλοι καλοί. Εκείνος υπήρξε πλοίαρχος στα μεγάλα κρουαζιερόπλοια που έκαναν ταξίδια ανά τον κόσμο – άλλοτε στην Καραϊβική, άλλοτε στον Ειρηνικό, κάποιες φορές και τον γύρο του κόσμου. Δυστυχώς, τον γνώρισα αργά, όταν είχε πια βγει στη σύνταξη, και κάπως έτσι έχασα την ευκαιρία να καθίσω στο τραπέζι του καπετάνιου.

Από τις συνομιλίες μαζί του, μου μπήκε η ιδέα της κρουαζιέρας. Είχα ήδη βρεθεί σε μία στη Μαλαισία, όπου είχα περάσει εξαιρετικά, και τώρα άρχισα να το σκέφτομαι πάλι. Επισκέφτηκα δυο τρία ταξιδιωτικά γραφεία και ζήτησα να μάθω σχετικά με τον γύρο του κόσμου. Μου είπαν ότι κάτι τέτοια ταξίδια –που μπορεί να κρατήσουν και τρεις μήνες– τα κάνουν συνήθως γηραλέοι Αμερικάνοι που, έχοντας συνταξιοδοτηθεί, αποφασίζουν να αρμενίσουν στα πέλαγα με τις συμβίες τους.

Αποκαρδιωμένος, είπα να περιμένω λίγα χρόνια ακόμα για τον γύρο του κόσμου. Στο μεταξύ, έπιασα να διαβάζω το βιβλίο με το οποίο κέρδισε το βραβείο Booker ο Γουίλιαμ Γκόλντινγ (πριν πάρει το Νόμπελ). Ο τίτλος του μυθιστορήματος: *«Μύησις ταξιδευτού»*, σε μετάφραση **Μαργαρίτας Ζαχαριάδου**. Αφού δεν θα πήγαινα κρουαζιέρα, ας διάβαζα τουλάχιστον ένα ταξιδιωτικό βιβλίο.

Ο συγγραφέας τοποθετεί τον ήρωά του σε ένα καράβι που φεύγει από την Αγγλία με προορισμό την Αυστραλία, στα πρώτα χρόνια του 19ου αιώνα. Δύσκολες συνθήκες – όχι ακριβώς κρουαζιερόπλοιο. Ο ήρωας, για να περάσει την ώρα του, αποφασίζει να κρατήσει ένα ημερολόγιο των έργων και των ημερών του στο γέρικο εκείνο σκαρί.

Άλλοτε με το γνωστό βρετανικό χιούμορ κι άλλοτε με οξυδερκή ματιά, ο συγγραφέας καταγράφει –μέσα από την πένα του ήρωά του– τους ταξιδιώτες και το πλήρωμα σε ένα ταξίδι που πρόκειται να διαρκέσει μήνες. Ο αναγνώστης αντικρίζει μια μικρογραφία της αγγλικής κοινωνίας της εποχής, με τις ταξικές διακρίσεις, την ηθική υποκρισία και τη βαναυσότητα της εξουσίας (εν προκειμένω του πλοιάρχου).

William Golding
Μύησις ταξιδευτού
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

Ένας δυστυχής εφημέριος, που πρόκειται να αναλάβει κάποια ενορία στη μακρινή εκείνη ήπειρο των καγκουρό και των Αβορίγινων, πέφτει θύμα της κακεντρέχειας των συνταξιδιωτών του αλλά και μιας συγκυρίας που τον ωθεί σε μια πράξη ατιμωτική – τουλάχιστον για τα ήθη του καιρού εκείνου. Δυσκολεύεται να επιβιώσει σ' ένα τόσο τοξικό περιβάλλον, άμοιρος φίλων και έρμαιο μιας σειράς ατυχών γεγονότων. Τι θα απογίνει άραγε;

Μέσα από τις εξαιρετικές σελίδες του Γουίλιαμ Γκόλντινγκ μεταφερόμαστε σε μια άλλη εποχή, σε ένα διαφορετικό ταξίδι, σε κόσμους άγνωστους. Ο αναγνώστης ακούει τα άρμενα να τρίζουν, βλέπει τα κύματα να σαρώνουν το κατάστρωμα και τις κουκέτες να βουλιάζουν από το βάρος των ταξιδιωτών. Είναι εκεί, οσφραίνεται την αλμύρα, αντικρίζει την καταιγίδα, μουσκεύεται από τα νερά.

Ωστόσο, αν έπρεπε να διαλέξω, θα επέλεγα να διαβάζω το *«Μύησις ταξιδευτού»* στις ξαπλώστρες ενός κρουαζιερόπλοιου, σηκώνοντας ενίοτε το βλέμμα κι αφήνοντάς το να χαθεί στη θολή γραμμή των οριζόντων. Μπορεί και να κρατούσα ημερολόγιο!

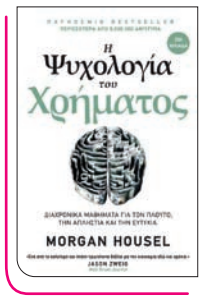
JL Collins
Ο απλός δρόμος προς τον πλούτο - Ο οδικός σας χάρτης προς την οικονομική ανεξαρτησία και μια πλούσια, ελεύθερη ζωή
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΡΙΔΑ

Σταματήστε να σκέφτεστε τι μπορούν να αγοράσουν τα χρήματά σας και ξεκινήστε να σκέφτεστε τι μπορούν να κερδίσουν. Βασισμένος σε δεκαετίες επενδυτικής πείρας, αυτός ο δοκιμασμένος οδηγός σάς δείχνει πώς να αναλάβετε τον έλεγχο του οικονομικού σας πεπρωμένου. Θα ανακαλύψετε την απλή επενδυτική στρατηγική που φέρνει αποτελέσματα, εκεί που οι περισσότερες οικονομικές συμβουλές αποτυγχάνουν. Θα μάθετε την τέχνη για να αποκτήσετε τα Λεφτά της Ελευθερίας σας (F-You Money), ώστε να είστε ανεξάρτητοι. Θα γνωρίσετε πώς να διαχειρίζεστε τους συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς σας, την κατανομή των περιουσιακών σας στοιχείων και τους κύκλους της αγοράς. Είτε βγάζετε τώρα τα πρώτα σας χρήματα είτε βρίσκεστε καθ' οδόν προς την οικονομική σας ανεξαρτησία, ο Collins σάς παρέχει τα εργαλεία που χρειάζεστε για να εξασφαλίσετε το μέλλον που θέλετε.

Κωνσταντίνος Χαραντινιώτης
αλλά|ΖΩ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Πολλές φορές γνωρίζεις τι έχει σημασία για εσένα. Κι όμως, ανάμεσα σε αυτό που γνωρίζεις και σε αυτό που τελικά κάνεις υπάρχει συχνά μια απόσταση. Το βιβλίο επιχειρεί να σε βοηθήσει να γεφυρώσεις αυτή την απόσταση, από όσα γνωρίζεις και θεωρείς σημαντικά σε όσα επιλέγεις να κάνεις και να ζεις. Σε μια νέα διαδρομή 52 εβδομάδων, θα έχεις την ευκαιρία να καλλιεργήσεις έμπρακτα 12 ουσιαστικές ανθρώπινες ποιότητες, από την Αφύπνιση και την Πρόθεση μέχρι τη Σοφία, την Ψυχική Ανθεκτικότητα και την Ευδαιμονία. Να τις αναγνωρίσεις μέσα στη δική σου ζωή, να εξετάσεις πώς εκφράζονται στις επιλογές και στις σχέσεις σου και να τους δώσεις σταδιακά μεγαλύτερη θέση στον τρόπο που ζεις. Με «Δηλώσεις εις Εαυτόν», ερωτήσεις αυτοανάλυσης, στοχασμό και συγκεκριμένες πρακτικές, θα μπορείς να συνδέεις όσα διαβάζεις με τη δική σου εμπειρία.

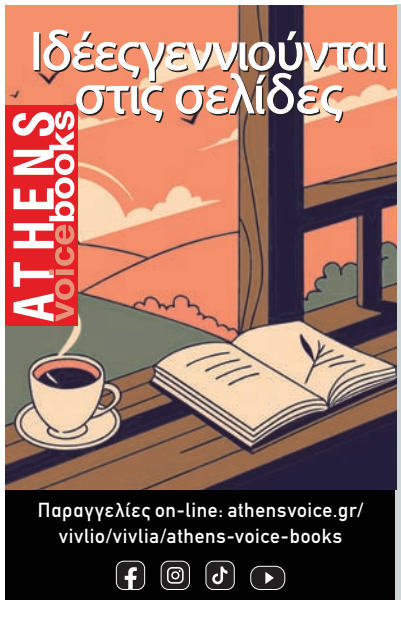
Morgan Housel
Η ψυχολογία του Χρήματος - Διαχρονικά μαθήματα για τον πλούτο, την απληστία και την ευτυχία
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΡΙΔΑ

Το να τα πηγαίνετε καλά με τα χρήματα δεν εξαρτάται απαραίτητα από τις γνώσεις που έχετε. Εξαρτάται από το πώς συμπεριφέρεστε. Και η συμπεριφορά είναι κάτι που δύσκολα διδάσκεται, ακόμα και σε πραγματικά έξυπνους ανθρώπους. Τα χρηματοοικονομικά διδάσκονται συνήθως ως ένας κλάδος βασισμένος στα μαθηματικά. Στον πραγματικό κόσμο, όμως, οι άνθρωποι δεν παίρνουν χρηματοοικονομικές αποφάσεις πάνω από ένα υπολογιστικό φύλλο κάποιου προγράμματος. Τις παίρνουν κατά τη διάρκεια ενός δείπνου ή μιας εταιρικής συνάντησης, όπου η προσωπική ιστορία του καθενός, η μοναδική του οπτική για τον κόσμο, ο εγωισμός, η υπερηφάνεια, η επίδραση της διαφήμισης και διάφορα άλλα παράταιρα κίνητρα μπερδεύονται μεταξύ τους. Μέσα από 19 σύντομες ιστορίες και αληθινά παραδείγματα, ο Morgan Housel μάς διδάσκει πώς να κατανοήσουμε καλύτερα το χρήμα ώστε να το χρησιμοποιούμε σωστά.

Απόστολος Κουμαρινός
90 Μέρες Έμπνευση
ΕΚΔΟΣΕΙΣ KEY BOOKS

Το βιβλίο δημιουργήθηκε από τον Απόστολο Κουμαρίνο, ιδρυτή των theSPEAKERS, για να σε βοηθήσει να πετύχεις έναν σημαντικό στόχο μέσα σε 90 ημέρες. Όχι δέκα στόχους ταυτόχρονα. Έναν, που θα κάνει πραγματική διαφορά στη ζωή σου. Οι ενενήντα ημέρες είναι αρκετές για να χτίσεις νέες συνήθειες, να δεις ουσιαστική πρόοδο και να μετατρέψεις τη συνέπεια σε αποτέλεσμα. Κάθε σελίδα σε βάζει σε δράση: καθορίζεις τον στόχο σου, σπας το ταξίδι σε καθημερινά βήματα, οργανώνεις τις προτεραιότητές σου και παρακολουθείς την πρόοδό σου μέρα με τη μέρα – ώστε να βλέπεις καθαρά πού βρίσκεσαι, όχι μόνο πού θέλεις να φτάσεις. Γιατί η διαφορά δεν βρίσκεται στη γνώση. Βρίσκεται στη δέσμευση. Το planner αυτό μπορείς να το κρατάς κάθε μέρα στα χέρια σου – γι' αυτό είναι φτιαγμένο για να αντέχει. Οι επόμενες 90 ημέρες θα περάσουν έτσι κι αλλιώς. Η ερώτηση είναι: πού θέλεις να βρίσκεσαι όταν τελειώσουν;

20 ΧΡΟΝΙΑ ATHENS VOICE 2003-2023

ΛΕΥΚΩΜΑ Σελίδες: 1056 Τιμή: €25,00

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΡΛΙΑΡΟΣ
20 χρόνια βόλτες στην Αθήνα μέσα από 37 συνταγές

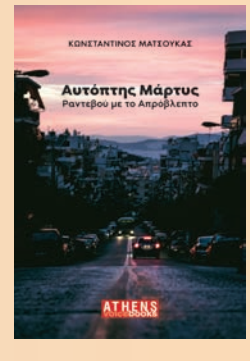
ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ Σελίδες: 112 Τιμή: €14,40

ΤΖΟΑΝΝΑ ΧΑΡΚΟΥΡΤ-ΣΜΙΘ
Το LSD, ο Τίμοθι Λήρι και η Θιβετιανή Βίβλος των Νεκρών

ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ Σελίδες: 336 Τιμή: €16,60

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ
Αυτόπτης μάρτυς - Ραντεβού με το απρόβλεπτο

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ Σελίδες: 184 Τιμή: €10,00

Look

Επιμέλεια
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ ΣΙΓΑΛΟΥ

MINAS DESIGNS
Σκουλαρίκια από ασήμι 925 Force Majeure

PULL N' BEAR
Πλεκτή ζακέτα Dickies €45,99

SWATCH
Ρολόι What if…see thru blue? €105

KARL LAGERFELD JEANS
Πουκάμισο γυναικείο βαμβακερό x Pietro Terzini €129,90

KATERINA MAKRIYIANNI
Σκουλαρίκια Silk Fan Mini Hoop €110

ANTONIA KARRA
Κολιέ Heart Flag €390

DRYKORN
Μπλε κοντομάνικο πουλόβερ

STRADIVARIUS
Δερμάτινο Trench σακάκι €119

BOHO OPTICS
Γυαλιά ηλίου €183,95

AESTHET
Καρό σατέν παντελόνι CKONTOVA €180

SILIA D
Biker σουέντ μποτάκι με λάστιχο €44,99

OLENG
Τσάντα Dumpling €90

ADIDAS
Παπούτσια Samba OG σε μπλε

ESSENCE
Gel nail polish μακράς διάρκειας αποχρ. 51 Midnight Magic

MAXMARA WEEKEND
Φούστα midi Adepto μπεζ

Ό,τι είναι ο νους και η καρδιά για τον άνθρωπο, είναι και η Ελλάδα για την οικουμένη
- Γκαίτε

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΤΣΟΛΚΑ

Τα ακριβότερα και πιο ιστορικά αρώματα όλων των εποχών

Τα καλλυντικά, τα ψιμύθια και οι πομάδες, οι κρέμες και μαγικοί οροί, σαν φίλτρα ομορφιάς και νιότης, έχουν πάντα πρωταγωνιστικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων, μα η αρωματοποιία στέκεται στον πυρήνα της πιο αισθησιακής και λεπτεπίλεπτης πολυτέλειας που προσφέρουμε τους εαυτούς μας. Είναι ένα αρχαίο τελετουργικό, ένα εργαλείο ταυτότητας, ένας αόρατος μανδύας δύναμης και φινέτσας και μια υπογραφή της παρουσίας μας.

Αρώματα στον χρόνο: Από τη Μεσοποταμία και τους Σουμέριους...

Στην Ιστορία της ανθρωπότητας, από την αρχαιολογία και τις γραπτές πηγές προκύπτει ότι το άρωμα δεν ήταν απλώς ένα καλλωπιστικό μέσο, αλλά κάτι ιερό, πολιτικό, αισθητικό και οικονομικά ισχυρό. Η τέχνη της μυρεψίας υπήρξε διαχρονικά σύμβολο εξουσίας, πολιτισμού και επιρροής. Από το 4000 π.Χ. ξεκινάνε οι τεχνικές και η χρήση αρωμάτων στην Μεσοποταμία και την Αρχαία Αίγυπτο.

Στην Αρχαία Ελλάδα, οι αρωματοποιοί, ή μυρεψοί όπως τους αποκαλούσαν, αποτελούσαν ένα αναγνωρισμένο, αξιοσέβαστο επάγγελμα, με τον Θεόφραστο, μαθητή του Αριστοτέλη, να έχει γράψει, μάλιστα, το πρώτο θεωρητικό κείμενο για τα αρώματα, το *«Περί οσμών»*. Για τους αρχαίους Έλληνες τα αρώματα ήταν σημαντικά, τόσο στην καθημερινότητα όσο και στις τελετουργίες του θανάτου.

... στο σύγχρονο Παρίσι και τη Ρώμη, στο Χόλιγουντ και στα περιοδικά μόδας

Στη σύγχρονη εποχή, η μαζική παραγωγή αρωμάτων ξεκινά στα τέλη του 19ου αιώνα, στη Γαλλία, με επίκεντρο την Γκρας, που θεωρείται η παγκόσμια πρωτεύουσα της αρωματοποιίας. Η πρόοδος της χημείας επιτρέπει τη δημιουργία συνθετικών αρωματικών μορίων, γεγονός που απελευθερώνει τη φαντασία των αρωματοποιών και μειώνει το κόστος παραγωγής. Εκείνη την εποχή, αναδύονται θρυλικοί οίκοι και δημιουργοί, όπως ο **Φρανσουά Κοτί**, ο οποίος συνδυάζει υψηλή τέχνη και εμπορική στρατηγική, καθιερώνοντας το άρωμα ως προσιτό πολυτελές προϊόν. Παράλληλα, ο **Ερνέστ Μπο** (δημιουργός του Chanel No. 5) συνδέει τα αρώματα με την κομψότητα της υψηλής ραπτικής.

Φτάνουμε, όμως, στο 1921, που το Chanel No. 5 γίνεται το πρώτο μαζικά παραγόμενο πολυτελές άρωμα, ανοίγοντας τον δρόμο για τη σύγχρονη βιομηχανία των αρωμάτων, που συνδυάζει τέχνη, επιστήμη και μάρκετινγκ. Και ενώ στην αρχή, τα πολυτελή αρώματα απευθύνονταν κυρίως στην αστική και αριστοκρατική τάξη της Ευρώπης, σταδιακά, και ιδίως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, διαχέονται στη μεσαία τάξη, καθώς η βιομηχανοποίηση και η εμπορική στρατηγική τα καθιστούν προσιτά και επιθυμητά. Παράλληλα, το άρωμα γίνεται και σύμβολο γυναικείας χειραφέτησης, εκφράζοντας την προσωπικότητα, την αυτονομία και τη σεξουαλικότητα της σύγχρονης γυναίκας.

Το άρωμα στον 21ο αιώνα: πολυτέλεια, βιωσιμότητα και τεχνολογία

Στον 21ο αιώνα, το άρωμα έχει εξελιχθεί σε μια παγκόσμια βιομηχανία δισεκατομμυρίων δολαρίων, όπου η δημιουργία, η μάρκα, το αφήγημα και η εμπειρία παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο με το ίδιο το προϊόν. Η αγορά των αρωμάτων εκτιμάται ότι ξεπέρασε

τα 60 δισ. δολάρια παγκοσμίως το 2024, με σταθερή ανοδική πορεία. Παράλληλα, υπάρχουν οι niche οίκοι ή niche brands, εταιρείες ή μάρκες αρωμάτων που δημιουργούν περιορισμένα, εξειδικευμένα και πολυτελή προϊόντα, συνήθως σε πολύ μικρή κλίμακα. Αυτές οι μάρκες επικεντρώνονται στην αποκλειστικότητα, την ποιότητα και την καινοτομία αντί για τη μαζική παραγωγή. Τα αρώματά τους είναι συχνά μοναδικά και προορίζονται για καταναλωτές που επιθυμούν κάτι ξεχωριστό και ιδιαίτερο, συχνά με πιο εκλεκτές πρώτες ύλες, πρωτότυπες συνθέσεις και σε περιορισμένες εκδόσεις. Οι **Le Labo**, **Byredo**, **Maison Francis Kurkdjian** γνωρίζουν άνθηση, απευθυνόμενοι σε ένα κοινό που αναζητά αποκλειστικότητα και καλλιτεχνική υπογραφή.

Τα πιο ακριβά γυναικεία αρώματα του κόσμου

Στον γυναικείο κόσμο των αρωμάτων, η γαλλική κληρονομιά κυριαρχεί, με δημιουργίες που διατηρούν σχεδόν μυθική φήμη. Στην κορυφή ωστόσο παραμένει το **Shumukh**, ένα άρωμα-κοσμηματοθήκη από το Ντουμπάι, το οποίο κοστίζει πάνω από 1,3 εκατομμύρια δολάρια. Εκτός από το ίδιο το άρωμα, η φιάλη του αποτελεί έργο τέχνης, με διαμάντια και χρυσό, ενώ το περιεχόμενο συνδυάζει εξαιρετικής ποιότητας συστατικά όπως ινδικό αγάρ, μόσχο, σανδαλόξυλο και τριαντάφυλλο τουρκικής προέλευσης.

Ακολουθεί το **Chanel No. 5 Grand Extrait**, μια συλλεκτική εκδοχή του πιο εμβληματικού αρώματος όλων των εποχών, με τιμή που κυμαίνεται γύρω στα €30.000 για 30 ml. Κάθε φιάλη κόβεται στο χέρι σαν κόσμημα, ενώ το ελιξίριο δημιουργήθηκε από τον Ερνέστ Μπο ειδικά για την Κοκό Σανέλ το 1921, σηματοδοτώντας την εποχή που το άρωμα πέρασε από μυστικό ελιξίριο σε πολιτιστικό αντικείμενο.

Τέλος, το **Hermès 24 Faubourg**, στην περιορισμένη του έκδοση από καθαρό κρύσταλλο St. Louis, αποτελεί αφιέρωμα στη γυναικεία κομψότητα, με λουλουδάτες, ηλιοφώτιστες νότες και κλασικό παριζιάνικο χαρακτήρα, και η τιμή του φτάνει περίπου €1,500 για 30 ml.

Το άρωμα κάποιου δεν το βλέπεις, δεν το αγγίζεις, δεν το κρατάς. Το θυμάσαι. Το κουβαλάς. Ή σε κυνηγά.

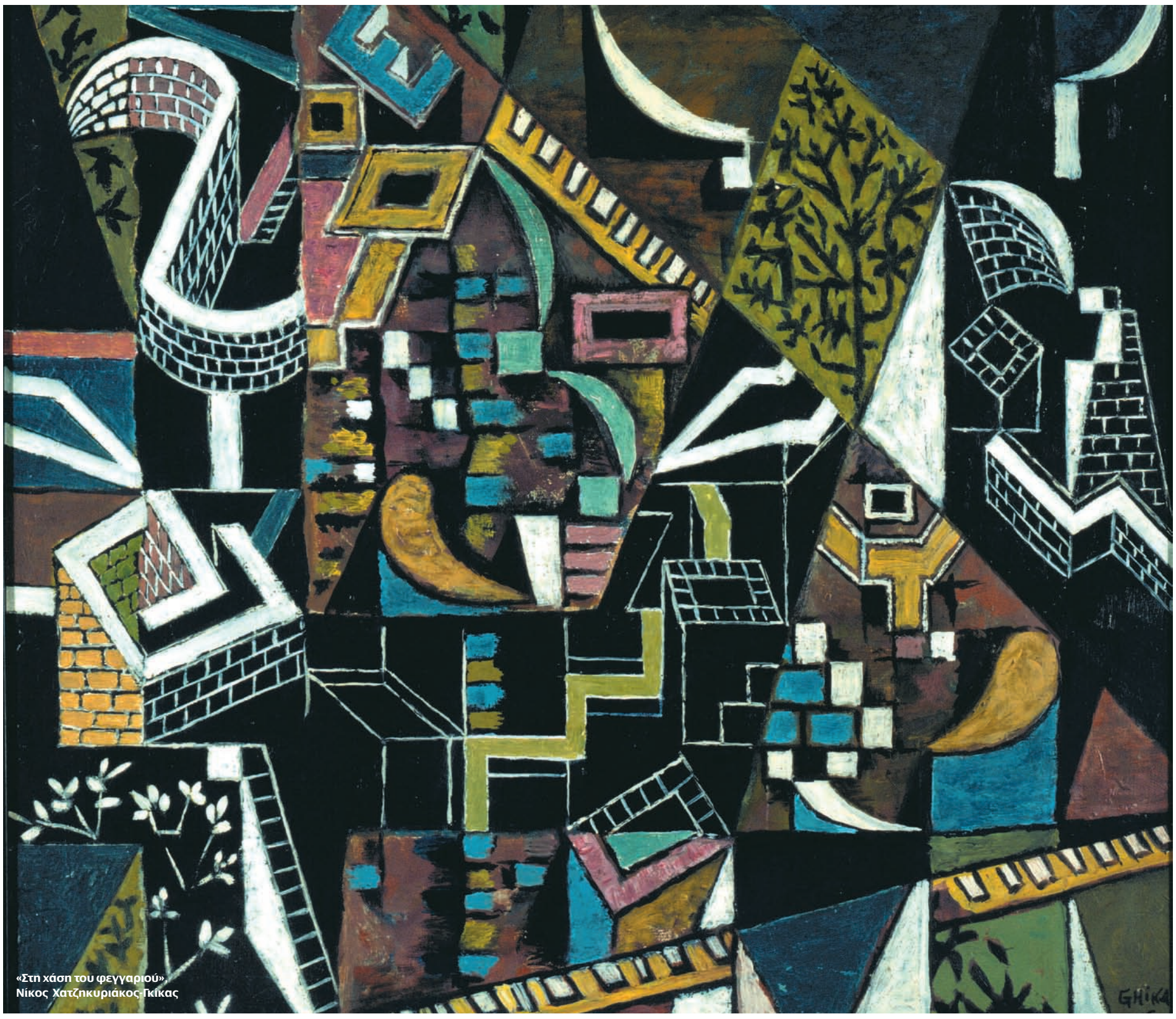
Η αυτοκρατορία των best seller Τα αρώματα που κατέκτησαν τον κόσμο

Τα μαζικά αρώματα και οι κολόνιες που έγιναν παγκόσμια επιτυχία έχουν αλλάξει την πορεία της αρωματοποιίας, καθιστώντας τα προϊόντα της πιο προσβάσιμα στο ευρύ κοινό. Στην κατηγορία των ανδρικών αρωμάτων, το **Hugo Boss Bottled** και το **Acqua di Gio** από τον **Giorgio Armani** παραμένουν μερικά από τα πιο δημοφιλή και εμπορικά επιτυχημένα αρώματα. Το Acqua di Gio, που κυκλοφόρησε το 1996, δημιούργησε έσοδα άνω των 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων μέχρι το 2020, καθιστώντας το ένα από τα πιο επιτυχημένα ανδρικά αρώματα όλων των εποχών. Στην ίδια χρονοκάψουλα ανδρικής μυρωδιάς βρίσκουμε αρώματα-θρύλους όπως το **Aramis** από τον οίκο **Estée Lauder**, το **Drakkar Noir** του **Guy Laroche** και το μεταλλικό, εκρηκτικό **Paco Rabanne pour Homme**, τα οποία σημάδεψαν γενιές ανδρών τις δεκαετίες του '70 και του '80 με την τολμηρή, χαρακτηριστική τους ταυτότητα.

Στον γυναικείο κόσμο, το Chanel No. 5, το πιο αναγνωρίσιμο άρωμα της εταιρείας, συνεχίζει να κυριαρχεί και να φέρνει τεράστια έσοδα, με εκτιμώμενα κέρδη άνω των 100 εκατομμυρίων δολαρίων ετησίως από τις πωλήσεις του. Ένα ακόμα παράδειγμα είναι το **J'adore** της **Dior**, το οποίο, από την κυκλοφορία του το 1999, κατάφερε να κερδίσει περισσότερα από 1 δισεκατομμύριο δολάρια σε παγκόσμιες πωλήσεις και συνεχίζει να είναι ένα από τα πιο εμπορικά επιτυχημένα γυναικεία αρώματα στον κόσμο. Το **Light Blue** της **Dolce & Gabbana** είναι ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα και επιτυχημένα αρώματα του 21ου αιώνα, με εκτιμώμενα έσοδα πάνω από 500 εκατομμύρια δολάρια.

Πριν από αυτά όμως, η μαζική συνείδηση είχε ήδη χαραχτεί από αρώματα-σταθμούς όπως το **Opium** της **Yves Saint Laurent**, το σαρωτικό **Poison** της **Dior**, το διακριτικό και ρομαντικό **Anaïs Anaïs** της **Cacharel**, το νυχτερινό, μυστηριακό **Lou Lou** αλλά και το πιο εναλλακτικό **A Paris** της **Cacharel**, τα οποία εξέφρασαν ολόκληρες εποχές, νοοτροπίες και γυναικείες δηλώσεις ταυτότητας και, πέρα από την αρωματική τους αξία, έφεραν επανάσταση στην αγορά, δημιουργώντας μια νέα γενιά καταναλωτών που πλέον συνδυάζει την ποιότητα με τη μαζική διαθεσιμότητα.

Ο Ζίσκιντ στο λογοτεχνικό best seller του, *«Το άρωμα»* έγραψε για εκείνον τον άνθρωπο που δεν μύριζε τίποτα, ούτε καν τον εαυτό του, κι έτσι δεν υπήρξε ποτέ στ' αλήθεια για τους άλλους. Γιατί χωρίς άρωμα, κανείς δεν θυμάται την παρουσία σου! Ίσως γιατί η όσφρηση είναι η σιωπηλή, η πιο ύπουλη από όλες τις αισθήσεις. Το άρωμα κάποιου δεν το βλέπεις, δεν το αγγίζεις, δεν το κρατάς. Το θυμάσαι. Το κουβαλάς. Ή σε κυνηγά... A

«Στη χάση του φεγγαριού», Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας

Εκατό χρόνια Cahiers d'art

Ένας διαπολιτισμικός άτλαντας αποκαλύπτεται

Το 1926, σε ένα Παρίσι που αναζητούσε νέες φόρμες και οράματα, ο Κριστιάν Ζερβός ίδρυσε το περιοδικό *Cahiers d'art*. Δεν επρόκειτο απλώς για μια εκδοτική προσπάθεια, αλλά για μια αληθινή αισθητική επανάσταση: ένα ανοιχτό εικαστικό σύστημα όπου προϊστορικά κυκλαδικά ειδώλια, βυζαντινά ψηφιδωτά και αφρικανικές μάσκες συνυπήρχαν δίπλα στα έργα του Πικάσο, του Μπρανκούζι, του Ματίς και του Μιρό. Στις σελίδες του, η ιστορία της τέχνης απελευθερώθηκε από τη γραμμικότητα και έγινε ένας πολυχρονικός, διαπολιτισμικός άτλαντας.

Εκατό χρόνια μετά, το Μουσείο Μπενάκη συμμετέχει στο διεθνές επετειακό αφιέρωμα, παρουσιάζοντας την έκθεση *«Cahiers d'art, 100 Χρόνια. Μέσα από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη»*. Σε επιμέλεια των **Πολύνας Κοσμαδάκη** και **Βασιλικής Δανιήλ** και αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του **Παύλου Θανόπουλου**, η έκθεση φωτίζει τη βαθιά συγγένεια ανάμεσα στο όραμα του Κριστιάν Ζερβός και στη συλλεκτική φιλοσοφία του Αντώνη Μπενάκη. Και οι δύο, κοσμοπολίτες και πρωτοπόροι, αντιλήφθηκαν τον παγκόσμιο πολιτισμό όχι ως στατικό μουσειακό έκθεμα, αλλά ως μια βιωμένη, δυναμική συνάντηση. Στους χώρους του Μουσείου Ελληνικού Πολιτισμού, σπάνια αντικείμενα των συλλογών –από νεολιθικά αγαλματίδια και ταφικά πορτρέτα του Φαγιούμ μέχρι ισλαμικά κεραμικά και κινεζικές πορσελάνες– «διαλέγονται» εκ νέου με τις σελίδες του περιοδικού.

Στο κέντρο της έκθεσης, η βιωματική, οπτικοακουστική εγκατάσταση της **Ναταλίας Παπαδοπούλου**, *«Afterimages: Μικρή αρχαιολογία των πιθανοτήτων»*, μετατρέπει τον χώρο σε ένα πρισματικό περιβάλλον φωτός, εικόνας και ήχου. Με τη φωνή του **Νίκου Αλιάγα** να ζωντανεύει τα κείμενα του Ζερβός και τον ηχητικό σχεδιασμό του **Δημήτρη Πατσαρού**, ο θεατής γίνεται ενεργό μέρος της εμπειρίας. –Νίκη-Μαρία Κοσκινά

INFO

Μουσείο Μπενάκη Ελληνικού Πολιτισμού, έως 24 Ιανουρίου 2027

ΜΗ ΧΑΣΕΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Της **ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ**

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας ιντριγκάρουν αυτό το επταήμερο

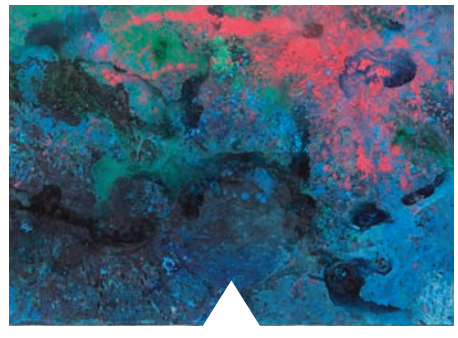

▲ «Γοργόνα», Σπύρος Βασιλείου

❶ Οι αφίσες που ταξίδεψαν την Ελλάδα στον κόσμο

Πώς παρουσιαζόταν η Ελλάδα στο εξωτερικό μέσα από την τέχνη της αφίσας; Τριάντα τουριστικές αφίσες του ΕΟΤ, από τις συλλογές του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, που καλύπτουν την περίοδο 1929-1996, δίνουν την απάντηση στην έκθεση *«Μνήμη και Ορίζοντας»*, που διοργανώνεται στο Radisson Blu Park Hotel Athens με αφορμή τα 50 χρόνια λειτουργίας του. Έργα δημιουργών όπως ο Γιάννης Μόραλης, ο Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας και ο Γιάννης Τσαρούχης αποτυπώνουν τις διαφορετικές όψεις της ελληνικής ταυτότητας μέσα στον χρόνο. Την έκθεση επιμελείται η ιστορικός τέχνης **Ελένη Αθανασίου**. *Radisson Blu Park Hotel Athens, έως 17 Ιανουαρίου*

«The moon hunters»

❸ Τα ίχνη που αποδομούν την εικόνα

Η **Χριστίνα Μπρέμπου** παρουσιάζει την πρώτη ατομική της έκθεση με τίτλο *«Super Paradise»*. Στα έργα της, το χρώμα, η κίνηση και η ίδια η ζωγραφική διαδικασία έχουν τον πρώτο λόγο. Η εικόνα δεν ξεκινά από μια αναγνωρίσιμη μορφή, αλλά διαμορφώνεται σταδιακά, μέσα από τις στρώσεις των υλικών, τις χειρονομίες και την εναλλαγή ανάμεσα στον έλεγχο και το απρόβλεπτο. Τα ίχνη που αφήνει η ζωγράφος στις επιφάνειες άλλοτε συγκροτούν και άλλοτε αποδομούν την εικόνα. *Γκαλερί Σκουφά, έως 7 Νοεμβρίου*

❷ Η ζωγραφική ως πεδίο αναζήτησης

Η **Ειρήνη Καραγιαννοπούλου** επιστρέφει στη ζωγραφική με τη νέα ενότητα έργων *«Χρυσό Σύνδρομο»*, που παρουσιάζεται στην ομώνυμη έκθεσή της, σε επιμέλεια της **Έφης Φαλίδα**. Πετράδια, χρυσαφικά και αλυσίδες συνθέτουν εικόνες αφθονίας, μέσα από τις οποίες η ζωγράφος εξερευνά την ανθρώπινη επιθυμία για πλούτο, απόλαυση και αναγνώριση. Η ζωγραφική γίνεται μια διαρκής αναζήτηση, όπου το ένστικτο και η τύχη παίζουν τον δικό τους ρόλο. *Γκαλερί Αντωνοπούλου, 22 Οκτωβρίου έως 28 Νοεμβρίου*

Καρυοφυλλιά Καραμπέτη και Μάρκελλος Χρυσικόπουλος

© ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΟΓΛΟΥ

❹ Ο Γιώργος Κουμεντάκης επιστρέφει στον Παπαδιαμάντη

Η *«Φόνισσα»* του **Γιώργου Κουμεντάκη** –συμπαραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και του Εθνικού Θεάτρου– έρχεται στην Αθήνα μετά την πρεμιέρα της τον Σεπτέμβριο στη Σκιάθο. Βασισμένη στο διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, παρουσιάζεται σε εκδοχή για σύνολο δωματίου. Η **Καρυοφυλλιά Καραμπέτη** ερμηνεύει αποσπάσματα του κειμένου, ενώ ο **Μάρκελλος Χρυσικόπουλος** υπογράφει τη δραματουργία, τη διασκευή και τη μουσική διεύθυνση. Τη μεταγραφή για μικρό μουσικό σύνολο υπογράφει ο **Γιάννης Σαμπροβαλάκης**. Συμμετέχει το Ergon Ensemble. *Εθνικό Θέατρο, 23 έως 25 Οκτωβρίου*

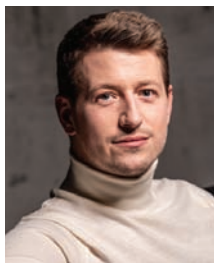

❺ Επιστροφή στα 80s

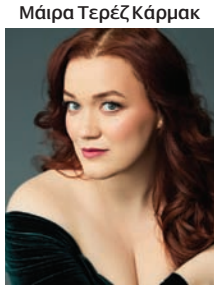
Με έντεκα νέα τραγούδια, η **Angelika Dusk** παρουσιάζει το άλμπουμ *«REWIND»* σε ένα μοναδικό live, με disco ατμόσφαιρα, neon φώτα και ντισκομπάλες. Εμπνευσμένη από τον ήχο και την αισθητική των 80s, η μουσικός επιστρέφει στις δικές της ρίζες, γράφοντας ένα άλμπουμ που, όπως η ίδια αναφέρει, είναι σαν να φτιάχτηκε το 1984. Η βραδιά θα ολοκληρωθεί με DJ set από τον **Μενέλαο Κουτσάκο**. *Gazarte Roof Stage, 22 Οκτωβρίου*

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Ν., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο **avguide@athensvoice.gr**

Ντάνκαν Γουόρντ

Μάιρα Τερέζ Κάρμακ

Νέιθαν Μπόουλς

❻ Η ΚΟΑ ερμηνεύει Μάλερ

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών παρουσιάζει ένα από τα πιο προσωπικά και συγκινητικά έργα του Γκούσταβ Μάλερ. Εμπνευσμένη από την αρχαία κινεζική ποίηση, η σύνθεση συνδυάζει τη συμφωνική γραφή με την ανθρώπινη φωνή, αναζητώντας τη λύτρωση και τη μεταφυσική παρηγοριά. Τη μουσική διεύθυνση έχει ο Βρετανός **Ντάνκαν Γουόρντ**, με σολίστ τη μεσόφωνο **Μάιρα Τερέζ Καρμάκ** και τον τενόρο **Νέιθαν Μπάουλς**.

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 23 Οκτωβρίου

Έργο της Τζένης Ανδρεάδη

«Διαστρωμάτωση», Άννι Ξενοδοχίδη

❼ Η σύγχρονη τέχνη συναντά τη βιομηχανική κληρονομιά

Δεκατρείς νέοι καλλιτέχνες παρουσιάζουν τη δουλειά τους στο ιστορικό κτίριο του Νέου Υδαταερίου, στην Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, μέσα από το *«Watergas Project»*. Η ομαδική έκθεση συνδυάζει βίντεο, εγκαταστάσεις, ζωγραφική, γλυπτική και κινητικά έργα με τον αυθεντικό μηχανολογικό εξοπλισμό του παλιού εργοστασίου. Το πρότζεκτ δίνει χώρο σε διαφορετικές καλλιτεχνικές προσεγγίσεις και προσκαλεί τους επισκέπτες να περιηγηθούν, να αλληλεπιδράσουν με τα έργα και να ψηφίσουν το αγαπημένο τους. *Βιομηχανικό Μουσείο Φωταερίου, έως 29 Οκτωβρίου*

❽ Μουσική και ποίηση σε μια βραδιά

Ο **Μιχάλης** και ο **Παντελής Καλογεράκης** παρουσιάζουν τον νέο τους δίσκο *«Τα παιδιά που αγαπιούνται»*. Ποιήματα του Ζακ Πρεβέρ, της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ και του Μιχάλη Γκανά γίνονται τραγούδια, σε μια παράσταση όπου η ποίηση συναντά τη μουσική, την απαγγελία και τον χορό. Μαζί με την μπάντα τους, τα Καλογεράκια ερμηνεύουν για πρώτη φορά τα νέα τους τραγούδια, ενώ επιστρέφουν και σε κομμάτια από την προηγούμενη δισκογραφία τους. *Σταυρός του Νότου Plus, 27 Οκτωβρίου*

❾ Όταν η φωτογραφία συναντά τη ζωγραφική

Στην έκθεση *«Αμφιδρομίες»* δεκαπέντε φωτογράφοι προσφέρουν έργα τους ως πηγή έμπνευσης σε δεκαπέντε ζωγράφους, οι οποίοι τα μεταμορφώνουν σε νέες εικαστικές δημιουργίες. Η συνάντηση των δύο τεχνών αναδεικνύει τη συνεργασία, τη φαντασία και την ελευθερία της καλλιτεχνικής ερμηνείας, προσκαλώντας το κοινό να ανακαλύψει διαφορετικές οπτικές και νέες μορφές έκφρασης. *Εκθεσιακός Χώρος FIAP, Ελληνική Φωτογραφική Εταιρεία, 23 Οκτωβρίου έως 3 Νοεμβρίου*

❿ Η ζωή ενός εμβληματικού συνθέτη

Τα ταξίδια, οι προσωπικές σημειώσεις και η μουσική του Σοπέν ζωντανεύουν στη μουσικοθεατρική παράσταση *«Τα Ημερολόγια του Φρεντερίκ Σοπέν»*. Ο **Ανδρέας Κωνσταντίνου** ενσαρκώνει τον συνθέτη, ενώ η **Τατιάνα Παπαγεωργίου** ερμηνεύει στο πιάνο τα έργα του. Η σύλληψη και η έρευνα της παράστασης ανήκουν στην ίδια. *Ωδείο Αθηνών, Αμερικάνικο Κολλέγιο Ελλάδος, 24 Οκτωβρίου έως 7 Νοεμβρίου*

⓫ Πρεμιέρες

Η σεζόν έχει ξεκινήσει για τα καλά και όπως κάθε εβδομάδα, σας έχουμε συγκεντρώσει τις πρεμιέρες ανά ημέρα. Οι περισσότερες πρεμιέρες αφορούν νέες παραγωγές, όμως δεν λείπουν και οι επαναλήψεις από προηγούμενες σεζόν.

Στις 22 Οκτωβρίου ξεκινά μια παραγωγή του Εθνικού Θεάτρου, στο **Δίπυλον**. Πρόκειται για την παράσταση *«Ομόνοια μια μυθοπλασία»*, σε κείμενο των Ανέστη Αζά, Πρόδρομου Τσινικόρη και Μιχάλη Πητίδη και σκηνοθεσία των δύο πρώτων. Όλα ξεκινούν όταν ένας άνθρωπος ανακαλύπτει ένα πτώμα αγνώστων στοιχείων και ξεκινά μια αναζήτηση της αλήθειας.

Στις 23 Οκτωβρίου κάνει πρεμιέρα στο **Πτι Παλαί** η *«Δεσποινίς Μαργαρίτα»* του Ρομπέρτο Ατάιντε, σε σκηνοθεσία του Βασίλη Μυριανθόπουλου, με τον Τάκη Ζαχαράτο να ενσαρκώνει σε έναν μοναδικό μονόλογο την ανατρεπτική προσωπικότητα αυτής της αυταρχικής δασκάλας δημοτικού. Την ίδια ημέρα, στο **θεάτρο Προσκήνιο** ξεκινά η παράσταση *«Ρομπέρτο Τσούκκο»* του Μπερνάρ-Μαρί Κολτές, σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Καραντζά, εμπνευσμένο από την αληθινή ιστορία ενός serial killer, με τον Δημήτρη Καπουράνη στον κεντρικό ρόλο. Παράλληλα, για 4η χρονιά επιστρέφουν οι *«Στρακαστρούκες»*, σε σκηνοθεσία του Μάριου Κακκουλή, το πρώτο θεατρικό κείμενο του Δημήτρη Σαμόλη, που ερμηνεύει ο ίδιος. Ένας μονόλογος γεμάτος εξομολογήσεις, αποκαλύψεις, χιούμορ και συγκίνηση.

Στις 26 Οκτωβρίου η ομάδα Elephas tiliensis (Δημήτρης Αγαρτζίδης & Δέσποινα Αναστάσογλου) παρουσιάζει για πρώτη φορά στη σκηνή τους *«Δωσίλογους»* του Μενέλαου Χαραλαμπίδη, διασκευάζοντας το ιστορικό σύγγραμμα ειδικά για το **θέατρο Χώρα**.

Στις 27 Οκτωβρίου στο **θέατρο Άνεσις** κάνει πρεμιέρα η παράσταση αφιερωμένη στη ζωή και τη σχέση δύο σπουδαίων Ελληνίδων συγγραφέων, της Μαργαρίτας Λυμπεράκη και της Σοφίας Καραπάνου, σε κείμενο και σκηνοθεσία της Μαρίας Μαγκανάρη, με τη Λυδία Φωτοπούλου και την Ευδοκία Ρουμελιώτη να ενσαρκώνουν τις δυο γυναίκες. Μαζί τους στη σκηνή ο Νικόλας Ντούρος.

Στις 28 Οκτωβρίου επιστρέφει στο **Ark** η *«Δίκη»*, σε σκηνοθεσία του Άρη Μπινιάρη, βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Φραντς Κάφκα, με τον Οδυσσέα Παπασπηλιόπουλο στον ρόλο του Γιόσεφ Κ.

«Δεσποινίς Μαργαρίτα»

«Ομόνοια μια μυθοπλασία»

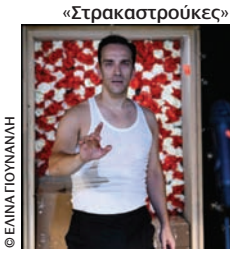
© KAROL JAREK

«Η δίκη»

© ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΗ

«Στρακαστρούκες»

© ΕΛΙΝΑ ΓΙΟΥΝΑΝΗ

«Ρομπέρτο Τσούκκο»

© ΓΚΕΛΥ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ

Εσύ τι καταλαβαίνεις όταν σου λέω «αστικό σουβλάκι»;

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Θα σας πω τι έχει γίνει: το εθνικό μας «του δρόμου», το σουβλάκι που μας έθρεψε, μας μεγάλωσε και μας στάθηκε στις πιο δύσκολες στιγμές μας, ζει μια άνθηση. Και –δεν θα το πιστέψετε– αυτή η άνθηση δεν περιέχει ούτε miso, ούτε kimchi! Πώς τη γλιτώσαμε δεν ξέρω, πάντως γεγονός είναι ότι τα τελευταία δύο τρία χρόνια ανοίγουν σουβλατζίδικα και ψησταριές από ανθρώπους (νεαρά μαγείρια αλλά και πολυβραβευμένους διάσημους σεφ) που το σουβλάκι το σέβονται: χρησιμοποιούν καλό κρέας, χειροποίητες πίτες, φρέσκα λαχανικά, ποτέ έτοιμες σάλτσες! Δηλαδή, δεν αλλάζουν τίποτα στο σουβλάκι που ξέρουμε και αγαπάμε (αν και οι περισσότεροι πετάνε στο πυρ το εξώτερον τις τηγανητές πατάτες), αλλά το εξελίσσουν μέσα από μια στροφή στην ποιότητα των υλικών που το απαρτίζουν. Τέλος οι λαδοπιωμένες πίτες και ο τυποποιημένος γύρος, αλληλούια!

Εννοείται ότι αυτό μόνο καλό είναι για όλους μας. Αλλά εμείς οι έρμοι οι δημοσιογράφοι γεύσης, δεν ξέρουμε πώς να το ονομάσουμε αυτό το αριστουργηματικό σουβλάκι για να το ξεχωρίσουμε από τα υπόλοιπα, εκείνα του «συρμού». Στην αρχή το είπαμε new age, μετά old school, και τώρα αρχίσαμε να το λέμε «αστικό», λες και κάνει τέρμα στου Ζωγράφου.

Με αυτό τι εννοούμε ακριβώς; Ότι στην επαρχία δεν το βρίσκεις το καλό και σωστό σουβλάκι; Ότι στην πόλη μας (αγαπημένο κλεινόν άστυ) άνοιξαν πολλά σουβλατζίδικα; Ότι έχει τρόπους; Μήπως ταξική συνείδηση; Ιδέα δεν έχω, και κινδυνεύουμε να το μπερδέψουμε με την αστική κουζίνα που είναι μία πολύ συγκεκριμένη πτυχή της (αθηναϊκής κυρίως) γαστρονομίας και ονομάστηκε έτσι γιατί συνδύασε την ελληνική κουζίνα με τις ευρωπαϊκές τεχνικές και γεννήθηκε στις νέες «αστικές» κουζίνες των (νεόκτιστων τότε) αθηναϊκών πολυκατοικιών, από νοικοκυρές (που ήθελαν να είναι) κοσμοπολίτισσες και φίνες. Καμία σχέση με σουβλάκια δηλαδή, που εξ ορισμού δεν έχουν τίποτα το εξεζητημένο και γι' αυτό άλλωστε τα γουστάρουμε!

Φυσικά και τίποτα απ' όλα αυτά δεν έχει σημασία. Τι μας νοιάζει αν το σουβλάκι το λένε έτσι ή αλλιώς; Εμείς πάντα θα το τρώμε. Αλλά είναι λίγο αστείο να το λέμε «αστικό» σαν να είναι το 608 (Γαλάτσι-Ζωγράφου, πάντα γεμάτο).

Στον Vassilenas 106 χρόνια μετά τον Βασίλαινα

Της ΕΛΕΝΗΣ ΨΥΧΟΥΛΗ

Καμιά φορά η ζωή σού κάνει χάρες. Σαν αυτή που μου έκανε να προλάβω ανοιχτό τον πρώτο Βασίλαινα και να γνωρίσω τον Γιώργο Βασίλαινα πριν γνωρίσω τον Θανάση, τον σημερινό τιμονιέρη μιας αξιόλογης οικογενειακής ιστορίας. Ο παππούς Θανάσης καθιέρωσε πρώτος το menu degustation (table d'hote το έλεγαν τότε), σε μια πειραιώτικη ταβέρνα που έβλεπε μπροστά από την εποχή της και από την οποία πέρασαν όλοι οι καραβοκύρηδες του Πειραιά, ο Καζάν, η Γκάρμπο, ο Σεφέρης, η Μελίνα, ο Γκάτσος κι ο Μυριβήλης, ο Τσόρτσιλ και η Λόρεν. Ο γιος Γιώργος σπούδασε χημικός, όμως καριέρα έκανε στην οικογενειακή ταβέρνα. Κι αφού έτσι το 'χουν οικογενειακό τους συνήθειο, ο Θανάσης, τελείωσε Οικονομικά και Στατιστική στη Σορβόννη, αλλά εδώ θα τον βρεις κι αυτόν, στην κουζίνα του Vassilenas των Ιλισίων, να παιδεύεται με μια δράκαινα, δυο σκορπίνες και όλο μαζί το Αιγαίο και το Ιόνιο.

Μπαίνοντας στη στιλάτη αίθουσα, σε υποδέχεται η μαρμάρινη ποτηριέρα-έργο τέχνης της παλιάς ταβέρνας. Στίγμα οικογενειακό, αρχή και συνέχεια μιας άλλης κατηγορίας αφεντικών, που διαθέτουν γνώση, πολιτισμό και υπέρμετρο γνοιάξιμο για την πελατεία τους. Ο Θανάσης έφερε την αναβάθμιση από την ταβέρνα στο καλό εστιατόριο, ανέδειξε μάγειρες όπως ο Μ. Ασλάνογλου, ο Ρ. Μεκόλι, ο Άνταμ Κοντοβάς και ο Μ. Γαρνέλης. Ο ίδιος, πάντα μαγείρευε. Και πάντα προσπαθούσε να παντρέψει τις ιδέες του με την ομάδα της κουζίνας του, ταπεινά και διακριτικά, γιατί αυτός είναι ο χαρακτήρας και η παιδεία του. Μπορεί να μην είναι μάγειρας της βάρδιας, είναι όμως ο ιθύνων νους της κάθε γεύσης που θα δοκιμάσεις.

Το μενού του Βασίλαινα πλέει στα ελληνικά πελάγη, δίνοντας έμφαση στο ψάρι της ημέρας, το αληθινό και το καθόλου ιχθυοτροφείου, τιμά την οικογενειακή μνήμη με τη signature ταραμοσαλάτα, σου έχει όμως και sirloin και μάγουλα σιγομαγειρεμένα με μανέστρα και αρσενικό Νάξου. Διαθέτει και μια σπέσιαλ ποικιλία από ελληνικά, εξαιρετικά τυριά, όπως γυλωμένη μανούρα Κιμώλου, νιώτικο παλαιωμένο κεφαλοτύρι, μακράς ωρίμανσης κρητική γραβιέρα. Δηλαδή δουλεύει και ελαφρώς σαν πρέσβης ό,τι καλύτερου έχουμε σ' αυτή τη χώρα· η πελατεία του –ανάμεσα σε τόσα μεγάλα ξενοδοχεία του κέντρου–, εν πολλοίς, αποτελείται από ψαγμένους ουρανίσκους του παγκόσμιου χάρτη.

Η όρεξη ανοίγει με το καταπληκτικό προζυμένιο καρβελάκι με αρωματικό ελαιόλαδο και γλυκές θασίτικες θρούμπες. Έχοντας στο ενδιάμεσο δοκιμάσει τόνους ταραμοσαλάτες, είπα να (ξανα)δοκιμάσω τη θεά ταραμοσαλάτα, που, πριν ακόμη εφευρεθούν οι υπόλοιπες, κρατούσε τα σκήπτρα στο αθηναϊκό στερέωμα. Έρχεται απλή και αστόλιστη, με τραγανή αραβική πίτα και ναι, εξακολουθεί με διαφορά να είναι η ταραμοσαλάτα το-κάτι-άλλο! Θαλασσινές νότες, όση αλμύρα χρειάζεται η νοστιμιά και μπόλικο κρεμμύδι, που ξυπνά ατίθασα τη γεύση της. Αυτή η ταραμοσαλάτα δεν έχει να φοβηθεί κανέναν «αφρό» και καμία «μους». Το θαλασσινό παριζάκι –το λες και ελληνικό φουά γκρα–, με τη βουτυράτη υφή, στέκεται άψογη εισαγωγή σε μια σπαρταριστή ούγαινα, που η μισή σερβίρεται ωμή με ελάχιστο ελαιόλαδο, σχοινόπρασο και ραπανάκι, ενώ η υπόλοιπη άψογα ψημένη, μαζί με ψητά, άγρια αγκιναράκια. Πιάτο όπου μιλά η πρώτη ύλη, με τον μάγειρα απλά να την υπηρετεί με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Συνέχεια με σουπιά που ψήνεται με το μελάνι της, πάνω σε πικλαρισμένα κρίταμα και μια ονειρεμένη φάβα στο πλάι. Στο φρικασέ καλαμάρι δεν ξέρεις τι είναι πιο νόστιμο: το θαλασσινό ή αυτά τα σούπερ αρωματικά χορταρικά που δένουν μέσα σε κρέμα από σελινόριζα; Το σαβόρο, εδώ, είναι τραγανοτηγανισμένο φιλέτο ψαριού πάνω σε ντοματένια σάλτσα με σταφίδες και κουκουνάρια, και έχει σωστές οξύτητες και γλύκα. Από τα πιάτα του καινούργιου μενού δοκιμάσαμε δράκαινα σε σάλτσα παστιτσάδας με το σπετσερικό της και τραγανές-λουκούμι χοντροκομμένες πατάτες. Τα μπαχαρικά είναι εκεί, αλλά σε δόση που δεν τσακώνεται με το ιώδιο και σε μια εκτέλεση που ανάγει την παστιτσάδα σε εκλεπτυσμένη Ευρωπαία βασίλισσα. Μια ολόκληρη σκορπίνα, κυριολεκτικά «μας τελείωσε», μέσα στο πεντανόστιμο κριθαράκι της, που τόσο ταίριαξε με τη γλυκιά φρέσκια ντομάτα και τον βασιλικό.

Η υπόσχεση μιας σεράνο για τελείωμα, άμα είσαι του παλιού καιρού και μιας παλιάς σχολής, σε γεμίζει προσδοκίες. Η σεράνο γεύση της κρέμας ήταν στο ραντεβού. Ήταν, όμως και κάτι παραπάνω: το αλάτι στο παγωτό καραμέλα της συνοδείας, ένα ευπρόσδεκτο κοντράστ, να χαρούν οι παλιοί, μαζί τους και οι μοντέρνοι.

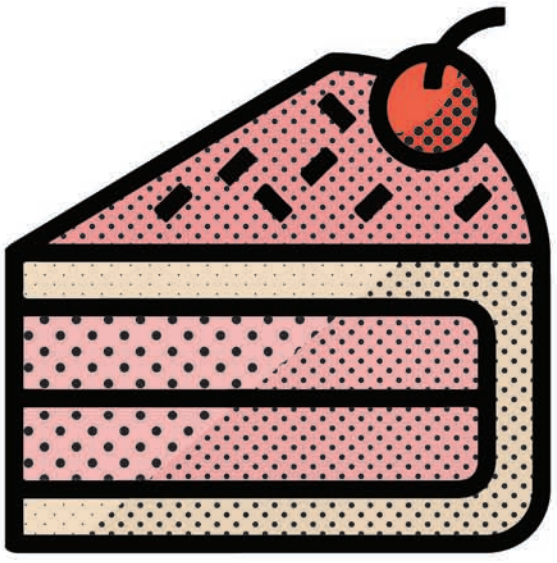
Φύγαμε με τη λαχτάρα να επιστρέψουμε όταν ο Θανάσης καθιερώσει το παλιό table d'hote του παππού και του μπαμπά, το οποίο σχεδιάζει αυτή τη στιγμή και μάλλον δεν θα αργήσει να μας παρουσιάσει, σε δική του, φαντάζομαι, μετάφραση.

Βρασίδα 13, Ιλίσια, 2107210501

SWEET LOVERS

Όλοι έχουμε το αγαπημένο μας γλυκό. Ένα ζουμερό γαλακτομπούρεκο, έναν λαχταριστό, σιροπάτο μπακλαβά, μια απολαυστική πάστα ή ένα δροσερό παγωτό, που μας δελεάζει ακόμα και μέσα στον χειμώνα. Γιατί, όσο κι αν μεγαλώνουμε, όλοι κρύβουμε μέσα μας έναν μικρό γλυκατζή! Κι επειδή οι γλυκές απολαύσεις δεν είναι ποτέ αρκετές, αναζητήσαμε και ξεχωρίσαμε μερικά από τα καλύτερα γλυκά της πόλης, που αξίζει να δοκιμάσεις.

Κείμενα: **ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΣΙΡΛΗ**

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΑ
ΚΟΣΜΙΚΟΝ

Η γλυκιά συνήθεια της πόλης

Κάποιες γεύσεις τις έχεις συνδέσει με μια εποχή, μια βόλτα ή μια μικρή απόλαυση που δύσκολα αλλάζεις. Για πολλούς Αθηναίους, το γαλακτομπούρεκο του Κοσμικόν είναι ακριβώς αυτό. Μια αγαπημένη συνήθεια που κρατά από το 1961, όταν ο Λεωνίδας Παλαμίδης και ο Δημήτρης Τελώνης άνοιξαν το πρώτο ζαχαροπλαστείο τους στον Άγιο Νικόλαο, ξεκινώντας μια ιστορία που συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Και μπορεί οι εποχές να αλλάζουν, όμως κάποια πράγματα μένουν ίδια. Όπως το γαλακτομπούρεκο που έχει γίνει σήμα κατατεθέν του Κοσμικόν. Με χειροποίητο φύλλο, φρέσκο γάλα, αυγά, σιμιγδάλι και βούτυρο γάλακτος, φτιάχνεται με την ίδια φιλοσοφία που το έκανε αγαπημένο από την πρώτη στιγμή. Τραγανό φύλλο, πλούσια κρέμα και σιρόπι που δένει αρμονικά με κάθε μπουκιά. Είναι από εκείνα τα γλυκά που δύσκολα αρκείσαι σε ένα μόνο κομμάτι. Αν πάλι θέλεις να δοκιμάσεις κάτι διαφορετικό, οι επιλογές είναι πολλές. Πάστες, τάρτες, κοκάκια και παραδοσιακά σιροπιαστά γεμίζουν τις βιτρίνες, ενώ οι τούρτες κατά παραγγελία αναλαμβάνουν να κάνουν κάθε γιορτή λίγο πιο ξεχωριστή. Κι αν πάλι δεν αποχωρίζεσαι το παγωτό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, το παγωτό ημέρας του Κοσμικόν, φτιαγμένο με αγνό γάλα, είναι μια καλή αφορμή για μια γλυκιά στάση. Από τον Άγιο Νικόλα μέχρι τα ζαχαροπλαστεία του σε όλη την Αθήνα, το Κοσμικόν παραμένει μια σταθερή αξία για όσους αγαπούν το καλό γλυκό. Γιατί τελικά, κάποιες γεύσεις δεν τις ξεχνάς. Τις αναζητάς ξανά και ξανά.

Extra tip: Το Κοσμικόν αναλαμβάνει προσωπικές και επαγγελματικές εκδηλώσεις, με γλυκές δημιουργίες που ταιριάζουν σε κάθε περίσταση!

INFO

ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Λ. Ιωνίας 104
2108649124

ΑΓ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
Χρυσοστόμου Σμύρνης 69
2102023350

Π. ΦΑΛΗΡΟ
Αγ. Αλεξάνδρου 102 & Ζησιμοπούλου
2109811677

ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ
Ιερά Οδός 335
2105447828

ΓΛΥΦΑΔΑ
Πλ. Βάσως Κατράκη 6
2108943919

ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
Χαλανδρίου 34
2106086337

www.kosmikon.eu
kosmikon zaxaroplasteia
kosmikon_ zaxaroplasteia

LA RUCHE
PATISSERIE NATURELLE

Η γλυκιά τέχνη του Βασίλη Σακελλαρίου στη Μεταμόρφωση

Στην καρδιά της Μεταμόρφωσης, το La Ruche Patisserie Naturelle δίνει τη δική του ξεχωριστή πρόταση στον κόσμο της ζαχαροπλαστικής, συνδυάζοντας αγαπημένες κλασικές γεύσεις με σύγχρονες δημιουργίες. Πίσω από τη γλυκιά ταυτότητα του χώρου βρίσκεται ο ιδιοκτήτης και pastry chef Βασίλης Σακελλαρίου, με μια μεγάλη ποικιλία επιλογών για όσους αγαπούν τη ζαχαροπλαστική σε όλες τις εκδοχές της.

Στη βιτρίνα, το New York cheesecake με raspberry και strawberry συναντά το ψητό cheesecake με φράουλα, βατόμουρα και βάση μπισκότου, σε έναν απολαυστικό συνδυασμό κρεμώδους υφής και φρουτώδους φρεσκάδας. Για τους λάτρεις της σοκολάτας και των ξηρών καρπών, η πάστα La Ruche με πραλίνα φουντουκιού και σοκολάτα γάλακτος υπόσχεται πλούσια γεύση, ενώ η πάστα Club Sandwich συνδυάζει βατόμουρο, φιστίκι και μπισκότο αμυγδάλου.

Η γλυκιά περιήγηση συνεχίζεται με χιονούλες, νεγράκια, σοκολατένια βραχάκια, ταρτάκια λεμονιού και σοκολάτας, εκλεράκια και μπισκότα. Τα σιροπιαστά τιμούν την παράδοση, ενώ το παγωτό συμπληρώνει τις επιλογές, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για όσους προτιμούν παγωτό με στέβια.

Στο La Ruche Patisserie Naturelle η ποικιλία συναντά τη γλυκιά απόλαυση, προσφέροντας επιλογές για κάθε περίσταση: από μια μικρή καθημερινή λιχουδιά μέχρι ένα επιδόρπιο για το τραπέζι με φίλους ή μια ξεχωριστή γιορτή.

Με τον Βασίλη Σακελλαρίου στο τιμόνι, το La Ruche αποτελεί μια γλυκιά στάση στη Μεταμόρφωση, για όσους αναζητούν νέους γευστικούς συνδυασμούς αλλά και τις κλασικές γεύσεις που πάντα έχουν θέση στην καρδιά μας.

INFO

Γεωργίου Παπανδρέου & Πλατεία Ηρώων Πολυτεχνείου 5
Μεταμόρφωση
2160709607
LA RUCHE patisserie naturelle
laruche_patisserie_naturelle

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

Γλυκά με παράδοση και φαντασία

Το φημισμένο ζαχαροπλαστείο Βασιλείου, στα Καμίνια, με ιστορία που ξεκινά από το 1968, αποφάσισε να υλοποιήσει μια πολύ γλυκιά ιδέα. Να μας επανασυστήσει αγαπημένα παραδοσιακά ελληνικά γλυκά –ακόμα και κάποια που χάθηκαν από τις μνήμες μας–, μ' έναν πιο δημιουργικό τρόπο. Στα νηία της επιχείρησης βρίσκονται η δεύτερη και η τρίτη γενιά της οικογένειας, φροντίζοντας να ακολουθούν την ίδια φιλοσοφία: όλα είναι χειροποίητα, φτιαγμένα με τις καλύτερες πρώτες ύλες. Πάμε τώρα σε μια λέξη αγαπημένη: γαλακτομπούρεκο. Εδώ έχει γίνει viral. Θα το βρείτε σε μια νέα μορφή, στρογγυλό, με τραγανό φύλλο ολόγυρα και κρέμα με βελούδινη υφή, σε ένα αποτέλεσμα διαφορετικό από τα συνηθισμένα, όχι τόσο γλυκό, δεν σε λιγώνει – αυτό το γαλακτομπούρεκο πραγματικά δεν πρέπει να το χάσεις. Και μετά η γλώσσα της πεθεράς. Κάποιοι θα το θυμούνται. Είναι ένα παραδοσιακό πειραιώτικο γλυκό, με σφολιάτα πάνω και κάτω και μαρέγκα στη μέση. Εδώ η μαρέγκα συνοδεύεται και από κρέμα ζαχαροπλαστικής, με τη σφολιάτα να βαπτίζεται στο σιρόπι, με αποτέλεσμα μια γλυκιά δημιουργία που μένει αξέχαστη. Σε λίγο καιρό την εμφάνισή της θα κάνει και η παραδοσιακή πάστα αμυγδάλου, όπως παλιά, με βάση μαλακό παντεσπάνι, αφράτο αμύγδαλο και αεράτη κρέμα, αλλά και άλλες εκπλήξεις που σίγουρα θα συζητηθούν. Και φυσικά, θα βρείτε λαχταριστές τούρτες, φοβερές πάστες και παστάκια, εξαιρετικά σιροπιαστά, εκλεράκια, κοκάκια, ό,τι ονειρεύτηκε κάθε γλυκατζής. Όλα αυτά τα νόστιμα μπορείτε να τα απολαύσετε και με delivery μέσω E-food, ενώ το ζαχαροπλαστείο μπορεί να φροντίσει και για κάθε προσωπική (βάπτιση, γάμος κ.λπ.) ή επαγγελματική σας εκδήλωση.

INFO

Αγίου Ελευθερίου 53-55
Καμίνια
2104823735
2104817806

vassileiou-glyka.gr

glyka.vasileiou
glyka.vasileiou
zaxaroplasteio vasileiou

ZUCCHERINO

Γλυκά που κάνουν τη δική τους «επανάσταση»

Στα Zuccherino, το γλυκό δεν είναι απλώς μια μικρή καθημερινή απόλαυση. Είναι μια αφορμή να κάνεις pause, να αφήσεις για λίγο στην άκρη την καθημερινότητα και να παραδοθείς σε κάτι πραγματικά απολαυστικό. Εδώ κάθε επίσκεψη μοιάζει με μια νέα σελίδα σε ένα ημερολόγιο γεύσεων, όπου η παράδοση συναντά τον πειραματισμό και κάθε επιθυμία βρίσκει τον απόλυτο προορισμό της. Το Banoffee Oreo παίρνει το αγαπημένο banoffee και το πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα. Μπανάνα, καραμέλα και μπισκότο Oreo συναντιούνται σε έναν συνδυασμό με διαφορετικές υφές και πλούσια γεύση, που δύσκολα αφήνει χώρο για δεύτερες σκέψεις - ή για μοίρασμα. Στο Strawberroffee, η φράουλα μπαίνει στο παιχνίδι και αλλάζει τις ισορροπίες. Η φρουτένια φρεσκάδα της συναντά την πλούσια γεύση της πραλίνας, δίνοντας μια διαφορετική εκδοχή του banoffee, με σοκολατένιο χαρακτήρα και παιχνιδιάρικη διάθεση. Και φυσικά υπάρχει πάντα η μία και μοναδική Σοκολατόσουπα Zuccherino. Ζεστή, πυκνή, γεμάτη κομμάτια σοκολατένιου brownie, είναι το γλυκό που απολαμβάνεις κουταλιά-κουταλιά σαν μια μικρή τελετουργία. Η σοκολατόπιτα δεν είναι απλώς ένα επιδόρπιο,αλλά εμπειρία must taste και απόλαυση.

Και κάπου εδώ, τα cult γλυκά επιστρέφουν.Ή μήπως δεν έφυγαν ποτέ; Σε μια εποχή που οι κλασικές γεύσεις ξανακερδίζουν τη θέση τους και τα γλυκά με νοσταλγικό χαρακτήρα γίνονται ξανά τάση, τα Zuccherino έχουν τους δικούς τους διαχρονικούς πρωταγωνιστές. Η πάστα αμυγδάλου και το αγαπημένο ποντικάκι δεν χρειάστηκαν κανένα come back, γιατί δεν έλειψαν ποτέ από τις βιτρίνες τους. Παραμένουν σταθερές αξίες για όσους μεγάλωσαν μαζί τους, αλλά και για εκείνους που ανακαλύπτουν σήμερα τη γοητεία των αυθεντικών, κλασικών γλυκών. Γιατί στα Zuccherino, το καινούργιο έχει πάντα τη θέση του, αλλά το διαχρονικό δεν χάνει ποτέ την αξία του.

INFO

Παλαιό Φάληρο
Πρωτέως & Σειρήνων 48
2109830869 /
Αγ. Αλεξάνδρου 41 & Ναϊάδων, 2109830049
Νέα Σμύρνη
2ας Μαΐου 12
Πλατεία Νέας Σμύρνης
2109357590
Κέντρο
Μητροπόλεως 80
2103213015 /
Κολοκοτρώνη 18
2103257826
Μοσχάτο
Στρ. Μακρυγιάννη 71 & Ομήρου
2109427580

www.zuccherino.gr

zuccherino.gr
zuccherino.gr
zuccherinogr

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ ΚΑΓΓΕΛΗΣ

Τα 45 χρόνια μιας γλυκιάς ιστορίας

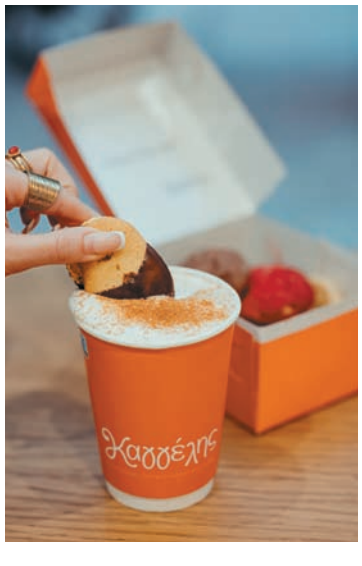
Το Ζαχαροπλαστείο Καγγέλης αποτελεί από το 1982 ένα σταθερό σημείο αναφοράς που έχει συνδεθεί με τις μικρές καθημερινές απολαύσεις, τις οικογενειακές γιορτές και, φυσικά, με γλυκά που αν τα δοκιμάσεις δύσκολα μένεις στη μία μπουκιά.
Μπαίνοντας στο κατάστημα, έρχεσαι αντιμέτωπος με το πιο απολαυστικό δίλημμα: Τι να πρωτοδιαλέξεις; Τα φημισμένα, ανάλαφρα μακαρόν; Τις λαχταριστές, ολόφρεσκες πάστες; Τις πλούσιες σοκολατένιες δημιουργίες, τα αυθεντικά σιροπιαστά, τα μοσχομυριστά τσουρέκια και τα τραγανά βουτήματα που στολίζουν τις προθήκες; Ή μήπως το εξαιρετικό χειροποίητο παγωτό, που παραμένει ακαταμάχητο ό,τι καιρό κι αν κάνει; Είτε ψάχνεις το τέλειο συνοδευτικό για τον πρωινό σου καφέ είτε ένα προσεγμένο κουτί με κεράσματα για φίλους, οι επιλογές είναι απλώς αμέτρητες.
Αυτό που κάνει ένα ζαχαροπλαστείο να ξεχωρίζει, άλλωστε, δεν είναι μόνο η ποιότητα των υλικών του, αλλά η θέση που κερδίζει στην καρδιά και την καθημερινότητά μας. Είναι το γλυκό που παίρνεις χωρίς δικαιολογίες, η εντυπωσιακή τούρτα για τα γενέθλια ενός αγαπημένου προσώπου ή εκείνο το κέρασμα που γίνεται η τέλεια αφορμή για να βρεθεί ξανά η παρέα.

Με μια γλυκιά ιστορία που μετρά περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες, ο Καγγέλης παραμένει η απόλυτη στάση για όσους αγαπούν την παραδοσιακή αλλά και τη σύγχρονη ζαχαροπλαστική.

Extra Tip: Το ζαχαροπλαστείο Καγγέλης αναλαμβάνει να ντύσει με τον πιο γλυκό τρόπο κάθε προσωπική ή επαγγελματική σας εκδήλωση, δημιουργώντας custom γεύσεις που θα κλέψουν τις εντυπώσεις.

INFO

Χλόης 37 & Λεωφόρος Κουσίδη
Γρηγορίου 30
Ζωγράφου
2107756729

zaxaroplasteio kaggelis#

COOKIE JOE

Η τέχνη του soft-baked cookie

Το Cookie Joe είναι το προσωπικό project της Ιωάννας, που μεγάλωσε στον κόσμο της ζαχαροπλαστικής, μέσα από την οικογενειακή της επιχείρηση. Με εφόδια την εμπειρία και τις σπουδές της, δημιούργησε ένα brand που επανασυστήνει το comfort dessert μέσα από handmade soft-baked cookies, με raw, urban αισθητική και σύγχρονο χαρακτήρα.
Με έμφαση στη φρεσκάδα και τη λεπτομέρεια, το Cookie Joe λειτουργεί μέσω pre-orders, αφήνοντας χώρο για δημιουργικότητα και πειραματισμό σε κάθε παραγωγή. Κάθε γεύση έχει τη δική της προσωπικότητα, τη δική της χρωματική παλέτα και το δικό της μικρό σύμπαν. Red Velvet, Bueno, Lotus, Triple Choco, New York, Nutella και Pistachio συνθέτουν ένα ξεχωριστό flavor lineup, όπου η πλούσια υφή συναντά την αισθητική και η απόλαυση γίνεται εμπειρία.

INFO

www.cookiejoe.gr
thecookiejoe

DESIRE

Έξι δεκαετίες γλυκιάς ιστορίας

Από το 1962, αποτελεί τον απόλυτο προορισμό για αυθεντική, ποιοτική ζαχαροπλαστική. Στο παραδοσιακό εργαστήριό του, με εκλεκτές πρώτες ύλες και μεράκι, γεννιούνται γλυκές δημιουργίες που ξεχωρίζουν. Οι εντυπωσιακές τούρτες του κλέβουν την παράσταση σε κάθε κοινωνική σας εκδήλωση. Παράλληλα, οι βελούδινες πάστες ανανεώνονται συνεχώς με ακαταμάχητους συνδυασμούς, το εμβληματικό Saint Honoré παραμένει μια διαχρονική αξία, ενώ σιγά σιγά επιστρέφουν τα μελωμένα μελομακάρονα και οι αφράτοι κουραμπιέδες. Το ιδανικό spot για να απολαύσεις τον καφέ σου, μαζί με κάποιο λαχταριστό γλυκό, σε ένα περιβάλλον που διατηρεί αναλλοίωτη την αυθεντική ταυτότητά του στο πέρασμα του χρόνου.

INFO

Δημοκρίτου 6
Κολωνάκι
2103632333
www.desire.com.gr
Desire ζαχαροπλαστείο – catering
desire_patisserie

CANDY MANIAC

Τρισδιάστατες τούρτες!

Μια τούρτα μπορεί να πάρει τη μορφή ενός αγαπημένου ήρωα ή ενός αντικειμένου που μοιάζει δύσκολο να αποτυπωθεί σε γλυκό; Στα χέρια της Μάνιας Μυστίλογλου, της δημιουργού του Candymaniac, ενός εργαστηρίου ζαχαροπλαστικής με ειδίκευση στις τρισδιάστατες τούρτες και στις περίτεχνες κατασκευές, όχι μόνο μπορεί αλλά το αποτέλεσμα είναι τέλειο!
Εκτός από τούρτες, στο Candymaniac θα βρείτε μπισκότα, cake pops, cupcakes, τσουρέκια, cinnamon rolls και γλυκά σε ποτηράκια. Όλα παρασκευάζονται χειροποίητα, με ποιοτικές πρώτες ύλες και χωρίς έτοιμα μείγματα, ενώ το εργαστήριο αναλαμβάνει επίσης γλυκές δημιουργίες για γάμους, βαφτίσεις και events.

INFO

Περικλέους 56
Χολαργός
6936339822
www.candymaniac.gr
candymaniac.gr
candymaniac_
@candymaniac_

D. STERGiOU

Ανακαλύψτε τα Korean Tube, τη νέα γλυκιά τάση που εμπνέεται από την κορεάτικη αισθητική

Η σύγχρονη ζαχαροπλαστική εξελίσσεται, αναζητά νέες ιδέες και μετατρέπει κάθε γλυκό σε μια ξεχωριστή εμπειρία. Με έμπνευση από τη δυναμική τάση των κορεατικών γλυκών, η D. STERGiOU παρουσιάζει το Korean Tube, μια νέα σειρά γλυκών που συνδυάζει ανάλαφρες υφές, απολαυστικές κρέμες και λαχταριστούς συνδυασμούς γεύσεων σε μια σύγχρονη, ξεχωριστή μορφή. Στην καρδιά του KOREAN TUBE βρίσκεται το αφράτο Chiffon Cake, που συναντά βελούδινες κρέμες και γευστικούς συνδυασμούς, οι οποίοι προσκαλούν σε μια διαφορετική γλυκιά απόλαυση. Κάθε εκδοχή έχει τον δικό της χαρακτήρα, με επιλογές που ισορροπούν ανάμεσα στην ένταση της σοκολάτας, την απολαυστική γεύση της κρέμας, τις αγαπημένες μπισκοτένιες νότες και τη φρεσκάδα των φρούτων. Lotus, Ferrero, Oreo, Blueberry, Mango Passion Yuzu και Strawberry συνθέτουν μια συλλογή που απευθύνεται τόσο στους λάτρεις των κλασικών αγαπημένων γεύσεων όσο και σε όσους αναζητούν νέους γευστικούς συνδυασμούς.
Με σύγχρονη αισθητική και ξεχωριστή παρουσίαση, το Korean Tube ακολουθεί τη φιλοσοφία μιας νέας γενιάς γλυκών: απολαυστικά, ιδιαίτερα και φτιαγμένα για να τραβούν το βλέμμα πριν ακόμη φτάσουν στην πρώτη δοκιμή. Για την D. STERGiOU, μια ελληνική επιχείρηση με περισσότερα από 20 χρόνια παράδοσης, ποιότητας και γεύσης στις γειτονιές της Αττικής, η καινοτομία αποτελεί έναν ακόμη τρόπο να εξελίσσει την καθημερινή εμπειρία του πελάτη, παραμένοντας κοντά στις νέες τάσεις και στις επιθυμίες του σύγχρονου κοινού.

Korean TubeE by D. STERGiOU: Μια νέα γλυκιά άφιξη που φέρνει τη σύγχρονη κορεατική έμπνευση σε κάθε στρώση και κάνει την απόλαυση να ξεχωρίζει.

INFO

Θρακομακεδόνων 66
Αχαρναί
2102471899
2102445311
www.dstergiou.gr
DStergiou.bakery.pastry
dstergiou.bakery

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ **ΚΟΡΝΕ**

Η νέα στάση για τα πιο λαχταριστά γλυκά στη Νέα Ερυθραία

Το Κορνέ έκανε τα πρώτα του βήματα στη Νέα Ιωνία το 2015. Εκεί δημιούργησε τη φήμη του για τα φρέσκα γλυκά, την ποιότητα και τη φιλική εξυπηρέτηση, χτίζοντας σχέσεις εμπιστοσύνης με τους κατοίκους της περιοχής. Πριν από έναν χρόνο, το Κορνέ άνοιξε νέο κατάστημα στη Νέα Ερυθραία, μεταφέροντας την εμπειρία και το μεράκι του σε μια καινούργια γειτονιά.

Με το που μπαίνεις στο Κορνέ στη Νέα Ερυθραία, το βλέμμα πέφτει αμέσως στην ανοιχτή κουζίνα. Οι ζαχαροπλάστες ετοιμάζουν καθημερινά φρέσκα croissants από ζύμη που ανοίγουν στο εργαστήριο. Βουτυρένια, αφράτα, με τραγανή κρούστα, σερβίρονται κάθε πρωί, δίπλα στα φρέσκα cinnamon buns που μοσχοβολούν κανέλα.

Η crème brûlée παρασκευάζεται κατά παραγγελία και η βελούδινη κρέμα βανίλιας καλύπτεται με ζάχαρη που καραμελώνεται μπροστά στον πελάτη με φλόγιστρο. Το αποτέλεσμα είναι ένα λεπτό, τραγανό στρώμα που σπάει με το κουτάλι και αποκαλύπτει το αρωματικό, δροσερό εσωτερικό. Στη βιτρίνα βρίσκεις κάθε μέρα τα φημισμένα κορνεδάκια με κρέμα patisserie – τραγανά και ισορροπημένα στη γεύση. Οι σφολιάτες και οι πίτες φτιάχνονται με υλικά πρώτης ποιότητας και προσεγμένη τεχνική. Το πολίτικο τσουρέκι με μαστίχα και μαχλέπι προσφέρεται όλο τον χρόνο, ενώ τα μελομακάρονα και οι κουραμπιέδες σε μπουκίτσες είναι μοναδικές λιχουδιές που ξεχωρίζουν.

Το Κορνέ αποτελεί πλέον σταθερό σημείο για καφέ, γλυκό και μια μικρή απόδραση καθημερινής απόλαυσης, με έμφαση στη φρεσκάδα και τη σταθερή ποιότητα.

INFO

Νέα Ιωνία
Ελευθερίου Βενιζέλου 128
2114104918

Νέα Ερυθραία
Ελευθερίου Βενιζέλου 114
2106202622

www.korne.gr
korne.gr
korne.gr

Νίκο Μιούλι
Μοντεβέρντι, μια παλιά συνταγή με απρόσμενη γεύση

Ο Αμερικανός συνθέτης Νίκο Μιούλι μιλά στην *ATHENS VOICE* για την ενορχήστρωση του *«Ορφέα»* του Μοντεβέρντι με σύγχρονα όργανα και για τη δύναμη της μουσικής ενός έργου που 419 χρόνια μετά τη σύνθεσή του εξακολουθεί να ακούγεται τολμηρό

Της ΛΕΝΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

© HEIDI SOLANDER

Η Εθνική Λυρική Σκηνή εγκαινιάζει τη σεζόν 2026/27 με μια μεγάλη διεθνή συμπαραγωγή με το βρετανικό Φεστιβάλ του Γκλάιντμπορν και τη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης. Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανεβάζει τον *«Ορφέα»* του Κλάουντιο Μοντεβέρντι. Η όπερα, που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1607 στη Μάντοβα, παρόλο που δεν είναι η πρώτη που γράφτηκε, θεωρείται σημείο αναφοράς στην ιστορία της μουσικής, καθώς σηματοδοτεί τη γέννηση της όπερας ως ολοκληρωμένης δραματικής τέχνης. Ο Μοντεβέρντι, μέσα από το λιμπρέτο του Αλεσάντρο Στρίτζο, πλάθει ένα νέο έργο όπου ο λόγος, η μουσική και η δράση λειτουργούν αδιαχώριστα, υπηρετώντας με μοναδική αμεσότητα τον μύθο του Ορφέα, μια ιστορία όπου ο έρωτας, η απώλεια και η δύναμη της τέχνης συναντιούνται με τον θάνατο.

Τη σκηνοθεσία της συναρπαστικής αυτής παραγωγής υπογράφει ο **Γουίλιαμ Κέντριτζ**. Ο κορυφαίος εικαστικός αντιμετωπίζει τη συγκεκριμένη όπερα ως ένα έργο ανοιχτό σε νέες αναγνώσεις και δημιουργεί ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο σύμπαν με εικόνες που γεννιούνται μπροστά στον θεατή, σβήνονται και μετασχηματίζονται σε νέες. Η πρεμιέρα της δόθηκε τον περασμένο Ιούνιο στο Φεστιβάλ του Γκλάιντμπορν και η υποδοχή από κοινό και κριτικούς ήταν ιδιαίτερα θερμή.

Η παράσταση, βέβαια, που θα παρακολουθήσουμε στην Αθήνα θα έχει μια σημαντική διαφορά. Ο ήχος της ορχήστρας δεν θα μοιάζει ακριβώς με τον Μοντεβέρντι που ίσως έχουμε στο μυαλό μας, με το τσέμπαλο, τη θεόρβη, τη βιόλα ντα γκάμπα και τα κορνέτα. Η μουσική του έργου δεν θα ακουστεί με όργανα εποχής όπως στο Γκλάιντμπορν. Στην ενορχήστρωση του Μιούλι, που πρωτοπαρουσιάστηκε στην Όπερα Σάντα Φε του Νέου Μεξικού το 2023 και θα χρησιμοποιηθεί και στο ανέβασμα της παραγωγής στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης, η μουσική επένδυση του έργου θα γίνει με σύγχρονα όργανα.

Ο διακεκριμένος Αμερικανός συνθέτης σύγχρονης ορχηστρικής μουσικής και όπερας και ενορχηστρωτής, συνεχίζοντας μια μακρά παράδοση αναβιώσεων του *«Ορφέα»* στον 20ό αιώνα, με ενορχηστρώσεις από πρωτοπόρους συνθέτες όπως ο Πολ Χίντεμιτ και ο Λουτσιάνο Μπέριο, μετέφερε με μαεστρία τη μουσική του παρελθόντος στη δική του μουσική γλώσσα, κατορθώνοντας, όπως έγραψαν οι *New York Times*, *«να χρησιμοποιήσει τα εργαλεία μιας σύγχρονης ορχήστρας, διατηρώντας τη διαφάνεια των παλαιών οργάνων και χωρίς να διολισθήσει σε υπερβολικά ρομαντικό ήχο»*.

Λίγες μέρες πριν την αθηναϊκή πρεμιέρα, ο Νίκο Μιούλι μάς μίλησε για τον δικό του *«Ορφέα»* και την προσέγγισή του στο μουσικό σύμπαν του Μοντεβέρντι.

Ξεκινώντας την ενορχήστρωση στον «Ορφέα» του Μοντεβέρντι, πού βάλατε το όριο ανάμεσα στην πιστότητα στον συνθέτη και στη δική σας δημιουργική έκφραση; Το γεγονός ότι γνώριζα ότι θα έγραφα για όργανα μιας σύγχρονης ορχήστρας, που εκείνος δεν είχε στη διάθεσή του, μου έδωσε τεράστια ελευθερία. Φυσικά, η αρχική παρτιτούρα περιέχει συγκεκριμένες ενορχηστρωτικές οδηγίες, τις οποίες προσπάθησα να σεβαστώ όσο το δυνατόν περισσότερο.

Αισθανθήκατε ότι μπαίνετε σε διάλογο με τους παλαιότερους «μεταφραστές» του «Ορφέα» ή προσπαθήσατε συνειδητά να απομακρυνθείτε από τις προσεγγίσεις τους; Ευτυχώς που υπάρχει το προηγούμενο, που, δηλαδή, έχουν ενορχηστρώσει κι άλλοι Μοντεβέρντι πριν από εμένα. Ωστόσο, όταν δέχτηκα να αναλάβω το έργο, άκουσα την ενορχήστρωση του καθενός από αυτούς κι έπειτα δεν ξανάκουσα τίποτα!

Όταν αντικαθιστούσατε στην παρτιτούρα ένα παλαιό όργανο με ένα σύγχρονο, αναζητούσατε το ίδιο ηχόχρωμα, την ίδια μουσική λειτουργία ή το ίδιο δραματουργικό αποτέλεσμα; Νομίζω ότι είναι ένας συνδυασμός όλων των παραπάνω. Σίγουρα δεν προσπαθούσα να ζητήσω από τους μουσικούς να μιμηθούν παλαιότερους τρόπους εκτέλεσης. Μόλις αποφασίσεις να χρησιμοποιήσεις σύγχρονα όργανα, νομίζω ότι πρέπει να παραμείνεις σ' αυτή την επιλογή και να μην ανησυχείς υπερβολικά για το αν πρόκειται για «αντικατάσταση», «ενίσχυση» ή οτιδήποτε άλλο. Είναι σαν να χρησιμοποιείς τα σύνεργα που έχεις στην κουζίνα σου για να φτιάξεις μια πολύ παλιά συνταγή.

Πολλοί λένε πως ένας από τους κινδύνους της ερμηνείας του Μοντεβέρντι με σύγχρονη ορχήστρα είναι ότι η μουσική μπορεί να αποκτήσει έναν υπερβολικά πλούσιο ήχο. Εσείς τον αποφύγατε; Το ελπίζω. Θέλω όμως το αποτέλεσμα να είναι το ίδιο γεμάτο, δραματικό και συναρπαστικό, ακριβώς όπως το πρωτότυπο. Η ενορχήστρωση του Μοντεβέρντι (και η σύνθεση, φυσικά) είναι πλούσια, άγρια και ξέφρενη και ελπίζω να τον τίμησα!

Ο Γουίλιαμ Κέντριτζ, τοποθετώντας τη δράση του Ορφέα περίπου στο 1910, μια εποχή που απέχει πολύ από τον Μοντεβέρντι αλλά και από εμάς, δημιουργεί έναν χώρο όπου ο αρχαίος μύθος συναντά τη νεότερη ιστορία. Μέσα σ' αυτό το ενδιάμεσο χρονικό τοπίο πώς πιστεύετε ότι θα λειτουργήσουν οι δικές σας ενορχηστρωτικές επιλογές; Στην πραγματικότητα, έχοντας δουλέψει το πρότζεκτ του «Ορφέα» με βάση τη σκηνοθεσία του Γιουβάλ Σάρον στη Σάντα Φε, η προσέγγιση του Κέντριτζ θα είναι μια ωραία έκπληξη και για μένα.

Έχετε κινηθεί σε πολύ διαφορετικούς μουσικούς κόσμους – από τη σύγχρονη όπερα και την ορχηστρική μουσική έως την παλαιά μουσική. Αυτές οι διαφορετικές μουσικές γλώσσες επηρεάζουν η μία την άλλη στη δική σας σύνθεση; Απολύτως, αν και δεν ξέρω ακριβώς πώς. Αλλά δεν το σκέφτομαι και πολύ. Το να δουλεύεις σε διαφορετικά πεδία και «είδη» (μισώ αυτή τη λέξη!) μοιάζει πολύ με το να ζεις σε μια σύγχρονη πόλη με μακρά ιστορία. Δυστυχώς δεν έχω έρθει ποτέ στην Ελλάδα, αλλά ζούσα στην Ιταλία και η Ρώμη μού δίνει αυτή την αίσθηση. Η αποθήκη του μπακάλικου από όπου αγοράζεις το απορρυπαντικό σου είναι χτισμένη μέσα σε ένα κελάρι του 3ου αιώνα. Μια γυναίκα χρησιμοποιεί το ChatGPT από το κινητό της, ενώ στέκεται μπροστά από ένα παρεκκλήσι του 17ου αιώνα…

Έχετε συνθέσει δική σας μουσική με θέμα τους σύγχρονους μύθους, όπως στην όπερα «Two Boys». Με τον «Ορφέα» επιστρέψατε σε έναν από τους μεγάλους αρχετυπικούς μύθους. Τι σας δίδαξε η επαφή σας με τον Μοντεβέρντι σχετικά με το πώς ένας συνθέτης σήμερα μπορεί να αφηγηθεί μια ιστορία που έχει ήδη ειπωθεί εδώ και αιώνες; Πολύ καλή ερώτηση! Νομίζω ότι αυτό που έμαθα μέσα από αυτό το έργο ήταν η δύναμη της μουσικής να σηκώνει πολύ βαριές πέτρες αλλά και να ρίχνει φως στις μικρές λεπτομέρειες. Αντιλαμβάνεσαι πόσο «ρωμαλέα» είναι –αρμονικά, ενορχηστρωτικά και σε δραματουργικό επίπεδο– όταν αφηγείται μια πραγματικά μεγάλη ιστορία για πραγματικά μεγάλες ιδέες. Μετά όμως ζουμάρεις και βλέπεις μόνο μια μικρή νότα, ένα σολ δίεση, που κάνει την ανθρώπινη πλευρά της ιστορίας ξαφνικά συγκινητική και αληθινή.

Υπάρχει κάτι στη μουσική του Μοντεβέρντι που θα θέλατε να «κλέψετε» ως συνθέτης; Η έκπληξη των αρμονιών. Κάθε λεπτό της μέρας που δούλευα πάνω σ' αυτό το έργο, ανακάλυπτα κάτι περίπλοκο και θαυμαστό που είχε κάνει. Πολλοί μουσικοί της ορχήστρας, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν ελάχιστη σχέση με την παλαιά μουσική, με πλησίαζαν στις πρόβες και με ρωτούσαν πόσες από τις αρμονίες ήταν δικές μου! Έμεναν με το στόμα ανοιχτό όταν τους έλεγα ότι ήταν 100% Μοντεβέρντι – κάθε παράξενο χρωματικό στοιχείο, κάθε αναπάντεχη ημι-καντέντσα που το 2026 ακούγεται το ίδιο σύγχρονη όπως και το 1607!

Το κοντίνουο των συναισθημάτων

Στη μουσική μπαρόκ, το κοντίνουο (ή μπάσο κοντίνουο) δεν είναι απλώς μια τεχνική συνοδείας, ένας «ρυθμός» στο background, αλλά το θεμέλιο ολόκληρης της μουσικής δομής της όπερας, καθώς εξυπηρετεί τη δραματουργία (πλοκή, συναισθήματα, θεατρικότητα). Στον *«Ορφέα»*, για παράδειγμα, ο Μοντεβέρντι χρησιμοποιεί «φωτεινά» και «σκοτεινά» όργανα κοντίνουο για να διαχωρίσει τον Πάνω από τον Κάτω Κόσμο. Ακόμα όμως και ένας λόγιος ερμηνευτής πρέπει να επιλέξει το πώς θα παίξει τα μέρη του κοντίνουο, επειδή στις παρτιτούρες του ο Μοντεβέρντι παραλείπει κρίσιμες λεπτομέρειες – σαν να αφήνει χώρο στους μουσικούς. Αυτός είναι κι ένας από τους λόγους που πολλοί συνθέτες θέλησαν να δοκιμάσουν τις δυνάμεις τους στην επανενορχήστρωση ή τη διασκευή του *«Ορφέα»*.

Ο Νίκο Μιούλι έχει περιγράψει την ενορχήστρωση των μερών του κοντίνουο ως μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του έργου. Τον ρωτώ για τις δυσκολίες που τυχόν συνάντησε. Μου απαντά: *«Το κοντίνουο καθαυτό δεν ήταν τόσο δύσκολο – είναι, θα έλεγα, ένα οπτικό εφέ. Φανταστείτε να υπάρχει έντονη ορχηστρική δραστηριότητα και ξαφνικά να ακούγεται μόνο ένα λαούτο ή ένα τσέμπαλο. Είναι σαν ο φακός να εστιάζει σε μία και μοναδική λεπτομέρεια. Σ' αυτόν τον ήχο, όποιος κι αν είναι, πρέπει να εστιάσεις κι εσύ, και ταυτόχρονα να είσαι δραματουργικά συναφής. Στο περιβάλλον μιας μεγάλης σύγχρονης ορχήστρας θεώρησα ότι δεν θα είχε νόημα να αναλάβει αυτόν τον ρόλο π.χ. ένα κίμπορντ. Έπρεπε να δημιουργήσω ένα εσωτερικό "μικρό σύνολο" με άρπα, πληκτροφόρο όργανο, ξύλινα πνευστά… Ουσιαστικά έπρεπε να επαναπροσδιορίσω τη δραματουργική λειτουργία του κοντίνουο»*. A

Για το σύγχρονο ελληνικό έργο

Της **ΜΑΤΙΝΑΣ ΚΑΛΤΑΚΗ**

Όσο κι αν είναι αναγκαίες οι ταξινομήσεις των θεωρητικών προκειμένου να διευκολύνεται η μελέτη περιόδων, ειδών, συγγραφικών γενεών κ.λπ., στην πραγματική, ιστορική ροή των καλλιτεχνικών γεγονότων, η αρχή και η εξέλιξη των τάσεων, των «κινημάτων» και της εντοπιότητάς τους, είναι πάντα σχετική. Μ' άλλα λόγια, το σημερινό ρεαλιστικό ελληνικό έργο σαφώς «πατάει» στα σπουδαία έργα που γράφτηκαν από τον Ιάκωβο Καμπανέλλη και μετά, από την Αναγνωστάκη, τον Ποντίκα, τον Κεχαΐδη, τον Σκούρτη (για να αναφέρω κάποια παραδείγματα).

Ταυτοχρόνως, επίδραση έχουν δεχτεί τα σύγχρονα ελληνικά έργα από την ευρωπαϊκή παραγωγή, ειδικά από το βρετανικό και το γερμανικό θέατρο, που κατά τη δεκαετία του '90 γνώρισαν μεγάλη άνθηση, προκαλώντας αρκετή συζήτηση ώστε γρήγορα πολλά έργα τους να εξαχθούν και σε θέατρα της υπόλοιπης Ευρώπης.

Η Ελλάδα, που από παλιά είχε το βλέμμα στραμμένο στη Δύση, δεν αποτέλεσε εξαίρεση. Μέσω και των επιχορηγούμενων θεάτρων που εντόπιζαν και παρουσίαζαν πραγματικά αξιόλογα σύγχρονα έργα, κατά τη δεκαετία του '90 βασική υπήρξε η επίδραση που άσκησε στους Έλληνες συγγραφείς της νεότερης γενιάς και στο κοινό το βρεατανικό In-yer-face theatre. Τα έργα του Ρέιβενχιλ, του Άντονι Νίλσον, του Πάτρικ Μάρμπερ, του Μάρτιν Μακ Ντόνα, του Ντέιβιντ Γκρεγκ, του Ντέιβιντ Χάροουερ και της Σάρα Κέιν διαμόρφωσαν ένα είδος τάσης που εξέφρασε τη δυσφορία των μη προνομιούχων Βρετανών για τις πολιτικές της Θάτσερ και την παρακμή του κοινωνικού κράτους στο όνομα του νεοφιλευθερισμού. Ήταν ακόμη η εποχή του AIDS και του αδειάσματος της πανκ κουλτούρας που τρακούνησε τη βρετανική δραματουργία – αλλά όχι τόσο ώστε να μη διακρίνει κανείς τη σχέση με τη δεκαετία του '60 και τον *«Σωσμένο»* του Έντουαρντ Μποντ.

Το ενδιαφέρον είναι ότι ο όρος «In-yer-face theatre» ανήκει στον Βρετανό θεατρικό κριτικό Άλεξ Σιρζ (συγγραφέα του βιβλίου *«In-Yer-Face Theatre: British Drama Today»* (2001), οποίος το 2010 ξεκαθάρισε:
«Καταρχάς, το "In-yer-face" θέατρο δεν υπήρξε ποτέ κίνημα και ουδέποτε ισχυρίστηκα κάτι τέτοιο. […] Συνιστά μια αισθητική αντίληψη και μια σειρά θεατρικών τεχνικών. Ως αισθητική αντίληψη, εμπεριέχει μια οξύτητα στο συναίσθημα και μια διεισδυτική πνευματική αντίληψη του πνεύματος της εποχής.
»Ως σύνολο θεατρικών τεχνικών, αποτελεί παράδειγμα βιωματικού θεάτρου· οι τεχνικές του περιλαμβάνουν μια σκηνική γλώσσα που δίνει έμφαση στην ωμότητα, την ένταση και τη σκληρή φρασεολογία, σκηνικές εικόνες που αποτυπώνουν οξύ πόνο ή μια απολύτως ευάλωτη κατάσταση, καθώς και μια προσέγγιση των χαρακτήρων όπου προτιμώνται τα θύματα που είναι συνένοχα (στην κατάστασή τους) έναντι των αθώων θυμάτων. Το γεγονός ότι αυτές οι τεχνικές του βιωματικού θεάτρου άνθισαν στο «θερμοκήπιο» των μικρών θεατρικών χώρων (studio theatres) δεν προκαλεί, ασφαλώς, καμία έκπληξη».

Στην καθ' ημάς Ανατολή θα μπορούσε κάποιος να βρει γραμμή σύνδεσης του βρετανικού «Θεάτρου στα μούτρα» με έργα που γράφτηκαν από το τέλος της δεκαετίας του '90 και εξής. Προσαρμόζοντας τις δραματουργικές αγωνίες τους στα ελληνικά συμφραζόμενα, είδαμε έργα όπως το *«Στην Εθνική με τα μεγάλα»*, του

«Ανεξάρτητα κράτη»

Μιχάλη Βιρβιδάκη, το 1997, στο Θέατρο Οδού Κυκλάδων, το *«Ο Έβρος απέναντι»*, του Θανάση Παπαθανασίου και του Μιχάλη Ρέππα, το 1998, που παρουσιάστηκε τη σεζόν 1999-2000, σε σκηνοθεσία Νίκου Μαστοράκη, το *«Αξύριστα πηγούνια»*, του Γιάννη Τσίρου, που ανέβηκε για πρώτη φορά το 2006, σε σκηνοθεσία Θανάση Παπαγεωργίου, στο θέατρο Πόρτα, το *«Γάλα»* του Βασίλη Κατσικονούρη, του 2003, το οποίο ανέβηκε για πρώτη φορά στο Εθνικό Θέατρο το 2006.
Την ίδια εποχή, τη δεκαετία του 2000, εμφανίζεται στον κινηματογραφικό μας στερέωμα ο Γιάννης Οικονομίδης, κι έχω την εντύπωση ότι το θεατρικής σύλληψης *«Σπιρτόκουτο»* (2002-2003) και οι ταινίες του που ακολούθησαν (*«Η Ψυχή στο Στόμα»*, 2006, *«Μαχαιροβγάλτης»*, 2010, *«Το μικρό ψάρι»*, 2014 και οι υπόλοιπες) αποτέλεσαν την πιο δυνατή επίδραση στους νεότερους θεατρικούς συγγραφείς για ένα γνήσια ελληνικό In-yer-face θέατρο, το οποίο δεν διστάζει να εκθέσει, με κάθε σκληρότητα και ωμότητα, τα μικρά καθημερινά εγκλήματα, που ατιμώρητα διαιωνίζουν την κοινωνική παρακμή και αποσύνθεση.

Πώς ο Γιάννης Οικονομίδης επηρέασε όσο λίγοι τη σύγχρονη θεατρική γραφή και πράξη

Το 2016, ανεβαίνει στο Εθνικό Θέατρο το *«Στέλλα κοιμήσου»*, που, με μακρινή αναφορά στη Στέλλα Βιολάντη του Ξενόπουλου, γνωρίζει πολύ μεγάλη επιτυχία, παρά τη «βρόμικη» ιδιόλεκτο των νεόπλουτων ηρώων και την απροκάλυπτη βία που χαρακτήριζε ακόμη και τις πιο αθώες λέξεις και πράξεις τους. Το ωμό ρεαλιστικό θέατρο (που λειτουργεί, αν θέλετε, στον αντίποδα της άλλης αξιοπρόσεκτης τάσης, του λεγόμενου «μεταδραματικού θεάτρου») επέβαλε με τη μεγάλη επιτυχία της και η παράσταση *«Άνθρωποι και ποντίκια»* – διασκευή στα καθ' ημάς του ομότιτλου έργου του Τζον Στάινμπεκ από τη Σοφία Αδαμίδου, την οποία παρουσίασε η Ομάδα Cartel του Βασίλη Μπισμπίκη το 2018. Έκτοτε αυτό το είδος σκληρού ρεαλιστικού θεάτρου εξακολουθεί να εμπνέει συγγραφείς, καλλιτέχνες της σκηνικής τέχνης και κοινό.
Το δίδυμο που αξίζει ξεχωριστής μελέτης είναι βέβαια ο ηθοποιός και συγγραφέας Αντώνης Τσιοτσιόπουλος και ο σκηνοθέτης Γιώργος Παλούμπης, που μαζί έχουν υπογράψει μια σειρά από πολύ επιτυχημένες παραστάσεις (τουλάχιστον όσο μπορεί να κρίνει κανείς από την προσέλευση του κοινού). Πράγματι από το *«Εθνικός Ελληνορώσων»* (2017-2018) μέχρι τον *«Κωλόκαιρο»* (2022), τα *«Ανεξάρτητα κράτη»* (2024) και το *«Αρμπάιτ»* (2025) διαμορφώνεται ένα σώμα έργων που λειτουργεί σαν καθρέφτης της οικείας πραγματικότητας, σκόπιμα αποδοσμένης με τα πιο μελανά χρώματα, με γλώσσα εώς και χυδαία, μολυσμένη από την αδικία, την ανισότητα, τον σεξισμό και τον ρατσισμό σε βαθμό απόγνωσης και απελπισίας.

Η κατεύθυνση του σύγχρονου ελληνικού «Θεάτρου στα μούτρα» βρίσκεται σε εξέλιξη και συνομιλεί με την κρίση που βιώνει η χώρα μας την τελευταία 20ετία

Θα έβγαιναν, νομίζω, ενδιαφέροντα συμπεράσματα από μια αναλυτική μελέτη όσων έργων/συγγραφέων αναφέρθηκαν –και όσων δεν αναφέρθηκαν χάριν οικονομίας χώρου– ως προς τη θεματολογία (που παρουσιάζει αρκετούς κοινούς τόπους), τη χρήση της γλώσσας (βασικό στοιχείο των αρνητικών κριτικών), την έντονη σωματικότητα και την εν γένει σκηνοθετική προσέγγισή τους. Ακόμη, θα είχε ενδιαφέρον να δούμε πώς ο κινηματογράφος και το θέατρο συναντιούνται τόσο δυναμικά και ανατροφοδοτούνται όχι μόνο ως τις πρώτες ύλες, αλλά και ως προς το κοινό τους. Νέο κοινό μπαίνει στα θέατρα, το οποίο αναζητεί παραστάσεις που να θυμίζουν Οικονομίδη.
Αλλά αυτή η κατεύθυνση του σύγχρονου ελληνικού «Θεάτρου στα μούτρα» συνεχίζει να ενδιαφέρει (το διαπιστώνουμε, άλλωστε, από τις επαναλήψεις στις παραστάσεις της φετινής σεζόν). Βρίσκεται σε εξέλιξη και σαφώς συνομιλεί με την κρίση διαρκείας που βιώνει η χώρα μας την τελευταία 20ετία. Ας μη βιαστούμε να την αξιολογήσουμε. Ωστόσο σημεία εξάντλησης ή σημάδια ευκολίας (που εκδηλώνονται όταν το ίδιο σύνολο ανθρώπων καταπιάνεται με παρόμοια έργα επί σειρά ετών) έχουν ήδη εκδηλωθεί.

Είδα πρόσφατα τα *«Ανεξάρτητα κράτη»* των Τσιοτσιόπουλου και Παλούμπη, σε σκηνοθεσία του δεύτερου, στο θέατρο Χώρα. Το έργο καθαυτό είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον. Κυρίως γιατί εξετάζει την αληθινή ιστορία του γιατρού Βασίλη Τσιρώνη (ο οποίος, το 1977, καταδιωκόμενος από την αστυνομία, κλείστηκε με την οικογένειά του στο διαμέρισμά του στο Φάληρο, κηρύσσοντάς το «ανεξάρτητο κράτος») από τη σκοπιά μιας δράκας δημοσιογράφων. Εφόσον η δράση του έργου μετατοπίζεται στην αίθουσα σύνταξης μιας μεγάλης εφημερίδας, αν η σκηνοθεσία ξέφευγε της πεπατημένης των προηγουμένων συνεργασιών των δύο (να ο κίνδυνος της αυτο-επανάληψης), ίσως το έργο να αποκτούσε άλλη δυναμική. Δεν χρειαζόταν, κατά τη γνώμη μου, όλη αυτή η φωνητική και εκφραστική υπερβολή. Και μάλλον περιττοί θα αποδεικνύονταν οι, αντισταθμιστικά κωμικοί, ρόλοι της αστρολόγου και του πολιτιστικού συντάκτη (οι μόνοι από τα πρόσωπα που φορούσαν περούκες). Η παρωδία δεν ισοφαρίζει τη δραματική ένταση, την εξαφανίζει. Κατά τ' άλλα τα *«Ανεξάρτητα κράτη»* είναι ένα έργο που θα μπορούσε να παιχτεί με επιτυχία σε οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα, αν είχαμε σοβαρούς μηχανισμούς που να εξάγουν τη σύγχρονη ελληνική δραματουργία.

Θα επανέλθουμε. Γιατί δεν μιλήσαμε για τους ακόμη νεότερους της σύγχρονης ελληνικής γραφής και πράξης, τον Γιωργή Τσουρή, τη Νεφέλη Μαϊστράλη, τη Βαλέρια Δημητριάδου, τον Γιάννη Αποσκίτη κ.ά., όπως και για τους λόγους που έχει εκδηλωθεί όλη αυτή η δυσαρέσκεια ως προς την πολιτική του Εθνικού Θεάτρου σχετικά με το σύγχρονο ελληνικό θέατρο. A

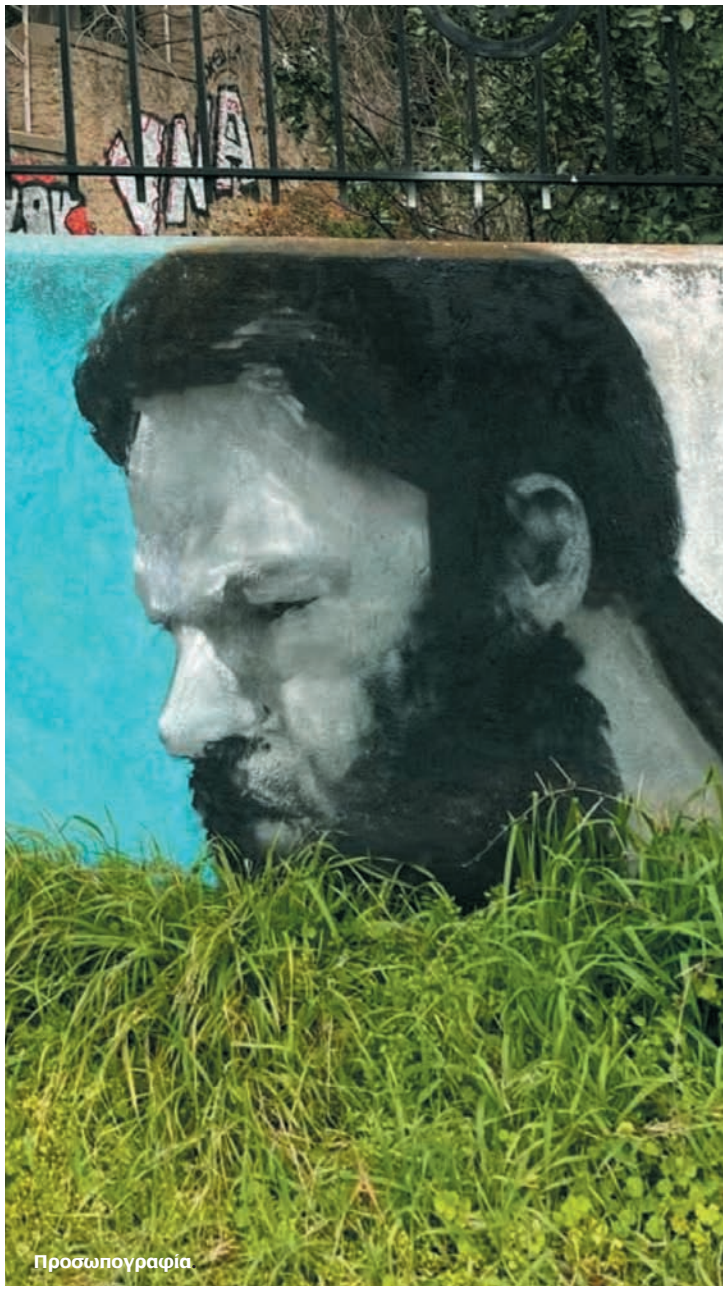
NEW SEASON

voice RADIO

WE'RE BACK. TUNE IN.

10:00–11:00	Επιστήμη Μπινάζη
11:00–12:00	Γιάννης Νένες
12:00–13:00	Στέφανος Δάνδολος
13:00–14:00	Λαμπρινή Τρούγκου – Θάνος Ψυλλίδης
14:00–15:00	Χαρά Αλεξανδροπούλου
15:00–16:00	Δημήτρης Αθανασιάδης

ATHENS VOICE

Προσωπογραφία

Eyes

Διονύσης Γαρδέλης-Καπλάνης

Ένας καλλιτέχνης (κυριολεκτικά) του δρόμου

Της **ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

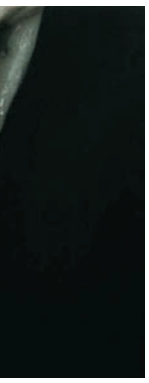
Ο Διονύσης Γαρδέλης-Καπλάνης ζωγραφίζει στον δρόμο, τους τοίχους της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, όπου τους βρίσκει διαθέσιμους, τα ρολά των μαγαζιών όπου του επιτρέπεται, και είναι στο τσακ ν' αρχίσει να ζωγραφίζει και τα πεζοδρόμια

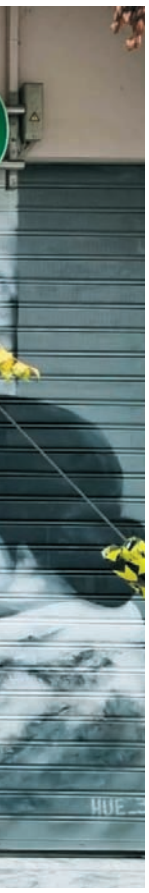
«Έκανα γκράφιτι από 15 χρονών», λέει με αφοπλιστικό χαμόγελο, «με ενδιέφερε πάντα η δημόσια έκφραση, το να επικοινωνήσω μέσα από ένα σύνθημα ή μια σκέψη ή μια εικόνα, ένα σχέδιο, ένα χρώμα. Είχα και «ταγκιά» (υπογραφή, ψευδώνυμο), αυτό που κρατάω ακόμα δηλαδή, "hue37", ήταν το όνομά μας, μια ομάδα γκραφιτάδων που είχαμε φτιάξει με φίλους…»

Ο Διονύσης τελείωσε τη Σχολή Καλών Τεχνών πριν από πέντε χρόνια, κι από τότε έκανε πολλά γκράφιτι, όπως και κάποιες δουλειές, π.χ. εικονογραφήσεις παιδικών βιβλίων, αλλά και πολλές «τοιχογραφίες», μέχρι που κατάλαβε ότι «…η παρεμβατική τέχνη έχει και επιπτώσεις, και είπα να το γυρίσω στη νόμιμη».

Μιλάει με ενθουσιασμό για έναν φαρμακοποιό στη Θεσσαλονίκη, που τον πλήρωσε για να του ζωγραφίσει τα ρολά – με ένα υπέροχο, πραγματικά, πορτρέτο του Θανάση Βέγγου. «Πριν από δύο μήνες ζωγραφίζαμε με έναν φίλο (έναν τοίχο) στα Εξάρχεια, μας πέτυχε ένας καθηγητής της Καλών Τεχνών, μας είπε μπράβο, του άρεσε πολύ η δουλειά μας – ήταν ο τοίχος του σπιτιού του! Μετά ήρθε ένας αστυνομικός και μας είπε ότι η δίωξη είναι αυτεπάγγελτη, αν ζωγραφίζεις σε δημόσιο κτίριο, πας φυλακή, περνάς δικαστήριο και τέτοια… Ναι, προτιμώ να ζωγραφίζω σε δημόσιο χώρο αλλά νομικά δεν είμαι καλυμμένος. Όταν έκανα τον Βέγγο στη Θεσσαλονίκη, ρωτούσα σε μαγαζιά με ρολά "μήπως θα σας ενδιέφερε να ζωγραφίσω το ρολό σας;". Ε, στους δέκα, ας πούμε, οι δύο μπορεί να έδιναν 50 ευρώ, που δεν καλύπτει ούτε τα υλικά μου. Αλλά επιλέγω τον δημόσιο χώρο επειδή έχει περισσότερο ενδιαφέρον, εκτίθεται αυτόματα η δουλειά σου, τη βλέπει ο κόσμος χωρίς να μπει στη διαδικασία "πάω σε μια έκθεση να δω ένα έργο". Καλά, κι επειδή δεν έχω ιδιωτικό χώρο για να ζωγραφίσω μεγάλα έργα ή για να τα εκθέσω…»

Στη Θεσσαλονίκη ζωγράφισε σ' έναν τοίχο το πορτρέτο του (διάσημου ληστή) Νίκου Παλαιοκώστα και η γειτονιά δεν άφησε τον Δήμο να το «καθαρίσει» – κάτι που θεώρησε προσωπική του επιτυχία. Άλλη προσωπική του επιτυχία, λέει γελώντας, ήταν ένα παιδί που του έκανε ιδιαίτερα μαθήματα και μπήκε στην Καλών Τεχνών («Έναν μαθητή είχα μόνο, και πέρασε με την πρώτη, άρα έχω 100% επιτυχία!»).

Πριν από δύο μήνες ζωγραφίζαμε με έναν φίλο (έναν τοίχο) στα Εξάρχεια, μας πέτυχε ένας καθηγητής της Καλών Τεχνών, μας είπε μπράβο, του άρεσε πολύ η δουλειά μας – ήταν ο τοίχος του σπιτιού του!

Ζωγραφίζει συνήθως βραδινές ώρες, εκτός αν βρει ένα έρημο κτίριο, οπότε μπορεί να δουλέψει και μέρα μεσημέρι χωρίς πρόβλημα. Σκέφτηκε να κάνει αίτηση για αναπληρωτής καθηγητής, αλλά τα λεφτά είναι πολύ λίγα, δεν βγαίνεις με τέτοιο μισθό. Συνεχίζει να «εκθέτει τα έργα του στον δρόμο» και να ζωγραφίζει, να γκραφιτάρει, να παίζει με τις εικόνες… αν και «η εικόνα έχει χάσει το νόημά της πια», λέει κουνώντας το κεφάλι.

Ο Διονύσης, ξέχασα να σας πω, γεννήθηκε το 1994 και είναι γιος του ηθοποιού Σταμάτη Γαρδέλη και της εκδότριας-ραδιοφωνικής παραγωγού Σίσσυς Καπλάνη. Μοιάζει και στους δύο γονείς του, λίγο, όσο πατάει η γάτα, αλλά είναι εντελώς ο εαυτός του: ένας ωραίος καλλιτέχνης που κάνει ομορφότερη την πόλη με τα χεράκια του, τη δημιουργικότητα και το ταλέντο του.

© ΑΠΕ- ΜΠΕ

Σημειώσεις Ενός Μονομανούς

CCCLXXXXIII

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΛΩΡΑΚΗ**

Ο Χατζιδάκις, ο Δαμιανάκος και το ρεμπέτικο

Ο Μάνος Χατζιδάκις γεννήθηκε πριν από ακριβώς 101 χρόνια, στις 23 Οκτωβρίου του 1925. Η οπτική του πάνω στο ρεμπέτικο έκανε αρκετούς από εμάς να βλέπουμε το συγκεκριμένο είδος με άλλα μάτια.

Το 1980 είχα δύο μεγάλες αγάπες: η μία ήταν η μουσική –από τα 10 μου περίπου– και η άλλη, η καινούργια, ήταν η Κοινωνιολογία. Δύο χρόνια αργότερα, περνώντας στη –θηλυκή ακόμα– Πάντειο, ήξερα ότι ήταν η σχολή που βρισκόταν πιο κοντά στην επιστήμη της Κοινωνιολογίας, ακόμη κι αν το ομώνυμο τμήμα δεν είχε δημιουργηθεί ακόμα. Στάθηκα αρκετά τυχερός ώστε το τμήμα όχι μόνο δημιουργήθηκε το 1984 αλλά και είχα τη δυνατότητα να το ακολουθήσω, φορτώνοντας απλώς το διδακτικό μου πρόγραμμα με μερικά επιπλέον μαθήματα.

Κάνοντας μεγάλες απογευματινές βόλτες στα πολλά τότε βιβλιοπωλεία της Σόλωνος, έψαχνα μανιωδώς για βιβλία Κοινωνιολογίας. Η *«Κοινωνιολογία του ρεμπέτικου»* του **Στάθη Β. Δαμιανάκου** ήταν το βιβλίο που συνέδεσε την επιστήμη που σπούδαζα με τη μουσική. Παρότι δεν ήμουν φανατικός του ρεμπέτικου, μελέτησα το βιβλίο κρατώντας άπειρες σημειώσεις. Το βασικό συμπέρασμα ήταν λοιπόν ότι, ναι, υπήρχε τρόπος να συνδεθεί η Κοινωνιολογία με τη μουσική! Και η βιβλιοθήκη της Παντείου έδειχνε αυτόν τον δρόμο με μερικά σπουδαία βιβλία, που δεν είχαν να κάνουν με το ρεμπέτικο αλλά με το ροκ. Ήταν η εποχή που έκανα φύλλο και φτερό το *«One Chord Wonders»* του **Dave Laing**, τα *«Sociology of Rock»* και *«Sound Effects: Youth, Leisure, and the Politics of Rock 'n' Roll»* του **Simon Frith**, καθώς και το πολύ σημαντικό *«Subculture: The Meaning of Style»* του **Dick Hebdige**, το μόνο που είχε μεταφραστεί τόσο νωρίς στα ελληνικά.

Εκείνο που ήταν εντυπωσιακό ήταν ότι η μεθοδολογία του Frith και του Laing, και κατά δεύτερο λόγο του Hebdige, ήταν πολύ κοντά στον τρόπο που έβλεπε το ρεμπέτικο ο Δαμιανάκος. Ίσως γιατί όλοι διαπνέονταν στον έναν ή τον άλλο βαθμό από μαρξιστικές θεωρήσεις. Σκαλίζοντας τις σημειώσεις εκείνης της εποχής για την *«Κοινωνιολογία του ρεμπέτικου»*, βλέπω ότι η βασική ιδέα του Δαμιανάκου είναι ότι το ρεμπέτικο δεν μπορεί να κατανοηθεί μόνο ως μουσική· πρέπει να μελετηθεί σε σχέση με τις κοινωνικές τάξεις, τις ιστορικές αλλαγές και τις συνθήκες ζωής των ανθρώπων που το δημιούργησαν. Οι βασικές θέσεις του βιβλίου είναι ότι το ρεμπέτικο είναι προϊόν συγκεκριμένων κοινωνικών συνθηκών, κεντρικό ρόλο σ' αυτό έχουν τα περιθωριοποιημένα κοινωνικά στρώματα, ότι εκφράζει μια συγκεκριμένη ταξική και πολιτισμική αντιπαράθεση με τις αξίες και τους κανόνες των κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων και ότι η μουσική αποκαλύπτει έναν ολόκληρο κόσμο νοοτροπιών και συναισθημάτων. Καθόλου μακριά δηλαδή από τον τρόπο που έβλεπαν τα πράγματα ο Frith με τον Laing, ασχέτως αν στο κέντρο της δικής τους ανάλυσης ήταν το πανκ ή –αν θέλετε– συνολικά το ροκ, η μουσική που προέκυπτε από τον ελεύθερο χρόνο (leisure) των νέων της εργατικής τάξης.

Ο **Μάνος Χατζιδάκις** ήρθε στη ζωή μου αρκετά χρόνια αργότερα. Αν και η μεγάλη του διάλεξη για το ρεμπέτικο είχε γίνει το 1949, στα δικά μου χέρια έπεσε στα τέλη της δεκαετίας του '80. Ο Δαμιανάκος μιλάει για το ρεμπέτικο την εποχή που αυτό έχει γίνει απόλυτα αποδεκτό, ενώ ο Χατζιδάκις –23 ετών ακόμα, με άγνοια κινδύνου– τολμά να μιλήσει γι' αυτό όταν το είδος είναι σχεδόν υπό διωγμόν. *«Κι ερχόμαστε σε μία από τις πιο βασικές κατηγορίες που προβάλλουν οι "υγιείς ηθικολόγοι" για το ρεμπέτικο. "Είναι αρρωστημένο" λεν μ' αυστηρότητα, "ενώ το δημοτικό τραγούδι, γεμάτο υγεία και λεβεντιά" και κινούν το κεφάλι με σημασία, ενώ είμαι βέβαιος πως το δημοτικό μας τραγούδι τούς είναι το ίδιο οχληρό όπως και το ρεμπέτικο, με τη διαφορά πως δεν τολμούν να ομολογήσουν ότι δεν τους αρέσει».* Ποτέ δεν μασούσε τα λόγια του ο Χατζιδάκις. Ούτε καν στα 23 του. *«Φανταστείτε τη στοιβαγμένη ζωτικότητα και ωραιότητα συνάμα ενός λαού σαν του δικού μας να ζητά διέξοδο, έκφραση, επαφή με τον έξω κόσμο και να αντιμετωπίζει τις ιδιαίτερα σκληρές συνθήκες του τόπου μας. Η ζωτικότητα καίγεται, η ψυχικότητα αρρωσταίνει, η ωραιότητα παραμένει. Αυτό είναι το ρεμπέτικο. Κι από δω πηγάζει η θεματολογία του».*

Οι δύο προσεγγίσεις για το ρεμπέτικο μπορούν να διαβαστούν συμπληρωματικά: ο Χατζιδάκις εξηγεί γιατί το ρεμπέτικο αξίζει να ακουστεί και να μελετηθεί ως τέχνη, ενώ ο Δαμιανάκος διερευνά τις κοινωνικές δυνάμεις που το διαμόρφωσαν. Με οδηγό την αισθητική θεωρία του Χατζιδάκι αλλά και τις κοινωνικές επιστήμες, βάζω στο πικάπ τα *«Λειτουργικά»*. Ο Μάνος στο πιάνο συνοδεύει τη φωνή της Φλέρυς: *«Άνοιξε, άνοιξε γιατί δεν αντέχω»*…

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ**

©SEAFARING LLC

critic's CHOICE

Βασίλισσα στη θάλασσα
(QUEEN AT SEA) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λανς Χάμερ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Ζιλιέτ Μπινός, Τομ Κόρτνεϊ, Άννα Κάλντερ Μάρσαλ

Μια γυναίκα προσπαθεί να αντιμετωπίσει την προχωρημένη άνοια της ηλικιωμένης μητέρας της. Όταν τη βλέπει σε σεξουαλική επαφή με τον πατριό της, κατηγορεί τον τελευταίο και καλεί την αστυνομία, καθώς θεωρεί ότι η ηλικιωμένη γυναίκα δεν έχει την πνευματική ικανότητα για να συναινέσει στην ερωτική πράξη. Η αντίδρασή της θα προκαλέσει μια σειρά γεγονότων που θα φέρει όλους τους εμπλεκόμενους σε εξαιρετικά δύσκολη θέση.

Ένα σκληρό αλλά διεισδυτικό δράμα που θέτει καίρια αλλά και ηθικά σύνθετα ερωτήματα γύρω από τις ασθένειες-μάστιγες της εποχής. Η άνοια και το Αλτσχάιμερ ολοένα και περισσότερο συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των κινηματογραφικών δημιουργών, με αποτέλεσμα την τελευταία 15ετία να έχει φτιαχτεί μια σειρά εξαιρετικών ταινιών (*«Αγάπη»*, *«Πατέρας»*, *«Μνήμη»* κ.ά.) που έχουν ανεβάσει αρκετά ψηλά τον πήχη των καλλιτεχνικών φιλοδοξιών αλλά και των απαιτήσεων του θεατή. Στη δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία του ο Αμερικανός Λανς Χάμερ μπορεί να μη φτάνει στα στάνταρ των προαναφερθέντων ταινιών, όμως πετυχαίνει να φτιάξει ένα υψηλής έντασης δράμα, το οποίο στηρίζεται κυρίως στο ρεαλιστικό αποτύπωμα της κατάστασης που περιγράφει. Οι βίαιες συνέπειες που επιφέρει η σταδιακή απώλεια της μνήμης δεν αφορούν μόνο το άτομο που τη βιώνει αλλά και τα οικεία του πρόσωπα, που αναγκάζονται να ξεχάσουν τη μέχρι πρότινος ζωή τους και να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Η προσπάθεια της Ζιλιέτ Μπινός να αποδώσει τα αδιέξοδα της πρωίδας που προσπαθεί να βάλει σε τάξη το χάος της προσωπικής της ζωής (ένα επώδυνο διαζύγιο, η εφηβεία της μοναχοκόρης της, το επαγγελματικό δίλημμα) και συνάμα να δώσει την καλύτερη φροντίδα στη μητέρα της είναι συγκινητική. Η συναισθηματική ζεστασιά του ανθρωποκεντρικού σεναρίου υπηρετείται άψογα από το πρωταγωνιστικό τρίο (το ηλικιωμένο ζευγάρι, και ειδικά ο Τομ Κόρτνεϊ, είναι εκπληκτικό στους ρόλους τους, κάνοντας ακόμη και την ερμηνεία της Μπινός να δείχνει «λίγη» δίπλα τους) σε ένα βαθυστόχαστο και ειλικρινές φιλμ για τον έρωτα, τον θάνατο και τα επώδυνα παιχνίδια της ζωής. Βραβείο της Επιτροπής και βραβείο Ερμηνείας Β΄ Ρόλου (το μοιράστηκαν οι Τομ Κόρτνεϊ και Κάλντερ Μάρσαλ) στο Φεστιβάλ Βερολίνου.

ΑΚΟΜΗ

▶▶▶ Το ντοκιμαντέρ της **Ειρήνης Βουρλούμη** ***«Αλλού ο δρόμος»*** ***(**½)*** αφηγείται την κατά διαστήματα σπαρταριστή προσωπική διαδρομή τριών οδηγών ταξί στη σημερινή Αθήνα.▶▶▶ Το δεύτερο μέρος της βιογραφίας του Γάλλου στρατηγού ***(«Ντε Γκωλ: Προς την ελευθερία») (DeGaulle: Liberté)(**½)*** του **Αντονέν Μποντρί** είναι ελαφρώς ανώτερο του πρώτου μέρους, χάρη στην πιο μεστή αφήγηση. ▶▶▶ Το ***«Quiet Life»*** είναι η νέα ταινία του **Αλέξανδρου Αβρανά**, που έκανε πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Βενετίας το 2024 και περιγράφει μια περίεργη ιστορία μετανάστευσης που εκτυλίσσεται στη σύγχρονη Σουηδία.▶▶▶Τέλος, το ***«The Influencer Project» (-)*** του **Μάικ Νίμπρο** είναι ένα θρίλερ με πρωταγωνίστρια την influencer Κιάρα Κινγκ.

JUST THE FACTS

Βασίλισσα στη θάλασσα ***
Ρεσιτάλ ερμηνειών σε αβάστακτο μελόδραμα

Clayface **½
Υπερήρωες στα λημέρια του τρόμου

Ένα φως που δεν σβήνει ποτέ ***
Ο γλυκός φάρος της ζωής

Motor City **
Με στιλιζάρισμα που θαμπώνει

Αλλού ο δρόμος **½
Πήγαινέ με όπου θέλεις, ταξιτζή

Ντε Γκωλ: Προς την ελευθερία **½
Ενωμένοι, ελεύθεροι Γάλλοι

Quiet Life –
Ρώσοι ζητούν άσυλο στη Σουηδία

The Influencer Project –
Ζητούνται ακόλουθοι

«ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΥΣΙΚΗ ΜΠΑΝΤΑ, ΑΛΛΑ ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΟΛΕΚΤΙΒΑ ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ» (ΕΝΑ ΦΩΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΣΒΗΝΕΙ ΠΟΤΕ)

Motor City**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πότσι Ποντσιρόλι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Άλαν Ρίτσον, Μπεν Φόστερ, Πάμπλο Σράιμπερ, Λάιονελ Μπόις, Σέιλιν Γούντλεϊ

Στο Ντιτρόιτ των 70s ένας εργάτης αυτοκινητοβιομηχανίαςερωτεύεται τη λάθος γυναίκα και παγιδεύεται από έναν κακοποιό, με συνέπεια να οδηγηθεί στη φυλακή. Αρκετά χρόνια αργότερα θα αναζητήσει δικαίωση.

Παλιομοδίτικο αλλά και σκηνοθετημένο με μια αισθητική που θυμίζει βουβή ταινία (οι διάλογοι είναι ελάχιστοι), το φιλμ εντυπωσιάζει κυρίως χάρη στη δυναμική σκηνοθεσία του. Ο Πότσι Ποντσιρόλι (*«Old Henry»*) με την ταινία του αυτή υμνεί το πνεύμα των αντιηρωικών περιπετειών των 70s –καθόλου τυχαία η επιλογή του χώρου και του χρόνου– και διαθέτει το πλεονέκτημα της γνώσης της επίδρασης των κλασικών φιλμ του είδους στην κινηματογραφική κληρονομιά. Βέβαια, πολλοί θα σκεφτούν ότι έχουμε ξαναδεί κάτι παρόμοιο άπειρες φορές, αλλά το ακραίο στιλιζάρισμα του σκηνοθέτη έχει μια ακαταμάχητη γοητεία και, μαζί με τις άψογες ερμηνείες των Μπεν Φόστερ και Σέιλιν Γούντλεϊ, πετυχαίνει να κάνει το *«Motor City»* ένα αξιοπερίεργο φιλμ που αξίζει την προσοχή μας.

Clayface** ½

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τζέιμς Γουότκινς ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τομ Ρις Χάρις, Ναόμι Άκι, Έντι Μάρσαν, Μαξ Μινγκέλα, Ντέιβιντ Ντέντσικ, Ρούμπι Σίαρ, Γουίλ Κόμπαν, Τζόσουα Τζέιμς

Ένας ανερχόμενος ηθοποιός του Χόλιγουντ βλέπει τη ζωή και την καριέρα του να διαλύονται ύστερα από την επίθεση ενός γκάνγκστερ που τον αφήνει παραμορφωμένο. Επιχειρώντας να ξαναπάρει πίσω τη ζωή του, θα δοκιμάσει μια πειραματική ιατρική θεραπεία με νανοσωματίδια, αλλά τα αποτελέσματα θα είναι σχεδόν ολέθρια.

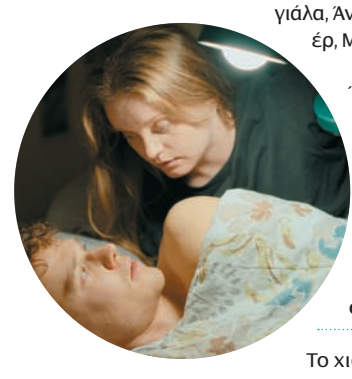

Η πρώτη απόπειρα να συνδεθεί ένας χαρακτήρας από το υπερηρωικό σύμπαν της DC με τον χώρο του μεταφυσικού θρίλερ έχει αρκετές αρετές. Μια ενδιαφέρουσα ιστορία γύρω από το τίμημα της επιτυχίας αλλά και μια αιματοβαμμένη ιστορία εκδίκησης συνθέτουν το δίπολο στο οποίο βασίζεται ο Γουότκινς για να αφηγηθεί την περιπέτεια του Clayface. Ο σκηνοθέτης υπογράφει ένα αυστηρά ακατάλληλο θέαμα αλλά και ένα αφηγηματικά άρτιο φιλμ που χρησιμοποιεί με άνεση τους κώδικες της υπερηρωικής περιπέτειας, δένοντάς τους επιδέξια με τους κανόνες του body horror.

Ένα φως που δεν σβήνει ποτέ
(A LIGHT THAT NEVER GOES OUT) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Λάουρι-Μάτι Παρπέι ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Σάμουελ Κουγιάλα, Άννα Ροσαλίνα Κάουνο, Καμίλ Αουέρ, Μάρι Ραντασίλα, Γιάρκο Παγούνεν

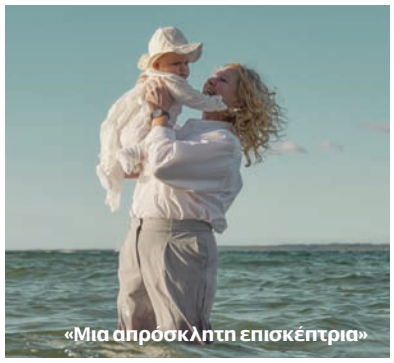
Έπειτα από μια ψυχολογική κρίση, ο φλαουτίστας Πάουλι επιστρέφει στο πατρικό του για να βρει την ηρεμία του. Η επαφή με το παρελθόν δεν τον βοηθά, ώσπου συναντά μια παλιά του συμμαθήτρια, επίσης μουσικό, που τον προσκαλεί σε ένα live της.

Το χιούμορ προσδίδει γούστο στην τρυφερή δραμεντί του πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη, που ακολουθεί ένα μονοπάτι αφηγηματικής συνέπειας όπου τα στερεότυπα της μουσικής κομεντί αξιοποιούνται με τρόπο ανανεωτικό. Η ταινία δίνει προσοχή στο κομμάτι της ειλικρινούς επικοινωνίας, με μια αφοπλιστική ειλικρίνεια που αποτελεί σήμα κατατεθέν της αφήγησης.

«Λαμπραντόρ: Αυτοψία της σιωπής»

«Ο κόσμος του Γκουγκού»

«Μια απρόσκλητη επισκέπτρια»

«Josephine»

«Οι γενναίοι»

«Ghost Song / Το τελευταίο μας τραγούδι »

«Η σπείρα»

Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης

Επιστροφές παλιών γνώριμων αλλά και συστάσεις ταλαντούχων νέων δημιουργών χαρακτηρίζουν το πρόγραμμα του 67ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, που ανοίγει αυλαία την Πέμπτη 5 Νοεμβρίου

Αποκλειστικό ρεπορτάζ
του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΪΜΑΚΗ**

Ιδού επτά ταινίες που ξεχωρίσαμε από τα επίσημα προγράμματα του 67ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (5-15 Νοεμβρίου). Πρόκειται για φιλμ μυστηρίου, ιστορίες ενηλικίωσης, έργα που καταγράφουν οικογενειακά τραύματα αλλά και τολμηρές επιλογές, που υπογράφουν παλιοί γνώριμοι του φεστιβάλ (Φατίχ Ακίν, Λούκας Τοντ κ.ά.) αλλά και πρωτοεμφανιζόμενοι νέοι δημιουργοί (Μαντς Μένγκελ, Μέισον Ριβς κ.ά.).

1) Λαμπραντόρ: Αυτοψία της σιωπής
(LABRADOR: AUTOPSY OF SILENCE) — *Ανοιχτοί Ορίζοντες*
Στα παγωμένα νερά του Λαμπραντόρ, στον καναδικό Αρκτικό Βορρά, ένα φορτηγό πλοίο αναλαμβάνει τον τελευταίο ανεφοδιασμό των απομονωμένων κοινοτήτων της περιοχής, όταν η δολοφονία ενός μέλους του πληρώματος διαταράσσει την εύθραυστη ισορροπία του κατά τα άλλα μονότονου ταξιδιού. Στο επίκεντρο βρίσκεται ο Αλούπα, ένας Ινουίτ μηχανικός και φίλος του θύματος, ο οποίος μετατρέπεται γρήγορα σε βασικό ύποπτο. Καθώς η αφήγηση ανασυνθέτει τα γεγονότα που οδήγησαν στο έγκλημα, η νέα ταινία του εικονοκλάστη σκηνοθέτη **Ροντρίγκ Ζαν** («*Men for sale*») ξεδιπλώνεται σαν ένα ατμοσφαιρικό θρίλερ, αλλά και ως μια βαθιά υπαρξιακή εξερεύνηση της επιθυμίας, της μνήμης και της (τυφλής) δικαιοσύνης, καθώς το κουίρ στοιχείο συνυφαίνεται με την ιθαγενική ταυτότητα και την εμπειρία της πολιτισμικής περιθωριοποίησης. Στα επιδέξια χέρια του Ζαν, που παρατηρεί με οξυδέρκεια ντοκιμαντερίστα το θαλάσσιο τοπίο, η σκληρή πραγματικότητα της ναυτικής ζωής συναντά το μεταφυσικό αλλά και την ένταση του δικαστικού δράματος, σε μια οδυνηρή ανατομία της σιωπής και των μηχανισμών εξουσίας.

2) Ο κόσμος του Γκουγκού (GUGU'S WORLD)
Ανοιχτοί Ορίζοντες
Κάπου στη Βραζιλία, ο δωδεκάχρονος Γκουγκού ονειρεύεται να γίνει ποδοσφαιριστής και ζει υπό την προστασία της ανοιχτόμυαλης γιαγιάς του. Ο αθεράπευτα αισιόδοξος Γκουγκού διεκδικεί τον προσωπικό του δρόμο προς την εφηβεία, όμως, όταν η υγεία της γιαγιάς του κλονίζεται, αναγκάζεται να μετακομίσει στο σπίτι το πατέρα του, ο οποίος, παρά την αγάπη του, δυσκολεύεται να τον καταλάβει. Τιμημένο με την Κρυστάλλινη Άρκτο Καλύτερης Ταινίας για Νέους στη φετινή Μπερλινάλε, το τρυφερό φιλμ ισορροπεί ανάμεσα στην πνευματώδη κωμωδία και το οικογενειακό δράμα, συστήνοντάς μας δύο αλησμόνητους χαρακτήρες – τον Γκουγκού και τη γιαγιά του. Πέρα από ένα θαυμάσιο παιδικό πορτρέτο και μια ξεχωριστή ταινία ενηλικίωσης, το φιλμ του **Άλαν Ντέμπερτον** είναι ένα διακριτικό κοινωνικοπολιτικό σχόλιο για τη σημερινή Βραζιλία.

3) Μια απρόσκλητη επισκέπτρια (THE GUEST)
Ανοιχτοί Ορίζοντες
Σε παραθαλάσσιο ξενοδοχείο της Δανίας, ο Καρλ και η Εμίλιε ετοιμάζονται να βαφτίσουν τον γιο τους σε στενό οικογενειακό κύκλο, όταν η αποξενωμένη μητέρα του Καρλ, η Βίμπεκε, εμφανίζεται απροειδοποίητα στη γιορτή. Κατά τη διάρκεια ενός Σαββατοκύριακου που εκτροχιάζεται πολύ νωρίς, παλιές πληγές έρχονται στην επιφάνεια μπροστά σε συγγενείς και καλεσμένους, αντλώντας από την αστείρευτη σκανδιναβική παράδοση του οικογενειακού δράματος δωματίου – από τα εύθραυστα καρέ του Μπέργκμαν ως τις ιψενικές μαζώξεις που δοκιμάζουν την αντοχή μας. Η δραμεντί για μια δυσλειτουργική οικογένεια γίνεται κάτι πολύ πιο αιχμηρό χάρη στην Τρίνε Ντίρχολμ, η οποία είναι καθηλωτική στον ρόλο της μητέρας που αφήνει το χάος πίσω της. Το γεμάτο αυτοπεποίθηση σκηνοθετικό ντεμπούτο του Δανού **Μαντς Μένγκελ** αντιστέκεται στις τακτοποιημένες λύσεις, πριμοδοτώντας ένα δύσκολο ερώτημα: πόση κατανόηση οφείλει πραγματικά ο καθένας μας στους ανθρώπους που μας έχουν πληγώσει; Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής και Βραβείο Σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ του Κάρλοβι Βάρι.

4) Josephine — *Ανοιχτοί Ορίζοντες*
Οι Τσάνινγκ Τέιτουμ και Τζέμα Τσαν δίνουν συγκρατημένα οδυνηρές ερμηνείες ως γονείς που καταρρέουν λόγω της αδυναμίας τους να βρουν λύση στο βασανιστικό τους πρόβλημα (ένα πρωί η μικρή τους κόρη γίνεται μάρτυρας ενός συμβάντος που κανένα παιδί δεν θα 'πρεπε να αντικρίσει ποτέ). Η πρωτοεμφανιζόμενη Μέισον Ριβς είναι εντυπωσιακή στον ρόλο του κοριτσιού που μαθαίνει μόνο του πως κάποιες σιωπές ακούγονται πιο δυνατά κι από κραυγή. Η ταινία της **Μπεθ Αραούχο** αντλεί έμπνευση από ένα προσωπικό βίωμα της παιδικής της ηλικίας και χτίζει μια θαραλλέα μελέτη γι' αυτό που συμβαίνει στην ανθρώπινη ψυχή όταν οι ενήλικες μπερδεύουν τη σιωπή με την προστασία. Το φιλμ κέρδισε στο Φεστιβάλ Σάντανς το Μεγάλο Βραβείο της Κριτικής Επιτροπής.

5) Οι γενναίοι (COWARD) — *Ειδικές προβολές*
Είναι δειλός ένας νεαρός άντρας που κουράστηκε να πολεμάει και θέλει να ζήσει, να ερωτευτεί, να ξεφύγει από τη δυστυχία και τις κακουχίες; Έχει δικαίωμα να ονειρεύεται μια σχέση με τον εξωστρεφή εμψυχωτή της ομάδας των καλλιτεχνών που έχουν ως καθήκον να ψυχαγωγούν τους στρατιώτες; Πόσο ρεαλιστικά μπορεί να είναι όλα αυτά, όταν βρισκόμαστε στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, στα χαρακώματα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου; Μετά το «*Κορίτσι*» και το «*Κοντά*» και έχοντας αναδειχθεί σε μία από τις πιο ασυμβίβαστες φωνές του ευρωπαϊκού σινεμά, ο Βέλγος **Λούκας Ντοντ** αποφασίζει να τοποθετήσει μια ελεγεία για τον έρωτα δύο αντρών μέσα σ' ένα απόλυτα μάτσο περιβάλλον, υπογράφοντας μια κουίρ αντιπολεμική ταινία. Οι πρωταγωνιστές Βαλεντέν Καμπάν και Εμανουέλ Μακιά μοιράστηκαν το Βραβείο Ανδρικής Ερμηνείας του φετινού Φεστιβάλ Καννών.

6) Ghost Song/ Το τελευταίο μας τραγούδι
(GHOST SONG) — *Ειδικές προβολές*
Δύο χαρισματικοί έφηβοι από οικογένειες μεταναστών, συναντιούνται σ' ένα πάρτι και κάνουν μια ήσυχη αλλά συναισθηματικά φορτισμένη κουβέντα. Όμως φεύγοντας για τα σπίτια τους θα τους συμβεί ένα μοιραίο δυστύχημα. Σύμφωνα με την ισλαμική παράδοση, οι πεθαμένοι μπορούν να επισκέπτονται τους ζωντανούς στα όνειρά τους για σαράντα μέρες, πριν αναγκαστούν να συνεχίσουν οριστικά την πορεία τους. Στη νέα του δημιουργία ο **Φατίχ Ακίν** χτίζει μια ολόκληρη μεταθανάτια ζωή πάνω σ' αυτή την πεποίθηση. Πλαισιωμένο από μικροσκοπικούς πίνακες που μοιάζουν βγαλμένοι απευθείας από το «*Χίλιες και μία νύχτες*» και γυρισμένο σε ασπρόμαυρους τόνους που σταδιακά αντικαθίστανται από χρώμα, το «*Ghost Song*» αποτυπώνει το πένθος ως ένα παραμύθι: ένα παραμύθι αργό, σπαραχτικό και, όταν φτάνει στο τέλος του, υπόκωφα συντριπτικό.

7) Η σπείρα (THE SPIRAL) — *Ανοιχτοί Ορίζοντες*
Κάθε παραμύθι χρειάζεται κι έναν διάβολο, διατεθειμένο να κάνει μια συμφωνία, και η πιο απελπισμένη μητέρα σε ολόκληρη τη Ρώμη πρόκειται να συναντήσει τον δικό της. Μια θυελλώδη νύχτα, η Άννα φτάνει χωρίς προειδοποίηση στο σπίτι της ενήλικης κόρης της για να εξομολογηθεί κάτι που κρατάει μέσα της για πάρα πολύ καιρό. Η ιστορία που ακολουθεί ξετυλίγεται σε τέσσερα κεφάλαια, το ένα πιο σκοτεινό από το άλλο, και εξερευνά το πώς μια συμφωνία στο παρεκκλήσι ενός νοσοκομείου –με μια αινιγματική φιγούρα με καμπαρντίνα, την οποία υποδύεται η Βαλέρια Μπρούνι Τεντέσκι με σατανική, παιχνιδιάρικη αλλά και απειλητική διάθεση– προκαλεί μια αλυσιδωτή αντίδραση ατυχών γεγονότων, που ξεκινά από την ίδια την Άννα. Ο Ιταλός **Πάολο Στρίπολι**, μετά από τα «*The Holy Boy*» και «*A Classic Horror Story*», επιστρέφει στον χώρο του τρόμου, επαναδιατυπώνοντας τον φαουστικό μύθο. Η ενοχή και η θυσία είναι τα σημεία αναφοράς ενός κομψού, καυστικού και απρόσμενου θρίλερ. Το φιλμ είναι η επίσημη πρόταση της Ιταλίας για το Διεθνές Όσκαρ. **Α**

Vision Quest Η νέα σειρά της Marvel είναι μια κρυφή ωδή στην ελληνική μυθολογία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΒΒΕΤΑ

imdb.com © 2026 - DISNEY

Από τον Οδυσσέα και τον Θησέα μέχρι τον Δία και την Ιοκάστη, η τελευταία σειρά της Marvel για τον Vision δανείζεται από την ελληνική μυθολογία πολύ περισσότερα απ' όσα δείχνει. Μίλησα για όλα αυτά με τον ελληνικής καταγωγής δημιουργό της, Τέρι Ματάλας.

Η *«Οδύσσεια»* του Κρίστοφερ Νόλαν δεν ήταν τελικά η μόνη ιστορία επιστροφής που μας έστειλε φέτος το Χόλιγουντ. Από τις 14 Οκτωβρίου το Disney+ προβάλλει το *«Vision Quest»*, τη σειρά οκτώ επεισοδίων με την οποία η Marvel κλείνει την τριλογία που ξεκίνησε το 2021 με το *«Wanda Vision»* και συνέχισε με το *«Agatha All Along»*. Οι κριτικές είναι στη συντριπτική τους πλειονότητα θετικές (90% στο Rotten Tomatoes) και κάποιοι την κατατάσσουν ήδη δίπλα στο *«Wanda Vision»* και το *«Loki»*, τις καλύτερες τηλεοπτικές δουλειές του στούντιο.

Τι κάνει καλά το *«VisionQuest»*

Το πρώτο που κερδίζει τον θεατή είναι οι ερμηνείες. Ο **Πολ Μπέτανι** υποδύεται τον Vision πάνω από μία δεκαετία, όμως τώρα για πρώτη φορά τού δίνεται μια ολόδική του σειρά, την οποία αξιοποιεί με μια ερμηνεία χαμηλόφωνη, σχεδόν στοχαστική. Απέναντί του ο **Τζέιμς Σπέιντερ** επιστρέφει ως Ultron, πιο ώριμος και μ' ένα πονηρό χιούμορ που κάνει τις σκηνές των δυο τους να θυμίζουν θεατρικό δίπρακτο – για μένα και ο βασικός λόγος να δει κανείς τη σειρά. Ο νοητικός χώρος όπου ζει ο Vision μαζί με τις τεχνητές νοημοσύνες που τον συνοδεύουν είναι από τα πιο εμπνευσμένα οπτικά ευρήματα της σειράς, ενώ στην πορεία θα δείτε κι άλλα που κλείνουν έξυπνα το μάτι στη σύγχρονη τεχνολογική πραγματικότητα.

Ένας Έλληνας στο τιμόνι

Ο **Τέρι Ματάλας**, ο δημιουργός της σειράς, είναι μισός Έλληνας, από την πλευρά του πατέρα του. Όταν τον συνάντησα για συνέντευξη, δεν άντεξα να μην του πω για τα Μάταλα της Κρήτης, εκεί όπου, σύμφωνα με την τοπική παράδοση, ο Δίας βγήκε στη στεριά με την Ευρώπη. Για τον Δία πάντως δεν χρειάστηκε να μιλήσω παραπάνω. Όταν τον ρώτησα για την ελληνική μυθολογία στη σειρά, ανέφερε μόνος του τον Θησέα και την Ιοκάστη, τους οποίους κληρονόμησαν από το *«Wanda Vision»* και από τα κόμικς. Πρόσθεσε μάλιστα ότι ο Ultron του θυμίζει τον Δία, ενώ εγώ διαφώνησα, λέγοντάς του ότι ο Vision μού θυμίζει τον Οδυσσέα – έναν άνθρωπο που ψάχνει την οικογένεια που έχασε. Συμφώνησε και είπε ότι μάλλον το έχει στο DNA του, ως μισός Έλληνας.

Μεγάλωσε με την ελληνική μυθολογία; *«Φυσικά»*, μου απάντησε, γιατί για όσους αφηγούνται ιστορίες εκεί βρίσκεται η πηγή των μεγάλων ιστοριών. Δεν ισχυρίστηκε βέβαια ότι έστησε τη σειρά πάνω σ' ένα σχέδιο με μύθους, και δεν θα του το χρεώσω εγώ. Μου φαίνεται πιο ενδιαφέρον το ότι οι μύθοι μπήκαν εκεί σχεδόν μόνοι τους.

Ο Οδυσσέας του Εδιμβούργου

Στο πρώτο επεισόδιο ο Vision ζει εδώ και χρόνια κρυμμένος με ανθρώπινη μορφή, και εργάζεται σε μια παμπ στο Εδιμβούργο, όπου σύχναζε κάποτε με τη Wanda. Είναι ο Οδυσσέας που φτάνει αγνώριστος στην Ιθάκη, μεταμφιεσμένος από την Αθηνά σε ζητιάνο, μόνο που εδώ δεν περιμένει καμία Πηνελόπη. Η Wanda χάθηκε στο *«Doctor Strange in the Multiverse of Madness»* και η σειρά φροντίζει να μας το υπενθυμίζει.

Υπάρχει όμως ένας Τηλέμαχος. Ο Tommy, ο γιος που η Wanda είχε δημιουργήσει με τη μαγεία της, επιστρέφει ως νεαρός που ψάχνει τον πατέρα του, μόνο που ο πατέρας που βρίσκει δεν είναι σίγουρος ότι είναι αυτός που ψάχνει. Μου ήρθε στο μυαλό και ο Πολύφημος, τον οποίο ο Οδυσσέας ξεγελά λέγοντάς του ότι το όνομά του είναι Ούτις, δηλαδή Κανένας. Ο Vision, όμως, δεν χρειάζεται τέτοιο τέχνασμα, γιατί έτσι ακριβώς νιώθει.

Το πλοίο και ο βασιλιάς

Το δεύτερο επεισόδιο λέγεται «Theseus» (Θησέας) και όσοι θυμούνται το φινάλε του *«Wanda Vision»* θα ανακαλέσουν στη μνήμη τους και το παράδοξο που ο Vision της Wanda έθετε στον λευκό, ανακατασκευασμένο Vision: αν αλλάξεις μία μία όλες τις σανίδες ενός πλοίου, θα είναι ακόμα το ίδιο πλοίο; Ο Πλούταρχος γράφει ότι οι Αθηναίοι κράτησαν για αιώνες το καράβι με το οποίο ο Θησέας γύρισε από την Κρήτη, αλλάζοντας όποιο ξύλο σάπιζε, ώσπου έγινε το κλασικό παράδειγμα για τους φιλοσόφους.

Ο Ματάλας μού είπε ότι ένας από τους σεναριογράφους του είχε την ιδέα το επεισόδιο να μην αφορά το πλοίο αλλά τον βασιλιά. Ο Vision πάντως μοιάζει πολύ με το ίδιο το πλοίο, αφού έχει το σώμα και τις αναμνήσεις ενός άλλου, χωρίς τα συναισθήματα που τις γέννησαν. Στο ίδιο επεισόδιο ο Ultron απορρίπτει το παράδοξο ως υπεκφυγή. Για εκείνον μετράνε οι επιλογές, μια παράξενα ανθρώπινη απάντηση από τη μηχανή που κάποτε ήθελε να εξαφανίσει την ανθρωπότητα.

Ο Δίας στον πάνω όροφο

Στο *«Avengers: Age of Ultron»* του 2015 ο Vision κατέστρεφε τον Ultron. Η σειρά αποκαλύπτει ότι στην πραγματικότητα τον κράτησε: η συνείδηση του Ultron ζει φυλακισμένη στο μυαλό του Vision, σ' ένα δωμάτιο στον πάνω όροφο, όπου εμφανίζεται με ανθρώπινη μορφή και περνά την ώρα του ζωγραφίζοντας. Ο Τζέιμς Σπέιντερ έχει πει ότι του άρεσε που ο Ultron τού θύμιζε τον Ποσειδώνα ή τον Δία, το ίδιο ακριβώς που μου είπε ο Ματάλας αναφέροντας συγκεκριμένα τη φυσιογνωμική ομοιότητα με τον Δία.

Στη *«Θεογονία»* του Ησιόδου ο Κρόνος ανατρέπει τον Ουρανό και ο Δίας τον Κρόνο. Ο ίδιος ο Δίας, για να μη βρει την ίδια τύχη, καταπίνει τη Μήτιδα, ώστε να μη γεννηθεί ποτέ ο γιος που θα τον εκθρόνιζε. Ο Ultron επαναστάτησε κι αυτός εναντίον του δημιουργού του και ανατράπηκε από το δικό του δημιούργημα. Η σειρά απλώς γυρίζει την εικόνα ανάποδα, γιατί εδώ ο γιος κουβαλάει τον πατέρα μέσα στο κεφάλι του. Ο Πολ Μπέτανι, εξάλλου, ξεκαθάρισε ότι το *«VisionQuest»* μιλάει για πατέρες και γιους. Ο Vision βρίσκεται, άλλωστε, κυριολεκτικά ανάμεσα σε δύο: τον «πατέρα» που κρατά φυλακισμένο και τον γιο που μόλις ξαναβρήκε.

Ένα όνομα από τη Θήβα

Μένει η Jocasta, την οποία υποδύεται η Τ'Νία Μίλερ. Το όνομα έρχεται από τα κόμικς του 1977 και ο Ματάλας λέει ότι απλώς το κληρονόμησαν. Η Ιοκάστη όμως, η βασίλισσα της Θήβας, δεν είναι όνομα που μένει αθώο για πολύ. Το τι κάνει η σειρά μ' αυτό θα το δείτε μόνοι σας.

Η Marvel των αρχαίων

Τον Μάιο ο Κρίστοφερ Νόλαν είπε στον Στίβεν Κόλμπερτ ότι οι υπερήρωες της Marvel και της DC κατάγονται από τα ομηρικά έπη και χαρακτήρισε τον Όμηρο «Marvel της εποχής του». Η Marvel μάλλον θα συμφωνούσε, αφού ο Ηρακλής μπήκε στα κόμικς της ήδη από το 1965 από τα χέρια του **Σταν Λι** και του **Τζακ Κέρμπι**.

Στο *«Thor: Love and Thunder»* του 2022 ο Ράσελ Κρόου έπαιξε έναν Δία με βαριά ελληνική προφορά, ενώ στους *«Eternals»* η Thena και ο Phastos κρατούν κάτι από την Αθηνά και τον Ήφαιστο. Το *«VisionQuest»* πάει ένα βήμα πιο πέρα και κρύβει τους μύθους μέσα στην ιστορία μιας τεχνητής νοημοσύνης που ψάχνει τον εαυτό της, χωρίς ούτε έναν θεό στο κάδρο.

Στο τέλος της κουβέντας μας ο Ματάλας μού είπε ότι θέλει πολύ να έρθει στην Ελλάδα, μόνο που δεν ξέρει από πού να ξεκινήσει, οπότε του πρότεινα την Κρήτη και συγκεκριμένα τα Μάταλα. *«Λογικό»*, συμφώνησε. Όποιος βλέπει τον Δία στον Ultron αξίζει να δει και το μέρος όπου, κατά την παράδοση, ο Δίας έφερε την Ευρώπη. **Α**

Η ΠΟΠΗ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΕΙΔΕ

«Ανατολικά της Εδέμ»

Μια ερμηνεία του Τζον Στάινμπεκ από τη Ζόι Καζάν

Πόσο μας καθορίζει η καταγωγή, η κληρονομιά κάθε είδους και πόσο ελεύθεροι είμαστε να κάνουμε τις επιλογές μας; Το θεμέλιο ερώτημα που έχτισε θρησκείες και επιστήμες της ψυχής και του σώματος είναι ο πυρήνας του έργου του Τζον Στάινμπεκ *«Ανατολικά της Εδέμ»*, που επανέρχεται στην επικαιρότητα χάρη στην τηλεοπτική του διασκευή για λογαριασμό του Netflix. Το σενάριο, που υπογράφει η Ζόι Καζάν –εγγονή του Ελία Καζάν, ο οποίος είχε μεταφέρει μέρος του ίδιου έργου στη μεγάλη οθόνη, με πρωταγωνιστή έναν κατοπινό σύντομο θρύλο του σινεμά, τον Τζέιμς Ντιν–, μοιάζει να ενισχύει τη συζήτηση για τη σφραγίδα της κληρονομιάς στις ανθρώπινες ζωές.

Ο Στάινμπεκ στο μυθιστόρημά του ξεκινάει από τις βιβλικές απαρχές του κόσμου, την ιστορία του Κάιν και του Άβελ, για να αφηγηθεί τις ιστορίες των Άνταμ και Τσάρλι και μετά των δύο γιων τού Άνταμ, Καλ και Άρον. Η Ζόι Καζάν, χωρίς να υποχωρήσει από την αριστοτεχνική ανάδειξη κάθε κρίσιμης λεπτομέρειας των παγιδευμένων στο καθήκον και τον πατρικό, βίαιο αυταρχισμό ανδρών της ιστορίας, επιλέγει, μέσα από το σύμπαν των «αθέατων» γυναικών, να δώσει έμφαση στον πιο σκοτεινό χαρακτήρα του Στάινμπεκ, την Κάθι. Έξοχη στον ρόλο η Φλόρενς Πιου, τη βλέπουμε στα πρώτα πλάνα αιμόφυρτη να σέρνεται στα σκαλοπάτια των αδελφών Άνταμ και Τσάρλι. Στη συνέχεια, χάρη στα άψογα ρυθμισμένα φλας μπακ, παρακολουθούμε να διαμορφώνονται οι χαρακτήρες και οι ζωές των αγοριών της ιστορίας παράλληλα με αυτή της Κάθι.

Η Κάθι θα γίνει η «γέφυρα» που ενώνει τις ιστορίες των ανδρών της οικογένειας, η μοιραία γυναίκα, η σατανική ερωμένη, σύζυγος και αδίστακτη μάνα, που θα εγκαταλείψει τα παιδιά της για να κάνει τη ζωή που θέλει. Ή μήπως είναι μια γυναίκα που βίωσε από πολύ νωρίς την πιο σκληρή πλευρά του κόσμου των ανδρών, όλων όσων έχουν την εξουσία και τη δύναμη να επιβάλουν τη δική τους θέληση, με τη βία της «αγάπης» ή και του τιμωρητικού μίσους, και θέλει μόνο να είναι ανεξάρτητη, ελεύθερη να επιλέγει για τον εαυτό της και να ακολουθεί τις επιθυμίες της, ακόμη κι αν χρειάζεται να σκοτώσει.

Συντελεστές
Σεναριογράφος και μέλος της ομάδας παραγωγής – Ζόι Καζάν
Σκηνοθέτες – Γκαρθ Ντέιβις *(4 πρώτα επεισόδια)* και Λορ ντε Κλερμόν-Τονέρ
Ηθοποιοί
Φλόρενς Πιου – Κάθι, Κρίστοφερ Άμποτ – Άνταμ Τρασκ, Μάικ Φάιστ – Τσαρλς Τρασκ
Στους ρόλους των γιων του Άνταμ και της Κάθι Τζόζεφ Ζάντα – Καλ Τρασκ, Τζο Άντερς – Άρον Τρασκ, Χουν Λι – Λι, Μάρθα Πλίμπτον – Φέι

Χωρίς να υποχωρεί από τις έννοιες που διαπνέουν το έργο του Στάινμπεκ και τα μεγάλα ανθρώπινα θέματα –την ενοχή, το τραύμα, τη δύναμη χωρίς όρια, τη βίαιη πειθαρχία, τη βασανιστική υποταγή στον κανόνα–, η Ζόι Καζάν «διαβάζει» τους χαρακτήρες με το δικό της γυναικείο βλέμμα και μοιάζει να συμπληρώνει μία ακόμη διάσταση στην ιστορία. Τη στρέβλωση που μπορεί να ασκήσει στον ψυχισμό μιας γυναίκας η ίδια της η ομορφιά, όταν ανακαλύπτει ότι αυτή είναι η αιτία της εξουσιαστικής μανίας όλων γύρω της, από τον πατέρα της μέχρι οποιονδήποτε άλλον άνδρα θα συναντήσει.

Με έναν τρόπο η ίδια η Κάθι εξηγεί το σκοτεινό βάθος της ψυχής της αλλά και του κόσμου γύρω της: *«Το κακό δεν είναι ορατό με την πρώτη ματιά, μπορεί να είναι καλυμμένο με ομορφιά, με καλοσύνη, με δύναμη ή με αγάπη»*. Ένας άνδρας την ξεγελά με καραμέλες, πεντάχρονη ακόμη, την παρασύρει στα σκοτεινά και μετά… δεν είναι πια η ίδια. Μεγαλώνει με αγγελική ομορφιά και σκοτεινή ψυχή. Ο πατέρας της είναι η άλλη ανδρική φιγούρα που της δείχνει με τη βία ότι η *«ομορφιά της είναι ιδιοκτησία του»*. Μαθαίνει να προσποιείται. Στην εφηβεία της ήδη έχει φτιάξει τον κανόνα της: *«Τα κορίτσια μαθαίνουν γρήγορα ότι δεν μπορούν να αποφύγουν την προσοχή των ανδρών, αλλά με λίγη εξάσκηση μπορούν να στρέφουν αυτή την προσοχή προς όφελός τους»*. Απέναντι στον καμουφλαρισμένο ή και απροκάλυπτο κυνισμό ενός ανδροκρατούμενου κόσμου αναπτύσσεται η δική της, αδίστακτη, δολοφονική προσωπικότητα (ως το τέλος ο θεατής αναρωτιέται αν είχε άλλη επιλογή).

Ο χαρακτήρας της Κάθι, ωστόσο, δεν είναι σεναριακή κατασκευή μιας δολοφόνου με αιτία, αλλά κάτι πολύ περισσότερο: αποτυπώνει με «ποιητικό ρεαλισμό» την απόγνωση, την ασφυξία της ψυχής όταν δεν μπορεί να επιλέγει ελεύθερα ή νομίζει ότι δεν μπορεί. Ακόμη περισσότερο, χάρη στην έξοχη ερμηνεία της Φλόρενς Πιου, την πολυπλοκότητα της ανθρώπινης ψυχής, όπου μπορεί να υπάρχει το καλό και το κακό.

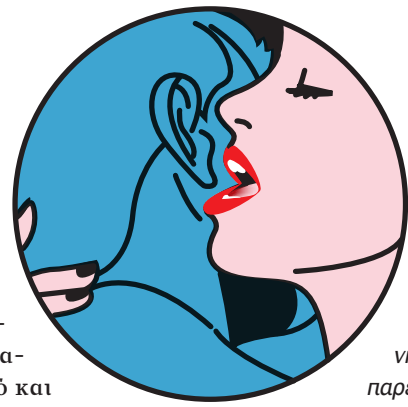
Η ιστορία, που εκτυλίσσεται σε 7 επεισόδια, συμπυκνώνει στις συμπεριφορές των κεντρικών χαρακτήρων τον προβληματισμό για τις ψυχικές αντιδράσεις και τις συμπεριφορές που πυροδοτούνται από βίαια ερεθίσματα, συχνά καμουφλαρισμένα με «αγάπη» και επιβεβλημένα συναισθήματα. Στο *«Ανατολικά της Εδέμ»* βρίσκονται όλες οι βασικές έννοιες του έργου του Στάινμπεκ, ο προβληματισμός για τους αθέατους της αμερικανικής ιστορίας, τις γυναίκες και τους μετανάστες (εξαιρετικός ο χαρακτήρας του Κινέζου Λι, που υπηρετεί την οικογένεια του Άνταμ στην Καλιφόρνια), την υλική κληρονομιά αλλά και τα ψυχικά χαρακτηριστικά, τη δυνατότητα του ανθρώπου να επιλέγει, το «τίμσελ» (εβραϊκή λέξη για το «δύνασαι να»), και όλες μοιάζουν εξαιρετικά επίκαιρες σε μια Αμερική που χάνει τον εαυτό της. Χάρη στην τηλεοπτική σειρά, ο νομπελίστας και βραβευμένος με Πούλιτζερ συγγραφέας επανήλθε στην επικαιρότητα και τα βιβλία του εξαντλούνται στην Καλιφόρνια. A

© JOHN HOLMES

Μίλα μου Βρόμικα

RELOADED

Της **ΤΖΕΝΗΣ ΜΕΛΙΤΑ**

1 Θέλω να μου πεις αν πήγα για ραντεβού ή αν κατά λάθος έστειλα βιογραφικό! Καθόμαστε, παραγγέλνουμε ποτό και ξεκινάει η κουβέντα. ***«Με τι ασχολείσαι;», «πού μένεις;», «τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου;», «πόσα χρόνια είσαι μόνη;», «γιατί χώρισες;», «θέλεις παιδιά;», «πόσα παιδιά;», «θα μπορούσες να μετακομίσεις για έναν άντρα;»***. Τζένη μου, κάποια στιγμή περίμενα να μου ζητήσει και δύο συστάσεις από προηγούμενες σχέσεις! Το αποκορύφωμα ήταν όταν, αφού τον ρώτησα εγώ τι ψάχνει, μου είπε: ***«Θέλω μια γυναίκα που να μην έχει πολλά θέματα»***. Red flag και αντίο!

Πάντα πίστευα ότι το πρώτο ραντεβού είναι λίγο σαν το πρώτο κεφάλαιο ενός βιβλίου. Μπορεί να λατρέψεις την ιστορία ή να θέλεις να κλείσεις το βιβλίο γρήγορα γρήγορα, πριν καν φτάσεις στη δεύτερη σελίδα. Προφανώς δεν είναι κακό να κάνει κανείς πολλές ερωτήσεις στο πρώτο ραντεβού. Αντιθέτως! Αλλά, άλλο να ψάχνεις για συμβατότητα και άλλο να σε περνάει από αξιολόγηση. Και μετά ήρθε το «Θέλω μια γυναίκα που να μην έχει πολλά θέματα». Δεν έχω λόγια, πραγματικά… Ο σωστός άνθρωπος δεν ζητάει να μην έχεις θέματα. Θέλει και επιδιώκει να τα συζητά μαζί σου, όπως κι εσύ τα δικά του.

2 Ήρθε η ώρα να σου στείλω κι εγώ. Έχω δοκιμάσει άπειρες φορές να ξεκινήσω γυμναστική (και personal και pole dancing και κολυμβητήριο), αλλά μετά τα παρατάω πάντα. Τώρα έχω μια σχέση που τα πάμε πολύ καλά, απλώς έχει φαγωθεί να γραφτούμε μαζί γυμναστήριο στη γειτονιά του. Εγώ ψήνομαι, μεν να δοκιμάσω, αλλά επειδή –όπως σου είπα– πάντα τα παρατάω, γιατί βαριέμαι στο τέλος, δεν θέλω να τον απογοητεύσω. Το αγόρι μου επιμένει να ξεκινήσουμε κι εγώ όλο βρίσκω δικαιολογίες και το αναβάλλω. Ως πότε, όμως;

Μέχρι να πάρεις μια βαθιά ανάσα και να του πεις χύμα και τσουβαλάτα: «Θέλω να το δοκιμάσουμε μαζί, αλλά θέλω να είμαι ειλικρινής. Έχω ξεκινήσει πολλές φορές στο παρελθόν και συνήθως δεν συνεχίζω, βαριέμαι, δεν μου ταιριάζει κτλ. Ας το δοκιμάσουμε χωρίς πίεση κι ας δούμε πώς θα πάει». Άλλωστε, μια καλή σχέση είναι εκείνη στην οποία μπορούμε να είμαστε ειλικρινείς, χωρίς να φοβόμαστε ότι πρέπει διαρκώς να αποδεικνύουμε κάτι. Και κράτα κι αυτό, επειδή έχεις σταματήσει κάποιες φορές τη γυμναστική, περιμένεις ότι θα συμβεί ξανά. Όμως, το ότι κάτι δεν λειτούργησε στο παρελθόν δεν σημαίνει ότι δεν θα λειτουργήσει και τώρα.

3 Με αγαπάει η μάνα μου, το ξέρω, και έχει κάνει τα πάντα για μένα. Όμως, από μικρή θυμάμαι να συγκρίνει τη ζωή μου με τις ζωές των άλλων. ***«Η κόρη της τάδε παντρεύτηκε», «η φίλη σου πήρε προαγωγή», «η ξαδέρφη σου έκανε ήδη δύο παιδιά»***. Τώρα είμαι τριάντα χρονών και κάθε οικογενειακό τραπέζι έχει γίνει ένα μικρό τεστ αποτυχίας. Της έχω εξηγήσει πολλές φορές ότι αυτές οι συγκρίσεις με πληγώνουν, αλλά πάντα καταλήγει στο ***«τα λέω, γιατί νοιάζομαι»***. Και νιώθω και ενοχές που θυμώνω μαζί της.

Ο θυμός δεν σημαίνει ότι δεν την αγαπάς. Αυτά τα συναισθήματα δεν αλληλοαναιρούνται. Μήπως όμως, τελικά, το πιο δύσκολο κομμάτι τού να μεγαλώνει κανείς δεν είναι να πάψει να χρειάζεται τους δικούς του, αλλά να πάψει να χρειάζεται την επιβεβαίωσή τους; Πόσες φορές μπερδεύουμε τη δική μας επιθυμία με την ανάγκη να μην απογοητεύσουμε τους ανθρώπους που αγαπάμε; Και πόσες φορές, ίσως και ενώ κανείς δεν μας συγκρίνει εκείνη τη στιγμή, συνεχίζουμε εμείς την ίδια συζήτηση μέσα στο κεφάλι μας; Η πραγματική ενηλικίωση αρχίζει όταν σταματάμε να αντιμετωπίζουμε τη ζωή μας σαν μια έκθεση προόδου που πρέπει να εγκριθεί από κάποιον άλλον. Μπορείς, λοιπόν, να αναγνωρίζεις τις θυσίες της, χωρίς να θυσιάζεις τη δική σου πρεμία και τα θέλω σου.

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινά.
email: **info**@athensvoice.gr
instagram: @**melitajenny**

Cosmic Telegram

Από την **ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ**

Κριός
20 Μαρτίου – 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, Κριέ! Αυτό το επταήμερο πάρε αποστάσεις κι εστίασε στα βαθύτερα συναισθήματά σου, καθώς ανασφάλειες και εκκρεμότητες του παρελθόντος χτυπούν ξανά την πόρτα σου. Αυτό βέβαια δεν είναι κάτι που πρέπει να φοβηθείς, καθώς έτσι θα μπορέσεις να κάνεις εκκαθαριστικές συζητήσεις και ν' αφήσεις πίσω σου οτιδήποτε δεν σε εξυπηρετεί πια, όπως, ας πούμε, τις χαζές καχυποψίες σου. Στα ερωτικά, αν είσαι single, μη δεχτείς το παλιό αμόρε που θα σου χτυπήσει την πόρτα. Καλύτερα θυμήσου γιατί του την έκλεισες στα μούτρα παλιότερα. Αν δεν είσαι single, πιάσε ξανά τις συζητήσεις που έχουν μείνει στη μέση με το αμόρε και κάνε επιτέλους τα παράπονά σου, γιατί θα σκάσεις!

Ταύρος
20 Απριλίου – 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταύρε! Σ' τα φέρνει έτσι η ζωή που πρέπει να δεις αν τα άτομα που θεωρείς σημαντικά είναι όντως, αλλά και να είσαι προσεκτικός στις παρεξηγήσεις που όλο αυτό μπορεί να δημιουργήσει. Σημείωση: δεν εννοώ ότι πρέπει ν' αρχίσεις να παρεξηγείς τις προθέσεις και τα λόγια των άλλων, έτσι; Μάλλον πρέπει ν' ακούς περισσότερο και να βιάζεσαι λιγότερο να βγάλεις τελεσίδικα συμπεράσματα. Γενικώς, αν μπορείς, να γίνεις λίγο διπλωμάτης. Στα αισθηματικά, αν είσαι μόνος, ξεκαθάρισε το μέσα σου και μετά ψάξε νέο γκομενάκι, όχι ανάποδα. Αν δεν είσαι μόνος, κάνε συζητήσεις με το αμόρε μόνο αν είσαι ψύχραιμος. Αν δεν μπορείς να διαχειριστείς τον εγωισμό σου, άσ' το για άλλη στιγμή.

Δίδυμοι
20 Μαΐου – 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Αυτό το επταήμερο οι ρυθμοί γίνονται απαιτητικοί. Επομένως πρέπει να προσέχεις την υγεία σου – σωματική και ψυχική. Παρεξηγήσεις και αλλαγές της τελευταίας στιγμής ίσως λειτουργήσουν ευεργετικά, καθώς σου δίνουν το περιθώριο να βάλεις σε τάξη εκκρεμότητες. Μην υπόσχεσαι να κάνεις περισσότερα απ' όσα μπορείς, γιατί και θα χαωθείς αλλά και δεν θα τα καταφέρεις – και λογικό! Κάπου όπα! Στα θέματα καρδιάς, αν είσαι μπακούρι, βλέπεις ότι ζορίζεσαι να βρεις κάτι αξιόλογο, άρα θα σου πω να σκεφτείς το ενδεχόμενο ν' αλλάξεις τον τρόπο που την «πέφτεις», γιατί μάλλον αυτό φταίει. Αν δεν είσαι μπακούρι, μην γκρινιάζεις τόσο στο αμόρε, γιατί αυτό σας απομακρύνει.

Καρκίνος
21 Ιουνίου – 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε! Δημιουργικό και παθιάρικο επταήμερο. Ωστόσο πρέπει να ελέγξεις τον παρορμητισμό σου. Πρώτα απ' όλα πρέπει να βρεις τις χαμένες σου ισορροπίες, να αναθεωρήσεις σχέδια που δεν προχωρούν και να μην πιέζεις τα πράγματα να εξελιχθούν όπως και όταν τα θες. Όσον αφορά τον έρωτα, αν είσαι ελεύθερος, προτιμώ να αξιοποιήσεις τη γοητεία σου και να βρεις κάτι καινούργιο, παρά να γυρίσεις στη γνώριμη αλλά τοξική αγκαλιά κάποιου πρώην. Αν δεν είσαι ελεύθερος, μίλησε για τα θέματα που αφορούν το σπίτι και πες αυτά που σε προβληματίζουν, καθώς έτσι θα μπορέσεις να έρθεις κοντά στο αμόρε. Μη ζηλεύεις τόσο όμως!

Λέων
22 Ιουλίου – 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λέοντα! Το επταήμερο αυτό καλείσαι να στραφείς στην οικογένεια και το σπίτι σου. Γενικώς, πρέπει να προστατέψεις τον προσωπικό χώρο και τα κεκτημένα σου, γιατί κάποιοι πάνε να τα καταπατήσουν. Ίσως δε να προκύψουν παρεξηγήσεις με την οικογένεια ή θεματάκια στο σπίτι (π.χ. κάτι να χαλάσει). Όπως και να 'χει, δεν πρέπει να χάσεις την ψυχραιμία σου, καθώς έτσι δεν θα ξεκαθαρίσεις τίποτα. Στα γκομενικά, αν είσαι μπακούρι, δεν καταλαβαίνω γιατί, ενώ μαγνητίζεις τα βλέμματα, εσύ θέλεις να γυρίσεις ντε και καλά στον βλάκα πρώην! Αν δεν είσαι μπακούρι, πέρασε χρόνο με το αμόρε στην ερωτική σας φωλιά και θα με θυμηθείτε!

Παρθένος
23 Αυγούστου – 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε! Πολλά γυρίζουν στο μυαλό σου και θες να τα μοιραστείς. Μπορείς, καθώς ευνοούνται επαφές και συζητήσεις, αλλά πρόσεξε μην πετάξεις καμιά κοτσάνα, έτσι; Παρεξηγήσεις είναι εύκολο να συμβούν. Παράλληλα, σε θέλω υπομονετικό και γιατί ενδέχεται να υπάρξουν καθυστερήσεις αλλά και γιατί κάνεις αρκετές μετακινήσειςκαι θέλουν προσοχή. Στα ερωτικά, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, αν δεν βρεις τι ζητάς από έναν σύντροφο, δεν θα καταφέρεις να βρεις κι έναν αξιόλογο. Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, θες να νιώσεις ασφάλεια μέσα στη σχέση σου, και λογικό, αλλά κάτι πρέπει να κάνεις. Ξέρω γω, μια κουβέντα θα βοηθούσε;

Ζυγός
22 Σεπτεμβρίου – 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Καλό θα ήταν να σκεφτείς τι θα σ' έκανε να νιώσεις επιτέλους safe, μπας και σταματήσεις να γκρινιάζεις. Επιπλέον, δες αν πραγματικά σε εκτιμάς. Όχι μόνο εσένα, αλλά και τους ανθρώπους γύρω σου, γιατί μάλλον έχουν αρχίσει και την κάνουν ο ένας πίσω απ' τον άλλον. Μην αγχωθείς και βιαστείς να πάρεις αποφάσεις, καθώς, τόσο σκ@τά που τα έχεις κάνει, το πράγμα θέλει πολλή σκέψη! Στα προσωπικά, αν είσαι αδέσμευτος, συνέχισε να ψάχνεις τι δεν λειτούργησε παλιά, γιατί συνεχίζεις να το κάνεις και γι' αυτό μένεις μόνος. Αν είσαι δεσμευμένος, πρόσεξε λίγο τις ανασφάλειες και τα απωθημένα σου, γιατί αρχίζουν και σου βγαίνουν και διαταράσσουν την ηρεμία μέσα στη σχέση.

Σκορπιός
23 Οκτωβρίου – 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ! Ο Ήλιος στο ζώδιό σου (23/10) σου δίνει ενέργεια, δυναμισμό και τρομερή λάμψη. Κοίτα μην τ' αφήσεις ανεκμετάλλευτα! Βέβαια, με την έναρξη της ανάδρομής πορείας του Ερμή στο ζώδιό σου (24/10), μη βιαστείς να αποκαλύψεις τα πάντα. Γενικώς, ενδέχεται να σκέφτεσαι παρελθοντικά γεγονότα, αλλά έτσι θα μπορέσεις να βάλεις τη σκέψη σου σε τάξη. Κάνε το reset σου. Στα γκομενικά, αν είσαι χωρίς σχέση, δεν περνάς απαρατήρητος, αλλά αυτό εσένα δεν σε νοιάζει, γιατί κλαίγεσαι για τον πρώην. Είσαι άξιος της μοίρας σου! Αν είσαι σε σχέση, άκου το ένστικτό σου μεν, μη γίνεσαι ακραία καχύποπτος και ζηλιάρης δε. Το καλύτερο είναι να εκφράσεις τα παράπονά σου. Γιατί τα κρύβεις;

Τοξότης
22 Νοεμβρίου – 20 Δεκεμβρίου)

Καλή εβδομάδα, Τοξότη μου! Όσο ξεφάντωσες ξεφάντωσες, τώρα πρέπει να ρίξεις ρυθμούς, να πάρεις αποστάσεις και να ξεκουραστείς. Δεν χάλασε κι ο κόσμος αν δεν είσαι κοινωνικός για μια βδομάδα! Από την άλλη, ο ανάδρομος Ερμής ίσως φέρει ξανά στον νου σου απωθημένα, όνειρα ή σκέψεις από το παρελθόν. Μην πιέσεις τον εαυτό σου να κάνει κάτι γι' αυτά άμεσα, καθώς αυτό δεν συνάδει με τις ανάγκες που έχεις αυτή τη στιγμή. Στα του έρωτα, αν είσαι ελεύθερος κι ωραίος, δεν αποκλείεται να δεις ερωτικά κάποιο άτομο που μέχρι τώρα έβλεπες μόνο φιλικά. Αν είσαι δεσμευμένος και ωραίος, σταμάτα να μεταφέρεις την ένταση της δουλειάς στη σχέση σου και δείξε κατανόηση στο άλλο σου μισό.

Αιγόκερως
21 Δεκεμβρίου – 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Με άκρως κοινωνική διάθεση υποδέχεσαι το επταήμερο! Είναι καλή στιγμή για να δικτυωθείς και να προωθήσεις τη δουλειά σου. Πρέπει να προσέξεις παρεξηγήσεις με φίλους. Κοινώς, μην αντιδράσεις απότομα και παρορμητικά σε τυχόν διαφωνίες. Δείξε κατανόηση στις διαφορετικές απόψεις. Δείξε και υπομονή, καθώς μάλλον θα υπάρξουν μικρές καθυστερήσεις στην υλοποίηση κάποιων σχεδίων σου. Στα προσωπικά, αν είσαι free, το ότι έχεις ανάγκη μια σταθερή σχέση δεν είναι λόγος να γυρίσεις στην αγκαλιά του πρώην! Αν δεν είσαι free, μην αφήνεις τα επαγγελματικά να μονοπωλούν το ενδιαφέρον και τον χρόνο σου, γιατί προκαλούνται παράπονα στο αμόρε – και δίκιο έχει!

Υδροχόος
20 Ιανουαρίου – 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε! Αυτό το επταήμερο πρέπει να δεις αν η εικόνα που βγάζεις προς τα έξω, και κυρίως στη δουλειά, είναι αυτή που σου αρμόζει. Έχεις αρκετές φιλοδοξίες, όμως υπάρχουν αρκετές καθυστερήσεις και αναθεωρήσεις στα πλάνα σου, κάτι που μπορεί να σε απογοητεύσει. Αξιοποίησε τον χρόνο που προκύπτει μέσα από τις χαζές καθυστερήσεις για να τα τελειοποιήσεις. Τι θα κερδίσεις, ας πούμε, αν τα δεις όλα μαύρα; Τίποτα! Στα ερωτικά, αν δεν έχεις μόνιμο δεσμό, ξεκαθάρισε μέσα σου πώς θέλεις τον ιδανικό άνθρωπο και μετά, ναι, ψάξε να τον βρεις! Αν έχεις ήδη μόνιμο δεσμό, πες τις απόψεις σου στο αμόρε, αλλά δείξε σεβασμό και στις δικές του, ακόμα κι αν είναι διαφορετικές. Εμ, τι;

Ιχθύες
18 Φεβρουαρίου – 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ! Πρέπει να περάσεις από κόσκινο αξίες και πεποιθήσεις, καθώς πρέπει να αλλάξουν. Πάντως η αισιοδοξία και η όρεξη για μάθηση και αναζήτηση υπάρχουν. Βέβαια, υπάρχουν αναβολές σε σχέδια ή σε θέματα σχετικά με τη γνώση ή τον νόμο, οπότε εκεί δεν σε θέλω νευρικό. Ίσως αυτό να συμβαίνει για να ελέγξεις καλύτερα τις λεπτομέρειες. Στα γκομενικά, αν ανήκεις στους αδέσμευτους, είσαι αρκετά γοητευτικός και όλο και κάποιο άτομο θα προσελκύσεις. Το θέμα είναι να τσεκάρεις αν μπορεί να σου προσφέρει αυτό που πραγματικά θέλεις. Αν ανήκεις στους ήδη δεσμευμένους, μίλησε για τις ανασφάλειές σου, για να μπορέσεις να τις αφήσεις πίσω και να προχωρήσεις αγκαζέ με το έτερον ήμισυ.

ΜΗ ΧΑΣΕΙΣ

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο ***athensvoice.gr/zodia***

* *Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάζεις και τον ωροσκόπο σου*

MY FAVOURITE ACS LOCKER **GIVEAWAY**

Κάνε level-up στα δώρα.

Γιατί να πάρεις μόνο το δέμα σου, όταν μπορείς να φύγεις με iPhone 17 Pro;

Παρέλαβες το δέμα σου.
Έφυγες.

Διάλεξες το δικό σου My favourite ACS Locker στην Ψηφιακή Βοηθό ACiStant.
Μπαίνεις στην κλήρωση για AirPods 4 με noise cancellation.

Παρέλαβες το δέμα σου απ'το My favourite ACS Locker σου και αξιολόγησες την παραλαβή μέσω του ACS Mobile App.
Μπαίνεις στην κλήρωση για iPhone 17 Pro!

Κατέβασε εδώ το ACS Mobile App για να πάρεις μέρος στον διαγωνισμό.

Quest GROUP

www.acscourier.gr

Διάρκεια διαγωνισμού έως και **30/11/26**

ACS
Τα πάντα, παντού.

Δώρο ο ΦΠΑ*

στα βασικά σου είδη

* Η προωθητική ενέργεια αφορά σε εμπορική έκπτωση, ισόποση με τον αναλογούντα ΦΠΑ ανά κατηγορία προϊόντος

Για όλο τον Οκτώβριο
μειώνουμε τις τιμές
σε 50+ προϊόντα
βασικής ανάγκης.

Βρες όλα τα προϊόντα
στα καταστήματα Lidl ή
στο **lidl-hellas.gr**

LIDL

Γιατί αξίζει.